

Gemeente Assen

Programmabegroting 2014

Inhoud

Beleid

Inleiding	5
Beleid	7
Beleidsvoorstellen en dekkingsplan 2014-2017	13

Programma's

Bestuur en burger	25
Stadsontwikkeling	31
Mobiliteit	37
Stads- en wijkbeheer	43
Onderwijs	49
Kunst en cultuur	55
Zorg en welzijn	61
Werk en inkomen	69
Sport en ontspanning	75
Veiligheid	81
Duurzaamheid en milieu	85
Bouwen en wonen	91
Algemene dekking	95

Paragrafen

Lokale heffingen	107
Weerstandsvormogen	113
Instandhouding kapitaalgoederen	129
Treasury	137
Bedrijfsvoering	143
Verbonden partijen	153
Grondbeleid	161
Bestuurlijk relevante investeringsprojecten	169

Financiën

Financiën	177
Programmabegroting 2014	183
Programmaplan 2014	200
Meerjarenprognose 2015-2017	203
Algemene dekkingsmiddelen	219
Gemeentelijke Reservepositie	226
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	235

Ondertekening

Ondertekening	241
---------------------	-----

Bijlagen

Bijlage I	Organisatie	245
Bijlage II)	Grafieken	249
Bijlage III)	Kerngegevens: geschatte gegevens per 1 januari 2013	255
Bijlage IV)	Overzicht Portefeuillehouders per product	257

Aanbieding

Hierbij bieden wij u de programmabegroting met beleidsvoorstellen voor het jaar 2014 ter behandeling en vaststelling aan. Gelijktijdig hebben wij de nieuwe financiële prognoses voor de periode 2015-2017 ter afweging en bespreking bijgevoegd.

Afloop bestuursperiode

De bestuursperiode 2010-2014 bevindt zich in de eindfase. Maart volgend jaar vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats en in april/mei daaropvolgend starten de nieuwe raad en het nieuwe college hun werkzaamheden. In dat licht bezien heeft de programmabegroting 2014 die wij u nu aanbieden een andere status dan de eerdere begrotingen die u van ons heeft ontvangen. Het is immers de laatste begroting die wij in onze zittingsperiode presenteren. We doen dat in de wetenschap dat de uitvoering van die begroting en het afleggen van verantwoording over het beleid daarin straks tot de taak hoort van het volgende gemeentebestuur. Het beleid en de financiële vooruitzichten die we nu presenteren zijn daarmee dan ook zowel het sluitstuk van de lopende als het startpunt voor de volgende bestuursperiode. Met de begroting 2014 wordt zowel beleidsmatig als financieel de tussentijdse balans opgemaakt. De Voorjaarsnota 2014 is in dat verband het eerstvolgende ijk- en bijstellingsmoment.

Uitvoering collegeprogramma

Ondanks de economische tegenwind van de afgelopen vier jaar hebben we veel van onze ambities en beleidsdoelen gerealiseerd. Dat komt omdat we er in ons beleid nadrukkelijk voor hebben gekozen om zo min mogelijk gas terug te nemen en in de beleidsuitvoering door te gaan op de weg die we in 2010 zijn ingeslagen. We zijn de lokale economie blijven stimuleren door lopende projecten voort te zetten en af te ronden en nieuwe projecten op te starten. Kansen die zich daarbij onderweg voordeden hebben we benut, terwijl we, door creatief om te gaan met onze middelen oplossingen hebben gevonden voor problemen die zich daarbij voordeden. Op die wijze hebben we onder meer werkgelegenheid kunnen behouden en de instroom in uitkeringsregelingen weten te beperken. Aan de andere kant hebben we met WERKpunt! en de activiteiten die we daarbinnen ontplooiën gezorgd voor extra impulsen om mensen vanuit een uitkerings situatie weer aan werk te helpen. Gelijktijdig hebben we onze financiële huishouding gezond en sluitend kunnen houden.

De begroting 2014

De Programmabegroting 2014 is sober, beleidsarm en als gezegd sluitend. U treft daarin van ons geen voorstellen voor nieuw beleid aan. Het maken van keuzes in dat verband is in deze fase van het bestuurlijk proces wat ons betreft voorbehouden aan het volgende gemeentebestuur. De nieuwe financiële prognoses die we voor de periode 2015-2017 presenteren zijn belangrijk omdat ze dienen als basis voor het maken van afwegingen en van beleidskeuzes in de volgende bestuursperiode. Ons primaire doel in dit stadium is zorgen voor continuïteit en stabiliteit in het beleid en de financiën.

We gaan als het aan ons ligt ook in 2014 door met de uitvoering van de plannen en projecten waarover we in deze bestuursperiode afspraken met u hebben gemaakt. Nog openstaande punten uit ons Collegeprogramma 2010-2014 worden waar dat nodig is zover mogelijk afgerond. De voorstellen die wij in de begroting 2014 ter afweging en besluitvorming aan u voorleggen zijn met name daarop gericht.

Verder gaan we vanzelfsprekend door met de voorbereiding, uitvoering en als dat lukt met de voltooiing van de (investerings-) projecten waarmee we bij de start van de bestuursperiode na uw besluitvorming (verder) aan de slag zijn gegaan. Datzelfde geldt voor de afgesproken bezuinigingen die nodig zijn om de financiële gemeentelijke huishouding in 2014 en op langere termijn gezond en sluitend te houden.

De gevolgen van de recessie

Toen we in 2010 aan onze termijn begonnen en ons collegeprogramma vaststelden, was het de algemene verwachting dat de economische crisis over haar dieptepunt heen zou zijn en dat de weg naar boven was ingeslagen. De eerste voorspellingen wezen ook in die richting. Dat het anders is gelopen en dat ons land nog steeds in de recessie zit is bekend. Het kabinet zoekt naar de juiste remedie om daar weer uit te komen. We konden niet voorzien dat we in onze zittingsperiode te maken zouden krijgen met drie kabinetten van verschillende politieke kleur en evenzoveel wisselingen en bijstellingen in het regeringsbeleid. Daar hebben we in het beleid mee te maken.

De recessie heeft de afgelopen jaren forse gaten geslagen in de financiële positie van gemeenten. Ook wij hebben daardoor meer financiële schade opgelopen dan we aan de start van onze bestuursperiode

konden voorzien. Waar we aanvankelijk dachten uit te kunnen gaan van geleidelijk herstel was in de praktijk sprake van verdergaande krimp, terugloop van inkomsten en oplopende uitgaven in de sociale zekerheid. Die ontwikkelingen zijn van invloed zijn geweest op het tempo waarin we ons beleid konden uitvoeren. Daarnaast hebben we veel meer moeten bezuinigen en dieper moeten snijden in onze voorzieningen en in de eigen organisatie dan we vooraf van plan waren. Gelukkig zijn we in staat geweest om de zwaksten in onze samenleving daarbij te ontzien en hebben we de verzwaaring van de lastendruk voor de inwoners en bedrijven in onze stad zo veel mogelijk kunnen beperken.

Kabinetsbeleid

Het kabinet heeft aangekondigd nog eens voor ruim € 6 miljard te gaan bezuinigen op de rijksbegroting. Uit de onlangs gepresenteerde Miljoenennota 2014 blijkt dat gemeenten hierin alleen al via het gemeentefonds circa € 500 miljoen zullen moeten bijdragen. Dat betekent voor Assen een nieuwe forse financiële aderlating. Mede daarom kunnen we niet garanderen dat we er met de bezuinigingen die we in deze bestuursperiode hebben vastgesteld zijn. We sluiten nieuwe bezuinigingen de komende jaren zeker niet uit.

De tussentijdse kabinetswisselingen en de voortdurende onzekerheid over vorm en inhoud van het rijksbeleid die daarmee gepaard is gegaan, zijn com-

plicerende factoren in de voorbereiding en het uitvoeren van het eigen beleid. Zo weten we nog niet wat de uiteindelijke beleidsinhoudelijke en financiële gevolgen zullen zijn van de reeds geruime tijd op de Haagse agenda staande hervorming van het sociaal domein en van de aangekondigde decentralisaties van de AWBZ en de Jeugdzorg. Daarnaast is het kabinet doende de financiële greep op gemeenten te verstevigen en financiële risico's te verleggen. De aanpak van de decentralisaties, de invoering van de Wet Hof, de wijziging van de Wet Fido, die invoering van het schatkistbankieren mogelijk maakt en de beëindiging van het openeinde karakter van het btw-compensatiefonds zijn daarvan sprekende voorbeelden. Wij zien het als onze taak om de nadelige effecten van deze en mogelijk komende maatregelen met zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het eigen beleid in te passen.

Conclusie

Alles overziend komen we tot de conclusie dat we met ons beleid een solide basis hebben gelegd voor de volgende bestuursperiode en voor de beleidsinvulling in de bestuursperiode 2014-2018. De begroting 2014 en onze beleidsvoorstellen voor het komende jaar staan voor continuïteit en stabiliteit, zijn gericht op het verder uitvoeren en waar mogelijk op het afronden van ons collegeprogramma en op het verder inspelen op de gevolgen van de economische recessie.

Samenvatting beleid per programma

Bestuur en burger

Het grootste deel van het Collegeprogramma is inmiddels gerealiseerd of in gang gezet, dit betekent dat er veelal sprake is van verdergaan op de ingeslagen weg.

Verdergaande digitalisering (digitale loket en werkprocessen), verdere uitbouw zaakgericht werken, verdergaande deregulering, verdere samenwerking en effectuering RUD, start met het in 2013 voorbereide Inwonersplein.

Na de discussie over de bezuinigingen zal een tijdpad worden opgesteld voor de invoering van de Stadspas. Dit is na de zomer van 2013 ter hand genomen.

In 2014 vinden de verkiezingen plaats voor de Gemeenteraad (maart) en het Europees Parlement (mei).

Stadsontwikkeling

Assen blijft een groeiende stad in een krimpende regio. De verwachte groei, zoals verwoord in de Integrale Structuurvisie Assen 2030 vraagt echter om een bijstelling. Een actualisatie van de ambities wordt begin 2014 vastgesteld. Uitgangspunt is de ambities uit de Structuurvisie overeind houden en binnen deze ambities scherpere keuzes maken. Dit is ook ingegeven door de noodzaak tot bezuinigen.

Het is duidelijk dat in deze tijd het realiseren van onze ambities meer inventiviteit, samenwerking, participatie en promotie van de stad vraagt. De samenwerking met andere overheden en organisaties wordt meer en meer gezocht. Economische recessie en bezuinigingen dwingen wel tot bijstelling van opgaves en programma's binnen de bestaande samenwerkingsverbanden.

De herijking van de regio Groningen-Assen heeft geleid tot focus op een aantal onderwerpen; bereikbaarheid is de komende jaren het meest centrale thema. Op initiatief van het samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is samen met de kennisinstellingen en het bedrijfsleven een regionale innovatiestrategie (RIS3) opgesteld. De RIS3 is de basis voor de uitwerking van de programma's voor de Europese structuurfondsen voor de periode 2014 - 2020. Dit is van belang om gelden te kunnen generen voor onder andere het sensorcluster.

Om de positie van de steden binnen het SNN goed tot haar recht te laten komen werken wij onder de

noemer NG4 samen met Groningen, Leeuwarden en Emmen. Vooral de samenwerking met de stad Groningen wordt daarin steeds concreter, met name op het gebied van economische zaken. Gezamenlijke beurspresentatie en gezamenlijk optrekken richting Noord-Duitsland zijn hiervan voorbeelden.

Het economisch beleid is gericht op het inspelen op de ontwikkeling van de Asser bedrijven en het waar mogelijk faciliteren hiervan. Het accountmanagement richting de bestaande bedrijven speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast wordt ingezet op het aantrekken van nieuwe bedrijven. De kansrijke sectoren zorg, vrije tijd (recreatie en toerisme) en sensortechnologie hebben hierbij een specifieke positie. Zo wordt er onder andere een taskforce opgericht voor bedrijven op het gebied van zorg en innovatie.

Voor de continuering van de kennisinfrastructuur voor sensortechnologie heeft uw raad in juni jl. € 2,45 miljoen beschikbaar gesteld. Continuering van de kennisinfrastructuur is een voorwaarde voor de realisatie van de sensorcampus. Ook wordt ingezet op de uitbouw van Sensor City tot 'living lab' en de positionering van Assen als 'smart city', waar ICT/sensor oplossingen worden ingezet voor het oplossen van stedelijke problematiek in mobiliteit, zorg, watermanagement en energie.

In het in 2011 gesloten convenant tussen de gemeente en de Stichting Ondernemers Fonds Assen (OFA) is afgesproken dat het ondernemersfonds in 2013 wordt geëvalueerd. Na de zomer van 2013 wordt een breed draagvlakonderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan worden in december aan uw raad aangeboden en op basis daarvan kan uw raad besluiten het ondernemersfonds voor een nieuwe periode te ondersteunen of deze steun te beëindigen.

Bij de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de stad wordt veel samengewerkt met externe partijen en lokale stakeholders. De ontwikkeling van de Toeristisch Recreatieve Zone (TRZ), citymarketing en de uitvoering van de visie Aantrekkelijke Binnenstad zijn voorbeelden.

De grote ruimtelijke ontwikkelingen in de stad zijn de projecten FlorijnAs: het merendeel komt in 2014 in de uitvoeringsfase.

Mobiliteit

Bereikbaarheid is de kracht van Assen. Onder de vlag van de FlorijnAs krijgt deze bereikbaarheid een

verdere ontwikkeling. Projecten zoals Stadsboulevard, Stationsgebied geven deze bereikbaarheid een verdere kwaliteitsimpuls, ook in uitstraling als entree van de stad. Veel maatregelen en voorzieningen voor verkeersveiligheid, openbaar vervoer en fiets zijn opgenomen in het FlorijnAs programma, vanwege de meelift-effecten en vanwege de bezuinigingen.

De komende jaren, als de grote infrastructurele projecten in uitvoering komen, is de bereikbaarheid van de stad kwetsbaar. De hinder voor het verkeer vanwege grote infrastructurele werken aan de FlorijnAs wordt zoveel mogelijk beperkt, door slim te werken en slim te reizen, conform de 'Minder Hinder'-aanpak. Vooral het gebruik van de fiets en van het openbaar vervoer worden gestimuleerd.

Er wordt een nota Mobiliteit opgesteld met het verkeers- en vervoersbeleid voor de komende jaren. De startnotitie zal in 2014 gereed zijn en gaat dan naar de raad. Er komen geen afzonderlijke programma's meer voor fietsbeleid en verkeersveiligheid. Financiering van incidentele maatregelen gebeurt binnen de bestaande budgetten.

Bereikbaarheid gaat verder dan de gemeentegrens. Toegang vanuit en naar de regio is voor de stad van groot belang. De plannen voor regionale bereikbaarheid zijn fors gewijzigd door het schrappen van de regi ترام. Met de regiopartners wordt gezocht naar alternatieven. De Regio Groningen Assen heeft een nieuwe Netwerkanalyse in het najaar 2013 afgerond. In het meerjarenuivoeringsprogramma zijn projecten van regionaal belang in en rondom Assen opgenomen.

Het aantal treinen tussen Groningen en Zwolle is in 2013 uitgebreid naar vier treinen per uur. Deze treinen stoppen in Assen. In het najaar van 2013 valt besluitvorming te verwachten over de pendel Groningen - Assen. Met de pendel zullen dan, vooralsnog in de spitsen, zes treinen per uur tussen Assen en Groningen rijden. Voor de pendel moet het station Assen aangepast worden. Deze aanpassing wordt verwerkt in de planvorming van het stationsgebied.

Bij het openbaar vervoer (bus) is de bezuinigings-taakstelling fors. Opheffen van onrendabele lijnen en aanpassen van de ritfrequentie zijn de maatregelen waaraan het eerst gedacht wordt. Het is niet uitgesloten dat het openbaar vervoer in Assen hierdoor ook wordt geraakt. Sensortechnologie heeft zijn eerste toepassingen gevonden bij verkeer en vervoer. De voordelen zijn merkbaar bij het verkeersmanagement (VMS) voor de stad. Verkeersdoorstroming is beter en het wegennet wordt optimaal benut. De lopende projecten (Mobiliteit en Geluid) worden afgerond.

Assen heeft voldoende parkeervoorzieningen. Optimaal gebruik van de parkeergarages en een financieel gezond parkeerbedrijf zijn aandachtspunten.

De activiteiten op het terrein van verkeersveiligheid (handhaving, educatie) worden voortgezet.

Stads- en wijkbeheer

Het behoud van de kwaliteit van de openbare ruimte vormt de basis voor de kwaliteit van de leefomgeving en de identiteit van Assen. Assen blijft de natuurlijke omgeving koesteren. Het versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte vormt de basis voor de kwaliteit van de leefomgeving. Gezien onze gemeentelijke bezuinigingsopgave kunnen we deze pijler niet eenvoudig realiseren. De stad blijft zich ontwikkelen en de samenleving stelt andere eisen aan de openbare ruimte. Het is niet meer vanzelfsprekend dat de overheid alles oplost: een schone, hele en veilige openbare ruimte is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Ons beheer is gericht op Schoon, Heel en Veilig én zo lang mogelijke instandhouding van de openbare ruimte.

Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen gebeuren in beperkte mate vanwege de bezuinigingen op Schoon, Heel en Veilig. Groot onderhoud of vervanging kan doorgang vinden wanneer de veiligheid niet meer gewaarborgd is of wanneer samengewerkt kan worden met andere partijen of projecten. Ook wanneer bewoners of organisaties zelf een groot deel van de vervangingskosten kunnen realiseren door bijvoorbeeld zelfwerkzaamheid.

Kansen en speerpunten van het Groene Frame zijn onderdeel van de planvorming voor grote projecten, zoals de FlorijnAs, Kloosterveen en Diepstroeten.

In 2014 wordt het MEC (Milieu-educatief centrum) gerealiseerd. Het programma in het kader van duurzaamheidseducatie en communicatie wordt hierop afgestemd. Bewoners zullen wij betrekken bij het groen in hun leefomgeving door bijvoorbeeld kleinschalige verfraaiingsacties waarbij bewoners het voortouw/initiatief nemen. Wij faciliteren activiteiten in recreatiegebieden.

Wij zorgen voor een goede dienstverlening en goed beheer voor het begraven en voor de begraafplaatsen.

Kunst en cultuur

In 2014 zal een nieuwe cultuurbeleidsagenda voor de periode 2014-2017 worden opgesteld met als belangrijkste onderdelen De Nieuwe Kolk, cultuur-educatie, Huis van de Amateurkunst en het Cultu-

reel Hart . Het Cultureel Hart vormt het kader voor samenwerking tussen alle culturele instellingen, het bedrijfsleven en de gemeente voor de komende beleidsperiode. Stadsmarketing, evenementen, toerisme en recreatie worden nog meer op elkaar afgestemd met als gezamenlijk doel het versterken van de positie van Assen in Noord-Nederland.

In 2014 wordt in De Nieuwe Kolk verder gewerkt aan een goedlopend theater, bioscoop, bibliotheek en centrum voor beeldende kunst. Het Centrum voor Beeldende Kunst Drenthe (CBK Drenthe) ontwikkelt in 2014 een nieuw toekomstperspectief. De resultaten van het onderzoek naar de ambities, cultureel profiel en financiële haalbaarheid van Stichting Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk worden verwerkt in het aangepaste businessplan van de stichting. De culturele partners in De Nieuwe Kolk ontwikkelen samen met de gemeente een duidelijk profiel voor De Nieuwe Kolk als geheel en vertalen dit in stapsgewijze samenwerking in de bedrijfsvoering en een aantal gezamenlijke culturele activiteiten.

De reeds ingezette lijn van het ICO-Kunsten-centrum naar cultuureducatie binnen het onderwijs wordt verder doorgezet. Dit wordt de kern van de nieuwe organisatie vanaf zomer 2014. Het gesubsidieerde vrijetijdsaanbod is dan afgebouwd. Vanaf 2014 verhuizen gebruikers van het Mercuriustheater en andere instellingen naar het pand Zuidhaege. Zij vormen daar een instituut voor amateurlustkunst en cultuureducatie.

Voor het Nieuw Drents Jeugdtheater (met Nizno) wordt gezocht naar huisvesting binnen de Havenkade. Het subsidieplafond van de subsidieregeling Kunst en Cultuur (incidentele subsidies) wordt in 2014 verlaagd met ruim € 25.000 tot € 45.000, het maximum toe te kennen subsidie per activiteit wordt eveneens verlaagd tot € 2.000 of € 2.500.

Onderwijs

Lokaal onderwijsbeleid zal in 2014 gericht zijn op een aantal grote thema's. Ten eerste zullen de eerste samenwerkingsafspraken op het gebied van Passend Onderwijs hun beslag krijgen in de praktijk. Daarvoor worden ook een aantal pilots benut die in 2013 zijn gestart.

Daarnaast wordt het Integraal Huisvesting Plan (IHP) van kracht dat eind 2013 klaar is. Met het IHP hebben scholen, voorschoolse voorzieningen en de gemeente een gezamenlijk beleidskader voor onderwijshuisvesting en het functioneel gebruik ervan. Het IHP geeft samen met Passend Onderwijs ook input voor de samenwerking met de Jeugdzorg en de doorontwikkeling van de Brede School/Centrum voor Jeugd en Gezin.

Het huidige Toekomstloket zal in samenwerking met partners op het gebied van onderwijs-werkzorg in 2014 uitgewerkt worden tot Toekomstplein. Dit wordt een regionale voorziening voor jongeren die vanuit (een risico op) voortijdig schoolverlaten of een moeilijke startpositie op de arbeidsmarkt extra ondersteuning krijgen.

Onderwijshuisvesting zal in 2014 in het teken staan van: de start van vernieuwbouw voor Penta, de bouw van Quintus, beide van het Dr. Nassau College, de bouw van de sporthal bij Quintus, de start van de bouw van de multifunctionele accommodatie Assen Oost en de bouwvoorbereiding voor RENN4 de Atlas.

Wij gaan ons beraden op de gevolgen van het kabinetsvoornemen het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs uit te breiden, plus het voornemen van het kabinet de verantwoordelijkheid voor aanpassing en buitenonderhoud van scholen met ingang van 1 januari 2015 over te hevelen van gemeente naar schoolbesturen.

Zorg en welzijn

Leidend is de uitwerking van de bestuursopdracht Zorg en Welzijn: gericht op een andere en betere invulling van deze beleidsterreinen met een bezuiniging van bijna twee miljoen euro per 2014.

Drie sturende principes vormen daarvoor het vertrekpunt.

1. De toegang en de sluitende aanpak voor de zeer kwetsbaren is de taak van de gemeente.
2. Als het gaat om het verbeteren van de kwaliteit van de samenleving is de gemeente niet bij voorbaat aan zet, de burger staat steeds meer zelf aan het roer.
3. Nieuw voor oud: we nemen nieuwe maatregelen als deze (uiteindelijk) in plaats komen van bestaande.

De visie 'In Assen kun je op elkaar bouwen' vormt de eerste uitwerking waarin het fundament voor het nieuwe 'huis' van zorg en welzijn is neergezet. De beoogde veranderingen worden gerealiseerd via vijf opgaven: Assenaren voor elkaar, Oog voor jeugd, Eigen kracht voorop, Kwetsbare mensen doen mee en Gezonde leefstijl. Met de uitwerking daarvan in de Veranderagenda 2012-2016 zijn dertig acties afgesproken om deze veranderingen in gang te zetten en te realiseren. Dit blijven we doen in dialoog met alle Assenaren - bewoners, vrijwilligers, mantelzorgers, professionals, ambtenaren, bestuurders en politici.

In 2014 start er een nieuwe adviesstructuur voor het totale sociale domein met een Wmo-raad nieuwe stijl en een Cliëntenraad nieuwe stijl.

Vanuit de huidige organisaties/uitvoerders wordt een nieuwe, lokale organisatie voor de uitvoering van het Asser welzijnswerk nieuwe stijl gevormd.

In 2014 gaan we verder met de experimenten met vier buurtteams en starten we met het inwonersplein. Inwonersplein en buurtteams zullen tezamen de toegang vormen tot het sociale domein.

Op basis van de vastgestelde uitgangspunten voor de inzet van gebouwen in het sociale domein zullen verschillende deelprojecten worden uitgewerkt met wijkgebouwen en multifunctionele accommodaties. Daarnaast zal er geëxperimenteerd gaan worden met een nieuwe stimuleringsinstrumenten voor welzijnsactiviteiten in de wijken.

Verbonden met de transitie van Awbz-taken zijn de Wet op de schuldhulpverlening (2013), invoering Passend Onderwijs (2014), de overheveling van begeleiding, dagbesteding en persoonlijke verzorging naar de Wmo (2015), de nieuwe Wet op de Jeugdzorg (2015) en de Participatiewet (2015).

Deze leiden tot een grote taakverzwaring, te realiseren met een bezuiniging van 18 tot 25 procent. Ze grijpen in elkaar en bieden in samenhang ook nieuwe kansen. De stip op de horizon is DOEN: al datgene dat ervoor zorgt dat iedereen zo volwaardig mogelijk meedoet in onze samenleving. In die zin is er een innige relatie en samenhangende aanpak met de ontwikkelingen op het gebied van Werk en Inkomen. Daarbij gaat het vooral om de realisatie van WERKpunt! en om de uitwerking van een inwonersplein met als eindbeeld 'een inwonersplein waarbij inwoners met al hun vraagstukken binnen het sociale domein terecht kunnen'.

Gemeenten moeten de transities gaan organiseren in grotere samenwerkingsverbanden met minimaal 100.000 inwoners. Assen werkt nauw samen met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo, dit is ook het samenwerkingsverband waar we de komende jaren verder op in willen zetten. Met de AAT-samenwerking als basis kan zo nodig worden opgeschaald, bijvoorbeeld voor Jeugdzorg, de provincie Drenthe en de subregio Noord en Midden Drenthe en voor de Participatiewet de arbeidsmarktregio Groningen. Dit geldt ook voor de AWBZ-decentralisatie.

Werk en Inkomen

Naast het voorbereiden van de nieuwe Participatiewet en de uitkomsten van het sociaal akkoord, blijft ook 2014 met name in het teken staan van

het bestrijden en voorkomen van werkloosheid. Onze inwoners aan het werk krijgen en vooral houden, blijft juist in deze tijd van economische recessie speerpunt van ons beleid.

Wij willen met ons beleid er aan bijdragen dat onze inwoners in hun eigen kracht (kunnen) staan. Dit doen wij onder andere door:

- in plaats van het oplossen van schulden, inwoners leren schulden te voorkomen;
- inwoners met vraagstukken binnen het sociale domein te bedienen vanuit één loket (inwonersplein en/ of buurtteams), zodat een integraal aanbod kan worden verstrekt;
- inwoners werkervaring laten opdoen via WERKpunt!, waarmee de stap naar de 'reguliere' arbeidsmarkt wordt verkleind.

Samen met de ondernemers en het onderwijsveld willen we de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar laten aansluiten. De ondernemer wordt gefaciliteerd vanuit het ondernemersserviceteam waardoor er vanuit de gemeente één loket is voor alle vraagstukken.

Zoals aangegeven staat 2014 ook in het teken van de voorbereiding op de nieuwe Participatiewet. Via een contourenbrief en het sociaal akkoord zijn de kaders aangegeven, al zijn er nog geen definitieve keuzes gemaakt en blijft veel nog in beweging. De Participatiewet treedt naar verwachting op 1 januari 2015 in werking.

De voorbereiding van de Participatiewet wordt in samenhang met de overige decentralisaties (AWBZ en de Wet op de Jeugdzorg) én de uitvoering van het beleidsplan integrale schuldhulpverlening getroffen om stapelingseffecten te voorkomen en te komen tot een integrale aanpak.

De ontwikkelopgaven binnen het Werk en inkomen domein worden dan ook opgepakt in nauwe samenwerking met de collega's van het programma Doen!, vanuit de door u vastgestelde drie sturende principes (zie ook het programma Zorg en welzijn).

Sport en ontspanning

Het jaar 2014 is het laatste jaar van het Programma Levendig Assen. Evenals voorgaande jaren wordt het programma ook nu interactief opgepakt. Hierbij krijgt de samenwerking en afstemming met de externe partijen een steeds grotere rol. De interne samenhang tussen de verschillende beleidsvelden die bij evenementen betrokken zijn blijft een punt van aandacht.

De Uitvoeringsnota Evenementen 2010-2012 blijft evenals in 2013 ook in 2014 de kaders voor de uit-

voering van evenementen bieden. Binnen het evenementenbeleid heeft de uitwerking van het ambtiedocument TT-festival hoge prioriteit. Het doel is om vanuit een gezamenlijk belang de belangen van het TT-festival in relatie met de TT-races te versterken: 'Assen TT stad'.

De start van de viering van het nationale Bevrijdingsfestival op 5 mei is gegund aan de provincie Drenthe en zal plaatsvinden in Assen. Gezamenlijk met de provincie wordt dit projectmatig opgepakt.

Het in beweging krijgen en houden van Assenaren krijgt ook in 2014 de aandacht; we streven naar gezonde inwoners die hun bijdrage kunnen leveren aan een actieve bereidwillige samenleving met oog voor kwetsbaren en jeugd. De inzet van de gemeente verschuift verder naar regisseren, stimuleren en faciliteren; de organisatie en de uitvoering van activiteiten gebeurt door onze beweegpartners.

Belangrijk is hierbij de relatie tussen sport en bewegen en beleidsvelden als gezondheid, werk en inkomen en zorg en welzijn; 'meedoen, op wijkniveau waar het kan, stedelijk waar het moet'. Aansluiting bij buurtteams is een belangrijke opgave voor Sport en Gezonde Leefstijl. Ook de relatie met evenementen en de bijdrage die sportactiviteiten leveren aan een levendige binnenstad blijft belangrijk.

De sportaccommodaties zijn goed en worden in 2014 uitgebreid met een wielercentrum, een nieuwe hockeyaccommodatie en twee sporthallen bij de nieuwbouw dr. Nassacollege/Quintus.

De website 'Assen Beweegt' is een belangrijk middel om te communiceren en te verbinden, evenals kennisbijeenkomsten voor het 'sport- en beweegveld'.

Veiligheid

Op 1 januari 2014 zullen de gemeentelijke brandweerkorpsen in Drenthe opgaan in één regionaal korps onder de vlag van de Veiligheidsregio Drenthe. Dat maakt dat de opbouw van de begroting voor 2014 anders is ingedeeld. Voor de inwoners van Assen zal dit geen consequenties hebben.

Crisismanagement blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De organisatieontwikkelingen binnen de gemeente Assen hadden als consequentie dat er minder geoefend en getraind is op het gebied van crisismanagement en rampenbestrijding. Nu alle functies weer zijn toegewezen, zullen in 2014 nieuwe functionarissen opgeleid worden en alle functionarissen getraind worden. Het Veiligheidsjaarprogramma 2014 zal in januari in de raad besproken worden en valt nog steeds onder de kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2012-2016. Eén van de prioriteiten in 2014 betreft het

uitvoeringsplan mensenhandel. De inspanningen op het gebied van Veiligheid & Actualiteit (ook een prioriteit in de kadernota) blijven vruchten afwerpen. Door snel te interveniëren kunnen problemen snel opgelost worden en zijn bewoners en middenstanders tevreden over de afhandeling.

De gemeente zal de politie ondersteunen bij de invoering van 'Heterdaadkracht'. De politie wil dat burgers sneller misdaad melden. Daar is vanuit het rijk een programma voor gestart, waarbij de politie in Assen nadrukkelijk betrokken is. Hoe sneller de burger meldt, des te groter de kans op een aanhouding.

In 2012 was een sterke stijging te zien in de cijfers van 'personen in psychische nood'. Deze trend zet zich in 2013 door, dus rechtvaardigt ook de nadrukkelijke aandacht van gemeente en politie. Daarnaast zal worden uitgezocht hoe dit slimmer en beter kan worden aangepakt, in nauwe samenwerking met de te ontwikkelen buurtteams en het veiligheidshuis Drenthe.

Duurzaamheid en milieu

In 2014 wordt een nieuw programma opgezet voor duurzaamheid. De resultaten van het eerste, succesvolle uitvoeringsprogramma worden meegenomen in het nieuwe uitvoeringsprogramma duurzaamheid. We zien dat er veel mogelijkheden liggen voor energiebesparing en -opwekking. De ontwikkelingen in de samenleving, zoals decentrale initiatieven en de transitie naar decentraal geproduceerde duurzame energie worden meegenomen in dit programma.

Het huidige beleid gericht op besparing van energie en het opwekken van duurzame energie wordt voortgezet. Voor de bestaande woningvoorraad is de ketenbenadering voor duurzaam wonen het uitgangspunt. We maken gebruik van natuurlijke momenten (zoals verbouwing en verhuizing), sociale structuren (zoals de wijkaanpak) en gerichte acties (aansluitend bij gebiedsgericht werken) om woningeigenaar te stimuleren hun woning te verduurzamen.

Uitgangspunt voor de opwekking van duurzame energie is de Energiepotentiekartaart van Assen. Samen met andere betrokkenen zoals inwoners, provincie, woningcorporaties, lokale en regionale bedrijven werken we toe naar projecten op het gebied van zonne-energie, warmte- en koudeopslag, geothermie (aardwarmte) en de verwerking van biomassa. Het recent gesloten landelijk energieakkoord zullen we ook gebruiken om onze doelen te bereiken.

Natuurlijk blijven we inspelen op 'de energie in onze gemeente': initiatieven van inwoners en lokale bedrijven pakken we enthousiast op en faciliteren we zo veel mogelijk. Intern zetten we in op verdere verduurzaming van ons eigen vastgoed.

In 2014 wordt de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op milieugebied door de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) uitgevoerd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de gemeentelijke onderdelen blijft bij de gemeente zelf.

Bouwen en wonen

Het functioneren van de woningmarkt blijft een punt van aanhoudende zorg. De economische crisis duurt langer dan verwacht en heeft verstrekende gevolgen. De vraag naar koopwoningen is vermindert, terwijl de druk op de huursector is toegenomen. Er wordt aanzienlijk minder verhuisd dan voor de crisis. Daardoor blijft de instroom van nieuwe inwoners in Assen achter bij eerdere verwachtingen.

Dat laat onverlet dat voor Assen nog steeds een aanzienlijke groei van het aantal inwoners en huishoudens wordt verwacht maar minder dan voorheen. Dat betekent dat er nog steeds woningen moeten worden gebouwd om te voorzien in de woningbehoefte. Zowel in de Regio Groningen – Assen als in de Regio Noord Drenthe zijn in 2012 de woningbouwopgaven aangepast aan de nieuwe realiteit. Voor Assen is de woningbouwopgave teruggebracht naar circa 300 woningen per jaar.

Op dit moment zien wij nog geen duidelijke voor-tekens van herstel op de koopmarkt. Het consu-

umentenvertrouwen bevond zich medio 2013 nog steeds op een laag niveau. De koopmarkt is door een scala aan maatregelen van de rijksoverheid en banken minder toegankelijk geworden. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de koopmarkt zich zal herstellen naar het niveau van voor 2008. Wij willen met de inzet van startersleningen de starters op de koopmarkt ondersteunen en een stimulans geven voor herstel.

Wij verwachten vanwege de gewijzigde marktomstandigheden een verder toenemende vraag naar huurwoningen, zowel in de sociale als vrije sector. Daarom is het buitengewoon zorgelijk dat woningcorporaties als gevolg van de verhuurdersheffing aanzienlijk worden beperkt in de mogelijkheden om te investeren in nieuwbouw van woningen.

Om te voorkomen dat er tekorten ontstaan achten wij het noodzakelijk dat de gemeente zelf de bouw van sociale huurwoningen ter hand neemt. Hiermee verwachten wij tevens een impuls te geven aan de woningbouw, de gebiedsontwikkeling en de werkgelegenheid. Daarnaast willen we inzetten op het interesseren van beleggers voor bouw en/of exploitatie van vrije sector huurwoningen in Assen.

Voor het Grondbedrijf van de gemeente Assen betekent de verlaagde woningbouwopgave een vertraging in de uitgifte van kavels. Dit heeft vooral effect op de grondexploitatie van Kloosterveen. Met de Provincie is in 2012 een strategische samenwerking aangegaan waarbij afspraken zijn gemaakt over financiële compensatie.

Hoofdpijnen voor het beleid in 2014-2017

De begroting 2014 en de voorstellen daarin zijn gericht op verdere uitvoering en waar mogelijk op afronding van het beleid dat we voor de huidige collegeperiode hebben vastgesteld. Ons primaire doel in dit stadium is zorgen voor continuïteit en stabiliteit in het beleid en de financiën.

In de 'samenvatting van het beleid' en in beleidsprogramma's hebben we aangegeven waar we in 2014 concreet mee aan de slag willen en welke activiteiten daarvoor nodig zijn.

Als de situatie daarom vraagt treffen we in overleg met u maatregelen om de bestaande beleidsuitvoering te borgen en om knelpunten daarin op te lossen.

Met de beleidsvoorstellen die we hierna presenteren willen wij de middelen inzet die daarvoor nodig is zo goed mogelijk afhechten.

Uitvoering collegeprogramma

Op basis van de afspraken aan het begin van de bestuursperiode gaan we in 2014 aan de slag met de uitvoering van de vierde en laatste jaarschijf van het Uitvoeringsprogramma 2011-2014. Daarnaast starten we met de implementatie van de bezuinigingen die vanaf 2014 aan bod komen. Projecten die in uitvoering zijn ronden we af. We gaan door met de voorbereiding van de projecten die in de planning staan.

Fiscaal beleid

De tarieven van de gemeentelijke heffingen passen we zoals afgesproken aan, aan de inflatie. Verder houden we rekening met de afspraken die bij de Voorjaarsnota 2013 zijn gemaakt over de belastingruil tussen de afvalstoffenheffing, het rioolrecht en de onroerendezaakbelasting. De belastingvoorstellen voor het komende jaar worden gelijktijdig met de begroting 2014 aan u aangeboden. Het voorstel voor tariefstelling van de onroerende zaakbelasting komt in de december in de raad aan de orde.

Bezuinigingen

We hebben tijdens onze bestuursperiode drie forse bezuinigingsopgaven vastgesteld en in uitvoering genomen. Garantie dat we daarmee het financiële lek boven water hebben kunnen we u ook na de drie achtereenvolgende bezuinigingsronden niet geven. Dat heeft te maken met de bezuinigingen die voor de komende jaren in het vat zitten om de rijksbegroting verder op orde te brengen. Verder staat niet vast wat de beleidsmatige en financiële

impact is van de beleidsplannen in het regeerakkoord, de komende transities van de AWBZ en, Jeugdzorg en de invoering van de Participatiewet.

autonome ontwikkelingen

Een ontwikkeling die ons zorgen baart is dat onze inkomsten door de aanhoudende recessie en de reële krimp van het gemeentefonds niet meer toereikend zijn om de gevolgen van reguliere groei van onze begroting op te vangen. Er is sprake van elkaar versterkende ontwikkelingen die als ze blijven voortduren de komende jaren hun weerslag op onze financiële positie en het te voeren beleid en het beheer van onze voorzieningen zullen hebben.

sluitende overdracht

We willen de gemeentelijke financiële huishouding sluitend aan onze opvolgers overdragen. Vanwege de komende bestuurswisseling ligt het politiek bestuurlijk niet voor de hand om nu een besluit te nemen over nieuwe verdergaande bezuinigingen. Besluitvorming hierover is in onze visie een taak voor onze opvolgers.

Begrotingsresultaten 2014-2017 op basis van aanvaard beleid

De nieuwe begroting voor begroting 2014 en de daarbij behorende prognoses voor de jaren 2015 tot en met 2017 geven bij ongewijzigd beleid de volgende eindresultaten:

Prognose begrotingsresultaten 2014-2017 aanvaard beleid (bedragen x € 1.000)			
2014	2015	2016	2017
477	-245	-767	-1.636

Deze resultaten en het daarbij behorende beleid, waaronder de nog op basis van de door u vastgestelde onderzoeksopdrachten in te vullen bezuinigingsopgave van € 4,0 miljoen, zijn voor ons vertrekpunt voor de beleidsvoorstellen en dekkingsmaatregelen die hierna volgen.

Uitvoering van de vierde tranche van het Collegeprogramma 2010-2014

Op basis van de afspraken die we aan het begin van onze bestuursperiode hebben gemaakt is in 2014 in totaal € 2,8 miljoen beschikbaar voor uitvoering van de vierde en laatste jaarschijf van het Uitvoeringsprogramma.

4^e jaarschijf collegeprogramma

Op basis van de afspraken die in het begin van de bestuursperiode zijn gemaakt zullen we die middelen in 2014 als volgt inzetten:

Uitvoering Collegeprogramma vierde tranche	
Programma's/middeleninzet * € 1.000	2014
Aantrekkelijke stad	
Versterking stadstoezicht	200
Van wijkgericht naar gebiedsgericht werken	800
Invoering stadspas	40
Kloppend hart/subsidies evenementen	300
Verkeersveiligheid bij scholen	65
Sociale stad	
Meedoen/herijking arbeidsmarktbeleid	350
Voortzetting reboundgroup	60
Versterking openbaar vervoer	85
Uitvoering vrijwilligersbeleid	135
Dienstbare stad	
Jongeren denktank	40
Groeiende stad	
Marketing strategisch economisch beleid	150
Ondernemersfonds	530
Voortzetten extra bijdrage TIP	30
Intensiveren relatiemanagement bedrijven	20
Versterking regionaal economisch beleid	50
Totaal	2.855
Inverdieneffecten stadspas	-40
Inverdieneffect regionaal economisch beleid	-50
Tijdelijke verhoging Ozb niet-woningen	-530
Cofinanciering gebiedsgericht werken	-400
Beschikbaar op projectbasis voor CP	1.835

Afloop projectmatige beleidsintensivering

Tijdgebonden en projectmatige aanpak van de beleidsintensivering is een bewuste keus bij de start van onze bestuursperiode. Belangrijke overwegingen daarbij was het zorgen voor flexibiliteit zowel in beleid als in de financiën. Uitkomst van die lijn is dat betreffende activiteiten vanaf 2015 in beginsel stoppen en dat de middelen daarvoor vanaf dat jaar vervallen. Voortzetting van de activiteiten in de volgende bestuursperiode is afhankelijk van de beleidsafwegingen en keuzes die de raad daarover in de volgende bestuursperiode maakt en van de mogelijkheden om daarvoor de komende jaren middelen vrij te maken.

Verdere invulling van bezuinigingen 2014-2017

De bezuinigingen op de product- en programma-budgetten voor 2014 vinden hun oorsprong in het Uitvoeringsprogramma 2011-2014, het raadsbesluit 'Aanvullende bezuinigingen 2012-2015' van november 2011 en in de derde tranche bezuinigingen waartoe bij de Voorjaarsnota 2013 is besloten. De opgave die hieruit als geheel voor het jaar 2014 voortvloeit bedraagt € 26,8 miljoen. Hiervan heeft € 9,4 miljoen betrekking op de eigen organisatie en/of de bedrijfsvoering.

De totale bezuinigingsdruk neemt als gevolg van de maatregelen die met ingang van 2014 nieuw in uitvoering worden genomen in totaal met € 8,4 miljoen toe ten opzichte van 2013.

De toename wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de implementatie van de eerste maatregelen van de derde tranche bezuinigingen van € 6,0 miljoen. Verder wordt als onderdeel van de verdere uitvoering van de twee voorafgaande bezuinigingsronden met ingang van 2014 € 1,0 miljoen extra bezuinigd op de bedrijfsvoering en treden de uitgestelde bezuinigingen op de bibliotheek en het ICO in werking.

Vanaf 2014 staan de optrekking, invulling en afronding van de taakstellingen op de programma's Zorg en welzijn, Werk en inkomen en Mobiliteit (betaald parkeren) in de planning. Per begrotingsprogramma staan in 2014 de volgende bezuinigingen voor implementatie in de planning.

Bezuinigingen per programma jaarschijf 2014			
Programma	Taakstelling (* € 1.000)		
	2013	toename	2014
Bestuur en Burger	291	87	378
Stadsontwikkeling	211	25	236
Mobiliteit	520	100	620
Stads- en wijkbeheer	1.930	1.936	3.866
Onderwijs	498	408	906
Kunst en Cultuur	111	587	698
Zorg en Welzijn	1.475	700	2.175
Werk en Inkomen	2.050	150	2.300
Sport en ontspanning	425	849	1.274
Veiligheid	212	120	332
Duurzaamheid	687	384	1.071
Bouwen en Wonen	-	150	150
Algemene Dekking	2.298	174	2.472
Verbonden partijen	1.000	-	1.000
Totaal programma's	11.708	5.770	17.478
Bedrijfsvoering	6.743	2.650	9.393
Totaal bezuinigingen	18.451	8.420	26.871

Stand en voortgang van de bezuinigingen

Bovenliggende beleidsafpraak rondom de bezuinigingen is dat deze 'hard' zijn en als zodanig in zijn geheel geëffectueerd dienen te worden. Alleen bij hoge uitzondering, dat wil zeggen in het geval er bij nadere invulling en afweging onoverkomelijke bestuurlijke en/of maatschappelijke problemen dreigen, leggen we alternatieve maatregelen ter afweging en besluitvorming aan u voor. De periodieke voortgangsrapportages over de stand en voortgang van de bezuinigingen zijn daarvoor een belangrijke graadmeter.

Conclusies

In de aanloop naar de begroting 2014 hebben we de stand en voortgang van de bezuinigingen gemeten. De uitkomsten daarvan gaven ons geen directe aanleiding tot bijstelling. Wel was op onderdelen binnen het totaalpakket sprake van risico's. In het vervolgproces moeten we deze risico's financieel in control krijgen. De belangrijkste conclusies die we naar aanleiding van de laatste voortgangsrapportage hebben getrokken luiden als volgt:

- De realisatie van de eerste en tweede ronde bezuinigingen ligt goed op schema. De taakstellingen op het terrein van Zorg en Welzijn van bijna € 2,0 miljoen en Schoon Heel Veilig van € 1,6 miljoen die tot en met 2013 steeds incidenteel zijn geregeld, zijn vanaf 2014 structureel ingevuld.
- Voor een aantal andere taakstellingen moet die structurele invulling nog geregeld worden. Het gaat daarbij onder meer om de nog resterende taakstellingen op het terrein van Werk en inkomen van € 0,7 miljoen, om de op het parkeerbedrijf rustende taakstelling van € 0,5 miljoen en om de afbouw van de bijdrage aan het Plateau Openbaar onderwijs van € 0,26 miljoen. Ook de bezuinigingen op de kinderboerderijen en op de gemeentelijke inzet rondom de TT moeten nog worden ingevuld.

- Invulling van de taakstelling die rust op het parkeerbedrijf vindt, omdat andere opties daarvoor ontbreken, tot en met 2014 noodgedwongen plaats vanuit de parkeerreserve. Die situatie kan niet blijven voortduren. De kans is groot dat hiervoor andere oplossingen, zullen moeten worden gezocht.
- De bezuinigingen in het kader van de derde ronde bezuinigingen van € 6,0 miljoen zijn grotendeels van financieel technische aard; ze zijn met ingang van 2014 in de budgetten verwerkt en kunnen volgens plan worden gerealiseerd; slechts voor een beperkt aantal maatregelen uit dat pakket zijn nog aanvullende acties nodig.
- Alle tot en met 2014 op de bedrijfsvoering rustende bezuinigingen zijn in het budget verwerkt; een deel ervan moet nog worden ingevuld. Die invulling heeft, zoals onder meer in de nota 'Verder Bouwen' gemeld, formatiereductie en frictie tot gevolg. De omvang en de financiële effecten daarvan zijn in het kader van de Najaarsnota 2013 geïnventariseerd. De omvang van de nog beschikbare frictiereserve zal daaraan moeten worden getoetst en bijgesteld.
- De uitwerking van het door u bij de Voorjaarsnota 2013 vastgestelde pakket met nader op beleidsmatige en financiële haalbaarheid te onderzoeken bezuinigingsopties van rond € 4,0 miljoen was op het moment van afronden van de begroting nog gaande. Er is op dit moment nog geen duidelijkheid of de uitkomsten daarvan voldoende zekerheid bieden om die taakstelling in te vullen. De uitwerking van de opdrachten vergt meer tijd dan gepland. Verwachting is dat de uitkomsten begin 2014 voor u beschikbaar zijn.

Het eerstvolgende moment waarop we u informeren over stand en voortgang van de bezuinigingen is bij de Voorjaarsnota 2014.

Beleidsknelpunten 2014

In de aanloop naar de begroting 2014 hebben we geïnventariseerd of en waar we in de beleidsuitvoering tot nu toe zaken hebben laten liggen die we deze bestuursperiode hadden willen regelen dan wel afronden.

Ook zijn we nagegaan of er sprake is van ontwikkelingen die recent bekend zijn geworden en die van belang zijn voor het beleid en het beeld en de uitkomsten van de nieuwe begroting. Daartoe behoren onder meer de gevolgen van de september-circulaire en de extra bezuiniging op de Rijksbegroting van € 6,0 miljard.

Hieronder treft u per begrotingsprogramma de beleidsvoorstellen en -maatregelen aan die in onze visie noodzakelijk zijn om de product- en programmabudgetten op het voor de beleidsuitvoering in 2014 benodigde niveau te brengen.

Bestuur en Burger

Deelname 'Dag van de Democratie'

De Verenigde Naties hebben 15 september 2014 uitgeroepen tot de jaarlijkse 'Dag van de Democratie'. U heeft aangegeven deze dag in Assen mee te

willen vieren. In verband daarmee stellen we u voor om voor de organisatie van dit evenement een eenmalig budget van € 10.000 aan het programmabudget Bestuur en burger 2014 te voegen. Wachtgeldten voormalige collegeleden

Wachtgeldten voormalige collegeleden

Door voortijdig vertrek van een wethouder zijn nieuwe wachtgeldverplichtingen ontstaan. We hebben daarmee bij het opstellen van programmabudget 2014 nog geen rekening gehouden. Er is een globale inschatting gemaakt van de budgettaire gevolgen. Op basis daarvan houden we voor het komend jaar als aanname rekening met een extra last van € 99.000.

Zorg en welzijn

Begeleiding ontregelde gezinnen

Als gevolg van het opschuiven van de ingangsdatum van de decentralisatie van de AWBZ van 2014 naar 2015 ontstaat er een gat van € 135.000 in de bekostiging van de ambulante begeleiding van 'ontregelde gezinnen'. Plan was om de financiering van deze taak onder te brengen in de overkomende rijksmiddelen. Nu dat in 2014 nog niet mogelijk is, stellen we voor om voor dit doel nogmaals gebruik te maken van de middelen die in 2014 voor de uitvoering van de Wmo-taken en de daaraan gekoppelde reserve beschikbaar zijn. Wij zetten hiermee de gedragslijn uit de periode in 2010-2013 eenmalig voort.

Vorming nieuwe welzijnsorganisatie

We zijn als bekend bezig met de vorming van een nieuwe welzijnsorganisatie. Dat vergt het komend jaar veel ambtelijke voorbereiding en tijdelijke extra personele capaciteit. De hiermee gepaard gaande extra middeleninzet hebben we voor het komende jaar geraamd op € 100.000. Dekking van deze kosten kan plaatsvinden vanuit niet bestede Wmo-middelen. Wij stellen voor om met deze aanpak in te stemmen.

Transities AWBZ en Jeugdzorg

We bereiden ons voor op de komende grootschalige decentralisatie van rijkstaken. Vanaf 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken in het kader van de AWBZ en de Jeugdzorg. In de Voorjaarsnota 2013 heeft u de financiële kaders vastgesteld waarbinnen deze operatie in Assen moet gaan verlopen. De lijn is dat dit budgettair neutraal, dat wil zeggen binnen de middelen die daarvoor van het Rijk overkomen, plaats moet vinden. Van de overkomende middelen wordt bovendien een deel afgezonderd en bestemd voor de bedrijfsvoering.

Nu al, maar zeker ook in 2014, moeten er voorbereidingen worden getroffen om deze operatie tijdig in goede banen te leiden. Dat vergt een hogere personele inzet dan waarmee op dit moment in de bedrijfsvoering rekening is gehouden. De exacte omvang ervan en de beschikbare financiële middelen worden voor het eind van dit jaar in kaart gebracht.

De middelen die Assen in 2014 via het gemeentefonds voor de voorbereiding ontvangt zijn niet toereikend om de kosten die we moeten maken te dekken. Wij zijn van mening dat de compensatie die het kabinet verstrekt zo dient te zijn dat we daar zelf geen geld bij hoeven te leggen. Bijpassen vanuit de eigen middelen is gezien de eigen financiële situatie en de al op de bedrijfsvoering rustende bezuinigingen geen begaanbare weg.

De in dit verband in 2014 te maken aanloopkosten zullen in onze visie linksom of rechtsom vanuit de in 2014 en de vanaf 2015 overkomende rijksmiddelen dienen te worden gedekt. We gaan na op welke manier dat het beste kan. Zodra het beeld compleet is leggen we de uitkomsten daarvan via een afzonderlijk voorstel ter bespreking en besluitvorming aan u voor.

Werk en Inkomen

Budgettaire effecten ISD begroting 2014

In verband met onduidelijkheden over de beleidsinhoudelijke en financiële gevolgen van het Sociaal Akkoord hebben Gedeputeerde Staten het bestuur van de ISD en Alescon in juni 2013 uitstel verleend van indiening van actuele werkbegrotingen 2014. Gevolg daarvan is dat wij ons bij de opstelling van de ramingen voor de producten 'Inkomenswaarborg' en 'Arbeidsmarktbeleid' voor de eigen begroting noodgedwongen moeten baseren op verouderde meerjarenramingen.

In september 2013 hebben wij de begroting 2014 van de ISD ontvangen. Die bevat nieuwe en beter op de actualiteit toegesneden ramingen voor uitvoeringskosten van de WWB en de Wet Buig. Ze geven aan dat we als gevolg van stijging van het aantal bijstandsccliënten rekening moeten houden met hogere bijstandslasten dan waarmee we op basis van oude aannames hebben gerekend. Als gevolg daarvan dient zich voor het jaar 2014 een hogere last aan van per saldo € 0,5 tot € 0,6 miljoen. Wij stellen voor deze meerkosten in het eindbeeld van de begroting 2014 op te nemen en te betrekken bij het dekkingsplan 2014-2017.

Behalve via de Wet Buig ontvangen gemeenten ook via het gemeentefonds middelen voor de uitvoering van de bijstandstaken samenhangende kosten. Die middelen zijn in dit geval toereikend

om de aan de orde zijnde lastenuitzetting op te vangen.

Budgettaire effecten begroting 2014 Alescon

In september hebben we ook de begroting 2014 van Alescon ontvangen. Beoordeling daarvan leidt in dit stadium niet tot aanpassing van de raming van onze bijdrage die we reeds op basis van de voorlopige indicaties van dit voorjaar in de eigen begroting 2014 hadden opgenomen.

De door het bestuur van Alescon geschetste prognoses voor de periode 2015-2017 zijn in dit stadium nog te onzeker om daar direct budgettaire gevolgen voor het eigen beleid en de eigen meerjarenprognose aan te verbinden. Dat heeft alles te maken met de nog in voorbereiding zijnde Participatiewet, de daaronder liggende financieringsstructuur en het in relatie daarmee met ingang van 2015 te voeren eigen beleid.

Schuldhelpverlening

Het budget voor schuldhelpverlening is in de begroting conform de bestendige lijn geraamd op € 0,5 miljoen. De werkelijke cijfers van de afgelopen jaren geven aan dat dit te laag is om de werkelijke kosten te dekken.

Het bestuur van de GKB heeft in die periode een deel van de meerkosten opgevangen door de eigen reserves hiervoor in te zetten. De accountant heeft aangegeven die gedragslijn met oog op de toereikendheid van het weerstandsvermogen van de bank niet langer wenselijk te vinden. Het bestuur van de GKB onderschrijft dit standpunt.

Beide ontwikkelingen leiden tot de conclusie dat het gemeentelijk budget in 2014 naar een meer realistisch niveau dient te worden gebracht. Wij stellen een verhoging van het budget voor met € 250.000. Dit is ongeveer de helft van de in de afgelopen jaren opgetreden meerkosten. Het restant merken wij, ook gelet op het feit dat het om een openeindregeling gaat, voorlopig aan als risico.

Algemene Dekking

Maatregelen gevolgen septembercirculaire 2013

We hebben de septembercirculaire 2013 en de daarin opgenomen maatregelen uitgewerkt en op de gevolgen voor het eigen beleid en de financiën beoordeeld.

Rijks bezuinigingen € 6 miljard

Cruciaal voor de financiële positie van de gemeenten zijn de in de circulaire verwerkte maatregelen in verband met de extra Rijksbezuinigingen van € 6,0 miljard. Voor Assen resulteren de maatregelen in een verlaging van de algemene uitkering die oploopt van € 1,2 miljoen in 2014 naar ruim € 2,0 miljoen in 2017. Deze effecten zijn nieuw ten opzichte van de ramingen waarmee we tot nu toe bij de opstelling van de begroting 2014 en de nieuwe meerjarenprognoses hebben gerekend.

WMO-korting en impuls armoedebestrijding

Andere punten uit de circulaire die van direct financieel belang zijn, zijn de beschikbaarstelling (in 2013) van middelen in het kader van de in het Regeerakkoord afgesproken impuls voor het armoedebeleid en het terugdraaien van de voor 2014 in het Zorgakkoord opgenomen korting van € 89 miljoen op het Wmo-budget huishoudelijke hulp. De financiële effecten van beide maatregelen voor Assen bedragen respectievelijk € 96.000 en € 468.000.

Gevolgen voor Asser begroting.

Als resultaat van de maatregelen in de circulaire daalt de algemene uitkering 2014 per saldo met € 0,7 miljoen en komt daarmee uit op € 74,1 miljoen. Als we rekening houden met de budgetbijstellingen, die op basis van bestaande afspraken in de begroting 2014 moeten worden doorgevoerd, is sprake van een resultaatverslechtering van rond € 1,2 miljoen. Dit nadeel loopt als gevolg van de naar 2017 doorwerkende rijksbezuinigingen op tot ruim € 2,0 in miljoen in 2017.

Uitwerking septembercirculaire 2014-2017

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving maatregel/jaar	2014	2015	2016	2017
Gevolgen rijksbezuinigingen /aandeel € 6,0 mld.	-1.229	-1.851	-2.202	-2.058
Ongedaan maken korting Wmo-huishoudelijke hulp	468	-	-	-
Overige aanpassingen	44	44	44	44
Bijstelling op basis septembercirculaire	-715	-1.807	-2.158	-2.014

Vaststelling subsidieplafonds 2014

Op grond van juridische overwegingen is het noodzakelijk dat u jaarlijks expliciet een aantal met name te noemen subsidieplafonds vaststelt. Doel is

het betreffende jaarbudget juridisch af te grenzen om openeind constructies en onbedoelde budgettaire bijwerkingen te voorkomen. Sinds 2013 doen we dat gelijktijdig met de vaststelling van de

Programmabegroting. Voor het komende jaar gaat het om de volgende regelingen en bijbehorende subsidieplafonds:

Subsidieplafonds 2014		
Subsidieregeling	Bestemd voor/activiteit	In 2014 in te stellen plafond (in €)
Fysieke Leefomgeving	Fysieke Leefomgeving	34.300
Kunst en cultuur	Kunst en Cultuur	45.000
Zorg en welzijn	Welzijn	30.400
	Jongerenactiviteiten	-
Evenementen en sport	Evenementen	330.800
	Sportstimulering	181.900
Instellingen amateurkunst	Diverse organisaties.	75.700

De regeling voor 'jongerenactiviteiten' en de subsidieregeling 'Zorg en Welzijn' worden ondergebracht in een nader uit te werken nieuw instrument.

De betreffende subsidiebudgetten maken onderdeel uit van de betreffende programmabudgetten in de begroting 2014. Vaststelling van de plafonds heeft in dat opzicht dan ook geen budgettaire consequenties. We stellen u voor met deze lijn in te

stemmen en de subsidieplafonds voor 2014 vast te stellen op de bedragen die in het overzicht hiervoor zijn opgenomen.

Geactualiseerd financieel kader 2014-2017;

De geactualiseerde financiële uitkomsten zien er, rekening houdend met de voorstellen en maatregelen hiervoor, als volg uit:

Geactualiseerd financieel kader 2014-2017		(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/jaar	2014	2015	2016	2017	
Uitkomsten primaire begroting en meerjarenprognose	477	-245	-767	-1.636	
- deelname 'Dag van de Democratie'	-10	-	-	-	
- wachtgeld voormalig collegeleden	-99	-85	-80	-	
- begeleiding ontregelde gezinnen	-135	-	-	-	
- vorming nieuwe welzijnsorganisatie	-100	-	-	-	
- optrekking budget schuldhulpverlening	-250	p.m.	p.m.	p.m.	
- budgettaire effecten ISD-begroting 2014	-550	-550	-550	-550	
- budgettaire effecten begroting 2014 Alescon	-	p.m.	p.m.	p.m.	
- gevolgen september-circulaire 2013	-715	- 1.807	-2.158	- 2.014	
- bijstelling Wmo-budget huishoudelijke hulp	-468	-	-	-	
Geactualiseerde resultaten 2014 – 2017	-1.850	-2.687	- 3.555	- 4.200	

Uitgangspunten dekkingsplan 2014-2017

Wij dragen de gemeentelijke financiële huishouding als aangegeven sluitend aan het volgende gemeentebestuur over. We doen dat voor zover nodig en mogelijk met behulp van een pakket financieel technische maatregelen.

Op basis van de bijgestelde financiële uitkomsten hiervoor is voor het sluitend maken van de begroting 2014 een maatregelenpakket van rond € 1,9 miljoen benodigd.

Om datzelfde resultaat voor de jaren 2015- 2017 te bereiken zijn dekkingsmaatregelen noodzakelijk oplopend van € 2,7 miljoen in 2015 tot € 4.2 miljoen in 2017. Wij stellen voor om dat pakket als volgt samen te stellen.

Inzet Veiligheidsmarge

Via de Voorjaarsnota 2013 hebben we de 'veiligheidsmarge macro-economische ontwikkelingen' in het financieel kader 2014-2017 opgenomen. We hebben dat gedaan in de wetenschap dat het Kabinet bezig was met het treffen van voorbereidingen van een nieuw pakket met bezuinigingen.

Nu omvang en de effecten daarvan bekend zijn willen we, voor zover nodig en mogelijk, die ingebouwde veiligheidsklep daarvoor als dekkingsmiddel inzetten. In 2014 is vanuit die bron € 0,9 miljoen aan dekking beschikbaar. Voor de periode 2015-2017 gaat het jaarlijks resp. om € 1,3 miljoen, € 1,6 miljoen en € 1,0 miljoen.

Afzien opbouw volumeruimte 2015-2017

In de afgelopen jaren heeft u op grond van financiële overwegingen besloten niet op voorhand automatisch budgettaire ruimte voor toekomstige groei van de stad en voor de opbouw van vrije budgetruimte in de begroting en meerjarenprognose op te nemen. Afgesproken is om de situatie en de noodzaak daartoe van jaar tot jaar te beoordelen.

Omdat onze bestuursperiode teneinde loopt, hebben we in de nu voorliggende prognoses volgens plan rekening gehouden met herstel van de systematiek van voor 2011.

Nu de einduitkomsten van die prognoses evenwel aangeven dat er feitelijk geen ruimte is om die lijn te hervatten en er voor de komende jaren bovendien sprake is van lagere groeiverwachtingen stellen we voor om voorlopig op de aanpak te blijven koersen die we deze bestuursperiode hebben gevolgd.

Die lijn resulteert erin dat de voor de deze doeleinden ingeplande budgettaire ruimte, die oploopt van € 0,25 miljoen in 2015 naar € 0,75 miljoen vanaf 2017 ingezet kan worden voor het sluitend maken van de begrotingsprognoses voor die jaren.

Eveneens uit budgettaire overwegingen stellen we voor om voorlopig eveneens af te zien van de met ingang van 2015 geplande optrekking van de 'incidentele/vrije ruimte' van € 0,25 miljoen op jaarbasis.

Dekking bijdrage sensor cluster 2016-2018

Eerder dit jaar heeft u besloten een meerjarige (2014-2018) bijdrage beschikbaar te stellen voor de doorontwikkeling van het Sensor cluster. De omvang ervan is bepaald op € 2,45 miljoen.

Voor dekking van die bijdrage is tot nu toe vanuit de algemene reserve en de reserve economische stimulering € 1,5 miljoen aan middelen vrijgemaakt. Hiermee kan tot medio 2016 in de dekking van onze bijdrage worden voorzien. De in 2016 tot en met 2018 nog ontbrekende dekking van in to-

taal € 0,9 miljoen is als lastenuitzetting in de meerjarencijfers verwerkt.

We stellen voor om nogmaals naar dekking voor deze tijdelijke lastenuitzetting op zoek te gaan en daar uitdrukking aan te geven door voor dat doel een overeenkomstig opgave in de meerjarenprognose op te nemen.

Voor 2016 bedraagt die opgave € 0,25 miljoen; voor 2017 gaat om € 0,35 miljoen.

Achterblijvende kosten

Als gevolg van de start en overdracht van taken aan de Veiligheidsregio Drenthe en van de Regionale Uitvoeringsdienst worden de deelnemende gemeenten geconfronteerd met achterblijvende frictiekosten.

Die situatie doet zich ook in Assen voor. Een deel van die kosten is variabel en beïnvloedbaar en zal door tijdsverloop en door daar strak op te sturen teruglopen en vervallen.

We willen in de meerjarenprognose uitdrukking geven aan die ontwikkeling door voor dat doel vanaf 2015 een jaarlijks oplopende financiële inspanningsverplichting op te nemen van € 0,15 miljoen op jaarbasis.

Op peil brengen onderzoeksopgave bezuinigingen

Bij de Voorjaarsnota 2013 heeft u, als onderdeel van de bezuinigingsopgave van € 10 miljoen, een pakket met nader op haalbaarheid te onderzoeken bezuinigingsopties vastgesteld van € 4,0 miljoen.

Op basis van de besluiten die op basis van de nota 'Verder Bouwen' heeft genomen is van de 3e tranche bezuinigingen van € 10 miljoen inmiddels voor een totaalbedrag van circa € 6,6 miljoen met maatregelen belegd. Daarop aansluitend is bij het opstellen van de prognoses voor 2015 tot en met 2017 als vertrekpunt voor de nog openstaande deel onderzoeksopgave volstaan met een raming van € 3,4 miljoen.

Wij stellen voor om nu dat met het oog op het sluitend maken van het financieel perspectief noodzakelijk is, om deze taakstelling weer op te trekken tot het met uw raad afgesproken niveau van € 4,0 miljoen.

Materieel gezien betekent dit dat de totale omvang van de 3e tranche bezuinigingen daarmee in 2017 uit komt op € 10,6 miljoen.

Overige budgettaire maatregelen

Als aanvulling op de maatregelen hiervoor stellen we de in de primaire begroting 2014, gehanteerde rente-uitgangspunten (kort geld) bij aan de hand

van de voor het komende jaar voorziene marktstandigheden. Dit levert een lastenverlichting van € 0,2 miljoen op voor de begroting 2014. Verder temporiseren we de vanaf 2015 in de planning staande herinvoering van de indexatie van de gemeentelijke reserves met € 0,25 miljoen structureel.

Totaalbeeld

Met de maatregelen hiervoor maken we de begroting 2014 en de jaarschijven 2015, 2016 en 2017 sluitend.

We doen dat in de wetenschap dat er vanaf 2015 nog voor een totaalbedrag van € 4,0 miljoen aan bezuinigingen dient te worden ingevuld.

We hebben hiervoor op hoofdlijn een aantal ontwikkelingen geschetst die de komende jaren van invloed zullen zijn op onze financiële positie. De financiële opgave die daaruit voortvloeit, zal in totaalverband door het komende gemeentebestuur moeten worden aangepakt en opgelost.

In de inleiding hebben we al aangegeven dat daartoe Nieuwe bezuinigingen kunnen daar het gevolg van zijn.

Samenvatting beleids- en dekkingsplan 2014-2017

Beleids- en dekkingsplan 2014-2017 (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving/jaar	2014	2015	2016	2017
Dekkingsmaatregelen 2014-2017				
1. Geactualiseerde resultaten (zie hiervoor)	-1.850	-2.687	- 3.555	- 4.200
2. Dekkingsmaatregelen beleidsknelpunten				
- inzet Wmo-middelen	235	-	-	-
- bijstelling gemeentefonds bijstandscienten	550	550	550	550
- inzet budget macro-economische ontwikkelingen	900	1.300	1.650	1.050
- afzien verhogen incidentele ruimte	-	250	250	250
- vrijval gebudgetteerde volumeruimte 2015-2017	-	250	500	750
- beperking achterblijvende kosten	-	150	300	450
- dekking bijdrage Sensor Universe 2016-2017	-	-	250	350
- temporiseren indexatie reserves	-	250	250	250
- eenmalige verlaging rente kortgeld	200	-	-	-
- op peil brengen opgave onderzoeksopdrachten	-	-	-	600
Eindresultaat 2014-2017	35	63	195	50

Wij stellen u voor om met de voor de periode 2014-2017 voorgestelde maatregelen in te stemmen, de begroting 2014 met inbegrip van deze maatregelen vast te stellen en de meerjarenprognose 2015-2017 voor kennisgeving aan te nemen.

Stand van zaken 'versmarten' begroting

Het meten van de maatschappelijke effecten van het beleid via prestatie-indicatoren en kengetallen is een van de speerpunten uit het collegeprogramma.

We hebben daarin inmiddels een aantal verbeterlagen gemaakt. Daarmee zijn we er echter nog niet. Er ligt nu per programma een goede lijst met indicatoren die periodiek gemeten worden, een toegevoegde waarde hebben voor het bijbehorende programma en nuttig zijn als input voor beleid.

Op een aantal beleidsvelden worden voorbereidingen getroffen om de kwaliteit van de prestatie-indicatoren te verbeteren. In de loop van deze bestuursperiode is een aantal ontwikkelingen gaan spelen die daartoe aanleiding geven.

Zo wordt in 2013 gekeken hoe de servicenormen bij het programma Bestuur en burger verbeterd kunnen worden. De nieuwe indicatoren zullen in het najaar van 2013 bekend zijn. Verder wordt de systematiek van IBOR herijkt; die indicatoren geven het kwaliteitsniveau van de wijken aan. De wijze waarop de IBOR-indicatoren nu in de Programabegroting worden gepresenteerd, heeft onze aandacht.

Op het gebied van de veranderagenda Zorg en welzijn gaat het om het monitoren; dat aspect is nog niet voldoende uitgekristalliseerd. Een groot deel

van de indicatoren in dit domein kwam tot dusverre voort uit de wijkanalyses. Die zullen worden geactualiseerd.

We zijn bezig met het maken van een kwaliteitsslag en willen daar in de nieuwe bestuursperiode graag samen met uw raad verder invulling aan geven. Wij nodigen u dan ook uit om mee te denken over een voor dit doel geschikte werkvorm. Hierbij willen we ook de structuur en presentatievorm van de begroting betrekken.

Programmabegroting

Programma's

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Goede dienstverlening

Goede directe dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

Vereenvoudigde procedures en minder regels

Snelle afhandeling van brieven en klachten

Verbetering informatievoorziening aan burgers

Betrokkenheid

Betrokkenheid van inwoners bij ontwikkeling van de stad, de wijk en de buurt

Afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

Een goed imago van de stad Assen bij inwoners en de regio

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Collegeprogramma 2010-2014	2010
Kerndocument Klant en Kwaliteit (K2)	2004
Notitie interactief werken	2009
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Goede directe dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

Wij hanteren drie aanbiedingsconcepten: zelfbediening, klaar terwijl u wacht en op bestelling.

De klant kan zelf zijn ingangskanaal kiezen (telefoon, brief, mail, balie, digitaal loket).

Voor steeds meer producten kunnen klanten kiezen voor zelfbediening (7 dagen à 24 uur).

Als klanten kiezen voor baliebezoek op afspraak, worden ze direct geholpen.

Klanten zijn welkom in een goed ingerichte ontvangsthal.

Wij hanteren het principe van eenmalige registratie, meervoudig gebruik.

Vereenvoudigde procedures en minder regels

De administratieve lastendruk voor klanten neemt met minstens 25% af.

Door de invoering van de omgevingsvergunning verloopt de dienstverlening eenvoudiger en zo mogelijk sneller en goedkoper.

Snelle afhandeling van brieven en klachten

Wij hanteren vastgestelde richtlijnen voor het beantwoorden van brieven, telefoongesprekken en e-mails.

Van de klachten en bezwaren handelen wij ca. 80% binnen de wettelijke termijn af.

Verbetering informatievoorziening aan burgers

Actuele en vraaggestuurde informatievoorziening via de vernieuwde website en Berichten van de Brink.

Herkenbaarheid door een uniform toegepaste huisstijl.

Begrijpelijke standaardbrieven.

Antwoorden op meest gestelde vragen van klanten nemen wij op in onze publiekscommunicatie.

Betrokkenheid van inwoners bij ontwikkeling van de stad, de wijk en de buurt

Wij willen interactief werken gericht inzetten om betrokkenheid te vergroten.

Ontwikkelingen rondom gebieds- en wijkgericht werken zijn onderdeel van de programma's Zorg en welzijn en Stads- en wijkbeheer.

Afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

Wij investeren in rechtstreeks contact met burgers.

Nieuwe inwoners kunnen met ons kennismaken op introductiedagen.

Scholieren en andere groepen kunnen kennismaken met onze gemeente via rondleidingen.

Een beter imago van de stad Assen bij inwoners in stad en regio

Burgers worden op de hoogte gesteld van evenementen en activiteiten in hun stad.

De regio maakt via diverse promotiemiddelen kennis met de stad Assen.

Een positief imago van Assen door gerichte promotie en marketing.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Goede dienstverlening

Goede directe dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

In 2014 wordt het huidige digitale loket vervangen door het vernieuwde Dimpact loket. Tevens wordt in 2014 de website van de gemeente Assen verbeterd en zal de bijbehorende kennisbank worden vervangen door de kennisbank van Dimpact.

In het WABO-domein wordt digitaal gewerkt, het digitaal werken geldt zowel voor de vergunningverlening als voor toezicht. Hiermee streven we een versnelling en een kwaliteitsimpuls na. Daarnaast wordt ook in de openbare ruimte digitaal gehandhaafd.

De servicenormen worden vernieuwd en zijn gebaseerd op datgene wat onze klanten belangrijk vinden. (Bron: Klant Forum).

In de raadsvergadering van 10 januari 2013 is ingestemd met de stapsgewijze implementatie van de stadspas. Dit is na de zomer van 2013 ter hand genomen. De stadspas wordt nu in 2014 geïmplementeerd, in het communicatieplan komt te staan welke onderdelen wanneer aan de pas worden toegevoegd.

De frontoffice van het Wmo-loket, de ISD en GKB worden ondergebracht in het Inwonersplein. Er zal dan sprake zijn van één toegang en een brede integrale intake voor het sociale domein.

De intake van nieuwe meldingen Wmo worden gedaan volgens de methodiek van keukentafelgesprekken.

De Wmo-consulenten en de buurtteams werken intensief samen.

In AAT-verband (samenwerking tussen gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo) wordt de administratie van leerplicht en RMC in een systeem ondergebracht en de werkprocessen gestandaardiseerd.

In 2014 draait de pilot samenwerking ondernemers-/werkgeversteams Gemeente Assen, ISD en Alescon.

De geplande startdatum van de RUD (regionale uitvoeringsdienst) is januari 2014.

In 2014 wordt zaakgericht werken verder uitgerold en wordt in de klantprocessen een onderscheid gemaakt in standaard en niet standaardprocessen.

Vanaf 2014 vindt er een actieve kanaalsturing plaats voor wat betreft de klantcontacten.

Vereenvoudigde procedures en minder regels

Deregulering waar mogelijk.

Door in te zetten op ambtelijke samenwerking wordt bij alle herziene of nieuwe regelgeving een plek gegeven aan deregulering. (Bijna) Iedere regeling die wordt vastgesteld gaat langs de dereguleringsmeetlat. Ook bij herontwerp van bedrijfsprocessen staat de vermindering van regeldruk en administratieve lasten in het middelpunt. Ook de steeds in aantal groeiende mogelijkheden om digitaal contact met de gemeente te hebben dragen bij aan het verminderen van inspanningen die burgers en bedrijven moeten maken in hun contacten met de overheid.

Snelle afhandeling van brieven en klachten

Wij gaan door op de ingeslagen weg, met als doel meer dan 80% van de klachten binnen de wettelijk

ke termijn af te handelen. Ten aanzien van de klachten zal daarnaast verder gewerkt worden met het systeem van het zaakgericht werken. Ten aanzien van brieven vindt verdere interne sturing op een snelle afhandeling via managementrapportages plaats en wordt gewerkt aan verdere digitalisering en automatisering van de ingekomen post en uitgaande post.

Verbetering informatievoorziening aan burgers

In de informatievoorziening aan burgers ligt een accent op digitale middelen. Door inzet van internet en social media is het mogelijk om goed aan te sluiten bij de informatiebehoefte van inwoners.

De gemeentelijke website wordt aangepast. Met name de mogelijkheden om te zoeken worden hierbij verbeterd en uitgebreid.

In 2014 vindt een nieuwe aanbesteding plaats van de gemeentepagina Berichten van de Brink. Aandachtspunten hierbij zijn een verbeterde informatievoorziening en een reductie van de kosten.

Betrokkenheid

Betrokkenheid van inwoners bij ontwikkeling van de stad, de wijk en de buurt

In 2013 zijn voor meerdere wijken en buurten visies opgesteld in nauwe samenspraak met bewoners en maatschappelijke organisaties. Ook de verdere uitwerking in 2014 gebeurt in overleg en met inzet van betrokkenen.

Inwoners en maatschappelijke organisaties worden voortdurend betrokken bij de uitvoering van het programma DOEN. Dit gebeurt onder andere bij het uitwerken van onderdelen van het programma en tijdens de halfjaarlijkse rapportage over de voortgang.

Bij de verschillende FlorijnAs projecten is sprake van betrokkenheid van inwoners. Via participatiegroepen en bijeenkomsten hebben zij de mogelijkheid om mee te praten over uitwerking en uitvoering van de projecten. Tijdens de uitvoering worden zij goed op de hoogte gehouden van ontwikkelingen.

Afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

Het college blijft streven naar een goed contact met de inwoners van onze stad. De ervaringen met het wekelijks spreekuur van het college op de maandagochtend zijn wat dat betreft positief. Wij gaan door met het afleggen van bedrijfs- en wijkbezoeken. Hierbij bepalen de wijken zelf een belangrijk deel van de agenda.

Scholieren en andere groepen kunnen kennismaken met onze gemeente via rondleidingen en themadagen, jeugdraad.

Verkiezingen

In 2014 vinden de volgende verkiezingen plaats: Gemeenteraad op 19 maart en Europees Parlement op 22 mei.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Goede dienstverlening

Goede directe dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

Intensivering samenwerking met omliggende gemeenten (STAAN)

Het aanbiedingsconcept zelfbediening wordt doorontwikkeld

Vereenvoudigde procedures en minder regels

Snelle afhandeling van brieven en klachten

Verdere inrichting van het zaakgericht werken

Verbetering informatievoorziening aan burgers

Verdere uitbouw kanaalsturing (traditionele en Social Media)

Betrokkenheid

Betrokkenheid van inwoners bij ontwikkeling van de stad, de wijk en de buurt

Nog niet bekend

Afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

Nog niet bekend

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Bestuur en burger	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
% wachttijd publieksbalie minder dan 15 minuten	78%	100%	100%	100%	100%	100%
% geen wachttijd bij gemaakte afspraak	84%	100%	100%	100%	100%	100%
% telefonisch goed (< 20 seconden) bereikbaar	69%	100%	100%	100%	100%	100%
% telefonisch direct antwoord	81%	100%	100%	100%	100%	100%
% klachten tijdig afgehandeld (< 2 weken)	78%	80%	80%	80%	80%	80%
% meldingen tijdig afgehandeld (<1 werkdag)	96%	100%	100%	100%	100%	100%
% brieven tijdig afgehandeld (< 6 weken)	71%	80%	80%	80%	80%	80%
% omgevingsvergunning tijdig afgehandeld (<8 weken)	86%	100%	100%	100%	100%	100%
% bezwaren binnen termijn afgehandeld	47%	80%	80%	80%	80%	80%

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Bestuur en burger	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bestuursorganen	1.921	1.775	1.906	1.731	1.716	1.706
Bestuursondersteuning gemeenteraad	814	829	997	997	997	997
Bestuursondersteuning B&W	3.743	3.667	3.347	3.347	3.347	3.347
Publiekszaken	4.280	4.385	4.538	4.267	4.347	4.267
Bestuurlijke samenwerking	167	223	177	182	187	192
Informatiebeheer/basisregistraties	1.524	1.705	1.703	1.703	1.703	1.703
Totaal lasten	12.449	12.584	12.668	12.227	12.297	12.212
Bestuursorganen	0	0	0			
Bestuursondersteuning gemeenteraad	22	1	1	1	1	1
Bestuursondersteuning B&W	83	0	0	0	0	0
Publiekszaken	1.155	1.074	1.082	1.082	1.082	1.082
Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
Informatiebeheer/basisregistraties	29	50	0	0	0	0
Totaal baten	1.289	1.125	1.083	1.083	1.083	1.083
Programmaresultaat voor bestemming	11.160	11.459	11.585	11.144	11.214	11.129
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	0	0	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	11.160	11.459	11.585	11.144	11.214	11.129

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 126.000 (N)

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 126.000.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Bestuursorganen € 131.000 (N)

De lasten van de voormalige collegeleden stijgen met € 120.000 (N). Dit als gevolg van het aflopen van het ambt van de burgemeester en de tijdelijke vervanging. Autonome salarisontwikkelingen leiden tot een toename van de lasten van het huidige college met € 7.000 (N).

Bestuursondersteuning gemeenteraad € 169.000 (N)

Lagere bedrijfsvoeringskosten (€ 58.000) en hogere kosten voor de griffie (€ 220.000) leiden met name tot dit nadeel. In de tweede helft van 2012 zijn de personele budgetten voor de griffie overgeheveld vanuit de bedrijfsvoering naar de griffie. Eén en ander is budgettair neutraal verlopen. De effecten hiervan zijn vanaf 2014 formeel in de begroting verwerkt.

Bestuursondersteuning B&W € 321.000 (V)

Naast lagere bedrijfsvoeringskosten (€ 284.000 V) is in de begroting rekening gehouden met dekking van de lasten van de TT-ruimte vanuit de FlorijnAs-gelden ad € 25.000 (V). Daarnaast is rekening gehouden met het vervallen van de lasten van de 2-jaarlijkse 'ik en mijn gemeentedag' en de financiële effecten van de bezuiniging op de website (€ 12.000 V).

Publiekszaken € 145.000 (N)

De kosten stijgen als gevolg van verkiezingen voor de gemeenteraad en voor het Europees Parlement die in 2014 zullen plaatsvinden.

Bestuurlijke samenwerking € 45.000 (V)

Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door de verdere bezuiniging op internationale contacten.

Informatiebeheer / basisregistraties € 49.000 (N)

Als gevolg van onder andere de crisis vinden er geen landmeetwerkzaamheden voor buurgemeenten plaats, waardoor er geen inkomsten meer worden verkregen.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Bestuur en burger	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Interactieve beleidsvorming + Notitie interactief werken evalueren, visie uitbouwen en instrumenten ontwikkelen + pilots interactief werken uitvoeren: grijs/groen, interne organisatieontwikkeling	-	-	-	-	-	-
Stad met een open stijl besturen + invulling geven aan de afspraak de stad collegiaal te besturen + bestuurlijke en ambtelijke organisatie zodanig aanpassen dat een open stijl van besturen mogelijk is	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Bestuur en burger	-	-	-	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Bestuur en burger	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Anders organiseren Ik en mijn gemeente dag	20	-	20	-	20
Sluiten publieksbalie op vrijdagmiddag en besparing TSC onder andere door een aanpassing van de informatie op de website	55	55	55	55	55
Beveiliging centrale hal door Veiligheidszorg Drenthe	25	25	25	25	25
Prijsstijging reisdocumenten	13	13	13	13	13
Vergunningverlening (onder andere door lean maken)	140	140	140	140	140
Internationale contacten	20	20	20	20	20
Geografische info (luchtfoto's et cetera)	18	18	18	18	18
derde tranche					
Vernieuwing website	-	12	12	36	36
Structureel afschaffen Ik en mijn gemeente dag	-	20	-	20	-
Internationale banden beperken	-	50	50	50	50
Hospitalityroom TT (op termijn) afstoten	-	25	25	25	30
Totaal bezuinigingen Bestuur en burger	291	378	378	402	407

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Met behoud van landschappelijk en cultureel erfgoed ruimte vinden voor de groeiopgave van Assen, waar mogelijk door opname in de bestaande stad

Behouden en versterken van de economische structuur van Assen, afgestemd op de Regio Groningen-Assen

Realiseren van de groeiopgave voor wonen, werken, recreatie en toerisme, onderwijs en cultuur, horeca, zorg en bedrijvigheid

Clusteren van kennis, onderwijs en ondernemers met name op het gebied van sensortechnologie

Behouden en versterken van toeristische en recreatieve structuur/voorzieningen

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument	vastgesteld in het jaar
Aantrekkelijke Binnenstad 2030	2012
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Beleidsregels Reserve Cofinanciering Regionaal Economisch beleid	2011
Bodemvisie gemeente Assen	2011
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Convenant regio specifiek pakket	2008
De Economische Beleidsagenda Op de boeg golf van ontwikkelingen	2008
De nota Jonge Monumenten	2008
Duurzaamheidsvisie	2009
Geactualiseerde Regiovisie Groningen-Assen 2030	2013
Groenstructuurvisie	2006
Het Groene Frame	2010
Integrale Structuurvisie Assen 2030	2009
Investeringsvisie Stedelijke Vernieuwing (ISV) 2010-2014	2009
Masterplan FlorijnAs	2009
Ontwikkelingsvisie Detailhandel en Horeca + Ontwikkelingsvisie Binnenstad	2009
Op en top Assen, Visie hogere bouw	2005
Provinciale Omgevingsvisie	2010
Strategische afwegingsnotitie Grondbedrijf	2011
Structuurplan Stadsrandzone	2008
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)	2012
Structuurvisie FlorijnAs	2012
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Welstandsnota	2011
Woonplan 2010-2030	2010

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Met behoud van landschappelijk en cultureel erfgoed ruimte vinden voor de groeiopgave van Assen, waar mogelijk door opname in de bestaande stad

De (her)ontwikkeling van nieuwe en bestaande gebieden mogelijk maken door het opstellen van visies en bestemmingsplannen.

Intensief gebruik van de bestaande bebouwde omgeving.

Behouden en verbeteren van bestaande natuurgebieden.

Behoud van monumentale en cultuurhistorische elementen van de stad.

Behouden en versterken van de economische structuur van Assen, afgestemd binnen de Regio Groningen-Assen

De betekenis, functie en belangen van de NG4 binnen het SNN (Samenwerkingsverband Noord-Nederland, bestuurlijk orgaan van de drie noordelijke provincies) optimaal positioneren in het verlengde van de ruimtelijk-economische visie Noord-Nederland tot 2030 als het Europese beleid voor de middellange termijn (2013-2020).

Een gedifferentieerd winkelaanbod in de stad.

Goede dienstverlening aan bedrijven.

Meer werkgelegenheid in met name de zorg, sensortechnologie en toerisme en recreatie.

Uitbreiding van bestaande bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven.

Toevoegen onderwijsfuncties op mbo- en hbo-niveau.

Clusteren van kennis, onderwijs en ondernemers met name op het gebied van sensortechnologie.

Behouden en versterken van toeristische en recreatieve structuur/voorzieningen

Uitbreiding en/of vernieuwing van bestaande en vestiging van nieuwe toeristische en recreatieve voorzieningen.

Een levendige binnenstad.

Het aantrekken en behouden van bedrijvigheid.

De stad aantrekkelijk maken voor nieuwe bewoners.

Ontwikkeling van het benodigde arbeidspotentieel.

Het aantrekken en vasthouden van meer bezoekers naar de stad.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Met behoud van landschappelijk en cultureel erfgoed ruimte vinden voor de groeiopgave van Assen, waar mogelijk door opname in de bestaande stad

De opgestelde cultuurhistorische waardenkaart voor de gehele stad waarborgt de bescherming van cultuurhistorie bij nieuwe ontwikkelingen. Cultuurhistorie wordt hiermee geïntegreerd in beleidsvelden ruimtelijke ordening en stadsontwikkeling.

Uitwerken en realiseren van FlorijnAs-projecten.

Uitwerken van het Groene Frame en verdere uitvoering van het Meerjarenprogramma (her)ontwikkeling groen, gekoppeld aan de realisatie van onze andere projecten en ambities.

Verder in ontwikkeling brengen van Diepstroeten.

Ontwikkelen van binnenstedelijke locaties.

Actualisatie Structuurvisie als uitwerking van de integrale Structuurvisie Hoofdstad Assen 2030.

Uitvoering Investeringsvisie Stedelijke Vernieuwing 2010-2014.

Actualiseren en digitaliseren bestemmingsplannen en beheersverordeningen, inclusief voorbereiden op nieuwe Omgevingswet.

In 2014 zal de inhaalslag actualisatie afgerond worden en zal gestart worden met de reguliere actualisatie van bestemmingsplannen.

Uitvoeren van het verplichte monitoringsprogramma verdachte bodemsaneringslocaties.

Realiseren van de groeiopgave voor wonen, werken, recreatie en toerisme, onderwijs en cultuur, horeca, zorg en bedrijvigheid

De actualisatie van de Structuurvisie verwoordt de bijgestelde groeiambitie van Assen en geeft aan waar de prioriteiten qua ontwikkeling van Assen liggen.

Uitvoering van de economische beleidsagenda 'Op de boegwolf van ontwikkelingen'.

Verdere uitvoering van de kantorenstrategie.

Uitvoeren van de zorgagenda.

Uitvoeren van het Asser aandeel in de Regiovisie Groningen-Assen.

Behouden en versterken van de economische structuur van Assen, afgestemd binnen de Regio Groningen-Assen

Vanuit de nieuwe programmering binnen de Regiovisie Groningen-Assen wordt de economische structuurversterking van de regio verder opgepakt.

Inspelen op de uitwerking van de RIS3, zoals deze op initiatief van het SNN samen met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en kennisinstellingen gestalte krijgt.

De positie van de NG4-steden (Groningen, Leeuwarden, Emmen en Assen) versterken binnen het SNN onder meer gericht op de Europese programma's.

Uitvoering van de visie aantrekkelijke binnenstad.

Opstellen en uitwerken van initiatieven van een citymarketingstrategie in samenwerking met de stakeholders.

Uitvoering subsidieregelingen gevelrestauratie en starters deel binnenstad.

Uitmunten dienstverlening aan bedrijven.

In het in 2011 gesloten convenant tussen de gemeente en de Stichting Ondernemers Fonds Assen (OFA) is afgesproken dat in 2013 een evaluatie in twee fasen heeft plaats gevonden: de eerste over de gebruikers, de tweede betreft een draagvlakon-

derzoek. Op basis van de resultaten kan de raad besluiten het ondernemersfonds voor een nieuwe periode te ondersteunen, dan wel zijn steun te beëindigen.

Samen met de kopgroep van partners in de zorg en bedrijfsleven de projectideeën op het gebied van 'Zorg en Innovatie' uitwerken en uitvoeren.

Creëren van werkgelegenheid in de zorg, sensor-technologie en toerisme en recreatie.

Clusteren van kennis, onderwijs en ondernemers met name op het gebied van sensortechnologie

Continuering en uitbouw kennisinfrastructuur sensortechnologie : Incas3, HIT. SU en SC.

Samen met de belangrijkste partners (incas3, HIT, Sensor Universe, Sensor City en de provincie) de intentieovereenkomst om te komen tot een kennis-campus sensortechnologie verder uitwerken en concretiseren.

Acquisitie en marketing van nieuwe bedrijvigheid op de campus richten op starters, doorgroeiers en bestaand MKB

Ondersteuning uitbouw Sensor City tot living lab.

Uitbouw van de positie van Assen in de 'smart city'-ontwikkelingen.-

Behouden en versterken van toeristische en recreatieve structuur

Verder uitwerken en uitvoeren van een citymarketingstrategie in samenwerking met de stakeholders.

Acquisitie voor de gebiedsontwikkeling Toeristisch Recreatieve Zone (TRZ)

Uitvoeren van initiatieven en plannen van ondernemers voor de gebiedsontwikkeling TRZ

Ontwikkeling van het Beleef- en Beweegpark Stadsbroek.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Met behoud van landschappelijk en cultureel erfgoed ruimte vinden voor de groeiopgave van Assen, waar mogelijk door opname in de bestaande stad

Uitwerking en uitvoering van FlorijnAs-projecten.

Actualiseren en digitaliseren van bestemmingsplannen en voorbereiden op inwerkingtreding nieuwe Omgevingswet.

Uitvoeren van verplichte monitoringsprogramma verdachte bodemsaneringslocaties.

Realiseren van de groeiopgave voor wonen, werken, recreatie en toerisme, onderwijs en cultuur, horeca, zorg en bedrijvigheid

Verdere uitvoering van de strategie en de aanpak voor promotie en acquisitie.

Verdere uitvoering van de kantorenstrategie.

Uitvoeren van de zorgagenda.

Behouden en versterken van de economische structuur van Assen, afgestemd binnen de Regio Groningen-Assen.

Uitvoeren van het Asser aandeel in de Regiovisie Groningen-Assen.

Uitvoeren van de economische beleidsagenda 'Op de boegolf van ontwikkelingen'.

Verdere uitwerking project revitalisering Stadsbedrijvenpark.

Uitvoering visie Aantrekkelijke Binnenstad.

Activiteiten en initiatieven in SNN-verband en NG4-verband.

Clusteren van kennis, onderwijs en ondernemers met name op het gebied van sensortechnologie

Continuering kennisinfrastructuur sensortechnologie door realisatie kenniscampus sensortechnologie.

Uitbouw van de positie van Assen in de 'smart-city'-ontwikkelingen.

Behouden en versterken van toeristische en recreatieve structuur/voorzieningen

Uitvoeren van initiatieven en plannen van ondernemers voor de gebiedsontwikkeling TRZ

Acquisitie voor de gebiedsontwikkeling van de TRZ.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Stadsontwikkeling	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Aantal arbeidsplaatsen (op 01-04)	35.687	35.987	36.287	36.587	36.887	37.187
Aantal bedrijven (op 01-04)	4.214	pm	pm	pm	pm	pm
Uitgeefbare bedrijventerreinen (netto ha) (op 31-12)	42,0	pm	pm	pm	pm	pm
Uitgifte bedrijventerreinen (netto ha) (exclusief terugkoop)	1,6	3,1	3,0	5,1	6,0	6,5
Bevolkingsaantal (op 31-12)	67.204	67.500	67.800	68.200	68.600	69.000
Aantal toeristische overnachtingen	322.617	pm	310.000	310.000	310.000	310.000

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Stadsontwikkeling	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ruimtelijke ordening	4.514	3.021	3.022	2.756	2.756	2.756
Stedelijke vernieuwing	1.340	396	395	395	395	395
Strategische eigendommen	372	377	357	357	357	357
Monumentenzorg	132	148	149	149	149	149
Economische ontwikkeling	2.655	1.935	1.585	855	855	855
FlorijnAs	4.464	19.580	60.450	54.752	37.821	27.535
Totaal lasten	13.477	25.457	65.958	59.265	42.334	32.048
Ruimtelijke ordening	698	568	435	0	0	0
Stedelijke vernieuwing	948	25	25	25	25	25
Strategische eigendommen	522	367	371	371	371	371
Monumentenzorg	0	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	763	0	0	0	0	0
FlorijnAs	4.464	19.580	3.137	3.051	4.260	3.281
Totaal baten	7.395	20.540	3.968	3.447	4.656	3.677
Programmaresultaat voor bestemming	6.082	4.917	61.990	55.818	37.678	28.371
Storting reserves	450	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	1.888	345	57.313	51.701	33.561	24.254
Programmaresultaat na bestemming	4.644	4.572	4.677	4.117	4.117	4.117

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld €105.000 N

Het saldo op de inzet van het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 105.000

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Ruimtelijke ordening €134.000 N

De tijdelijke verlaging van de bijdrage aan de Regio Groningen-Assen met € 134.000 is afgelopen drie jaar volledig ingezet als bezuiniging. Dit is met ingang van 2014 vervallen.

In de MJP is geanticipeerd op de nieuwe afspraken in Regio verband. De totale bijdrage wordt verlaagd, en de bijdrage uit het Grondbedrijf valt weg.

Stedelijke vernieuwing € 1.000 V

De inzet op het scheppen van condities voor de kwaliteitsverbetering van het woon-, werk-, productie- en leefmilieu in en rond Assen zal ten opzichte van 2013 niet wijzigen.

Strategische eigendommen € 25.000 V

Ten opzichte van 2013 nemen de lasten af met € 20.000 en de baten nemen toe met € 5.000. In het meerjarenperspectief is het resultaat op strategische eigendommen structureel verbeterd met € 25.000. Hiermee is de taakstelling op het kosten-dekkend maken van strategische eigendommen gerealiseerd.

Monumentenzorg € 1.000 N

De middeleninzet is ten opzichte van 2013 nagevoelbaar onveranderd.

Economische ontwikkeling €5.000 V

De bedrijfsvoeringkosten nemen af met € 5.000. Als gevolg van het aflopen van de in het collegeprogramma opgenomen verhoogde inzet op stimuleren van de regionale economie, nemen de lasten af met € 345.000. Dekking vond plaats vanuit de reserve grondbedrijf, waardoor dit per saldo geen effect heeft op het resultaat.

De afgelopen collegeperiode is een verhoogde inzet geweest op het versterken van de regionale economie en economische structuur voor Assen. In dit kader is ook ingezet op een versterking van sensor-technologie en de toeristische- en recreatieve voorzieningen. Voor 2014 blijft de verhoogde inzet op citymarketing en de toeristische en recreatieve structuur en voorzieningen doorlopen. Deze in het collegeprogramma opgenomen extra bijdrages vervallen

per 2015 en zijn als zodanig in het meerjarenperspectief opgenomen. Ditzelfde geldt voor de bijdrage aan het ondernemersfonds.

FlorijnAs € 0

Het resultaat van de middeleninzet is ten opzichte van 2013 onveranderd.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Stadsontwikkeling	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Instellen gemeentelijke fonds cofinanciering regionaal economisch beleid (dekking via Grondbedrijf)	300 -300	300 -300	-	-	-	-
Ontplooien marketingactiviteiten en strategisch economisch beleid	150	150	150	-	-	-
Versterking regionaal economische beleid (dekking via inverdieneffect)	50 -50	50 -50	50 -50	-	-	-
Continuering extra bijdrage TIP	30	30	30	-	-	-
Intensivering relatiemanagement bedrijven (beurs TT hal)	20	20	20	-	-	-
Introduceren stadspas (in relatie met koopas Wmo)	-	pm	pm	pm	pm	-
Meewerken aan het tot stand komen van een ondernemersfonds	-	-	-	-	-	-
Samenwerking in en met de regio zoeken	-	-	-	-	-	-
Startende ondernemers kansen bieden	-	-	-	-	-	-
Integraal werkend ondernemersloket opzetten	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Stadsontwikkeling	200	200	200	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Stadsontwikkeling	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Fasering actualisatie van bestemmingsplannen	100	100	100	100	100
Subsidie woonconsumentenorganisatie VAC	6	6	6	6	6
Kostendekkend maken strategische eigendommen	75	100	100	100	100
Monumentenzorg: subsidies verlagen (realistisch begroten)	30	30	30	30	30
Totaal bezuinigingen Stadsontwikkeling	211	236	236	236	236

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Goede bereikbaarheid

Een vlotte bereikbaarheid van de (binnen)stad voor alle voertuigsoorten.

Gebruik van fiets en openbaar vervoer stimuleren.

Een veilige stad voor al het verkeer.

Verhoogde verkeersleefbaarheid

Minder overlast van gemotoriseerd verkeer.

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Actualisatie Netwerkanalyse regio Groningen-Assen	2013
Actualisatie Regiovisie Groningen-Assen 2030	2013
Bereikbaarheidsvisie Binnenstad ter kennisneming	2009
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Convenant regio specifiek pakket	2008
Convenant stedelijke bereikbaarheid 2009 e.v. (provincie Drenthe – gemeente Assen)	2009
Masterstudie FlorijnAs 2010	2010
Nota fietsverkeer	2005
Nota Parkeerbeleid	2005
Nota toegankelijkheid openbare ruimte	2006
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan	2007
Provinciale Fietsnota	2005
Strategienota Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)	2005
Structuurvisie Assen	2010
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Rijk)	2011
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Een vlotte bereikbaarheid van de (binnen)stad voor het verkeer

Bevorderen van de doorstroming op de belangrijkste ontsluitingswegen in Assen. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van sensor-technieken.

Een goede bereikbaarheid voor fiets en bus van het centrum en het trein- en busstation. Vanuit de woonwijken tot het centrum of het station is de maximale reistijd een half uur. De Nieuwe Kolk zal minimaal worden bediend door stadsbussen.

Gebruik van fiets en openbaar vervoer

Primaire fietsroutes zijn uitgevoerd in (rood) asfalt of beton.

Goede doorstroming voor fietsen en bussen bij verkeerslichten, maximale wachttijd twee minuten.

Groeiend aantal reizigers in het openbaar vervoer.

Loopafstand van de woning tot aan de bushalte maximaal 400 meter bij 90% van alle woningen in Assen.

Een openbare ruimte die ook voor mensen met een beperking goed bereikbaar is. Aangepaste

bushaltes zodat zij ook met het openbaar vervoer kunnen reizen.

Minder overlast van gemotoriseerd verkeer

Gerichte handhaving door Politie en toezichthouders.

Binnen de wettelijke kaders tegengaan van geluidsoverlast bij bijvoorbeeld reconstructie van wegen, toepassen van geluidsarme verharding en plaatsen van schermen.

Een veilige stad voor alle voertuigsoorten

Door gerichte handhaving.

Minder verkeersslachtoffers in relatie tot de groei van het verkeer.

Een ruim aanbod van parkeervoorzieningen nabij (kern) winkelgebieden

Een ring van hoogwaardige parkeervoorzieningen om de binnenstad en bij winkelgebieden.

Minder wijkvreemde parkeerders in woongebieden rond het centrum

Op verzoek van belanghebbenden wordt er uitbreiding van het gebied betaald en vergunningparkeren in en om de binnenstad gerealiseerd.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Goede bereikbaarheid

Een vlotte bereikbaarheid van de (binnen)stad voor alle voertuigsoorten

Realisatie van een verkeersmanagementsysteem met daarin een parkeerverwijssysteem voor de binnenstad. Hierbij wordt gebruik gemaakt van sensor-technieken.

Uitvoering van de Minder Hinder-aanpak vanwege grote infrastructurele werken aan de FlorijnAs.

Realiseren van een aantal fietsvoorzieningen binnen de FlorijnAs-projecten, onder andere de route Industrieweg - Overcingellaan - Europaweg-Zuid.

Afronding van de werkzaamheden aan de verdubbeling van de N33 in samenhang met de aangepaste aansluiting A28-N33.

De start van de realisatie van de aansluiting Assen TT (Assen Zuid-Zuid).

Uitwerken van elementen van de Aantrekkelijke Binnenstad in de vorm van (uitvoerings)plannen.

Een optimalisatie van het gebruik en inzet van de parkeervoorzieningen (met name van parkeergarages) in en om de binnenstad.

Op verzoek van belanghebbenden uitbreiden van het gebied (en waar nodig tijden) voor betaald en vergunningparkeren in en om de binnenstad.

Vaststellen mobiliteitsplan

Gebruik van fiets en openbaar vervoer stimuleren

Waar mogelijk in stand houden van gratis bewaakte stallingen voor fietsen. Het streven is om de bewaakte fietsstallingen Nieuwe Kolk en Mercurius gratis te houden.

Optimalisatie van het KAR-systeem (KAR: Korte Afstand Radio) in combinatie met sensortechnologie voor een vlottere doorstroming stads- en streekbussen.

Instandhouden van minimaal twee servicebussen.

Verhoogde verkeersleefbaarheid

Minder overlast van gemotoriseerd verkeer

Adequate en efficiënte aanpak van klachten van bewoners en organisaties door het treffen van vaak kleinschalige maatregelen.

Het gemotoriseerde verkeer concentreren op hoofdwegen om de overlast in de woonbuurten te beperken. Om de overlast van het gemotoriseerd verkeer te beperken, wordt volgens de Wet Geluidhinder gestreefd naar maatregelen bij de bron of in de overdracht.

Plaatsing van het sensornetwerk ter monitoring van wegverkeerslawaaï.

Evaluatie van de venstertijden in de binnenstad.

Consequente handhaving om de overlast van parkeren en scooters te bestrijden.

Een veilige stad voor al het verkeer

Met voorlichting en handhaving wordt een beperking van de verkeersoverlast nagestreefd.

Scholen worden gestimuleerd om het Drents Verkeersveiligheids Label (DVL) te behalen.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Goede bereikbaarheid

Een vlotte bereikbaarheid van de (binnen)stad voor alle voertuigsoorten

Verdere optimalisatie en benutting van projectonderdelen Sensor-City in het verkeersmanagement-systeem.

Overlast van de uitvoering van grote infrastructurele projecten (FlorijnAs) beperken door goede planning, slim werken, slim reizen en goed communiceren.

Verder optimalisatie van het gebruik en inzet van de parkeervoorzieningen in en rondom de binnenstad. Zorgen voor een goede balans tussen straat- en garageparkeren.

Gebruik van fiets en openbaar vervoer stimuleren

De ontbrekende schakels in het fietsnetwerk oplossen. Daarnaast comfortverbeteringen (verharding) voor fietsers doorvoeren.

Waar nog nodig bushaltes toegankelijk maken voor minder-validen.

Met ingang van de dienstregeling 2016 zal de pendel Assen - Groningen kunnen gaan rijden.

Verhoogde verkeersleefbaarheid

Minder overlast van gemotoriseerd verkeer

Een veilige stad voor al het verkeer

Voortzetting van activiteiten voor gedragsbeïnvloeding

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Mobiliteit	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Aantal parkeergarages (op 31-12)	6	7	7	7	7	7
Aantal garageparkeerplaatsen (op 31-12)	1.970	2.554	2.554	2.554	2.554	2.554
Aantal straatparkeerplaatsen (op 31-12)	900	900	900	900	900	900
Aantal parkeeders in garages	872.185	967.000	1.050.000	1.050.000	1.050.000	1.050.000
Aantal parkeeders bij automaten	844.068	825.000	820.000	820.000	820.000	820.000

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Mobiliteit	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Verkeer	790	485	484	419	419	419
Openbaar vervoer	232	182	170	85	85	85
Betaald parkeren	3.242	4.778	4.653	4.653	4.653	4.653
Totaal lasten	4.264	5.445	5.307	5.157	5.157	5.157
Verkeer	227	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Betaald parkeren	3.650	4.013	4.343	4.343	4.343	4.343
Totaal baten	3.877	4.013	4.343	4.343	4.343	4.343
Programmaresultaat voor bestemming	387	1.432	964	814	814	814
Storting reserves	92	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	611	1.656	1.300	1.300	1.300	1.300
Programmaresultaat na bestemming	-132	-224	-336	-486	-486	-486

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 112.000 V

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 € 112.000 voordeliger.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Verkeer € 1.000 V

Ten opzichte van de inzet in 2013 is er een klein voordeel op de bedrijfsvoeringkosten. De in het collegeprogramma opgenomen maatregel om de verkeersveiligheid bij scholen te verhogen, loopt tot 2015 en is als zodanig opgenomen in de meerjarenprognose.

Openbaar vervoer € 12.000 V

Zoals overeengekomen met de binnenstadsvereniging stopt de inzet van de pendeldienst per 2014. De inzet op stimulering van het openbaar vervoer loopt conform het collegeprogramma door tot 2015 en vervalt voor de daarop volgende jaren.

Betaald parkeren € 100.000 V

Als gevolg van de verhoogde taakstelling wordt het resultaat na bestemming € 100.000 voordelig ten opzichte van 2013.

Het resultaat voor bestemming is € 455.000 minder negatief dan in 2013. De lasten dalen met € 125.000 door onder andere verdergaande kostenreducties op de exploitatie. De baten stijgen met € 330.000, voornamelijk door een verwachte toename van be-

zoekers in de parkeergarages van De Nieuwe Kolk en de Citadel in relatie met de gewijzigde tarieven voor 2014.

De reserve parkeren zal worden ingezet voor een aantal zaken: om de effecten van de exploitatie van de garages op te vangen, de verhoogde taakstelling van € 100.000 op te vangen en om de bijdrage van € 450.000 aan de Algemene Dienst in stand te houden. Als gevolg hiervan zal een bedrag van € 1.300.000 onttrokken worden aan de bestemmingsreserve parkeergarages.

Door de economische situatie en de vooruitzichten, is er het risico dat de structurele taakstelling van € 500.000 onder druk komt te staan. Door een mogelijke afname in bezoekers aan de parkeergarages, de toevoeging van extra parkeerplaatsen in de Citadel en De Nieuwe Kolk en het effect hiervan op andere parkeergarages in Assen, zal rekening gehouden moeten worden met een verdere verslechtering van het resultaat in de toekomst. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'Beleid' en de stand van de bezuinigingen.

Omdat de attractiviteit van het winkelen in Assen hier onlosmakelijk aan verbonden is, zal hier prudent mee omgegaan worden en alleen in overleg met en met goedkeuring van uw raad plaats vinden.

In bovenstaande middeleninzet voor het programma Mobiliteit is rekening gehouden met de aangepaste tarieven conform het raadsbesluit van 16 december 2010 voor betaald parkeren.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Mobiliteit	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Versterking openbaar vervoer	85	85	85	0	0	-
Verkeersveiligheid bij scholen	65	65	65	0	0	-
Optimalisatie beheer en exploitatie parkeerbedrijf	0	0	0	0	0	-
Totaal middeleninzet programma Mobiliteit	150	150	150	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Mobiliteit	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Beleid gemotoriseerd verkeer	20	20	20	20	20
Bijdrage luchthaven	100	100	100	100	100
Inkomsten parkeren / exploitatie parkeerbedrijf	400	500	500	500	500

Bezuinigingen programma Mobiliteit	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal bezuinigingen Mobiliteit	520	620	620	620	620

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Het behouden van de leefbaarheid van Assen (Schoon, Heel en Veilig)

plekken voor alle leeftijdscategorieën)

Actieve en participerende bewoners in de wijken

Goede dienstverlening en beheer ten aanzien van het begraven en de begraafplaatsen

Goede gebruiksmogelijkheden van de openbare ruimte (uitnodigende ontmoetings- en recreatie-

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Beheer van het openbare vaarwater in Assen	2008
Beheersverordeningen gemeentelijke begraafplaatsen	2012
Beleidsnota historie en toekomst Noorder- en Zuiderbegraafplaats	2010
Beleidsnota Natuur- en Milieueducatie	2009
Beleidsnotitie begraafplaatsen	2006
Beleidsplan gladheidsbestrijding gemeente Assen 2007-2011	2007
Berm- en oeverplan	2012
Collegeprogramma 2010-2014	2010
De Novelle, Het beeld van de Asser school	2005
Gemeentelijk Water en Riolerings Plan Assen 2013-2018	2013
Groenbeheervisie	2008
Groenstructuurvisie	2006
Het Groene Frame	2010
IBOR (kwaliteitsniveaus Integraal Beheer Openbare Ruimte)	2007
Master-/Inrichtingsplan De Boskamp	2011
Nota wegbeheer	2008
Raamnota Openbare Ruimte	2006
Rotonde adoptieplan	2012
Stedelijk speelbeleidskader	2009
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Visie Assen Oost Gebiedsgericht Werken	2012
Visie Binnenstad	2012
Visie Brink Brinktrechter	verwacht 2013
Visie Lariks Gebiedsgericht Werken	2012
Visie Molenbuurt	2013
Visie Molenbuurt Gebiedsgericht Werken	2012
Wijkframes (groenstructuren per wijk)	2012
Wijkspeelplannen	2011
Wijkvisie Assen Oost	2010
Wijkvisie Peelo	2010
Actualisatie Structuurvisie	verwacht 2014

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Het behouden van de leefbaarheid van Assen (schoon, heel en veilig)

Instandhouding en verzorging van de openbare ruimte op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau (onder andere IBOR basis en hoog) tegen maatschappelijk en economisch acceptabele kosten.

Een prettige en fraaie stad met groen en water, dat waarde heeft voor de natuur en de mens; waarde voor gezondheid, veiligheid en sociale samenhang door verfraaiing en soortenrijkdom in flora en fauna.

Een veilige openbare ruimte (zie ook programma Veiligheid).

Actieve en participerende bewoners in de wijken

Bewoners zijn goed geïnformeerd, zijn betrokken en nemen mede verantwoordelijkheid.

Samenwerking met politie, corporaties en maatschappelijk werk op wijkniveau.

Klachtenmeldingen worden zo snel mogelijk in behandeling genomen en afgewerkt.

Goede gebruiksmogelijkheden van de openbare ruimte (uitnodigende ontmoetings- en recreatieplekken voor alle leeftijdscategorieën)

Een uitnodigende en inspirerende openbare ruimte die voor alle leeftijds- en doelgroepen mogelijkheden biedt om te recreëren, spelen en ontmoeten.

De openbare ruimte werpt zo min mogelijk drempels op voor mensen met een beperking.

Goede dienstverlening en het beheer ten aanzien van het begraven en de begraafplaatsen

Voldoende begraafcapaciteit in Assen, een goede dienstverlening en goed onderhouden begraafplaatsen.

Zorgdragen voor het in stand houden van cultuurhistorisch waardevolle graven.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Het behouden van de leefbaarheid van Assen (schoon, heel en veilig)

Instandhouding en verzorging van de openbare ruimte op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau (onder andere IBOR basis B en hoog A) tegen maatschappelijk en economisch acceptabele kosten.

Uitvoeren van planmatig onderhoud en uitvoeren van metingen op basis van integraal beheer openbare ruimte- (IBOR)-kwaliteitsbeelden en de beheerplannen voor diverse gebieden en beleidsterreinen (groen, grijs en water). Dit gebeurt volgens de principes van duurzaam terreinbeheer. Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen gebeuren slechts in beperkte mate vanwege de bezuinigingen op Schoon, Heel en Veilig. Het beheer is gericht op Schoon, Heel en Veilig én zo lang mogelijke instandhouding van de openbare ruimte. Groot onderhoud of vervanging kan wel doorgang vinden wanneer de veiligheid niet meer gewaarborgd is of wanneer samengewerkt kan worden met andere partijen of projecten. Ook wanneer bewoners of organisaties zelf een groot deel van de vervangingskosten kunnen realiseren door bijvoorbeeld zelfwerkzaamheid.

Uitwerking van de bezuinigingstaakstellingen vindt plaats in afstemming tussen bestuur, burgers en ondernemers.

Versterking en ontwikkeling

Het opstellen van plannen in het kader van Het Groene Frame van Assen. Dit betreft speerpunt 8: 'Ontwikkeling Asser ecologische hoofdstructuur' en speerpunt 9: 'Herstel en versterking stedelijke groenstructuren'. Kansen en speerpunten van het Groene Frame zijn onderdeel van de planvorming voor grote projecten, zoals de FlorijnAs, Kloosterveen en Diepstroeten. Realisatie van natuurontwikkeling, onder andere door de uitvoering van deelprojecten vanuit Assen aan de Aa (door gemeente Assen en/of partners) en het ontwikkelen van ecologische Flora- en faunaverbindingen.

Communicatie en educatie

Realisatie van het centrum voor duurzaamheidseducatie en -communicatie (MEC, milieu educatief centrum) op het Stadsbroek en doorontwikkeling van samenwerking met maatschappelijke partners en bedrijven in Assen en de regio. Het gaat om partners die een rol willen spelen in educatie en communicatie over duurzaamheidsthema's in de breedste zin van het woord. Doorontwikkeling en evaluatie van

het beleid voor duurzaamheidseducatie (inclusief natuur- en milieueducatie). Uitbreiding van actieve communicatie over het ecologische groenbeheer: 'Natuur in de stad'.

Actieve en participerende bewoners in de wijken

Bewoners betrekken bij het groen in hun leefomgeving, waarbij bewoners het initiatief nemen (natuurspeelplaatsen, geveltuinen, adoptie boomspiegels, adoptie buurtplantsontjes, realisatie buurtmoestuinen, vergroening van schoolpleinen).

In het kader van Mijn Buurt Assen/gebiedsgericht werken worden de uitvoeringsprogramma's uit de visies voor Assen Oost, Lariks en Oude Molenbuurt verder uitgewerkt en in projecten vertaald. Daarna start uitvoering. Dit gebeurt in samenspraak met wijkbewoners.

Mijn Buurt Assen is het platform voor participatie en activering in de wijk. Onder de vlag van Mijn Buurt Assen worden in 2014 vraag en aanbod inzichtelijk gemaakt en zo veel mogelijk bij elkaar gebracht.

Goede gebruiksmogelijkheden van de openbare ruimte (uitnodigende ontmoetings- en recreatieplekken voor alle leeftijdscategorieën)

Een uitnodigende en inspirerende openbare ruimte die voor alle leeftijds- en doelgroepen mogelijkheden biedt om te recreëren, spelen en ontmoeten.

Het realiseren van natuurlijke speelplaatsen in het kader van projecten.

Het faciliteren van activiteiten in recreatiegebieden en vooral het recreatiegebied Baggelhuizen (Baggelhuizerplas).

Goede dienstverlening en het beheer ten aanzien van het begraven en de begraafplaatsen

Beheer volgens de in 2013 vastgestelde Beheersverordening, het Reglement begraafplaatsen en het Beheerplan voor De Boskamp.

De regels zijn vereenvoudigd en verruimd. Daarnaast krijgt het naleven van de resterende regels structureel aandacht. Het uitvoeren van de meerjarenplanning voor planontwikkeling en realisatie van: Inrichtingsplan De Boskamp, Plan voor de Zuiderbegraafplaats.

Dit betekent realisatie van nieuwe grafvelden en meerdere nieuwe vormen van asbestemmingen op De Boskamp. Op de Zuiderbegraafplaats start in 2014 de uitgifte van graven. Verdere planvorming vindt plaats voor beeldkwaliteit van de begraafplaats en de grafmonumenten.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Het behouden van de leefbaarheid van Assen (schoon, heel en veilig)

Planvorming in het kader van het Groene Frame vanaf 2014: 'Ontwikkelen duurzame stadsranden'. In 2014 evaluatie van de deregulering (vereenvoudiging of afschaffing van regels) van de kapvergunningen.

Goede dienstverlening en het beheer ten aanzien van het begraven en de begraafplaatsen

Gefaseerde realisatie van het inrichtingsplan voor De Boskamp. Dit betreft de aanleg van nieuwe grafvelden, de verbetering van de entree en parkeervoorziening, de ruiming en herinrichting van het eerste grafveld (na 2014). Noorderbegraafplaats: planvorming voor het gedenkpark en het herstelplan. Zuiderbegraafplaats: herstel van de begraafplaats en heruitgifte van graven, inrichting van het baarhuisje en opknappen van het groen.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Stads- en wijkbeheer	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
IBOR: kwaliteitscore structuurgebieden A binnen norm (A of hoger) (%)	pm	90%	90%	90%	90%	90%
IBOR: kwaliteitscore structuurgebieden B binnen norm (B of hoger) (%)	pm	90%	90%	90%	90%	90%
% met oordeel dat eigen woonomgeving vooruit is gegaan	23% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm

Indicatoren						
Programma Stads- en wijkbeheer	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
% dat vindt dat de gemeente voldoende doet om bewoners bij veranderingen in de wijk te betrekken	55% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm
% afgelopen jaar actief geweest om uw wijk te verbeteren	14% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Stads- en wijkbeheer	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wegbeheer	2.632	3.154	4.037	4.082	4.127	4.172
Verzorging overige infrastructuur	5.181	5.191	4.837	5.024	5.111	5.198
Groenbeheer	6.614	6.914	5.975	6.074	6.135	6.236
Wijkzaken	1.364	2.086	1.924	1.124	1.124	1.124
Rioolbeheer en waterwegen	5.002	5.825	5.637	5.727	5.813	5.904
Begraven	746	672	693	693	693	693
Beheer en exploitatie buitenruimte	160	202	195	195	195	195
Totaal lasten	21.699	24.044	23.298	22.919	23.198	23.522
Wegbeheer	957	80	82	82	82	82
Verzorging overige infrastructuur	653	580	580	592	604	616
Groenbeheer	214	188	247	247	247	247
Wijkzaken	27	400	400	0	0	0
Rioolbeheer en waterwegen	6.058	6.187	6.122	6.210	6.295	6.384
Begraven	635	672	693	693	693	693
Beheer en exploitatie buitenruimte	399	368	360	360	360	360
Totaal baten	8.943	8.475	8.485	8.185	8.282	8.383
Programmaresultaat voor bestemming	12.756	15.569	14.814	14.735	14.917	15.140
Storting reserves	1.347	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	102	172	1.102	1.102	102	102
Programmaresultaat na bestemming	14.001	15.397	13.712	13.633	14.815	15.038

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 1.685.000 V

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 afgenomen met € 1.685.000 V

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

De taakstelling ad € 1.605.000 2011-2014 Schoon Heel en Veilig is in z'n geheel incidenteel ingevuld ten laste van het budget Wegbeheer. In de jaren 2011 tot en met 2013 is er al een deel (€ 655.000) van de taakstelling structureel verwerkt. Het resterende deel ad € 950.000 is voor 2014 ten gunste gebracht van het budget Wegbeheer.

De taakstelling Schoon Heel en Veilig is voor 2014 structureel opgehoogd met € 500.000. De totale taakstelling bedraagt derhalve € 1.450.000. Hiervan is voor 2014 € 254.000 ten laste gebracht van Weg-

beheer, € 359.000 ten laste van Verzorging Infrastructuur en € 837.000 ten laste van Groenbeheer.

Wegbeheer € 882.000 N

Voor 2014 heeft er, in verband met de invulling derde tranche taakstelling 2011/2014 Schoon Heel en Veilig, een verrekening plaatsgevonden met de taakstelling vanuit Groenbeheer (€ 49.000). Dit bedrag is toegevoegd aan het budget. Het saldo ad € 950.000 van de bezuiniging Schoon Heel en Veilig is toegevoegd aan het budget.

Conform besluit Nota Wegbeheer Assen wordt er met ingang van 2011 gedurende vier jaren € 150.000 toegevoegd aan het budget ten behoeve van groot onderhoud aan wegen. Het saldo van de overige voor- en nadelen bedraagt € 13.000 voorde-

lig. De taakstelling Schoon Heel en Veilig ad € 254.000 voor Wegbeheer is in mindering gebracht op het budget.

Verzorging overige infrastructuur € 354.000 V

Door investeringen in de Blauwe As stijgen de kapitaallasten op de verkeersregelingen met € 28.000. De bedrijfsvoeringskosten dalen met € 18.000. Het saldo van de overige posten is € 5.000 voordelig.

De taakstelling ad € 359.000 Schoon Heel en Veilig voor Verzorging Infrastructuur is ten laste van Beleid (€ 26.000), Schoonhouden openbare ruimte (€ 206.000), Klein straatmeubilair (€ 4.000) en Openbare Verlichting (€ 123.000) gebracht.

Groenbeheer € 999.000 V

Binnen Stads- en wijkbeheer heeft een verschuiving plaatsgevonden. De gebouwen van Wijkzaken zijn verplaatst naar Groenbeheer, waardoor de lasten stijgen met € 101.000. De kosten in de bedrijfsvoering zijn gestegen met € 5.000. De overige inkomsten onder andere huren en onttrekking uit voorziening onderhoud gebouwen zijn gestegen met 60.000.

Voor 2014 heeft er, in verband met de invulling derde tranche taakstelling 2011/2014 Schoon Heel en Veilig, een verrekening (€ 49.000) plaatsgevonden met het beleidsproduct Wegbeheer. Op het beleidsveld Groen zijn verschillende taakstellingen ingeboekt. Voor Schoon, Heel en Veilig is een bedrag van € 837.000 structureel ingeboekt. Voor voorlichting en educatie is € 100.000 en voor het Duurzaamheidscentrum is € 59.000 aan bezuinigingen ingeboekt.

Wijkzaken € 162.000 V

Door de verschuiving van gebouwen naar de begroting van groenbeheer zijn de lasten zijn gedaald met € 101.000. Een taakstelling op de wijkbudgetten van € 50.000 en lagere bedrijfsvoeringskosten van € 11.000 als gevolg van lagere tarieven zorgen eveneens voor lagere lasten.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Stads- en wijkbeheer	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wijkgericht werken ombuigen naar gebiedsgericht werken (netto)	400	400	400	-	-	-
Op basis van de structuurvisie opnieuw kijken naar de verdeling van de voorzieningen over de stad	-	-	-	-	-	-
Voorzieningen in de wijken op één locatie bundelen	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Stads- en wijkbeheer	-	-	-	-	-	-

Rioolbeheer en waterwegen € 1.054.000 V

De lagere lasten worden vooral veroorzaakt door het besluit in het kader van de bezuinigingen om € 1 miljoen uit de reserve rioolbeheer ten gunste te brengen van de algemene middelen. Dit in relatie met de belastingmaatregelen Rioolheffing, Afvalstoffenheffing en onroerendezaakbelasting.

Daarnaast is conform besluitvorming Kwijtscheldingsbeleid Ondernemers € 20.000 in de heffingsgrondslag opgenomen om deze lasten op te vangen. De verlaging van € 34.000 is het gevolg van autonome ontwikkelingen.

Begraven € 0

In 2013 zijn de lasten gestegen met € 21.000. Dit wordt veroorzaakt door hogere kosten voor het onderhoud € 18.000 en hogere bedrijfsvoeringskosten € 3.000. De baten zijn eveneens met € 21.000 gestegen door extra inkomsten voor het beschikking stellen van grond en de autonome stijging van de grafrechten.

Beheer en exploitatie buitenruimte € 1.000 V

De weekmarkt is in 2013 kostendekkend geweest. Ook in 2014 zal de weekmarkt kostendekkend zijn. Op termijn kan de gestage terugloop van marktkooplieden leiden tot verhoging van de tarieven of een verandering in financiering van de markt. Doordat de markt later opengaat zijn de beheerkosten lager door een verminderde inzet van medewerkers van Stichting Veiligheid Drenthe. Op basis van de verhuurde strekkende meters in 2013 is de verwachting dat de inkomsten in 2014 met € 9.000 zullen stijgen. De lasten voor de jaarmarkt, precario en reclameconcessies zijn nagenoeg gelijk gebleven. De baten uit precario zijn aangepast aan de werkelijke inkomsten waardoor deze € 20.000 lager uitvallen.

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Stads- en wijkbeheer	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Assen Schoon, Heel en Veilig	1.605	1.605	1.605	1.605	1.605
Korting op volumebeleid	100	100	100	100	100
Exploitatie centrum voor duurzaamheidseducatie en –communicatie	100	100	100	100	100
Kinderboerderijen / afstoten exploitatie kinderboerderij De Hofstede	50	50	50	50	50
Wijkbudgetten	75	75	75	75	75
derde tranche					
Storting rioolfonds verminderen (belastingruil)	-	200	200	200	200
Vrijval reserve rioolbeheer (belastingruil)	-	1.000	1.000	-	-
Extra overhead toerekenen aan rioolrechten (onderscheid tussen kantoor- en buitenpersoneel laten vervallen en toerekenen specifieke ondersteuningstaken)	-	86	86	86	86
Schoon, heel en veilig (onderhoudsniveau terugbrengen, onderhoud bij bewoners, tegenprestatie bij subsidierelatie, onderhoudsarme inrichting, activeren investeringen in de openbare ruimte)	-	500	500	500	500
Beperken wijkbudgetten	-	50	50	50	50
Activiteiten NME beperken (samenwerkingspartners naar de doelgroep brengen)	-	100	150	150	150
Totaal bezuinigingen Stads- en wijkbeheer	1.930	3.866	3.916	2.916	2.916

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Stimuleren van onderwijskansen voor Assenaren door het ontwikkelen van een breed onderwijsaanbod en het versterken van de samenhang in het onderwijs

Stimuleren van ontwikkelingskansen van kinderen op wijkniveau door Brede Scholen (inclusief centra voor Jeugd en Gezin)

Alle kinderen van 0-4 jaar in Assen kunnen zich zodanig ontwikkelen, dat ze een goede startpositie in het basisonderwijs hebben

Vermindering van voortijdig schoolverlaten en het bevorderen van arbeidsparticipatie van alle schoolverlaters

Het op peil houden van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs, rekening houdend met de behoefte aan andere voorzieningen in de wijken

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Beleidskader Brede School 2008-2011	2008
Beleidskader Volwasseneneducatie 2008-2012	2008
Beleidsnotitie Centrum voor Jeugd en Gezin	2009
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Economische beleidsagenda Op de boegolf van ontwikkelingen	2008
Evaluatie Brede School	2010
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2007
Huisvestingsprogramma onderwijs	jaarlijks
Jongleren; beleidskader voorschools 2011- 2015	2010
Lokaal Educatieve Agenda	2008
Meerjarenprogramma kwaliteitsimpuls huisvesting onderwijs	2004
Nota Integraal Jeugdbeleid 2009-2012	2009
Notitie Jeugd en Veiligheid	2008
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Verordening Leerlingenvervoer	2010
Veranderagenda Zorg en Welzijn/programma DOEN	2013
Als Jeugd en Toekomst tellen, visie Drentse pilot jeugd (beleidskader Drentse gemeenten en provincie)	2012
Transformatieplan Drentse jeugdzorg 2012-2016 (uitvoeringskader Drentse gemeenten en provincie)	2012

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Stimuleren van onderwijskansen voor Assenaren door het ontwikkelen van een breed onderwijsaanbod en het versterken van de samenhang in het onderwijs

Goede ontwikkelings-, ontplooiings- en opleidingsmogelijkheden voor Assenaren. Wij zorgen dat alle

talenten van kinderen en jongeren worden benut. Dit leidt tot:

Schoolsucces en goede doorstroming naar het voortgezet onderwijs en of naar het beroepsonderwijs en uiteindelijk naar betaald werk.

Alle kinderen en jongeren in Assen kunnen een vloeiende overstap maken van de ene onderwijsvorm naar de andere.

Kinderen en jongeren in Assen maken kennis met nieuwe maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Adequaat maatschappelijk functioneren, participatie en zelfredzaamheid van volwassenen uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen in Assen.

Het aantal opleidingen in Assen is afgestemd op de behoefte.

Stimuleren van ontwikkelingskansen van kinderen op wijkniveau door Brede Scholen (inclusief centra voor Jeugd en Gezin)

De Brede School draagt er aan bij dat de kinderen en jongeren in Assen een adequate ontwikkeling kunnen doormaken, waarbij alle aanwezige talenten worden benut en ontplooid. Deze ontplooiing leidt tot:

- schoolsucces en doorstroming naar diverse onderwijsvormen en uiteindelijk naar betaald werk
- deelname aan diverse activiteiten in de vrije tijd
- gebruikmaking van diverse zorg- en opvangmogelijkheden

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Stimuleren van onderwijskansen voor Assenaren door het ontwikkelen van een breed onderwijsaanbod en het versterken van de samenhang in het onderwijs

Voortzetten van het overleg tussen gemeente, scholen en instellingen inzake onderwijsaanbod, samenwerking en kwaliteitsverbetering.

Bevorderen van de doorgaande leer- en zorglijnen tussen de diverse onderwijsvormen.

Bevorderen van taalactiviteiten in het basisonderwijs.

Verbeteren van de zorgafstemming in en om de school door afstemming met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Jeugdzorg. De transformatie Jeugdzorg wordt hierin meegenomen. Er worden diverse pilots (experimenten) voorbereid en uitgevoerd om de afstemming uit te werken.

Uitvoeren van de regiefunctie met betrekking tot passend onderwijs in relatie tot zorg. Daartoe zal over de Ondersteuningsplannen Passend Onderwijs van de schoolbesturen het zogenoemde Op Overeenstemming Gericht Overleg worden gevoerd.

Alle kinderen van 0-4 jaar in Assen ontwikkelen zich dusdanig, dat ze een goede startpositie in het basisonderwijs hebben

Verhogen van de deelname van twee- en driejarigen aan de voorschoolse educatie.

Vermindering van voortijdig schoolverlaten en het bevorderen van arbeidsparticipatie van alle schoolverlaters

Er zullen meer jongeren met een startkwalificatie het onderwijs verlaten.

Een goede aansluiting tussen de eindkwalificaties vanuit het onderwijs op de vraag vanuit de arbeidsmarkt.

Het op peil houden van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs, rekening houdend met de behoefte aan andere voorzieningen in de wijken

Alle scholen beschikken over een goed schoolgebouw.

Aandacht voor het binnenklimaat in scholen.

Waar mogelijk worden andere maatschappelijke voorzieningen in de wijk vernieuwd of toegevoegd.

Alfabetisering en het voorbereiden op het inburgeringsexamen.

Stimuleren van ontwikkelingskansen van kinderen op wijkniveau door Brede Scholen (inclusief centra voor Jeugd en Gezin)

Samenwerkende partners in de wijken (m.n. basisscholen) bieden Naschoolse Activiteiten aan gebaseerd op wensen en behoeften vanuit de wijk.

Planning en uitvoering van opvoedingsondersteuning en ouderbetrokkenheid op wijkniveau.

Verbeteren van de zorgafstemming rond het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen.

Organiseren van de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschoolse educatie door voorschoolse voorzieningen en basisscholen in de wijken.

Alle kinderen van 0-4 jaar in Assen kunnen zich zodanig ontwikkelen, dat ze een goede startpositie in het basisonderwijs hebben

In 2012 heeft een tussentijdse evaluatie van het beleidskader plaatsgevonden. De uitkomsten van deze evaluatie dienen als input voor de Uitvoeringsplannen 2013 en 2014. 2014 is het laatste jaar van de huidige regeling onderwijsachterstanden. Op dit moment is nog niet duidelijk of en hoe de regeling onderwijsachterstanden na 2014 vorm krijgt. In 2014 vindt een eindevaluatie plaats van het beleid 2011-2014.

Vermindering van voortijdig schoolverlaten en het bevorderen van arbeidsparticipatie van alle schoolverlaters

In 2012 is een convenant afgesloten, voor de periode 2012-2015, tussen Assen als RMC contactgemeente (Regionaal Meldpunt Coördinatie), Ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Welzijn) en het onderwijs (VO-MBO (voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs) met als doelstelling om voortijdig schoolverlaten (VSV) landelijk terug te dringen naar 25.000 jongeren.

Door het sluiten van het convenant zijn er middelen vrijgekomen om gezamenlijk VSV terug te dringen. Het VSV- en RMC-beleid wordt met de ontwikkeling van Passend Onderwijs verbonden, evenals de verbinding met de decentralisaties Jeugdzorg, Participatie en AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten).

Het in 2013 ontwikkelde concept ten aanzien van het zogenoemde Toekomstplein wordt in uitvoering genomen. De domeinen (Passend) Onderwijs, Zorg en Werk en Inkomen gaan nauwer samenwerken.

Het op peil houden van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs, rekening houdend met de behoefte aan andere voorzieningen in de wijken

In 2014 zal het nieuwe Integraal Huisvesting Plan van kracht worden (IHP, eind 2013 opgesteld). Daarnaast zal de Huisvesting (2007) verordening worden aangepast.

De locatie Lariks van Scholen Gemeenschap Vincent van Gogh wordt in januari in gebruik genomen. De renovatie en gedeeltelijk vervangende nieuwbouw van Penta (voor Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs, VMBO) start in 2014. De start van de nieuwbouw voor Quintus (voor Havo, Atheneum en Gymnasium), met de daaraan verbonden sporthal vindt ook in 2014 plaats. Oplevering van de nieuwbouw gebeurt in twee fasen, namelijk voor de zomervakanties van 2015 en 2016. Ook de bouw van de MFA Assen-Oost (Multifunctionele Accommodatie) start in 2014. Oplevering is medio 2015. De bouwvoorbereidingen voor RENN-4 de Atlas (Regionaal Expertisecentrum Noord-Nederland - cluster 4, onderwijsorganisatie voor leerlingen met beperkingen in gedrag en/of psychiatrische problematiek) vinden plaats. Gestreefd wordt het gebouw medio 2015 op te leveren.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Stimuleren van onderwijskansen voor Assenaren door het ontwikkelen van een breed onderwijsaanbod en het versterken van de samenhang in het onderwijs

Het in 2013 en 2014 gestarte beleid met betrekking tot samenwerking, afstemming en bundeling van krachten en middelen zal verder worden voortgezet en geïntensiveerd.

Het overleg daartoe (zowel bestuurlijk, ambtelijk als op de werkvloer) zal daarop worden aangepast.

Stimuleren van ontwikkelingskansen van kinderen op wijkniveau door Brede Scholen (inclusief centra voor Jeugd en Gezin)

De doorontwikkeling Brede School zal plaatsvinden in het kader van de vorming van het Integraal Huisvesting Plan (IHP), de realisatie van Passend On-

derwijs, verkenningen Integraal Kind Centrum (IKC) en de voorbereiding op de Transitie Jeugdzorg.

Alle kinderen van 0-4 jaar in Assen kunnen zich zodanig ontwikkelen, dat ze een goede startpositie in het basisonderwijs hebben

Het beleid 0-4 jarigen is grotendeels gebaseerd op landelijk beleid namelijk het VVE-/ onderwijsachterstandenbeleid (VVE: vroeg- en voorschoolse educatie) 2014 is het laatste jaar van de huidige regeling. Op dit moment is nog niet duidelijk of en hoe de regeling onderwijsachterstanden na 2014 vorm krijgt.

Vermindering van voortijdig schoolverlaten en het bevorderen van arbeidsparticipatie van alle schoolverlaters

Het RMC- en VSV-beleid wordt geïntegreerd met Passend Onderwijs en de afstemming met de drie-decentralisaties.

Het op peil houden van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs, rekening houdend met de behoefte aan andere voorzieningen in de wijken

Oplevering renovatie Penta en vervangende nieuwbouw Quintus.

Oplevering Brede school Assen-Oost.

Planontwikkeling voor de definitieve huisvesting van het Regionaal Expertisecentrum Noord-Nederland, cluster 4, RENN-4.

Renovatie semipermanente lokalen Kloosterveen.

Binnen deze projecten hebben we expliciet aandacht voor energiebesparing, energieopwekking door bijvoorbeeld zonnepanelen en een gezond binnenklimaat. Daarbij wordt gezocht naar een manier om de investeringen te financieren uit de verlaging van de exploitatie- en beheerslasten.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Onderwijs	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Aantal voortijdig schoolverlaters	171	159	148	138	128	128
% kinderen dat deelneemt aan peuterspeelzaalwerk	48%	pm	pm	pm	pm	pm
Bereik doelgroepeuters gewichtenregeling	98	pm	pm	pm	pm	pm
Bereik doelgroepeuters weging jgz-criteria	164	pm	pm	pm	pm	pm
% deelnemers aan vmbo (vierde leerjaar) (op 31-12)	53%	pm	pm	pm	pm	pm
% deelnemers aan havo (vierde leerjaar) (op 31-12)	30%	pm	pm	pm	pm	pm
% deelnemers aan vwo (vierde leerjaar) (op 31-12)	18%	pm	pm	pm	pm	pm

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Onderwijs	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Huisvesting onderwijs	9.035	9.591	10.520	12.262	13.189	13.618
Schoolbestuurlijke taken	26.891	24.179	23.982	23.642	23.156	22.933
Lokaal onderwijsbeleid	1.984	2.139	1.876	1.881	1.946	2.011
Uitvoering lokaal onderwijs	1.480	1.548	1.559	1.559	1.559	1.559
Volwasseneneducatie	367	284	200	200	200	200
Totaal lasten	39.757	37.741	38.137	39.544	40.050	40.321
Huisvesting onderwijs	722	671	687	687	687	687
Schoolbestuurlijke taken	26.533	23.863	23.666	23.326	23.100	22.877
Lokaal onderwijsbeleid	396	382	382	382	382	382
Uitvoering lokaal onderwijs	412	515	539	539	539	539
Volwasseneneducatie	353	284	200	200	200	200
Totaal baten	28.416	25.715	25.474	25.134	24.908	24.685
Programmaresultaat voor bestemming	11.341	12.026	12.663	14.410	15.142	15.636
Storting reserves	0	641	320	0	0	0
Beschikking reserves	27	48	0	290	290	590
Programmaresultaat na bestemming	11.314	12.619	12.983	14.120	14.852	15.046

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 364.000 N

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 364.000. Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Huisvesting onderwijs € 913.000 N

In 2014 wordt onder andere de nieuwbouw van de locatie Lariks van Vincent van Gogh opgeleverd. Dit heeft een uitzetting van de rente en afschrijvingslasten van € 951.000 tot gevolg.

In de voorziening groot onderhoud voor gebouwen primair onderwijs wordt € 75.000 minder gestort dan in voorgaande jaren. De meerjarenprognose onderhoud laat zien dat deze lagere storting voldoende is om de lasten in de komende jaren op te vangen.

De bezuinigingen op het derde Cluster en de MFA Assen Oost zijn in de begroting 2014 en in de jaren daarna verwerkt.

De exploitatie op schoolgebouwen (alleenstaand en MFA's) laat een uitzetting zien van € 37.000 ten opzichte van 2013. Dit betreft voornamelijk een uitzetting op de gemeentelijke belastingen en verzekeringen door de in 2013 en 2014 opgeleverde nieuwbouwprojecten/aanpassingen/uitbreidingen. Op de overige kosten ontstaat een voordeel van € 6.000.

Schoolbestuurlijke taken

De begrote baten en lasten van zowel jaarschijf 2013 als de meerjarenprognose zijn gebaseerd op de door Plateau (bevoegd gezag dertien openbare basisscholen) en PRO Assen (school voor praktijkonderwijs in Assen) aangeleverde begrotingen.

Voor 2014 heeft Plateau een sluitende begroting. Het aantal leerlingen zal naar verwachting met 2% dalen, de bekostiging vanuit het Rijk wordt hierdoor lager. Het eventuele resultaat in 2014 wordt verrekend met de voorziening OBO (openbaar basis onderwijs) Plateau.

De begrotingen van Plateau en Pro Assen worden geconsolideerd in de gemeentelijke begroting. De begroting van Plateau wordt conform de verordening nog separaat aan de Raad voorgelegd.

Lokaal onderwijsbeleid € 263.000 V

Met ingang van 2014 vervalt de bijdrage aan het Hanze Institute of Technology vanuit dit product. Dit zorgt voor een voordeel van € 335.000. Voor het leerlingenvervoer wordt € 65.000 aan volume-

ontwikkelingen geraamd, ook in de meerjarenraming wordt rekening gehouden met een jaarlijkse groei. Inzake de onzekerheid over de regeling onderwijsachterstanden is in de meerjarenbegroting vooralsnog uitgegaan van ongewijzigde budgetten.

Volwasseneneducatie

In 2014 wordt een lagere uitkering van het Rijk verwacht. Per saldo zal de uitvoering van de plannen geen effect hebben op de gemeentebegroting.

Het kabinet heeft de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) aangepast. Het Voortgezet Algemeen Volwasseneneducatie (VAVO), bedoeld om jongeren van 18 jaar en ouder alsnog een diploma te laten halen, valt rechtstreeks onder aansturing van het Rijk. Dit betekent dat een deel van het budget rechtstreeks naar de Regionaal Opleiding Centra zal gaan. De resterende middelen mogen alleen nog ingezet worden ter bestrijding van laaggeletterdheid (taal en rekenen) en voor Nederlands als Tweede Taal (NT2).

Reserves € 273.000 V

In de reserve Voortgezet Onderwijs wordt € 320.000 gestort, dit is € 321.000 minder dan in 2013. Deze storting in de reserve is nodig om de kapitaalslasten van de investeringen in het voortgezet onderwijs met ingang van 2017 (deels) te kunnen dekken. In 2013 is een onttrekking uit de reserve 'Openbaar Onderwijs' opgenomen van €48.000 om de boekwaarde van de noodlokalen van de Marskramer te kunnen dekken. Deze onttrekking vervalt in 2014.

Meerjarenraming

In de meerjarenprognose onderwijs wordt rekening gehouden met de nieuwbouw van de school voor het speciaal onderwijs, de nieuwbouw voor het openbaar voortgezet onderwijs (Penta en Quintus (inclusief sporthal)), MFA Assen Oost en de nieuwbouw voor de gereformeerde basisschool De Parel in Kloosterveen.

De gemeentelijke bijdrage ad € 260.000 in de kosten voor beheer en bestuur van Plateau vervalt met ingang van 2016. Dan zal het verbetertraject uitgevoerd zijn en wordt opnieuw bekeken of de verzelfstandiging van Plateau doorgang vindt.

Met ingang van 2015 vervalt het beschikbare budget ad € 60.000 voor de Rebound (speciale klas voor leerlingen met afwijkend gedrag en niet meer te handhaven in de eigen klas), als gevolg van het aflopen van het collegeprogramma.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Onderwijs	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Voorziening Reboundgroup	60	60	60	-	-	-
Nauwere samenwerking tussen culturele instellingen, bibliotheek en onderwijs bewerkstelligen	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Onderwijs	60	60	60	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Onderwijs	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Motorische remedial teaching	33	33	33	33	33
Leerlingenvervoer	100	100	100	100	100
Schrappen onderwijsgids	5	5	5	5	5
Educatieve voorzieningen Brede School	100	100	100	100	100
Gemeentelijke bijdrage Plateau (verzelfstandiging)	260	260	260	260	260
derde tranche					
Versobering derde cluster Kloosterveen: zelfstandige basisschool De Parel, revitalisering noodlokalen OBS Kloosterveen en CBS Klooster-tuin, opschorten uitbreiding Boomgaard	-	371	597	597	380
Versobering MFA Assen-Oost: bouw CBS De Regenboog, RKBS Vredeveld, gymlokaal en geen wijkcentrum	-	37	74	74	74
Totaal bezuinigingen programma Onderwijs	498	906	1.169	1.169	952

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Een levendig Assen met een gedifferentieerd aanbod voor Assen en omgeving in actieve en receptieve (ontvankelijke) cultuurbeleving.

Daarbij zetten wij in op de versterking van de culturele infrastructuur, betrokkenheid bij cultuur en verbetering van het cultureel imago van Assen.

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

9+9=1 Onderzoek naar leefbaarheid en veiligheid in de Gemeente Assen	2010
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Beleidskader Cultuurparticipatie	2011
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Cultuurpalet, cultuurbeleid 2008 – 2012	2008
Evenementenbeleid	2010
Heruitvinden Bibliotheekwerk Assen	2011
Masterplan Beeldende Kunst en Vormgeving Cultureel Hart	2013
Percentageregeling Beeldende Kunst/Cultuurfonds	2011
Subsidieregeling Kunst en Cultuur	2012
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder Bouwen - ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Visie Aantrekkelijke Binnenstad	2012
Voorjaarsnota 2012 met betrekking tot herziene exploitatie De Nieuwe Kolk	2012

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Culturele infrastructuur

Algemeen: een diversiteit aan gebruikers en bezoekers die actief gebruik maken van een geïntegreerd aanbod van culturele voorzieningen, en met speciale focus op bepaalde doelgroepen.

Gezamenlijke cultuuraccommodaties, zowel in het professionele (De Nieuwe Kolk), als in het amateurkunstveld (Zuidhaege).

Eenvoudige toegang tot subsidie om actieve kunstbeoefening te stimuleren.

Betrokkenheid bij cultuur

Meer mensen nemen actief of passief deel aan cultuur in Assen.

Het aantal culturele evenementen is op niveau.

Cultureel imago Assen

Het Cultureel Hart is leidend voor nieuwe beleidskeuzes en invullingen in de komende periode.

De levendigheid en de aantrekkingskracht van de stad voor inwoners, bedrijven en bezoekers zijn verzekerd.

De Nieuwe Kolk, het ICO en het ErfgoedKwartier zijn belangrijke dragers van het culturele beeldmerk van de stad.

Het aanbod van culturele evenementen/activiteiten vertoont waar mogelijk samenhang en heeft speciale focus op het Cultureel Hart van de stad.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Een levendig Assen met een gedifferentieerd aanbod voor Assen en omgeving in actieve en receptieve (ontvankelijke) cultuurbeleving.

Daarbij zetten wij in op de versterking van de culturele infrastructuur, betrokkenheid bij cultuur en verbetering van het cultureel imago van Assen.

Hoofdprioriteiten zijn

Een nieuwe uitgangspuntennotitie, c.q. beleidsagenda Cultuur voor de periode 2014-2017.

Bouwen aan een goedlopend theater, bioscoop, bibliotheek en centrum voor beeldende kunst in De Nieuwe Kolk. Verdere focus op samenwerking en synergie tussen de culturele partners.

Het Cultureel Hart wordt kloppend hart van Assen door samenhangende programmering, vergroten van de fysieke aantrekkelijkheid onder andere door inzet (tijdelijke) beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte, gezamenlijke marketingstrategie en een vergroot organiserend vermogen van de partijen. Hiermee zal ook de gemeente haar rol herdefiniëren.

Het verstevigen van Cultuur in het Onderwijs door middel van de implementatie van rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit.

Het realiseren van gezamenlijke huisvesting van de amateurkunst in het gebouw Zuidhaege.

Culturele infrastructuur

Een nieuwe uitgangspuntennotitie/beleidsagenda voor cultuur wordt vastgesteld en geïmplementeerd.

Volwaardig functioneren van de culturele partners in De Nieuwe Kolk, te weten het Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk, Bibliotheek Assen en Centrum voor Beeldende Kunst Drenthe. De Nieuwe Kolk is een levendige ontmoetingsplek voor inwoners uit Assen en de regio.

De culturele partners van De Nieuwe Kolk worden gemonitord op prestaties (kwalitatief en kwantitatief), publieksbereik en de financiële prestaties.

De resultaten van het onderzoek naar de ambities, cultureel profiel en financiële haalbaarheid van Stichting Theater Bioscoop De Nieuwe Kolk zijn verwerkt in het aangepaste businessplan van de stichting.

Centrum voor Beeldende Kunst Drenthe heeft een nieuw toekomstperspectief ontwikkeld en dit vastgelegd in een (financieel) haalbaar businessplan. Uitrol van dit businessplan start in de loop van 2014.

De culturele partners en de gemeente ontwikkelen gezamenlijk een duidelijk profiel voor De Nieuwe Kolk en de positie van het gebouw en de partijen in de stad en vertalen dit stapsgewijs in concrete acties in zowel de bedrijfsvoering als in de programmering/culturele activiteiten.

Verdere implementatie van publieksconcept Drents Archief 3.0: doorontwikkeling van publieksfuncties en –diensten gericht op het vergroten van het publieksbereik.

Afronding herhuisvesting amateurkunst/Mercuriustheater.

Onderzoeken nieuwe samenwerkingsmogelijkheden met provincie en omliggende gemeenten rond kunstencentra en bibliotheken.

Implementatie van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit met focus op het onderwijs, en integratie met bestaande Cultuurmenu en Cultuurtraject.

Opheffing van het gesubsidieerde vrijetijdsaanbod van het ICO Kunstencentrum met ingang van 1 augustus 2014.

Verdere ontwikkeling van Cultuurcoach (combinatiefunctie cultuur) en verenigingsondersteuner binnen Cultuurmenu, Brede School, cultuureducatiebeleid en amateurkunst.

Onderzoeken naar en faciliteren van mogelijkheden om het organiserend vermogen van de partners in het Cultureel Hart te versterken.

Subsidieregeling Kunst en Cultuur wordt gecontinueerd en waar nodig geactualiseerd.

Het beleid rond evaluatie en het meten van effecten van het beleid en de verleende subsidie wordt herijkt; daarbij staan de effecten voor bezoekers en (publieks)bereik centraal.

Faciliteren van tijdelijke huisvesting theatergroepen NiznO, Zirr en DJT De Reus samen met het project 'Tijdelijke invulling Havenkade'. Project Gebiedsontwikkeling Havenkade heeft de regie.

Betrokkenheid bij cultuur

Vergroting en verbreding van het publieksbereik is een belangrijke prioriteit voor alle gesubsidieerde cultuurinstellingen. In de prestatievoorwaarden voor verbonden partijen staat dit centraal evenals in de beoordeling van subsidieaanvragen.

Bibliotheek Assen zet in op een breed programma voor het onderwijs, waarin per school maatwerk wordt aangeboden.

Stichting Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk zet in op een brede en toegankelijke culturele programmering. Bezoekersaantallen blijven ongeveer gelijk met het voorgaande jaar.

Er wordt meer bekendheid gegenereerd voor culturele activiteiten, gekoppeld aan stadsmarketing en nieuwe media.

Vergroting van de toegang tot culturele activiteiten door verbreding van binnen- en buitenschools cultuuraanbod, en de initiërende werking van de Cultuurcoach.

De raad van culturele ambassadeurs plus het burgerpanel zijn geïnstalleerd en geven feedback op het cultuurbeleid van de gemeente.

Cultureel imago Assen

Het Cultureel Hart genereert samenwerking en nieuwe initiatieven tussen cultuur, bedrijfsleven en gemeente.

De eerste fase van de Kunstvisie Cultureel Hart wordt in uitvoering gebracht. Dit betekent kunstwerken en vormgeving van tijdelijke en permanente aard.

Activiteiten in het kader van het Cultureel Hart worden verder uitgebouwd, met inachtneming van de feedback van het burgerpanel en de raad van culturele ambassadeurs.

Er wordt ingezet op een gezamenlijk branding c.q. marketing Cultureel hart, met inachtneming van ieders identiteit.

Samenwerking met andere gemeenten binnen VDG-verband en met de provincie wordt voortgezet en waar mogelijk verbreed (VDG: Vereniging van Drentse Gemeenten).

Onderzoek naar mogelijkheden voor samenwerking met de gemeente Groningen en Noord-Duitse steden.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Een levendig Assen met een gedifferentieerd aanbod voor Assen en omgeving in actieve en receptieve (ontvankelijke) cultuurbeleving

Daarbij zetten wij in op de versterking van de culturele infrastructuur, betrokkenheid bij cultuur en verbetering van het cultureel imago van Assen.

Culturele infrastructuur

De culturele partners van De Nieuwe Kolk worden gemonitord op prestaties (kwalitatief en kwantitatief), publieksbereik en de financiële prestaties.

Verder sturen op samenwerking en synergie tussen de culturele partners om enerzijds de exploitatiekosten te verlagen en anderzijds om de kwaliteit van de programmering in De Nieuwe Kolk verder te verbeteren.

Betrokkenheid bij cultuur

Verder vergroten van het publieksbereik van De Nieuwe Kolk onder andere door het uitbreiden van aantal voorstellingen in het theater, doorontwikkeling van publieks-/educatieve activiteiten in de bibliotheek en in het Centrum voor Beeldende Kunst.

Vergroting publieksbereik blijft belangrijk aandachtspunt; dit vraagt om structurele systematiek van monitoring.

Cultureel imago Assen

Permanente aandacht voor het Cultureel Hart gemeentebreed, met speciale aandacht voor bijzondere activiteiten, de kwaliteit van de openbare ruimte, de uitvoering van het Kunstenplan Cultureel Hart (visie), de aansluiting bij het Kunstenplan Florijnas (visie) en het organiserend vermogen van de partijen.

Vanuit actieve stadsmarketing en via andere beleidsterreinen blijvende aandacht voor de culturele positie van Assen binnen de provincie, binnen regio Noord en binnen internationaal verband.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Kunst en cultuur	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Aantal uitleningen bibliotheek	531.883	536.000	460.000	460.000	460.000	460.000
Aantal leden bibliotheek	22.222	21.500	20.000	20.000	20.000	20.000
Aantal bezoekers bibliotheek	226.000	311.000	260.000	260.000	260.000	260.000
Aantal bioscoopbezoekers De Nieuwe Kolk	127.000	155.000	165.000	175.000	175.000	175.000
Aantal theaterbezoekers De Nieuwe Kolk	36.523	43.000	43.000	43.000	53.000	67.000
Aantal theatervoorstellingen De Nieuwe Kolk	89	120	120	120	150	185
Aantal deelnemers Cultuurtraject ICO	3.476	pm	3.300	pm	pm	pm
Aantal deelnemers Cultuurmenu ICO	4.932	pm	5.000	pm	pm	pm
% (zeer) tevreden over de beschikbaarheid van culturele voorzieningen	47% (2011)	45%	45%	45%	45%	45%
% (zeer) tevreden over de bereikbaarheid van de culturele voorzieningen	49% (2011)	54%	54%	54%	54%	54%

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Kunst en cultuur	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Beleidsontwikkeling en uitvoering	0	360	359	359	359	359
Bibliotheekvoorziening	3.867	3.538	3.269	3.331	3.394	3.458
Schouwburg	7.043	8.053	7.930	7.941	7.971	8.017
Kunstbeoefening en -bevordering	238	195	120	120	120	120
Creative en culturele vorming	3.845	3.635	3.651	3.661	3.675	3.689
Totaal lasten	14.993	15.781	15.329	15.412	15.519	15.643
Beleidsontwikkeling en uitvoering	0	0	0	0	0	0
Bibliotheekvoorziening	556	700	693	693	693	693
Schouwburg	2.570	3.098	3.153	3.153	3.153	3.153
Kunstbeoefening en -bevordering	0	0	0	0	0	0
Creative en culturele vorming	1.104	928	1.036	1.036	1.036	1.036
Totaal baten	4.230	4.726	4.882	4.882	4.882	4.882
Programmaresultaat voor bestemming	10.763	11.055	10.447	10.530	10.637	10.761
Storting reserves	149	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	2.604	2.517	2.328	2.301	2.296	2.306
Programmaresultaat na bestemming	8.308	8.538	8.119	8.229	8.341	8.455

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 418.000 V

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 afgenomen met € 418.000

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

De Nieuwe Kolk € 217.000 N

De budgetten voor 2014 en volgende jaren die betrekking hebben op de exploitatie van de in De Nieuwe Kolk gevestigde instellingen zijn in overeenstemming met de besluitvorming die daarover bij de Voorjaarsnota 2012 heeft plaatsgehad. Het gaat daarbij zowel om het geheel van gemeentelijke subsidies voor en huuropbrengsten van het the-

ater, de bibliotheek en het centrum voor beeldende kunst alsook om de inzet van de reserve Weiersstraat in verband daarmee. Over de gehele lijn leiden de mutaties die daar het gevolg van zijn tot een bijstelling van het programmabudget met € 217.000.

Bezuinigingen € 587.000 V

Met ingang van het jaar 2014 is rekening gehouden met de structurele bezuiniging bij de Bibliotheek ad € 375.000, het Carillon ad € 18.000, de aanvullende taakstelling op de huisvesting ICO ad € 49.000, de structurele bezuiniging voor Kunst en Cultuur ad € 75.000, en het besluit uitbetaling ineen van de gemeentelijke bijdrage aan het Drents archief 3.0, hetgeen een structurele bezuiniging betekent van € 70.000.

Overig € 48.000 V

In 2013 is rekening gehouden met het besluit voor een eenmalige bijdrage van € 95.000 aan het Drents Museum voor de tentoonstelling De Dode Zee rollen.

De lasten voor het ICO nemen met € 113.000 toe vanwege hogere huisvestingslasten en indexering voor lonen en prijzen. Daartegenover staan hogere baten ad € 70.000.

Op de bedrijfsvoering is een voordeel ontstaan van € 1.000, en vanwege loon en prijsindexeringen ontstaat een nadeel van € 5.000.

Met ingang van het jaar 2014 is bij het beleidsproduct Kunst beoefening en – bevordering het budget voor de subsidieregeling Kunst en Cultuur en het budget voor de instellingen amateurkunst aangepast aan de daartoe besloten plafondbedragen en het daardoor vrijgekomen budget ad totaal € 57.000 is nu verantwoord onder het beleidsproduct Creatieve en culturele vorming, per saldo budgetneutraal.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Kunst en cultuur	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Evalueren 1%-regeling	-	-	-	-	-	-
Het nieuwe cultuurfonds basis laten zijn voor de verdere stimulering van het culturele klimaat in de stad	-	-	-	-	-	-
Nauwere samenwerking tussen culturele instellingen, bibliotheek en onderwijs bewerkstelligen	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Kunst en cultuur	-	-	-	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Kunst en cultuur	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Subsidies kunst en cultuur	60	60	60	60	60
Herorganisatie ICO	51	100	100	100	100
Herorganisatie bibliotheek inclusief wijkfilialen (bijgesteld)	-	375	375	375	375
derde tranche					
Drents Archief	-	70	70	70	70
Heroverwegen diverse subsidies kunst en cultuur	-	75	75	75	75
Functie beiaardier schrappen	-	18	18	18	18
Totaal bezuinigingen Kunst en cultuur	111	698	698	698	698

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Assenaren voor elkaar: Assenaren zijn verantwoordelijk voor zichzelf, elkaar en hun directe leefomgeving

Oog voor jeugd: kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op

Eigen Kracht Voorop: mensen doen mee en gebruiken daarbij de kracht en mogelijkheden van zichzelf en de directe omgeving

Kwetsbare mensen doen mee: in Assen valt niemand buiten de boot. Al samenwerkend zetten

directe omgeving, vrijwilligers en professionals zich in voor de kwetsbare inwoners

Gezonde leefstijl: Gezonde Leefstijl voorzieningen en activiteiten leiden tot een aantrekkelijke stad en gezonde inwoners

Voor deze realisatie van deze beleidsdoelen zijn drie sturende principes vastgesteld. Deze vormen telkens het vertrekpunt:

- Zorg voor de kwetsbaren
- Actieve en bereidwillige samenleving
- Nieuw voor oud

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument	vastgesteld in het jaar
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Als Jeugd en Toekomst tellen, visie Drentse pilot jeugd (beleidskader Drentse gemeenten en provincie)	2012
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Handreiking regionale transitiearrangementen jeugd	2013
Heroriëntatie opvang en begeleiding van kwetsbare mensen (regiofunctie)	2009
In Assen kun je op elkaar bouwen, visie op zorg en welzijn 2012-2016	2011
Jongeren, alcohol en drugs beleidskader 2010-2015	2010
Notitie zwerfjongeren 2010 (regiofunctie)	2010
Transformatieplan Drentse jeugdzorg 2012-2016 (uitvoeringskader Drentse gemeenten en provincie)	2012
Veranderagenda Zorg & Welzijn 2012-2016	2012
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Assenaren voor elkaar: Assenaren zijn verantwoordelijk voor zichzelf, elkaar en hun directe leefomgeving

Welzijn voor iedereen en zorg voor wie het nodig heeft

Initiatief wordt gestimuleerd

Ontmoeting in wijken en buurten

De gemeenschap onderneemt

Oog voor jeugd: kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op

Jong zijn in Assen is leuk!

Opgroeien en opvoeden gaat met vallen en opstaan

Het CJG gaat uit van eigen kracht en verantwoordelijkheid

Ook kinderen met opvallend gedrag doen mee

De gemeente Assen stuurt op resultaat

Partners omarmen de nieuwe cultuur

Eigen Kracht Voorop: mensen doen mee en gebruiken daarbij de kracht en mogelijkheden van zichzelf en de directe omgeving

Een (tijdelijke) steun in de rug spreekt voor zich

De 'keukentafel' staat symbool voor een goed gesprek

Mantelzorgers in hun kracht

De vrijwillige ondersteuning groeit en bloeit

Assenaren met een uitkering zetten zich in

Gebruikers van dagopvang, begeleiding en vervoer zijn tevreden

Kwetsbare mensen doen mee: in Assen valt niemand buiten de boot. Al samenwerkend zetten directe omgeving, vrijwilligers en professionals zich in voor de kwetsbare inwoners

Sociaal isolement (h)erkend en doorbroken

Touwtjes in eigen handen

Zo min mogelijk professionele drukte

Overal dezelfde uitgangspunten

Specialistische zorg op maat

Gezamenlijk ondernemerschap

Gezonde leefstijl: Gezonde Leefstijl voorzieningen en activiteiten leiden tot een aantrekkelijke stad en gezonde inwoners

Gezonde bewoners in een gezonde wijk en stad

Er is een netwerk van betrokken partners in zorg, welzijn en sport die investeren in preventie en interventies (activiteiten gericht op beweging, gezonde voeding en gezonde leefstijl).

Ook voor kwetsbare mensen een gezonde leefstijl

Jonge Assenaren kiezen voor een gezonde leefstijl

De leefomgeving nodigt uit tot een gezonde leefstijl

Samen met jongeren vertegenwoordigd in de stichting GozeroProcent wordt de komst van een alcoholvrij jongerencafe voorbereid.

Gezonde werknemers in een gezonde werkomgeving

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Op basis van de drie sturende principes werken we aan de opgaven van de Veranderagenda

Assenaren voor elkaar: Assenaren zijn verantwoordelijk voor zichzelf, elkaar en hun directe leefomgeving

Burgerkracht en burgerparticipatie

Er zijn netwerken die de kracht van inwoners en initiatieven op het gebied van leefbaarheid versterken. De gemeente faciliteert initiatieven op een manier die in heldere spelregels is vastgelegd.

Wijkgebouwen/Multifunctionele accommodaties (MFA)

Op basis van de vastgestelde uitgangspunten worden de deelprojecten verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

Mijn buurt Assen (GGW)

Er ligt een spoorboekje voor de aanpak van visietrajecten. Gebiedsgericht werken (GGW) is vastgesteld als integrale aanpak voor gebiedsgerichte vraagstukken. De uitvoeringsprogramma's zijn verder uitgewerkt en gestart.

Oog voor jeugd: kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op.

Politieke en maatschappelijke participatie

Jongeren faciliteren voor het geven van advies en inspraak. Plannen die in 2013 zijn gestart zijn krijgen in 2014 een vervolg, zoals het aanbod Centrum Jeugd en Gezin (CJG) voor jongeren, jongerendebatten en uitbreiding aantal leerlingwijkladen. Kansen die zich voordoen worden benut om jongerenparticipatie te koppelen aan initiatieven in de buurt of in de stad. De methodiek van de Vonk, waarbij in competitieverband bewonersinitiatieven kunnen worden ontplooid is in 2014 gekoppeld aan burgerkracht en participatie.

Preventie en vraaggericht collectief aanbod

Versterking preventie op het gebied van opvoeden en opgroeien door samenwerking CJG en de Brede School en aansluiting maken op de vier Buurt Teams.

Versterken van collectieve preventieve activiteiten en op maat maken voor jongeren, op basis van het principe nieuw voor oud.

Doorontwikkelen concept generalist-specialist

In de pilots op het gebied van jeugdzorg en passend onderwijs zal het concept generalist-specialist worden uitgewerkt tot concrete afspraken. In de praktijk houdt dit in dat er vanuit de jeugdzorg op locatie ondersteuning mogelijk is, inclusief het zo nodig inroepen van specialistische hulp.

Versterken casusregie

De gemeente zet richting toekomstige jeugdzorg-partners in op het sectoroverstijgend werken met één plan op het moment dat er verschillende ondersteuningsvragen zijn en er meerdere hulpverleners bij een gezin betrokken zijn. Hierdoor ontstaat er op één plek regie op de casussen.

Transitie jeugdzorg

In 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle jeugdzorgtaken. Najaar 2013 worden provinciale afspraken gemaakt over de zogenoemde transitie-arrangementen. In 2014 zullen voorbereidende activiteiten worden uitgevoerd op basis van deze transitie-arrangementen.

Ontmanteling Bureau Jeugdzorg Drenthe

De toegangstaken van Bureau Jeugdzorg (BJZ) worden met ingang van 1 januari 2014 geleidelijk overgedragen aan het Centrum Jeugd en Gezin.

Het Plan van aanpak voor het samengaan van het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Algemeen Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) zal in 2014 worden uitgewerkt.

Voor het derde onderdeel Jeugdbescherming en Jeugdreclassering van BJZ, worden de resultaten van de verkenning op organisatie en aansturing (2013) omgezet naar concrete afspraken.

Cliëntparticipatie

Er zal conform het spoorboekje van het Rijk op de transitie jeugdzorg een beleidsnota Klant en kwaliteit worden opgesteld. Daarnaast zal in samenhang met de Veranderagenda worden uitgewerkt wat wettelijk nodig is en wat wij in Assen specifiek willen regelen op belangenvertegenwoordiging en participatie van cliënten in de zorg (Jeugd en AWBZ-Wmo).

Passend Onderwijs

Passend Onderwijs wordt in samenhang met de transitie jeugdzorg, de transitie AWBZ/Wmo en de Participatiewet opgepakt. In regionaal verband worden een aantal pilots gestart in 2014:

- de vorming van één regionale voorziening voor Jonge Risico Kinderen,
- het komen tot een nieuwe werkwijze van de

Zorg Advies Teams in het Voortgezet Onderwijs (VO)

- het uitwerken van het concept Toekomstplein tot een samenwerkingsverband waar jongeren van 16-27 jaar ondersteuning kunnen vinden op het gebied van onderwijs-zorg-arbeid (arrangementen). In de uitwerking van het Toekomstplein wordt de relatie gelegd naar Inwonersplein en Buurtteams.

Eigen Kracht Voorop en Kwetsbare mensen doen mee: mensen doen mee en gebruiken daarbij de kracht en mogelijkheden van zichzelf en de directe omgeving. In Assen valt niemand buiten de boot. Al samenwerkend zetten directe omgeving, vrijwilligers en professionals zich in voor de kwetsbare inwoners.

Toegang

We organiseren de toegang tot ondersteuning in het totale sociale domein door middel van het Inwonersplein en de vier experimenten met de buurtteams. Dit alles om eigen kracht en eigen initiatief van alle bewoners te stimuleren en tegelijkertijd te borgen dat mensen niet tussen wal en schip vallen. Het Inwonersplein start per 1 januari 2014 in een groeimodel. Daarnaast zijn in 2014 de vier experimentele buurtteams actief en wordt hun werkwijze geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De ontwikkelde methodieken voor keukentafelgesprekken en leefplannen worden zowel in het Inwonersplein als de in buurtteams ingezet. Vanuit het Inwonersplein wordt samengewerkt met de buurtteams om een verschuiving te realiseren van individuele voorzieningen naar alternatieven/collectieve voorzieningen.

Ondersteuningsarrangementen

Het jaar 2014 zal in het teken staan van de opbouw van een nieuwe welzijnsorganisatie in Assen, onder een nieuw management. De beoogde vernieuwing is inhoudelijk en organisatorisch. Ook hier ligt de focus op het vergroten van eigen kracht van de Assenaren. Daarnaast wordt gewerkt aan de afbouw van de subsidies aan de 'oude' organisaties. In de nieuwe welzijnsorganisatie wordt ook de ondersteuning aan mantelzorgers en vrijwilligers in één integraal werkend steunpunt aangeboden.

Het jaar 2014 is een overgangsjaar voor wat betreft inkooptrajecten voor de Wmo-verstrekkingsen en de voorbereiding van de transities per 2014. Streven is om de uitvoering van de huishoudelijke hulp in 2014 met de huidige aanbieders nog een jaar te continueren.

Op 1 januari 2015 komen de begeleiding, persoonlijke verzorging en dagbesteding (inclusief vervoer)

vanuit de AWBZ over naar de gemeente. De wetgeving hiervoor is naar verwachting op 1 juli 2014 gereed. Op basis van deze wetgeving zal in 2014 de transitie worden voorbereid door middel van het vaststellen van uitvoeringsbeleid, een verordening en het inkopen / subsidiëren van zorgaanbod. De toegang tot deze ondersteuning wordt geregeld via Inwonersplein en buurtteams. De instrumenten die met de Veranderagenda zijn ontwikkeld voor de inzet van eigen kracht, zullen ook voor deze transitie worden toegepast. Het gaat hier bijvoorbeeld om het keukentafelgesprek, leefplannen, en ook pilots op het terrein van dagbesteding en werk.

In 2014 wordt een visie op doelgroepenvervoer ontwikkeld en vastgesteld en op basis daarvan wordt het doelgroepenvervoer ingekocht.

De keuze voor een nieuwe locatie voor zwerfjongeren is in voorbereiding. Naar verwachting verhuist de opvang in 2014 naar de definitieve locatie.

Gezonde leefstijl: Gezonde Leefstijl voorzieningen en activiteiten leiden tot een aantrekkelijke stad en gezonde inwoners

In 2014 wordt in drie wijken samenhangend aan gezonde leefstijl gewerkt en zijn vraag en aanbod van beweeg- en gezonde leefstijlactiviteiten op elkaar afgestemd. Dit gebeurt door aansluiting bij buurtteams. Uitvoerende partners krijgen gezamenlijk de opdracht hiervoor slimme en logische activiteiten te bedenken. De gestarte experimenten van 2013 bouwen we verder uit.

In 2014 starten we met de speerpunten 'Gezonde Werknemer' (wat kunnen bedrijven doen om de gezondheid van hun werknemers te bevorderen) en 'Gezonde Bewegvriendelijke leefomgeving' (hoe kan de inrichting van de leefomgeving bijdragen aan de gezondheid van inwoners).

De inzet van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe gebeurt in samenhang met de veranderagenda Zorg en Welzijn, vooral voor de opgaven 'Oog voor jeugd' en 'Gezonde Leefstijl'. Naast de taken in het kader van de basisgezondheidszorg zijn de aandachtsgebieden in 2014 gezond gewicht bij kinderen; verantwoord alcoholgebruik jongeren; gezond ouder worden.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Met het vaststellen van de visie en de veranderagenda Zorg en Welzijn zullen de activiteiten in de volgende jaren zich richten op het realiseren van de verschillende onderdelen van die agenda inclusief de daarbij behorende taakstellingen.

Op 1 januari 2015 zullen daarnaast de decentralisaties in het kader van de Wet op de Jeugdzorg, de transitie AWBZ /Wmo en de Participatiewet worden ingevoerd. Deze decentralisaties zullen een

forse uitbreiding betekenen van de gemeentelijke verantwoordelijkheden en taken en een uitzetting van de gemeentelijke middelen. De taken zullen overkomen met stevige bezuinigingen (jeugd – 18%, AWBZ-25% Wmo-hulp bij Huishouden -40%, Participatiewet nog niet bekend); meer doen met minder geld. In de loop van 2014 zal duidelijk worden hoe deze taken precies overkomen en welke budgetten hiermee gemoeid zijn.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Zorg en welzijn	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
% (zeer) tevreden over beschikbaarheid welzijnsvoorzieningen in de wijk	81% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm
% (zeer) tevreden over beschikbaarheid jongerenvoorzieningen in de wijk	63% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm
% dat structureel of incidenteel vrijwilligerswerk doet (exclusief mantelzorg)	30% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm
% dat mantelzorg verleent	16% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm

Indicatoren						
Programma Zorg en welzijn	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
% dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren vaak voorkomt	10% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm
% dat aangeeft dat drugsoverlast vaak voorkomt	3% (2011)	pm	pm	pm	pm	pm
Aantal mensen dat gebruik maakt van hulp bij de huis-houding (in natura) (op 31-12)	1.497	pm	pm	pm	pm	pm
Aantal mensen dat gebruik maakt van hulp bij de huis-houding (met persoonsgebonden budget) (op 31-12)	180	pm	pm	pm	pm	pm

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Zorg en welzijn	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gezondheidszorg	2.274	2.247	2.182	2.203	2.225	2.247
Maatschappelijke ondersteuning beleid	609	845	1.774	1.629	1.629	1.629
Maatschappelijke ondersteuning uitv.	9.016	10.131	9.695	7.351	7.311	7.211
Maatschappelijke dienstverlening	1.127	1.071	1.017	1.017	1.017	1.017
Asielzoekers en nieuwkomers	606	360	19	19	19	19
Minderhedenbeleid	122	143	74	74	74	74
Maatschappelijke Opvang, Vz, OGGz	4.063	4.325	4.236	4.236	4.236	4.236
Ouderenbeleid	563	609	568	568	568	568
Lokaal jeugdbeleid	1.937	2.937	2.749	24.980	24.980	24.980
Welzijnswerk	4.042	3.992	3.811	3.811	3.811	3.811
Vrijwilligerswerk	236	213	184	53	53	53
Totaal lasten	24.595	26.873	26.309	45.941	45.923	45.845
Gezondheidszorg	130	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning beleid	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning uitv.	1.071	1.044	962	962	962	962
Maatschappelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Asielzoekers en nieuwkomers	525	1.035	0	0	0	0
Minderhedenbeleid	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke Opvang, Vz, OGGz	193	238	372	372	372	372
Ouderenbeleid	37	55	38	38	38	38
Lokaal jeugdbeleid	77	618	876	876	876	876
Welzijnswerk	626	682	686	686	686	686
Vrijwilligersbeleid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	2.659	3.672	2.934	2.934	2.934	2.934
Programmaresultaat voor bestemming	21.936	23.201	23.375	43.007	42.989	42.911
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	44	150	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	21.892	23.051	23.375	43.007	42.989	42.911

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 324.000 N

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 324.000 N.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Programmauitgaven € 581.000 V

De directe kosten van het programma dalen met € 581.000. Dit is met name het gevolg van lastenverlaging voor Inburgering met € 310.000 omdat de rijksbijdrage uit het participatiebudget per 2014 vervalt. De kosten van begeleiding van ontregelde gezinnen dalen met € 150.000 vanwege het vervallen van de dekking uit de Wmo-reserve. Het budget voor uitvoeringskosten van de transitie Jeugd van € 117.000 vervalt in 2014. Het overig voordeel bedraagt € 4.000.

Programmabaten € 39.000 N

De directe opbrengsten dalen met € 39.000. Tegenover een toename van € 191.000 aan opbrengsten in de uitvoering van de Wmo (met name van het Centraal Administratiekantoor) staat het vervallen

van € 230.000 aan middelen voor inburgering vanuit het participatiebudget.

Voorzieningen en reserves € 878.000 N

Uit de voorzieningen wordt € 728.000 minder onttrokken. De onttrekkingen uit de voorziening Inburgering van € 725.000 voor de taakstelling Zorg & Welzijn en van € 80.000 voor de subsidie aan de stichting Vluchtelingenwerk hadden in 2013 een incidenteel karakter. De onttrekking uit de voorziening voor Maatschappelijke Opvang levert een voordeel op van € 86.000. Uit de onderhoudsvoorziening voor maatschappelijk vastgoed wordt € 9.000 onttrokken.

Uit de reserves wordt € 150.000 minder onttrokken, omdat de dekking uit de Wmo-reserve voor de begeleiding van ontregelde gezinnen per 2014 vervalt.

Bedrijfsvoeringskosten € 12.000 V

De bedrijfsvoeringskosten dalen per saldo met € 12.000 als gevolg van gewijzigde tarieven.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Zorg en welzijn	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Uitvoering vrijwilligersbeleid	135	135	135	-	-	-
Een jongerendenktank in het leven roepen	40	40	40	-	-	-
Kiezen voor de Asser invulling van het Centrum voor Jeugd en Gezin met een directe koppeling met de Brede School	-	-	-	-	-	-
Project Kleurrijk Assen evalueren	-	-	-	-	-	-
Wet maatschappelijke ondersteuning-loket aanwijzen als centraal punt voor vragen op gebied van wonen, zorg en welzijn + Wet maatschappelijke ondersteuning dereguleren	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Zorg en welzijn	175	175	175	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Zorg en welzijn	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Diverse besparingen uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning (contracturen huishoudelijke hulp, afschaffen Wet maatschappelijke ondersteuning-kooppas, zelf-indicaties, lean maken en eigen bijdrage Wmo verhogen)	375	375	375	375	375
Administratieve krachten sociaal cultureel werk	50	50	50	50	50
Ouderenbeleid	18	18	18	18	18
Gezondheidszorg	10	10	10	10	10

Bezuinigingen programma Zorg en welzijn	2013	2014	2015	2016	2017
Lokaal noodfonds OGGz	50	50	50	50	50
Kleurrijk Assen	61	61	61	61	61
Lagere bijdrage antidiscriminatie	35	35	35	35	35
Verlaging Wmo-budget	-	500	500	500	500
Afschaffen subsidieregeling jeugdleden	-	46	46	46	46
Afschaffen stimuleringsregeling allochtonen en Molukse zelforganisaties	-	10	10	10	10
Restanttaakstelling Zorg en Welzijn (bestuursopdracht)	776	720	720	720	720
tweede tranche					
Aanvullende taakstelling Zorg en welzijn	100	100	100	100	100
derde tranche					
Taakstelling verbonden partijen / Zorg en Welzijn	-	200	200	200	200
Totaal bezuinigingen Zorg en welzijn	1.475	2.175	2.175	2.175	2.175

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Efficiënt en effectief uitvoeren van de participatiedoelstelling; 'Iedereen doet mee' door duurzame activering van burgers aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Zorgdragen voor voldoende aanbod van werk tegen zo laag mogelijke kosten.

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument	vastgesteld in het jaar
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Beleidsnotitie Modernisering Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	2008
Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2013-2016	2013
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Economische beleidsagenda Op de boegolf van ontwikkelingen	2008
Meedoenpremies 2011 tot en met 2014	2010
Nota Meedoen Mogelijk Maken 2010-2014	2010
Strategisch plan WERKpunt!	2012
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	2012
Wet sociale werkvoorziening	2011
Wijzigingen Wet werk en bijstand	2012

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Een actieve opstelling van burgers ten aanzien van activering en participatie waarbij eigen verantwoordelijkheid van de burger voorop staat

De gemeente geeft het goede voorbeeld en stimuleert het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Gegenereerd aanbod van laag gekwalificeerd werk

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Efficiënt en effectief uitvoeren van de participatiedoelstelling; 'Iedereen doet mee' door duurzame activering van burgers aan de onderkant van de arbeidsmarkt en zorgdragen voor voldoende aanbod van werk tegen zo laag mogelijke kosten

Participatiewet

Op 11 april 2013 hebben kabinet, werkgevers- en werknemersorganisaties het sociaal akkoord gepresenteerd. Een concreet gevolg van dit akkoord is dat

de invoering van de Participatiewet met een jaar wordt opgeschoven naar 1 januari 2015.

De gemeente krijgt met de invoering van de Participatiewet te maken met een omvorming van het bestaande Sociale Zekerheidsstelsel. Om een integrale aanpak te bevorderen en overlap te voorkomen zijn de grote landelijke transitie van Jeugdzorg, Awbz (Algemene wet bijzondere ziektekosten) en Participatiewet gezamenlijk opgepakt. Er vindt afstem-

ming plaats tussen de verschillende transities, en ook binnen de regio.

Middels een contourenbrief en het sociaal akkoord zijn de kaders voor de Participatiewet bekend gemaakt. Op dit moment zijn er echter nog geen definitieve keuzes gemaakt.

In het sociaal akkoord is een nieuwe infrastructuur (met Werkpleinen en Werkbedrijven) gepresenteerd voor het regelen van het totale systeem van inkomensvoorzieningen en werktoeleiding. In de zogenaamde Werkkamer (een samenwerkingsverband tussen de VNG, werknemers- en werkgeversorganisaties) zal de uitwerking van het sociaal akkoord plaats gaan vinden.

WERKpunt!

Met de uitvoering van de bestuursopdracht Werk en inkomen wordt invulling gegeven aan onze ambitie om zo veel mogelijk inwoners te laten participeren door middel van werk. De ervaring leert dat dit werk de opstap is voor de re-integratie op de 'reguliere' arbeidsmarkt. Met ingang van 2013 is WERKpunt! gestart. 2014 staat in het teken van het verder doorontwikkelen van WERKpunt!. De definitieve besluitvorming over met name de positie en entiteit van WERKpunt! is onder meer afhankelijk van de verdere uitwerking van de hierboven beschreven nieuwe infrastructuur binnen het Werk & Inkomen domein.

Voor de gemeente Assen betekent WERKpunt! een extra re-integratie-instrument waarmee meer personen kunnen uitstromen uit de uitkering.

Inwonersplein

Per 1 januari 2014 wordt gestart met het Inwonersplein. Daarmee wordt een begin gemaakt met het meer integraal benaderen van de inwoners van Assen binnen het sociale domein. Assen werkt hiermee aan een integrale, op participatie gerichte intake. In onze wijken vindt dit plaats via de Buurt-

teams en centraal vindt dit plaats via het Inwonersplein.

Voorlopig richten wij ons vooral op de (voorlopig) eerste stap, het samenvoegen van de intake van de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe (GKB), de sociale taken van de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) en van de Eenheid Klant (Wmo loket) binnen het Inwonersplein. In 2014 wordt het inwonersplein verder doorontwikkeld.

Ondernemersserviceteam

Voor een goed werkende arbeidsmarkt is een goed werkende arbeidsmarktbenadering van groot belang. Wij zullen eind 2013 starten met het zogenaamde ondernemersserviceteam. Waar de gemeente in het verleden vanuit Economische Zaken, de ISD én Alescon ondernemers bediende, willen we nu gaan werken vanuit één team (vanuit één loket).

Het accent voor dit team ligt enerzijds op het concreet matchen van vraag en aanbod en anderzijds op de verbetering van het algehele economische ondernemersklimaat in Assen.

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Aan de wettelijke plicht voor gemeenten om een beleidsplan op te stellen voor integrale schuldhulpverlening is inmiddels voldaan. De beleidskaders zijn eind 2012 door de raad vastgesteld. In 2013 worden deze beleidskaders in samenwerking met het werkveld nader uitgewerkt. Duidelijke afspraken zullen gemaakt worden over taken, verantwoordelijkheden en procedures met professionele en vrijwilligersorganisaties zodat kwetsbare Assenaren financieel stabiel kunnen worden en blijven.

Van de GKB alsook van de andere betrokken instanties zal de taak en rol in 2014 in meer of mindere mate wijzigen nu meer gestuurd gaat worden op de oorzaken van het ontstaan van problematische schulden.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Efficiënt en effectief uitvoeren van de participatiedoelstelling, iedereen doet mee door duurzame activering van burgers aan de onderkant van de arbeidsmarkt en Zorgdragen voor voldoende aanbod van werk tegen zo laag mogelijke kosten

Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 worden de huidige Wet sociale werkvoorziening (WSW), de Wajong (Wet werk en inkomensondersteuning jonggehandicapten) en de Wet werk en bijstand (WWB) grotendeels geïntegreerd. Binnen de nieuwe Participatiewet wordt een duidelijk

onderscheid gemaakt tussen personen die kunnen werken en personen die een arbeidsbeperking hebben. In onze brief van 27 juni 2013 hebben wij dit onderscheid nader toegelicht. De implementatie van de Participatiewet heeft gevolgen voor de wijze waarop gemeenten tot op heden de sociale wetten uitvoerden en op de samenwerking in de (arbeidsmarkt)regio.

Binnen de kaders van de Participatiewet en het sociaal akkoord worden het Inwonersplein en WERKpunt! verder ontwikkeld. Door onder andere het

Inwonersplein en WERKpunt! willen wij er voor zorgen dat onze inwoners in hun eigen kracht (kunnen) staan.

Juist in de huidige economische recessie willen wij ons blijven inzetten voor onze inwoners. Het Cen-

traal Planbureau gaat ervan uit dat na 2016 de arbeidsmarkt weer zal verbeteren en er pas in 2017 sprake kan zijn van een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Werk en inkomen	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Aantal bijstandsuitkeringen (WWB) (op 31-12)	1.946	1.910	2.023 ①	pm ②	pm	pm
Aantal mensen op de wachtlijst bij de Sociale Werkvoorziening (op 31-12)	171	165	150	pm ③	pm	pm
Aantal medewerkers bij de Sociale Werkvoorziening uitgedrukt in Arbeidsjaren (op 31-12)	689	689	689	689 ③	pm	pm
Aantal intakes bij schuldhulpverlening	652	652	652	640	625	600
Aantal niet werkende werkzoekenden (NWW'ers) (op 31-12)	2.775	2.700	2.700	2.650	2.500	2.500
% niet werkende werkzoekenden (NWW'ers) van beroepsbevolking (op 31-12)	9,3%	9%	9%	8,9%	8,3%	8,3%

① Op dit moment is er geen begroting 2014 van de ISD en Alescon. Dit in verband met de recente ontwikkelingen rondom het sociaal akkoord. In het najaar worden deze begrotingen verwacht.

② Bovenstaande cijfers kunnen dan ook nog worden herzien.

③ De Wwb en de Wsw zullen per 1 januari 2015 naar verwachting overgaan in de Participatiewet.

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Werk en inkomen	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Inkomenswaarborg	33.317	34.012	35.929	33.738	32.748	32.848
Activering en uitstroom	23.772	25.177	24.210	24.005	23.810	23.810
Totaal lasten	57.089	59.189	60.139	57.743	56.558	56.658
Inkomenswaarborg	25.249	25.214	27.391	26.383	25.426	25.426
Activering en uitstroom	22.641	23.033	22.677	22.472	22.277	22.277
Totaal baten	47.890	48.247	50.068	48.855	47.703	47.703
Programmaresultaat voor bestemming	9.199	10.942	10.071	8.888	8.855	8.955
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	0	1.017	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	9.199	9.925	10.071	8.888	8.855	8.955

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 146.000 N

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 146.000.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Inkomenswaarborg € 527.000 N

In verband met onduidelijkheden over de uitwerking van het sociaal akkoord is aan de ISD (en Alescon) tot september/oktober uitstel verleend van indiening van een actuele werkbegroting 2014. Om die reden is bij het opstellen van de primaire ramingen voor 2014 uitgegaan van voorlopige ramingen. In het hoofdstuk 'Beleid' treft u de budgetbijstellingen aan die op grond van de definitieve begroting 2014 van de ISD noodzakelijk zijn.

De gehanteerde voorlopige ramingen zijn gebaseerd op de prognoses in de jaarschijf 2014 van de meerjarenprognose 2014-2016 en de aanvullende bezuinigingsmaatregelen uit de nota 'Verder Bouwen'. Ten opzichte van de begroting 2013 levert dat het volgende beeld op.

De Buig-uitgaven nemen ten opzichte van 2013 toe met € 1.729.000. Daar staat een positieve bijstelling van de BUIG-uitkering van € 2.177.000 tegenover. Verder is de besluitvorming uit de Voorjaarsnota met betrekking tot de eenmalige onttrekking uit de reserve jaarovergang 2012 ter invulling van de taakstelling 2013 Werk en Inkomen ad € 787.000 verwerkt. Op de bedrijfsvoering ISD is ten opzichte van het jaar 2013 sprake van een voordeel ad € 233.000. Ten opzichte van 2013 betekent dit een nadeel van € 106.000.

Ook zijn de effecten van de besluitvorming over de dekking van de voorbereidingskosten van de oprichting WERKpunt! Verwerkt. Voor dit doel is € 230.000 gedekt uit de nog te compenseren btw 2013.

Met ingang van 2014 worden alle op het programma Werk en Inkomen drukkende kosten van de bedrijfsvoering geraamd op het product Wet werk en Bijstand inkomensdeel. Het voordeel hierdoor van € 212.000 op het beleid-product Activering en Uitstroom leidt tot een nadeel ad € 212.000 op het beleidsproduct Inkomenswaarborg. Per saldo blijft het budget binnen het programma Werk en Inkomen neutraal.

In 2013 is het besluit van de Voorjaarsnota 2013 verwerkt met betrekking tot het eenmalige budget beleidsplan schuldhelpverlening ad € 50.000. Ver-

der is rekening gehouden met € 9.000 voor indexering van lonen en prijzen.

Met ingang 2014 is rekening gehouden met een uitzetting van € 20.000 ter uitvoering van besluitvorming over de kwijtschelding lokale belastingen voor kleine ondernemers van juni 2013. Dekking vindt plaats via een verhoging van de betreffende heffingen.

In meerjarenraming is voor 2015 en 2016 nog uitgegaan van een dalende tendens met betrekking tot het klantenaantal WWB van -5%. Vanaf 2017 stijgen de lasten met € 100.000 omdat de vastgestelde bezuinigingstaakstelling SROI uit de nota 'Verder Bouwen' vanaf 2017 afneemt.

Aan de budget kant is rekening gehouden met een afname van 5% in de jaren 2015 en 2016. Verder zijn ingaande het jaar 2015 de € 350.000 tijdelijke middelen Meedoenbeleid van het uitvoeringsprogramma komen te vervallen.

Activering en uitstroom € 381.000 V

In 2013 is het besluit van de Voorjaarsnota 2013 verwerkt met betrekking tot de eenmalige lasten voorbereidingskosten oprichting WERKpunt! ad € 460.000, waarvan € 230.000 onttrekking uit de reserves.

Met ingang van 2014 worden de kosten van de bedrijfsvoering Werk en Inkomen geraamd onder het beheersproduct Wet werk en Bijstand inkomensdeel. Op het product Activering en Uitstroom betekent dit een voordeel van € 212.000 ten opzichte van het jaar 2013.

Het Rijk gaat de rijksmiddelen WWB Werkdeel (participatiebudget) fors afbouwen. Voor het jaar 2014 ontvangen wij € 356.000 minder. Hierdoor is er minder beschikbaar voor de uitvoering van 're-integratie trajecten' en zijn ook de lasten € 356.000 lager. Per saldo heeft dit geen invloed op het resultaat.

Op basis van de uitwerking van het sociaal akkoord, dit najaar, zal Alescon de begroting voor het jaar 2014 opstellen. Wij verwachten deze op 17 oktober 2013 te kunnen presenteren. De uitkomsten daarvan willen wij als dat mogelijk is alsnog meenemen in de eigen begroting.

Vooralsnog zijn de uitgangspunten gehanteerd uit de meerjarenraming van de gemeentelijke begroting 2013. Dit leidt ertoe dat de bijdrage aan Alescon ten opzichte van 2013 met € 133.000 zal afnemen. Met name cao afspraken leiden echter tot

hogere lasten die van € 194.000 die niet door het Rijk worden gecompenseerd. Daardoor is er sprake van een uitzetting van € 61.000.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Werk en inkomen	2012	2013	2014	2015	2016
Meedoenbeleid continueren en evalueren/herijking arbeidsmarktbeleid	500	500	500	-	-
Meedoenbeleid/meedoenpremies	-135	-130	-150	-	-
Leerwerkplaatsen stimuleren bij bedrijven	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Werk en inkomen	365	365	350	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Werk en inkomen	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Schuldhelpverlening (Bedrijfsvoering gemeentelijke kredietbank Drenthe)	50	50	50	50	50
tweede tranche					
Taakstelling Werk en inkomen	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
derde tranche					
SROI FlorijnAs projecten	-	200	300	200	100
SROI Overige projecten	-	50	50	50	50
Totaal bezuinigingen programma Werk en inkomen	2.050	2.300	2.400	2.300	2.200

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Versterken van de levendigheid van Assen door een gevarieerd aanbod van evenementen
Verbeteren van het profiel van Assen als aantrekkelijke stad door gerichte promotie

Vergroten van de deelname aan sport- en beweegactiviteiten

Kinderen laten kennismaken met een grote variëteit aan sport- en beweegactiviteiten

Inwoners, waaronder ouderen, chronisch zieken en sporters met een beperking in beweging krijgen en houden

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument	vastgesteld in het jaar
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Assen in beweging, breedtesportimpuls 2002 – 2007	2002
Assen in beweging, toeristisch recreatief ontwikkelingsplan 2010	2003
Buurt, onderwijs en sportimpuls 2006 – 2010	2006
Buurt, onderwijs en sportimpuls 2007 – 2011	2007
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Kadernota Sport en Bewegen 2009-2016	2009
Kadernota Sportaccommodaties, Een blik in de toekomst 2008-2025	2008
Herijkingsnota Sportaccommodaties 2012-2025	2013
Kadernota Sportsubsidies	2008
Nota Reclame en Welstand Assen 2007	2006
Programma Levendig Assen 2011	2010
Samen voor sport 2006-2010, uitvoeringsplan ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	2006
Tijd voor sport, beleidsnota ministerie VWS	2005
Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan	2004
Uitvoeringsnota Evenementen 2010-2012	2009
Uitvoeringsprogramma evenementen 2011-2014	2011
Veranderagenda Zorg en Welzijn, In Assen kun je op elkaar bouwen, 2012 – 2016	2012
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Versterken van de levendigheid van Assen door een gevarieerd aanbod van evenementen

Met een gevarieerd evenementenaanbod is Assen het hele jaar door een levendige stad voor inwoners en bezoekers. Het Programma Levendig Assen is hiertoe het middel.

De gemeente stimuleert burgers en organisaties om activiteiten te organiseren.

De bezoekersaantallen van de verschillende evenementen stijgen.

De samenwerking tussen gemeente, ondernemend Assen en het beleidsveld kent een positieve uitstraling.

Verbeteren van het profiel van Assen als aantrekkelijke stad door gerichte promotie

Stimuleren van samenwerking en samenhang in de uitingen met de verschillende partners.

Door het eenduidig uitdragen van het beeldmerk Assen 'Dit is Assen' krijgt Assen een gezicht op het

gebied van evenementen en is de verbinding zichtbaar.

Vergroten van de deelname aan sport- en beweegactiviteiten

Er is een hoge deelname aan sportactiviteiten.

Er zijn voldoende sportaccommodaties.

Periodiek wordt er een sportevenement naar Assen gehaald, bij voorkeur (mede) gericht op jeugd en/of mensen met een beperking.

Kinderen laten kennismaken met een grote variëteit aan sport- en beweegactiviteiten

Er is een grote deelname van kinderen aan naschoolse sportactiviteiten (verlengde school-dag/Brede School).

Er is extra aandacht voor kinderen met een motorische- of een beweegachterstand.

Er zijn inloopuren in de sportaccommodaties voor jongeren tot 18 jaar.

Meer inwoners, waaronder ouderen, chronisch zieken en aangepaste sporters in beweging krijgen en houden.

Meer allochtonen nemen deel aan sportactiviteiten.

Er zijn voldoende mogelijkheden voor aangepast sporten.

Assenaren gaan steeds meer bewegen. Ook de deelname aan sport- en beweegactiviteiten onder kwetsbaren of mensen met een verhoogd gezondheidsrisico stijgt, waardoor het beroep op eerstelijns voorzieningen voor zorg en gezondheid daalt.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Versterken van de levendigheid van Assen door een gevarieerd aanbod van evenementen

Het jaar 2014 is het laatste jaar van het Programma Levendig Assen. Evenals voorgaande jaren wordt het programma interactief opgepakt. De samenwerking en afstemming met de externe partijen krijgt hierbij een steeds grotere rol. De meerwaarde die wij hierdoor zien ontstaan heeft een positieve uitwerking op het tot stand brengen van gezamenlijke producten.

De Olympische Winterspelen 2014 worden gehouden in de Russische stad Sotsji. Met NOC NSF wordt een programma ontwikkeld om de deelnemers aan de olympische winterspelen na afloop in Assen te ontvangen.

De Uitvoeringsnota Evenementen 2010-2012 blijft ook het uitgangspunt voor 2013 en 2014.

Verbeteren van het profiel van Assen als aantrekkelijke stad door gerichte promotie

Een ambitiesdocument voor het TT-festival is inmiddels door de betrokken partijen (TT-circuit, Gilde Bart (Bezoekers Assen Recreatie en Toerisme), Horeca Assen, MKB (Midden- en Kleinbedrijf) Binnenstadsvereniging, Vereniging voor Parkmanagement (belangen- en ondernemersvereniging), de provincie en gemeente) ondertekend. Betrokken partijen hebben als vervolgstap een kwartiermaker aangesteld om de ambities nader uit te werken. Het doel is vanuit een gezamenlijk belang de be-

langen van het TT-festival in relatie met de TT-races te versterken: 'Assen TT-stad'.

Hoewel de ambities verder reiken dan het jaar 2014 vindt er afstemming met de kwartiermaker plaats over de aanbesteding van het TT-festival in 2014.

Vergroten van de deelname aan sport- en beweegactiviteiten algemeen

We doen dit door verder in te zetten op goede beweegprogramma's, samen met onze beweegpartners (verenigingen, scholen, sportopleidingen, zorg- en welzijnsorganisaties, commerciële aanbieders). Naast het stedelijke aanbod van onder meer verenigingen, zetten we nadrukkelijk in op de wijken; op maat en dichtbij de burgers waar het kan en stedelijk waar het moet. Daarnaast regisseren we ook dat er regelmatig aansprekende sportactiviteiten op het Koopmansplein plaatsvinden. Dit doen we om inwoners te laten kennismaken met diverse sporten en om de levendigheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad te vergroten.

We streven naar samenhang in vraag en aanbod van beweeg- en gezonde leefstijlactiviteiten. In de wijken sluiten we aan bij buurtteams (dit zijn teams waar inwoners voor al hun vragen, waaronder zorg- en welzijnsvragen, terecht kunnen). Uitvoerende partners krijgen gezamenlijk de opdracht hiervoor slimme en logische activiteiten te bedenken. De gestarte experimenten van 2013 bouwen we verder uit. In 2014 starten we ook met de speerpunten 'Gezonde Werk-

nemer' en 'Gezonde Beweegvriendelijke leefomgeving'. Het bovenstaande is de opgave voor 'Gezonde Leefstijl', onderdeel van de veranderagenda Zorg en Welzijn; we streven naar gezonde inwoners die hun bijdrage kunnen leveren aan een actieve bereidwillige samenleving met oog voor kwetsbaren. De gemeente regisseert en faciliteert, dat wil zeggen dat de rollen zich bewegen tussen opdrachtgever/toezichthouder enerzijds en regisseur anderzijds. We sturen op primaire verantwoordelijkheid van de inwoner ('eigen kracht voorop') en een zo groot mogelijke rol van externe uitvoerende partijen.

Wij zorgen ervoor dat er voldoende accommodaties zijn voor onderwijs, sport en bewegen die voldoen aan de capaciteitsnormen NOC-NSF (Nederlands Olympisch Comité- Nederlandse Sport Federatie). Instandhouding van de bestaande voorzieningen en realisatie van nieuwe: wielcentrum Stadsbroek, hockeyaccommodatie HVA Groene Dijk, extra voetbalveld voor VV LEO, extra kunstgrasveld en kleedkamers voor FC Assen, sporthallen bij de nieuwbouw dr. Nassacollege, locatie Quintus). In 2014 is er ook aandacht voor het actualiseren van de beweegroutes, het vergroten van de 'vindbaarheid' en het stimuleren van het gebruik.

We communiceren, verbinden en faciliteren via de nieuwe media (de website 'Assen Beweegt', twitter, facebook) en de traditionele communicatiemiddelen. Hierin hebben sportbuurtcoaches (medewerkers die samen met anderen beweegactiviteiten opzetten of die anderen partijen ondersteunen op dit vlak) een belangrijke rol. Ook organiseren we ca. twee keer per jaar kennis-/netwerk-

bijeenkomsten met 'het veld' (aanbieders en afnemers).

De effecten van bovenstaande inzet monitoren we door het meerjarig onderzoek 'Beweging in Beeld'; bewegen Assenaren, hoe gezond zijn ze, waarom bewegen ze wel of niet?

Kinderen laten kennismaken met een grote variëteit aan sport- en beweegactiviteiten

In samenwerking met sportopleidingen en steeds meer verenigingen blijven wij een stedelijk aanbod creëren, Hierbij is er extra aandacht voor kinderen die niet zo gemakkelijk aan het bewegen te krijgen zijn en kinderen met een motorische achterstand of met overgewicht.

Inwoners, waaronder ouderen, chronisch zieken en sporters met een beperking in beweging krijgen en houden

We regisseren dat er meer samenhang ontstaat in het aanbod van aangepast sporten zodat activiteiten en voorzieningen nog beter benut kunnen worden. Daarbij gericht onderzoeken waar de grootste achterstanden zijn en daarop interventies (activiteiten gericht op beweging, gezonde voeding en gezonde leefstijl) laten plegen en subsidies verstrekken. Betrokken (zorg)instellingen zullen we hiertoe bij elkaar brengen en ook op provinciaal niveau zullen we verbinden.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Versterken van de levendigheid van Assen door een gevarieerd aanbod van evenementen

Is afhankelijk van de besluitvorming in de nieuwe bestuursperiode aangezien de financiering in het kader van het Programma Levendig Assen in 2014 eindigt.

Verbeteren van het profiel van Assen als aantrekkelijke stad door gerichte promotie

De uitwerking van het ambitiedocument TT-festival wordt samen met de betrokken partners verder gestalte gegeven.

Vergroten van de deelname aan sport- en beweegactiviteiten

Combineren van onderzoek, samenwerking met zorg en welzijn, goede samenhangende beweeg-

programma's afgestemd op de vraag én meer sterke verenigingen kunnen leiden tot een hogere deelname aan sport en bewegen.

Kinderen laten kennismaken met een grote variëteit aan sport- en beweegactiviteiten

Regisseren van het aanbod van laagdrempelige (nieuwe) sporten.

Inwoners, waaronder ouderen, chronisch zieken en sporters met een beperking in beweging krijgen en houden

De activiteiten van 2014 doorzetten en verbeteren. De gemeente regisseert en faciliteert, dat wil zeggen dat de rollen zich bewegen tussen opdrachtgever/toezichthouder enerzijds en regisseur anderzijds. We sturen op primaire verantwoordelijkheid van de inwoner ('eigen kracht voorop') en een zo

groot mogelijke rol van externe uitvoerende partijen (zo veel mogelijk wijkgericht).

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Sport en ontspanning	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
% (zeer) tevreden over beschikbaarheid evenementen	pm	pm	pm	pm	pm	pm
% (zeer) tevreden over bereikbaarheid evenementen	pm	pm	pm	pm	pm	pm
% dat vaak gebruik maakt van sportvoorzieningen	pm	pm	pm	pm	pm	pm
% dat überhaupt gebruik maak van sportvoorzieningen	pm	pm	50	pm	pm	pm
% dat tevreden is over het aantal sportvoorzieningen (geen andere wensen meer)	pm	pm	50	pm	pm	pm
% dat aan sport doet (sportparticipatie)	pm	pm	80	pm	pm	pm
% dat voldoet aan de Nationale Norm Gezond Bewegen (NNGB, beweegnorm)	pm	pm	50	pm	pm	pm
% dat voldoet aan de RSO norm (sporten min 12 keer per jaar)	pm	pm	75	pm	pm	pm

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Sport en ontspanning	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sport	7.269	7.604	7.375	7.326	7.326	7.326
Evenementen	1.428	1.426	1.431	1.131	1.131	1.131
Totaal lasten	8.697	9.030	8.806	8.457	8.457	8.457
Sport	2.131	2.161	2.194	2.194	2.194	2.194
Evenementen	236	244	244	244	244	244
Totaal baten	2.367	2.405	2.438	2.438	2.438	2.438
Programmaresultaat voor bestemming	6.330	6.625	6.368	6.019	6.019	6.019
Storting reserves	0	0				
Beschikking reserves	502	776	383	318	275	275
Programmaresultaat na bestemming	5.828	5.849	5.985	5.701	5.744	5.744

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 136.000 N

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 136.000.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

In 2014 zijn de lasten van de wielerved, Sportpark Groene Dijk / Dijkveld en de realisatie Natuurgrasveld LEO opgenomen. Daarnaast vervallen de inkomsten in het kader van de sociale alliantie (financiële bijdrage van de provincie) ten behoeve

van de combinatiefuncties. Deze ontwikkelingen hebben een uitzetting van € 405.000 tot gevolg.

De bezuinigingen van in totaal 750.000 zijn integraal verwerkt in de begroting 2014.

Er is rekening gehouden met een verlaging van de onttrekking ad € 443.000 uit de reserve zwembad.

Het wegvallen van de inkomsten ad € 50.000 uit de sociale alliantie wordt in 2014 opgevangen uit de

reserve combinatiefuncties. Tot slot bedragen de autonome ontwikkelingen € 88.000.

In het meerjarenperspectief wordt rekening gehouden met het vanaf 2015 wegvallen van de middelen voor het programma Levendig Assen (€ 300.000).

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Sport en ontspanning	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kloppend Hart/subsidies evenementen	300	300	300	-	-	-
Evaluatie sportaccommodaties	-	-	-	-	-	-
Mogelijkheden onderzoeken om een openluchtwembad in de bestuursperiode toe te voegen aan een bestaande voorziening	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Sport en ontspanning	300	300	300	-	-	-

Bezuinigingen programma Sport en ontspanning	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Huuropbrengsten sportaccommodaties	50	50	50	50	50
Versoberen voorzieningenniveau sport	37	37	37	37	37
Topsportevenementen	20	20	20	20	20
Beheer sportgebouwen/wijkaccommodaties	220	220	220	220	220
Openluchtwembad	18	118	118	118	118
Hockeyvelden Assen (HVA): kleiner clubgebouw, minder parkeerplaatsen en kinderopvang	30	30	30	30	30
TT: bijdrage ondernemers	50	50	50	50	50
derde tranche					
Afzien van openlucht zwembad	-	275	275	275	275
Afzien van openlucht zwembad: vervallen onttrekking reserve zwembad	-	-275	-275	-275	-275
Investeringen sportaccommodaties (verplaatsen hockeyvelden HVA, realisatie wielerveden en aanleg kunstgrasvelden/kleedkamers De Hoogspanning) budgettair neutraal	-	500	500	500	500
Sportbeleid, sportstimulering (onder andere door samenwerking)	-	25	25	25	25
Uitgaven combinatiefunctionarissen terugbrengen	-	200	200	200	200
Renovatie tennispark Hertenkamp	-	24	24	24	24
Totaal bezuinigingen Sport en ontspanning	425	1.274	1.274	1.274	1.274

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Vergroten van het gevoel van veiligheid

Beheersen van de risico's in het kader van fysieke en externe veiligheid

Voorkomen en beperken van overlast

Brandweezorg, rampenbestrijding en crisismangement zijn van voldoende kwaliteit

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Begroting 2014 Veiligheidsregio Drenthe	2011
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Kadernota integraal veiligheidsbeleid gemeente Assen 2012-2016	2012
Regionaal Beheersplan Rampenbestrijding en Crisismanagement Drenthe	2007
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Veiligheidsprogramma Assen 2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Vergroten van het gevoel van veiligheid

In de kadernota Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Assen 2012-2016 wordt specifiek benoemd wat de burger mag verwachten van de gemeente en de partners in veiligheid. Dat begint met de actualiteit. Alle meldingen worden onderzocht en terugkoppeling vindt binnen een week plaats. Door het aanwijzen van een gemeentelijk contactpersoon houden melders zicht op de voortgang van de aanpak. Bij de aanpak van criminaliteit worden burgers actief betrokken door gerichte preventieacties.

schuud (Asser aanpak). Ten aanzien van de problematische jeugdgroepen wordt de aanpak aangescherpt en verbeterd. Dit naar aanleiding van de problematische jeugdgroepen in Assen.

Beheersen van de risico's in het kader van fysieke en externe veiligheid

Bij het verlenen van vergunningen wordt rekening gehouden met risico's. Hiermee voorkomen wij dat er fysieke of externe onveilige situaties ontstaan. De risico's zijn in beeld.

Voorkomen en beperken van overlast

De problemen in de buurt worden in kaart gebracht door het kernteam. Buurtbemiddeling wordt ingeschakeld om escalatie te voorkomen.

Brandweezorg, rampenbestrijding en crisismangement zijn van voldoende kwaliteit

Opleiden en oefenen van de brandweer voldoen aan de normen. De gemeentelijke crisisorganisatie is geoefend en getraind.

Mensen die voortdurend overlast veroorzaken, worden door de burgemeester persoonlijk gewaar-

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Vergroten van het gevoel van veiligheid

In de kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2012-2016 is de beleidsprioriteit 'Veiligheid en Actualiteit' vastgesteld. Doel is om zo snel mogelijk problemen te duiden en hierop te reageren. Door onder andere snel te reageren op meldingen van burgers en hier een terugkoppeling over te geven, wordt de veiligheidsbeleving versterkt en verbeterd.

In het Veiligheidsprogramma 2014 zullen zeker acties worden opgenomen omtrent mensenhandel en bijzondere doelgroepen. De in 2013 vastgestelde plannen over de aanpak van mensenhandel, zullen in 2014 verder worden uitgewerkt. In 2012 was een sterke stijging te zien in de cijfers van 'personen in psychische nood'. Deze trend zette zich in 2013 door, dus rechtvaardigt ook de nadrukkelijke aandacht van gemeente en politie. Daarnaast zal worden uitgezocht hoe dit slimmer en beter kan worden aangepakt, in nauwe samenwerking met de te ontwikkelen buurtteams en het veiligheids-huis Drenthe. Hierbij wordt gekeken of alle stedelijke netwerken nauwer kunnen samenwerken en mogelijk zelfs in elkaar op kunnen gaan.

Voorkomen en beperken van overlast

Voor burenoverlast in de wijken wordt in eerste instantie vaak een beroep gedaan op buurtbemiddeling. Dat werkt in veel gevallen en verdere escalatie kan worden voorkomen. De overlast van inwoners in psychische nood blijft in 2013 - vergelijkbaar met 2012 - hoog. Dat betekent dat bijzondere doelgroepen en de integratie in de wijken prioriteit heeft en blijft in 2014. Doel is om te komen tot een verdere stroomlijning van hulpverleningskader en politie, onder regie van de gemeente.

Beheersen van de risico's in het kader van fysieke en externe veiligheid

Bij het verlenen van vergunningen wordt rekening gehouden met toekomstige en al aanwezige risico's. Hiermee wordt voorkomen dat in Assen onveilige situaties ontstaan.

Brandweezorg, rampenbestrijding en crisismangement zijn van voldoende kwaliteit

Hoewel in 2014 de realisatie van één brandweer in Drenthe een feit is, blijft het voor Assen doel om een opgeleide en geoefende brandweer te hebben, die voldoet aan de gestelde normen. Crisismanagement blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid, waarbij de gemeentelijke organisatie geoefend en getraind is. Opleidingen en oefeningen zijn, vanwege de organisatieontwikkelingen in de gemeente, in 2013 minder aangeboden aan de functionarissen. Alle medewerkers zijn inmiddels aangewezen, dus kunnen nu ook alle betrokken functionarissen worden opgeleid en getraind. Sommige nieuwe functionarissen zal de basisopleiding worden aangeboden.

De activiteiten die ondernomen worden in 2014 om de doelstellingen van de kadernota Integraal Veiligheidsbeleid te realiseren, worden vermeld in het Veiligheidsprogramma 2014. Dit jaarprogramma zal in december 2013 worden vastgesteld door het college en ter kennisname aan de raad worden aangeboden. In dit programma zijn ook de inspanningsverplichtingen van 2014 opgenomen, die Assen in regionaal verband is aangegaan met de partners in veiligheid.

De gemeente komt voor wat betreft brandweezorg, richting de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe, in een opdrachtgeversrol. De activiteiten van de gemeente zijn er op gericht om het beleid vast te stellen en er op toe te zien dat de veiligheidsregio hier uitvoering aan gaat geven.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Voor de activiteiten in de periode 2015-2017 is het nieuwe collegeprogramma (2014-2018) van belang en vanaf 2016 een nieuw op te stellen kadernota Integraal Veiligheidsbeleid. Een nadere specificatie is op dit moment niet te geven.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Veiligheid	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
% dat zich wel eens onveilig voelt	30% (2011)	30%	30%	30%	30%	30%
% dat aangeeft dat overlast van omwonenden vaak voorkomt	7% (2011)	5%	5%	5%	5%	5%

Financiën: middeleninzet

Programma Veiligheid	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Openbare orde	1.187	1.565	1.522	1.522	1.522	1.522
Openbare veiligheid	3.579	4.292	5.281	5.127	5.127	5.127
Totaal lasten	4.766	5.857	6.803	6.649	6.649	6.649
Openbare orde	126	118	9	9	9	9
Openbare veiligheid	477	389	957	957	957	957
Totaal baten	603	507	966	966	966	966
Programmaresultaat voor bestemming	4.163	5.350	5.837	5.683	5.683	5.683
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	0	0	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	4.163	5.350	5.837	5.683	5.683	5.683

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 486.000 nadeel

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met €4 86.000.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Openbare orde € 66.000 nadeel

Op Openbare Orde neemt het budget toe met € 66.000.

De taakondersteuning van de regionale korpsbeheerder is per 1 januari 2013 gewijzigd voor het deel politie, en is voor het andere deel vanaf 1 januari 2014 onder gebracht bij de Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Daarmee komt de vergoeding hiervoor (€ 101.000 nadeel) volledig te vervallen. De kosten (€ 20.000 voordeel) verschuiven naar Openbare Veiligheid.

Het resterende deel van het in 2014 opgevoerde budget voor ondersteuning korpsbeheerder betreft de ambtelijke ondersteuning van de lokale korpsbeheerder en de kosten voor Burgernet.

Het budget ten behoeve van Bijzondere wetten neemt in 2014 af (€ 20.000 voordeel) als gevolg van lagere personele inzet. De inkomsten nemen af (€ 29.000 nadeel) vanwege lagere legesopbrengsten.

Openbare veiligheid €420.000

Op Openbare Veiligheid neemt het budget toe met € 420.000.

Per 1 januari 2014 maakt de gemeentelijke Brandweer onderdeel uit van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Vrijwel alle kosten verband houdende met de gemeentelijke Brandweer verschuiven naar de bijdrage aan de VRD.

De kosten voor Openbare Veiligheid bestaan, naast de bijdrage aan de VRD, vooral uit ambtelijke inzet ten behoeve van de verschillende aspecten van Openbare Veiligheid. Door een verschuiving vanaf Openbare Orde neemt het budget voor Rampenplan met € 20.000 toe (nadeel).

De bijdrage aan de VRD is terug te brengen tot de volgende componenten:

- Een bijdrage op basis van het aantal inwoners.
- Een bijdrage ten behoeve van de basis brandweerzorg zoals opgenomen in de gemeentelijke begroting op 31 maart 2013. Deze bijdrage is inclusief kosten wijziging btw, RROL (Regionale regeling operationele leiding), materieel, administratieve wijzigingen (gebouwgebonden exploitatiekosten) en indexatie personeelskosten. Per saldo leidt dit tot een uitzetting van € 70.000 (nadeel).
- De beheerskosten van de huisvesting van de Brandweer. Alle huisvesting van de Brandweer blijft in eigendom bij de desbetreffende ge-

meente. De kosten van de nieuwe kazerne zijn in de begroting opgenomen (€ 330.000 nadeel, conform raadsbesluit).

- De bijdrage ten behoeve van de overhead van de VRD. Deze maakt onderdeel uit van de bijdrage op basis van het aantal inwoners.

De VRD heeft zichzelf een bezuinigingstaakstelling opgelegd van 5 % in 2014, en 5 % in 2015. Vervolgens werkt deze taakstelling structureel door in de meerjarenbegroting.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Veiligheid	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal toezichthouders uitbreiden/evaluatie stadstoezicht	200	200	200	200	-	-
Aansluiten bij het onderzoek van de vereniging van Drentse gemeenten naar sluitingstijden in de horeca	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Veiligheid	200	200	200	200	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Veiligheid	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Veiligheidsbeleid	67	67	67	67	67
Brandweer: geen drinkwater meer inzetten als blusmiddel	50	50	50	50	50
Brandweer: rampenplan, sirene	45	45	45	45	45
Brandweer: extra taakstelling	50	50	50	50	50
Verlagen extra budget versterking aantal toezichthouders	100	100	100	100	100
tweede tranche					
Brandweer regionalisering	-	20	20	20	20
derde tranche					
Nevenvestiging brandweer	-	100	100	100	100
Totaal bezuinigingen programma Veiligheid	312	432	432	432	432

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Verminderen lokale CO2-uitstoot

Verduurzamen gemeentelijke organisatie en openbare ruimte

Duurzame samenwerking met strategische partners

Faciliteren van de (lokale) markt (energie, mobiliteit): van aanbodgericht naar ketengericht

Versterken milieubeheer en milieubewustzijn

Beschermen milieukwaliteit (door RUD)

Verbeteren milieukwaliteit

Stimuleren milieubewustzijn.

Versterken afvalbeheer

Verbeteren dienstverlening

Beperken van het afvalaanbod

Meer scheiding en hergebruiken

De kosten (voor de burger) zo laag mogelijk houden.

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Assen bouwt, Programmabegroting 2011, Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2010
Beleidsnota Natuur- en Milieueducatie gemeente Assen	2008
Beleidsplan Openbare Verlichting: Assen duurzaam en veilig verlicht	2009
Beleidsvisie Externe veiligheid gemeente Assen	2009
Bodemvisie gemeente Assen	2011
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Convenant Duurzame stedelijke bereikbaarheid Drenthe-Assen	2008
Duurzaamheidsvisie 2009-2015	2009
Economische beleidsagenda 2008-2013: Op de boegolf van ontwikkelingen	2008
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, strategienota	2005
Gemeentelijk waterplan: Assen koerst op helder water	2006
Groene Frame van Assen, uitwerking Groenstructuurvisie	2010
Groenstructuurvisie	2006
Masterstudie FlorijnAs	2009
Nota Bodembeheer gemeente Assen	2010
Nota Fietsverkeer Assen	2005
Overeenkomst Klimaatcontract Drenthe-Assen 2010-2014	2010
Overeenkomst Prestatieafspraken Assen 2010-2020	2011
Structuurvisie Hoofdstad Assen 2030	2009
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Woonplan 2010-2030: Een stad voor iedereen	2010

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Verminderen lokale CO2-uitstoot

Voorlichting over duurzame mobiliteit, energiebesparing en -opwekking vooral met betrekking tot sociaaleconomische effecten, zoals woonlasten, comfort, gezondheid en waardevastheid. Daarbij gebruiken we onder andere een doelgroepenbenadering en willen we van energiebesparing een product met hoge prioriteit maken.

Zichtbare duurzaamheidsprojecten met het verzoek tot participatie door bewoners en bedrijven leiden tot beweging in de markt. Ketenbenadering leidt tot een beter lokaal dienstenpakket, ontzorging en nieuwe financiële arrangementen.

Gemeentelijke aanbestedingsprocedures en inkoopvoorwaarden zijn specifiek gericht op de lokale markt en bevordering van duurzaamheid.

Versterken milieubeheer en milieubewustzijn

Voorlichting en educatie over duurzaamheid en milieu, vooral met betrekking tot ecologische effecten. Natuur- en milieueducatie (NME), die de houding en het gedrag van alle Assenaren beïnvloedt.

Bij gemeentelijke dienstverlening zoals vergunningaanvragen, handhaving en ruimtelijke procedures zoals bestemmingsplannen hebben we aandacht voor duurzaamheidsaspecten zoals milieukwaliteit, energiebesparing en energieopwekking.

Binnen planontwikkelingen en wijkvisies voeren we meer interactieve discussies over energie en milieuthema's, zoals bodem, verlichting, groen en stedelijke ecologie (ecologie betreft de betrekkingen tussen dieren en planten en hun omgeving of tussen dieren en planten onderling). We werken steeds meer integraal en in relatie tot sociale thema's.

Versterken afvalbeheer

We voeren - op basis van het in 2013 afgeronde onderzoek Afvalmodellen - een nieuw afvalmodel in. We communiceren frequenter - en voor zover mogelijk per buurt - over de gescheiden inzameling van afvalstromen. Deze gegevens gebruiken we tevens als input voor het NME-programma.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Verminderen lokale CO2-uitstoot

Verduurzamen gemeentelijke organisatie en openbare ruimte.

Aan de hand van een duurzaam meerjarenonderhoudsplan willen we de gemeentelijke panden energiezuiniger maken. We gaan door met het plaatsen van openbare LED-verlichting (energiezuinige en onderhoudsvriendelijke verlichting). De geplaatste slimme meters in al onze panden leveren informatie voor verdere besparingsacties.

Duurzame samenwerking met strategische partners.

We zoeken de samenwerking met regio, provincie en Noord-Nederland om onze ambities op het gebied van hernieuwbare energieopwekking verder in te vullen. Op het gebied van duurzaam wonen lopen we voorop. Door kennis uit te wisselen met

andere voorlopers in Nederland (Topsectoren Kennis en Innovatie) en de Europese Unie (Interreg IV-C IMEA; Interreg IV-C voorziet in fondsen voor interregionale samenwerking in de Europese Unie) blijven we onze aanpak ontwikkelen.

Faciliteren van de (lokale) markt (energie, mobiliteit): van aanbodgericht naar ketengericht.

Met installateurs, financiers en adviseurs wordt samengewerkt om één duidelijk en overzichtelijk aanbod bij de woningeigenaar neer te leggen voor het verbeteren van de energieprestatie van de woning. Samen met aanbieders en installateurs geven we duidelijke informatie over het plaatsen van zonnepanelen op daken van woonhuizen.

Versterken afvalbeheer

We voeren het nieuwe afvalmodel in.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Verminderen lokale CO₂-uitstoot

Verduurzamen gemeentelijke organisatie en openbare ruimte

Het doorzetten van acties om energiebesparing te realiseren (LED-straatverlichting, isolatiemaatregelen in gemeentelijke panden) is noodzakelijk. In de gebiedsontwikkelingen blijft aandacht voor duurzaamheid, vooral ten aanzien van de zich steeds verder ontwikkelende energietechnieken.

Duurzame samenwerking met strategische partners

Doelstellingen op het gebied van duurzaamheid kunnen alleen worden bereikt door structureel samen te werken met woningstichtingen, verenigingen van eigenaren en groepen inwoners. Steeds meer wordt gebruik gemaakt van sociale structuren, waarin inwoners elkaar motiveren om bezig te gaan met energiebesparing en –opwekking. Dit gebeurt binnen MijnBuurtAssen.

Faciliteren van de (lokale) markt (energie, mobiliteit): van aanbodgericht naar ketengericht

Binnen Assen zijn een aantal bedrijven actief bezig met duurzaam ondernemen. Juist deze bedrijven weten in de tijd (sterk) te groeien. Samenbrengen en faciliteren van deze ondernemers en hen in contact brengen met andere Asser ondernemingen kan de economische ontwikkeling van de stad helpen.

Ook voor het opwekken van energie brengen we marktpartijen bij elkaar, bijvoorbeeld installateurs

van zonnepanelen en financiers, om één duidelijk aanbod bij de woningeigenaar neer te leggen.

Versterken milieubeheer en milieubewustzijn

Beschermen milieukwaliteit (door vergunning en handhaving).

Het toezicht en de handhaving wordt vanaf 2014 uitgevoerd door de RUD. Binnen de RUD is de kennis en ervaring van de gehele provincie Drenthe gebundeld.

Verbeteren milieukwaliteit.

Bij gemeentelijke dienstverlening zoals vergunningaanvragen, handhaving en ruimtelijke procedures zoals bestemmingsplannen hebben we aandacht voor duurzaamheidsaspecten zoals milieukwaliteit, energiebesparing en energieopwekking.

Stimuleren milieubewustzijn.

In de Natuur en Milieueducatie wordt de samenwerking gezocht met partners. We blijven ook inwoners en bedrijven informeren om hen bewust te maken van hun huidige verbruik en de mogelijkheden om dit te verminderen.

Versterken afvalbeheer

Op basis van de afvalstoffenboekhouding en het hierbij horende dashboard ('knoppen' simuleren een wijziging in bijvoorbeeld voorzieningen) sturen we op een optimale scheiding van afvalstoffen tegen de laagst mogelijke kosten.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Duurzaamheid en milieu	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Vermeden CO ₂ -uitstoot [Cumulatief vanaf 2009] (ton)	pm	45.900	60.000	74.600	89.700	89.700
Woningen met energielabel ≥ C (% van het gelabelde deel van de woningvoorraad)	59%	60%	60%	60%	60%	60%
Afvalstoffenheffing [gemiddeld per huishouden] (€)	219	219	197	pm	pm	pm
Huishoudelijk afval [per burger] (kg)	509	495	495	495	495	495
Scheidingsfractie (% van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval)	47%	53%	57%	pm	pm	pm

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Duurzaamheid en milieu	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Milieubeleid	862	244	245	245	245	245
Huishoudelijk afval	6.824	7.027	7.224	7.224	6.224	6.224
Bedrijfsafval	1.736	1.785	1.750	1.750	1.750	1.750
Totaal lasten	9.422	9.056	9.219	9.219	8.219	8.219
Milieubeleid	7	0	0	0	0	0
Huishoudelijk afval	7.566	8.011	7.146	7.146	7.146	7.146
Bedrijfsafval	1.925	1.904	1.870	1.870	1.870	1.870
Totaal baten	9.498	9.915	9.016	9.016	9.016	9.016
Programmaresultaat voor bestemming	-76	-859	203	203	-797	-797
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	437	0	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	-513	-859	203	203	-797	-797

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 1.062.000 N

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 1.062.000.

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Milieubeleid € 1.000 N

De middelen inzet op dit product is ten opzichte van 2013 nagenoeg gelijk gebleven.

Huishoudelijk afval € 1.062.000 N

De middeleninzet is ten opzichte van 2013 is gestegen met € 1.062.000 N. Dit verschil ontstaat door hogere lasten van € 197.000 en lagere baten van € 865.000.

Deze hogere lasten worden veroorzaakt door de toerekening van extra overhead van € 214.000 als gevolg van een andere rekenmethodiek. De overige bedrijfsvoeringkosten zijn € 27.000 lager door lagere kapitaallasten en lagere personeelslasten. De kosten voor verwerking van restafval en groente-, fruit en tuinafval vallen € 53.000 hoger uit door indexatie van die verwerkingstarieven. De lasten

doorbelast uit het milieupark vallen € 43.000 lager uit door het brengen van minder afval naar het milieupark. De verwachting is dat de hoeveelheid afval afkomstig van het milieupark gelijk zal blijven op het niveau van 2012.

De baten nemen af met € 865.000. Tussen de onroerende zaakbelasting en de afvalstoffenheffing vindt een belastingruil plaats van € 1miljoen om de lastendruk voor de burgers zo veel mogelijk gelijk te houden. Het eindelijke effect is dat de baten uit de afvalstoffenheffing, na toerekening van de extra overhead en overige kosten dalen met € 776.000. De overige baten dalen met € 89.000 enerzijds door de afname van het aantal tonnen afval gebracht op het milieupark en anderzijds door lagere verwerkingsopbrengst.

Bedrijfsafval € 1.000 N

De lasten voor bedrijfsafval zijn gedaald met € 35.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere verwerkingskosten door opzeggingen van diverse contracten, waardoor minder ton bedrijfsafval ingezameld wordt. Deze opzeggingen hebben ook effect op de baten, welke dalen met € 34.000.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel middeleninzet

Middeleninzet programma Duurzaamheid en milieu	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Huidige duurzaamheidsbeleid toetsen aan realistische doelstellingen	-	-	-	-	-	-
Ruimtelijke plannen toetsen op duurzaamheid	-	-	-	-	-	-
Samenwerking met onze strategische partners nastreven bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Duurzaamheid en milieu	-	-	-	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Duurzaamheid en milieu	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Vergoeding verstrekking tweede milieupas	36	36	36	36	36
Kwijtscheldingen toerekenen aan afvalstoffenheffing en rioolrecht	611	611	611	611	611
Extra perceptiekosten toerekenen aan afvalstoffenheffing/rioolrecht	40	40	40	40	40
Verder doorvoeren van het principe de vervuiler betaalt	pm	pm	pm	pm	pm
derde tranche					
Extra overhead toerekenen aan afvalstoffenheffing (onderscheid tussen kantoor- en buitenpersoneel laten vervallen en toerekenen specifieke ondersteuningstaken)	-	214	214	214	214
Nieuw afvalcontract verwerkingskosten (belastingruil)	-	-	-	1.000	1.000
Investering milieu educatief centrum (MEC) budgettair neutraal	-	170	170	170	170
Totaal bezuinigingen programma Duurzaamheid en milieu	687	1.071	1.071	2.071	2.071

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

Aansluiten bij de woonbehoefte van (toekomstige) inwoners van Assen door

Voldoende woningen te bouwen, conform het Woonplan Assen 2010-2030 en de taakstelling Regiovisie Groningen - Assen.

Een grote variatie in het woonaanbod en een uitbreiding van met name het lagere segment van de huizenmarkt.

Een duurzaam woningaanbod van hoge kwaliteit te creëren, onder meer door meer woningen in de

bestaande stad te bouwen (duurzaam grondgebruik).

Vraaggericht bouwen ten behoeve van woonconsumenten

Integratie van wonen, welzijn en zorg in de wijken

Sturing op het Ruimtelijk economisch beleid onder meer voor wonen, werken en recreëren

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument	vastgesteld in het jaar
Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Convenant Regiovisie Groningen-Assen 2030	2004
Duurzaamheidsvisie 2009-2015	2009
Nationaal Stedelijk Netwerk Groningen-Assen, Regiovisie Groningen-Assen 2030	2004
Nota Grondbeleid gemeente Assen 2010-2013	2010
Nota Grondprijnsbeleid 2010-2014	2009
Notitie actualisering ouderenbeleid '...Thuis best'	2010
Overeenkomst Prestatieafspraken Assen 2010 – 2020	2011
Regionaal instemmingsmodel Wonen en Bedrijventerreinen	2012
Strategische afwegingsnotitie Grondbedrijf	2011
Strategische samenwerking met provincie 2012	2012
Structuurvisie Assen	2010
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Veranderagenda Zorg en Welzijn 2012 - 2016	2012
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Woonplan Assen 2010-2030 'Een stad voor iedereen'	2010

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

Voldoende woningen bouwen, conform het Woonplan Assen 2010-2030 en de taakstelling Regiovisie Groningen-Assen

De Regionale opgave voor Assen was 520 woningen per jaar. Na herijking en afstemming van de woningbouw in de Regio Groningen-Assen is de taakstelling teruggebracht naar een woningproductie van gemiddeld circa 300 woningen per jaar conform het akkoord van 24 februari 2012 en het Regionaal instemmingsmodel Wonen en Bedrijventerreinen van 20 december 2012. Op grond van het

Woonplan 2010-2030 en de Prestatieafspraken 2011 werd uitgegaan van een productie van circa 440 woningen per jaar inclusief vervangende nieuwbouw.

Een grote variatie in het woonaanbod

Voldoende differentiatie in het aanbod van de gerealiseerde woningen naar:

- Woonmilieu: groenstedelijk en stedelijk.

- Typologie: vrijstaand, 2/1 kap, rijen en appartementen.
- Financieringscategorieën: goedkoop, middelduur en duur.
- Doelgroepen: aandacht voor starters, lagere inkomens, ouderen, zorgvragers en gezinnen.
- Huur en koop: de differentiatie volgens het Woonplan Assen 2010-2030 is daarbij uitgangspunt.

Het accent ligt op de bestaande woongebieden door kwaliteitsverbetering en het benutten van mogelijkheden voor inbreiding en herstructurering. Ook wordt gewerkt aan meer variatie in het woonaanbod binnen de bestaande wijken en mogelijkheden voor een wooncarrière binnen de wijk.

Een duurzaam woningaanbod van hoge kwaliteit te creëren

Nieuwe woningen worden zo veel mogelijk CO₂-neutraal en aanpasbaar gebouwd, conform Woonkeur Pluspakket Toekomstwaarde. Zie programma Duurzaamheid en milieu.

Het energieverbruik in de bestaande, met name oudere, woningen beperken door investeringen in energiebesparende maatregelen te stimuleren. Zie programma Duurzaamheid en milieu.

Ongeveer de helft van de nieuw te bouwen woningen wordt in bestaand stedelijk gebied gerealiseerd.

Vraaggericht bouwen voor woonconsumenten

Realiseren van gemiddeld 30% van de woningproductie via particulier opdrachtgeversschap of collectief particulier opdrachtgeversschap, door voldoende aanbod van bouwkavels voor particulieren.

Bij projectmatige bouw vragen wij van ontwikkelende partijen nadrukkelijk aandacht voor consumentgericht bouwen (bijvoorbeeld wenswonen).

Mensen in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen door integratie van wonen, welzijn en zorg in de wijken

Een kwart van de nieuw te bouwen woningen wordt gerealiseerd als nultredenwoning.

Zorgen voor een passend aanbod van wonen, welzijn en zorg door het inrichten van woonservicezones.

Sturing op het Ruimtelijk economisch beleid onder meer voor wonen, werken en recreëren

Door het actief, en gericht inzetten van het grondbeleid en het Grondbedrijf waarborgen wij de continuïteit van de gewenste stedelijke ontwikkeling.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Aansluiten bij de woonbehoefte van (toekomstige) inwoners van Assen door

Voldoende woningen te bouwen, conform het Woonplan Assen 2010-2030 en de taakstelling Regiovisie Groningen -Assen.

Woningbouw regisseren, aanjagen en stimuleren. De woningbouw en woningmarkt monitoren via kwartaalrapportages.

Met startersleningen de verkoop van woningen in het goedkopere segment stimuleren en daarmee verhuisketens op gang brengen.

Het Platform Wonen inzetten voor een marktconforme realisatie van de Assense woningbouwopgave.

Beleggers interesseren om huurwoningen in Assen te realiseren.

Door zelf sociale huurwoningen te bouwen voorkomen dat er een tekort ontstaat, de bouw van woningen en (met name de eigen) gebiedsontwik-

keling stimuleren en de lokale/regionale werkgelegenheid en economie een impuls geven.

Een grote variatie in het woonaanbod en een uitbreiding van met name het lagere segment van de huizenmarkt.

De woningmarkt stelt zich in op de nieuwe realiteit. Ter voorbereiding van de actualisatie van het Woonplan Assen 2010-2030 wordt in 2014 een nieuw woonwensenonderzoek uitgevoerd om de verschuivingen in de kwalitatieve vraag in beeld te krijgen. Op basis hiervan wordt de gewenste variatie in het woonaanbod opnieuw bepaald. Tot die tijd wordt flexibel en pragmatisch omgegaan met de oorspronkelijke kwalitatieve doelstellingen.

Een duurzaam woningaanbod van hoge kwaliteit te creëren, onder meer door meer woningen in de bestaande stad te bouwen (duurzaam grondgebruik).

Met de toekomstige ontwikkeling Havenkwartier wordt een stevige invulling gegeven aan de intensivering van het bouwen in de bestaande stad.

Vraaggericht bouwen ten behoeve van woonconsumenten

Om in te kunnen spelen op de, als gevolg van de gewijzigde woningmarktsituatie, veranderende vraag, wordt in 2014 een nieuw woonwensenonderzoek uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek is één van de basiselementen voor de actualisatie van het gemeentelijk woonbeleid.

Integratie van wonen, welzijn en zorg in de wijken

Uitvoering geven aan de Veranderagenda Zorg en Welzijn 2012 - 2016.

Sturing op het Ruimtelijk economisch beleid onder meer voor wonen, werken en recreëren

Uitvoering geven aan de Nota Grondbeleid gemeente Assen 2010 – 2014 en de Nota Grondprijsbeleid 2010 – 2014 zoals beschreven in de Strategische Afwegingsnotitie 2012 (onderdeel van de begroting 2013).

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Aansluiten bij de woonbehoefte van (toekomstige) inwoners van Assen door

Voldoende woningen te bouwen, conform het Woonplan Assen 2010-2030 en de taakstelling Regiovisie Groningen-Assen.

Een grote variatie in het woonaanbod en een uitbreiding van met name het lagere segment van de huizenmarkt.

Een duurzaam woningaanbod van hoge kwaliteit te creëren, onder meer door meer woningen in de

bestaande stad te bouwen (duurzaam grondgebruik).

Vraaggericht bouwen ten behoeve van woonconsumenten

Integratie van wonen, welzijn en zorg in de wijken

Sturing op het Ruimtelijk economisch beleid onder meer voor wonen, werken en recreëren

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Bouwen en wonen	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Totaal aantal woningen (op 31-12)	30.045	30.295	30.545	30.795	31.045	31.295
Aantal opgeleverde koopwoningen	91	150	150	150	150	150
Aantal opgeleverde huurwoningen	177	150	150	150	150	150
Aantal opgeleverde woningen	268	300	300	300	300	300
Aantal opgeleverde eengezinswoningen	63	200	200	200	200	200
Aantal opgeleverde meergezinswoningen	205	100	100	100	100	100
Aantal onttrokken woningen	5	50	50	50	50	50
Aantal verleende bouwvergunningen voor woningbouw	19	300	300	300	300	300
Aantal verkochte sociale huurwoningen	34	50	50	50	50	50
% opgeleverde nultredenwoningen	82%	30%	30%	30%	30%	30%
% opgeleverde woningen met particulier opdrachtgeverschap	13%	30%	30%	30%	30%	30%
% opgeleverde woningen in bestaande stad	94%	50%	50%	50%	50%	50%

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Bouwen en wonen	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bouwgrondexploitatie	6.263	7.237	5.294	6.362	12.526	12.280
Wonen	257	258	257	257	257	257
Bouwzaken	2.127	2.545	2.402	2.402	2.402	2.402
Totaal lasten	8.647	10.040	7.953	9.021	15.185	14.940
Bouwgrondexploitatie	5.093	8.501	5.710	8.388	13.946	13.285
Wonen	30	0	0	0	0	0
Bouwzaken	524	1.000	1.000	1.000	1.250	1.250
Totaal baten	5.647	9.501	6.710	9.388	15.196	14.535
Programmaresultaat voor bestemming	3.000	539	1.244	-366	-11	404
Storting reserves	150	1.264	415	2.025	1.420	1.005
Beschikking reserves	1.292	0	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	1.858	1.803	1.659	1.659	1.409	1.409

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaalbeeld € 144.000 N

Het programmabudget is ten opzichte van 2013 afgenomen met € 144.000

Samengevat betreft dit de volgende verschillen:

Bouwgrondexploitatie € 0

De middeleninzet voor bouwgrondexploitatie wordt bepaald door de meerjarenprognose van het Grondbedrijf. De vertaling hiervan is als strategische afweging opgenomen in de paragraaf Grondbeleid van deze begroting. Voor het vaststellen van bestemmingsplannen en andere ontwikkelingen zullen separate raadsvoorstellen worden voorgelegd. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Wonen € 1.000 V

Er zijn nagenoeg geen wijzigingen in middeleninzet ten opzichte van de begroting 2013. De inzet op het opstellen, afstemmen en beheren van woonplannen blijft onverminderd van kracht. Ditzelfde geldt voor de inzet op het stimuleren van het treffen van energiebesparende maatregelen in de particuliere woningvoorraad.

Bouwzaken € 143.000 V

Als gevolg van de verzelfstandiging van de brandweer, vervalt de ureninzet op bouwzaken. Deze ureninzet is nu opgenomen onder het programma Veiligheid. In het meerjarenperspectief wordt vanaf 2016 een eerste herstel van de bouwlegesinkomsten verwacht.

Uitvoering Collegeprogramma

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen programma Bouwen en wonen	2013	2014	2015	2016	2017
derde tranche					
Incidentele bijdrage Grondbedrijf	-	150	150	150	150
Totaal bezuinigingen programma Bouwen en wonen	-	150	150	150	150

Algemene dekking

Beleidsdoelen

Welke doelen wil uw raad met zijn beleid bereiken (visie)?

De besteding en beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht

Er is duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties

Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau

Gemeentelijke belastingheffing geschiedt naar

redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn zo veel mogelijk kostendekkend. Er vindt jaarlijks trendmatige tariefaanpassing plaats

Efficiënte en risicomijdende financiering van onze uitgaven

Beleidskader

Benoem uit welke beleidsdocumenten deze doelen voortvloeien.

Beleidsdocument

vastgesteld in het jaar

Aanvullende bezuinigingen 2012-2015	2011
Algemene Wet inzake rijksbelastingen	1959
Belastingverordeningen	jaarlijks
Besluit begroting en Verantwoording	2004
Collegeprogramma 2010-2014	2010
Controleverordening (art. 213 GW)	2004
Financiële Verhoudingswet	1996
Financiële verordening (art. 212 GW)	2013
Gemeentelijk treasurystatuut	2007
Gemeentewet	1992
Invorderingswet	1990
Lente- en Sociaal akkoord	2012/2013
Notitie volumebeleid	1999
Notitie waarderings- en afschrijvingsbeleid	2011
Notitie invoering restwaardesystematiek	2012
Provinciaal beleidskader financieel toezicht	2008
regeerakkoorden kabinetten Rutte I en II	2010/2012
Rijksvoorjaarsnota	2012
Uitvoeringsprogramma 2011-2014	2011
Raadsbesluit 'Aanvullende bezuinigingen 2012-2015'	2011
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017	2013
Verordening collegeonderzoeken (art. 213 GW)	2009
Voor- en Najaarsnota's	jaarlijks
Wet financiering decentrale overheden	2001/2009
Wet(sontwerp) Houdbare Overheidsfinanciën	2013
Wet(sontwerp) wijziging wet Fido in verband met de invoering verplicht Schatkistbankieren	2013

Maatschappelijke effecten

Welke maatschappelijke effecten wil uw raad realiseren? Met andere woorden: wat gaat de burger er concreet van merken?

De besteding en het beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht

Een adequaat en evenwichtig voorzieningsniveau voor de Asser burger, nu en in de toekomst.

De beleidsuitvoering is rechtmatig, doelmatig en doeltreffend.

De presentatie van het beleid en de uitvoering ervan zijn voor de Asser burger transparant.

Duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties

De gemeentebegroting is materieel sluitend.

De uitwerking van het collegeprogramma 2010-2014 voorziet in een sluitend financieel dekkingsplan.

Zorg voor de toereikendheid van en de continuïteit in de verkrijging van algemene dekkingsmiddelen, waaronder belastingen.

Het provinciaal financieel toezicht is repressief.

Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau

Risico's in de beleidsuitvoering en de bedrijfsvoering zijn in control.

De reserves en voorzieningen zijn op voldoende niveau.

Er is voldoende flexibiliteit in de begroting om in te kunnen spelen op onvoorziene ontwikkelingen.

Activiteiten 2014

Welke concrete acties gaan wij in het komende begrotingsjaar ondernemen?

Besteding en beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht

De programmabudgetten 2014 zijn actueel en volledig. Ze omvatten alle voor dat jaar relevante kosten- en opbrengstramingen. Er is scherp en realistisch begroot. De ramingen vormen een betrouwbare basis voor het bestuurlijk afwegings- en keuzeprocess. De beleidsuitvoering is rechtmatig, doelmatig en doeltreffend.

Bestuurlijke informatievoorziening over voortgang en resultaten van de beleidsuitvoering, de ontwik-

Gemeentelijke belastingheffing geschiedt naar redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht

Het invorderingsbeleid is rechtvaardig.

De maximale wettelijke ruimte in het kwijtscheldingsbeleid wordt benut.

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn zo veel mogelijk kostendekkend. Er vindt geen boven-trendmatige tariefaanpassing plaats.

De tarieven van bestemmingsheffingen en leges zijn, zoveel mogelijk, kostendekkend.

De algemene belastingen stijgen jaarlijks met het inflatiepercentage.

Nieuw beleid leidt niet tot extra lastenverzwaring voor de burger.

Efficiënte en risicomijdende financiering van gemeentelijke uitgaven

Financiering en belegging vindt plaats met het oog op uitoefening van de publieke taak en beperking van de schuldenlast voor toekomstige generaties, zoals vastgelegd in het treasurystatuut.

Optimaal gebruik van externe middelen voor de medefinanciering van gemeentelijke taken, projecten en activiteiten.

keeling van de begrotingspositie en de bezuinigingen vindt plaats via de voor- en de najaarsnota 2014. Deze worden respectievelijk in mei en november 2014 met uw raad besproken.

De beleids- en budgetpresentatie in de gemeentelijke beleidsdocumenten is transparant en begrijpelijk; het versmarten van het beleid en de beleidspresentatie en de doorontwikkeling van presentatie indicatoren zijn in dat verband ook in 2014 aandachtspunt.

Jaarverslag en jaarrekening 2013 zijn transparant en eenvoudig toegankelijk. Ze geven onder meer door prestatie-indicatoren en kengetallen, inzicht in de met de beleidsuitvoering behaalde resultaten en in de daarvoor ingezette middelen. De jaarrekening geeft een getrouw beeld van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente.

De bestaande bezuinigingsopgaven worden in 2014 periodiek gemonitord op voortgang en haalbaarheid. Zo nodig vindt op basis daarvan bijstelling plaats. Uw raad besluit daarover in het kader van de voor- en/of de najaarsnota.

De in de bestuursperiode 2010-2014 op projectbasis gerealiseerde beleidsintensiveringen zijn of worden geëvalueerd. De uitkomsten ervan zijn tijdig beschikbaar zodat ze in 2014 kunnen worden betrokken bij de bespreking en afwegingen in het kader van de beleidsbepaling voor de bestuursperiode 2014-2018.

Tot en met 2014 geldt voor wat betreft de inflatiecorrectie voor de eigen activiteiten- en beheerbudgetten de zogenoemde nullijn. Budgettaire gevolgen van de groei en ontwikkeling van de stad c.a. worden in ieder geval tot en met 2014 binnen de bestaande budgetten opgevangen.

Vanaf 2014 worden in plaats van collegeonderzoeken (artikel 213a) uitsluitend nog quick scans uitgevoerd op basis van concrete vraagstukken van ons college.

De gemeentelijke organisatie is doelmatig en doeltreffend ingericht. De vastgestelde bezuinigingen zijn in de bedrijfsvoeringsbudgetten verankerd. Verbetering van de efficiency bijvoorbeeld door samenwerking met andere gemeenten, is een continue aandachtspunt. Van overkomende rijksbudgetten wordt ruimte afgezonderd ten behoeve van de uitvoering van de te decentraliseren rijks taken.

De begroting voor de bedrijfsvoering en de onderliggende administratie zijn vanaf 2014 heringericht en afgestemd op de taken, verantwoordelijkheden en de inrichtingsplannen van de nieuwe organisatie. De directie wordt periodiek door het management geïnformeerd over de stand en voortgang van de bedrijfsvoering.

Het AO/IC plan 2013-2014 is in uitvoering, en daarmee verband houdende (verbeter)acties zijn of worden in 2014 geïmplementeerd.

Duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties

De gemeentebegroting 2014 en de meerjarenprognose 2015-2017 zijn materieel sluitend. Als de omstandigheden daartoe aanleiding geven worden passende maatregelen getroffen om dat doel te realiseren. Het provinciaal financieel toezicht is repressief.

De bestaande bezuinigingen op het beleid en de bedrijfsvoering van € 28,3 miljoen worden in 2014 verder geïmplementeerd. Dit vindt plaats conform de taakstellingen en de fasering in het Uitvoeringsprogramma 2011-2014, het raadsbesluit Aanvullende bezuinigingen 2012-2015 en de nota 'Verder Bouwen; ambities en bezuinigingen 2014-2017'. De op basis hiervan in 2014 te realiseren bezuinigingen bedragen in totaal € 26,5 miljoen.

De resultaten van de door uw raad vastgestelde onderzoeksopdrachten naar kansrijke extra bezuinigingen zijn begin 2014 beschikbaar om te kunnen worden betrokken bij de bestuursonderhandelingen en de beleidsbepaling voor de periode 2014-2018. Het hiermee met ingang van 2015 te bereiken bezuinigingspotentieel bedraagt naar schatting € 4,0 miljoen.

De beleidsintensiveringen uit de jaarschijf 2014 van het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 worden in 2014 binnen de gestelde kaders geëffectueerd. De daarvoor beschikbare financiële ruimte bedraagt € 2,3 miljoen. In verband met noodzakelijke bezuinigingen en de bestuurswisseling is de begroting 2014 verder beleidsarm.

De gemeentelijke grondexploitatie blijft in 2014 in control; de weerstandscapaciteit is afgestemd op de risico's. De in verband daarmee in 2014 te maken strategische keuzes worden, aan de hand van de zogenoemde strategische afwegingsnotitie met uw raad besproken. De exploitaties van de algemene dienst en grondbedrijf blijven in 2014 financieel zelfstandig.

Het nieuwe collegeprogramma is in 2014 uitgewerkt en voorzien van een sluitend dekkingsplan. Mede op basis daarvan worden de begroting 2015 en meerjarenprognose 2016-2018 in 2014 voorbereid.

Transitie en uitvoering van taken die in 2014 worden gedecentraliseerd geschiedt binnen de budgetten die daarvoor vanuit het Rijk overkomen en verlopen in beginsel dus budgettair neutraal. Kortingen op bestaande doeluitkeringen worden door gekort naar het beleid en de middeleninzet in de betreffende beleidssector.

Vanaf 2014 wordt bij de beleidsvoorbereiding en -uitvoering waar nodig rekening gehouden met mogelijke beperkingen als gevolg van de invoering van de maatregelen in het kader van de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof).

Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau

De beleidsregels uit de 'kadernotitie risicomanagement en weerstandsvermogen' zijn ook in 2014 uitgangspunt voor het gemeentelijk risicobeheer.

Er is sprake van planmatige risico-inventarisatie, -analyse en een daarop afgestemd risicobeheer. Met bestuur en management worden respectievelijk op strategisch en operationeel niveau risicosessies gehouden.

De mede op basis daarvan in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarrekening 2014 op te nemen risico's zijn zo goed mogelijk gekwantificeerd. Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op peil en afgestemd op de risico's die de gemeente in het kader van de bedrijfs- en de beleidsuitvoering loopt.

De weerstandsparameters worden in 2014 verder ontwikkeld en vastgesteld. De minimale omvang van de algemene reserve bedraagt in 2014 opnieuw € 100 per inwoner. Voor risicoafdekking in de grondexploitatie is een eigen weerstandsvermogen beschikbaar. De hoogte hiervan wordt bepaald aan de hand van de Iflo-normen.

Mogelijke surplusen in algemene en/of bestemmingsreserves zijn, als de situatie daarom in 2014 vraagt, beschikbaar voor gemeente brede verlies en/of risicoafdekking.

Gemeentelijke belastingheffing geschiedt naar redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht.

De nominale lastenstijging voor de Asser burger is beperkt; de gemeentelijke belastingen stijgen met het inflatiepercentage (consumentenprijsindex). De gemeentelijke heffingen zijn voor zover mogelijk kostendekkend.

Aanvullend daarop zijn de besluiten die in het kader van de derde ronde bezuinigingen zijn genomen op het punt van de zogenoemde 'belastinguitruil' in 2014 medebepalend voor de tariefstelling van de onroerendezaakbelasting, het rioolrecht en de afvalstoffenheffing.

In 2014 mogelijk in te voeren tariefdifferentiatie in de afvalstoffenheffing wordt gebaseerd op de keuzes en besluiten die uw raad daarover in 2014

vooraangaande aan de vaststelling van de tarieven voor 2014 maakt respectievelijk neemt.

Het bestaande actieve invorderings- en kwijtscheldingsbeleid wordt in 2014 voortgezet; dat beleid is klantvriendelijk en rechtvaardig. Vanaf 2014 komen lokale ondernemers, onder voorwaarden, eveneens in aanmerking voor kwijtschelding van lokale lasten.

De werking van het ondernemersfonds en de daarvoor in het onroerendezaakbelasting tarief opgenomen tijdelijke opslag zijn in 2014 geëvalueerd opdat de resultaten daarvan kunnen worden betrokken bij het bestuurlijke keuze en afwegingsproces voor de volgende bestuursperiode.

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn zo veel mogelijk kostendekkend. Er vindt jaarlijks trendmatige tariefaanpassing plaats

Het tarief voor het rioolrecht is in 2014 gebaseerd op de beleidsafspraken in het GRP en op de afspraken in het kader van de bezuinigingen en de belastinguitruil met de onroerendezaakbelasting en de afvalstoffenheffing. Het tarief voor 2014 bedraagt als resultaat daarvan € 180,44.

Het tarief van de afvalstoffenheffing is, tot het moment dat daarover andere besluiten worden genomen, gebaseerd op het tot en met 2013 aanvaarde beleid, de bestaande tariefstructuur en op de afspraken in het kader van de bezuinigingen en de 'belastinguitruil 2014'. Op basis daarvan bedraagt het gemiddelde tarief voor 2014 € 197,48. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden is € 221,49 en voor een eenpersoonshuishouden € 151,05.

De tarieven en opbrengsten van onroerendezaakbelasting zijn in 2014 gebaseerd op de Wozwaarden per 01 januari 2013. Daarnaast zijn de afspraken in het kader van de bezuinigingen en de belastinguitruil 2014 van toepassing op de tariefvaststelling voor 2014.

De in het tarief voor niet-woningen begrepen tijdelijke opslag voor voeding van het ondernemersfonds wordt op grond van de afspraken in het collegeprogramma in 2014 voor het laatst toegepast. Voortzetting is afhankelijk van de evaluatie van het ondernemersfonds en de besluitvorming daarover.

Invordering van onroerendezaakbelasting, rioolrecht en van de afvalstoffenheffing verloopt via een gecombineerde aanslag met de mogelijkheid tot gespreide betaling via automatische incasso.

Het toeristenbelastingtarief wordt in 2014 verhoogd van € 1,00 naar € 1,05 per overnachting.

De resultaten van de als onderdeel van de derde ronde bezuinigingen vastgestelde onderzoeksopdracht naar de mogelijkheden tot meer dan trendmatige aanpassing van het tarief van toeristenbelasting zijn begin 2014 beschikbaar.

Efficiënte en risicomijdende financiering van onze uitgaven

In 2014 is onveranderd sprake van op maat gesneden en risicomijdende financiering van de gemeentelijke uitgaven; een en ander binnen de wettelijke kaders en met inachtneming van de bepalingen in het treasurystatuut.

Vanaf 2014 wordt bij de uitvoering van het treasurybeleid en de dagelijkse financiering van gemeentelijke uitgaven rekening gehouden met de beper-

kingen die in dat jaar optreden door de invoering van het verplichte schatkistbankieren. De tijdelijk extern belegde Essent-gelden zijn voor die tijd zo optimaal mogelijk in de gemeentelijke totaalfinanciering ingepast.

De financiering voor de projecten en investeringen die in 2014 in uitvoering zijn (waaronder de FlorijnAs) of worden genomen is tijdig en afdoende geregeld.

De kwaliteit van de interne informatievoorziening voor het maken van liquiditeitsprognoses voor de korte en middellange termijn is een doorlopend proces. Daartoe behoort onder meer het opstellen en actueel houden van een gemeentebrede investeringsplanning voor de middellange en lange termijn.

Activiteiten komende periode 2015-2017

Welke verdere acties achten wij in deze (bestuurs)periode noodzakelijk om beoogde doelen te bereiken?

Besteding en beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht

Het bestaande financiële beleid wordt in de periode 2015-2017 geëvalueerd en gecontinueerd. De beleidsuitvoering en bedrijfsvoering zijn en blijven rechtmatig, doelmatig en doeltreffend. De gemeentelijke financiële huishouding blijft in evenwicht.

Het Collegeprogramma 2014-2018 wordt in 2014 uitgewerkt en komt in uitvoering. Dat geldt ook voor het bijbehorende dekkingsplan. Jaarlijks vindt actualisering van het voorgenomen beleid en de financiële positie plaats.

De bestaande programma- en product indeling van de gemeentebegroting is geëvalueerd en waar nodig aangepast op basis van de daarin door de raad te maken keuzes en te nemen besluiten.

De jaarrekeningen 2015-2017 zullen een getrouw beeld geven van de samenstelling van het vermogen en de in de betreffende jaren gerealiseerde baten en lasten. Opmaak en indeling ervan sluiten aan op de (door de raad geactualiseerde) indeling van de gemeentebegroting.

De verdeling van de programma's en de producten binnen de organisatie sluit aan op de interne taakverdeling. De product-, project-, en bedrijfsvoeringbudgetten en de verantwoordelijkheden voor de besteding ervan zijn evenwichtig over de bestaande organisatie-eenheden verdeeld.

Er bestaan sluitende afspraken over het in de periode 2015-2018 toe te passen jaarlijkse prijscorrectie en het volumebeleid. Het bestaande gemeente-

lijke volumebeleid wordt geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Op verzoek van ons college worden quick scans uitgevoerd naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en/of de rechtmatigheid van de beleidsuitvoering; de bedrijfsvoeringsprocessen worden planmatig doorgelicht en de intergemeentelijke samenwerking wordt verder doorontwikkeld. Binnen de bedrijfsvoering is de 'basis op orde'.

De aansturing van en het toezicht op de zogenoemde verbonden partijen zijn verder verbeterd; de middeleninzet voor de verbonden partijen is in control.

Duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties

De raad stelt jaarlijks materieel sluitende gemeentebegrotingen met bijbehorende meerjarenprognoses vast. Er is de komende jaren in beginsel sprake van repressief financieel provinciaal toezicht.

De in bestuursperiode 2010-2014 vastgestelde bezuinigingen zijn structureel ingevuld, in de programmabudgetten c.a. verankerd en gerealiseerd. Als ontwikkelingen dat noodzakelijk maken worden aanvullende maatregelen getroffen om de financiële huishouding sluitend te houden.

De periodieke monitoring van de vastgestelde bezuinigingsopgaven wordt gecontinueerd totdat alle bezuinigingen zijn gerealiseerd.

De op projectbasis gefinancierde beleidsintensiveringen uit de bestuursperiode 2010-2014 worden

in 2015 beëindigd. Voortzetting ervan in 2015 is afhankelijk van voorafgaande beleidsevaluatie en de afspraken die daarover als onderdeel van de bestuurswisseling zijn/worden gemaakt.

De transitie en uitvoering van de in 2014 en 2015 te decentraliseren rijkstaken is gaande; de financiële consequenties ervan zijn voor zover mogelijk in beeld en zijn op basis van de daarvoor in de nota 'Verder Bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017' vastgestelde kaders zijn in de gemeentebegroting verankerd.

Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau

De 'kadernotitie risicomangement en weerstandsvermogen' blijft de basis voor de beleidsuitvoering. Het gemeentelijk risicobeheer is in control en de daarvoor als achtervang benodigde weerstandscapaciteit is op peil.

De algemene reserves van de algemene dienst en het grondbedrijf alsmede de reserve grote projecten blijven toereikend met het oog op de achterliggende opgave.

Voor de algemene reserve geldt, tot het moment dat er op grond van de verdere uitwerking van het gemeentelijk risicobeleid meer gerichte onderbouwing mogelijk is, een ondergrens van minimaal € 100 per inwoner.

Gemeentelijke belastingheffing geschiedt naar redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht

Het in 2014-2017 te voeren tarievenbeleid is afgestemd op de afspraken die daarover in het kader van de beleidsbepaling voor de nieuwe bestuursperiode zijn gemaakt. Tenzij anders wordt afge-

sproken wordt het bestaande terughoudende tarievenbeleid voortgezet. De gemeentelijke belastingdruk loopt in de pas met de inflatie.

Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op de keuzes en besluiten die uw raad neemt over de invoering van de van het containermanagement en de toekomstige inzamelmethode voor het huishoudelijk afval. Voor wat betreft het tarief van het rioolrecht is het dan het vigerende GRP de basis.

Er wordt verder uitvoering gegeven aan de in kader van de bij de voorjaarsnota 2013 genomen besluiten inzake de in de periode 2015-2017 te realiseren bezuinigingen en daar onderdeel van uitmakende belastinguitruil tussen afvalstoffenheffing en rioolrecht enerzijds en de tarieven van de onroerendezaakbelasting anderzijds.

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn zo veel mogelijk kostendekkend. Er vindt jaarlijks trendmatige tariefaanpassing plaats

De tariefstellingen voor het rioolrecht en de afvalstoffenheffing vinden conform de bestendige gedragslijn plaats op basis van de voor de betrokken jaren vast te stellen heffingsgrondslagen en de daarin op te nemen kostenelementen. In principe stijgen de kosten en het tarief de komende jaren niet meer dan trendmatig.

Bij de vaststelling van de afvalstoffenheffing wordt daarnaast rekening gehouden met de gevolgen van het nieuw af te sluiten afvalcontract.

Efficiënte en risicomijdende financiering van onze uitgaven

Het risicomijdende treasurybeleid, wordt voortgezet, met dien verstande dat in de uitvoering rekening dient te worden gehouden met de beperkende maatregelen die vanaf 2014 optreden als gevolg de invoering van het verplichte schatkistbankieren.

Indicatoren

Ter monitoring van te bereiken maatschappelijke effecten

Indicatoren						
Programma Algemene dekking	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
Goedkeurende accountantsverklaring: getrouwheid en rechtmatigheid	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ruimte (+) / overschrijding (-) renterisiconorm (x €1.000) (op 31-12)	33.983	32.370	33.319	43.305	39.491	40.676
Ruimte (+) / overschrijding (-) kasgeldlimiet (x €1.000) (op 31-12)	-7.088	-1.868	5.899	0	0	0
Vaste schuld (in € per inwoner) (op 31-12)	2.470	2.327	1.967	1.967	1.967	1.967
Omvang Algemene Uitkering (Asser aandeel in % van	0,41%	0,41%	0,41%	0,41%	0,41%	0,41%

Indicatoren						
Programma Algemene dekking	realisatie 2012	plan 2013	plan 2014	plan 2015	plan 2016	plan 2017
totaal) (op 31-12)						
Repressief financieel toezicht (op 31-12)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Weerstandratio (op 31-12)	1,10	1,2	> 0.8	>0.8	>0.8	>0.8
Lokale lastendruk per huishouden (op 31-12)	651	659	volgt	volgt	volgt	volgt
Omvang bedrijfsvoering (in % van de begroting) (op 31-12)	22,5	22,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Omvang overhead (in % van de bedrijfsvoering) (op 31-12)	37	37	40	40	40	40
Algemene reserve boven veiligheidsmarge (x €1.000) (op 31-12)	-244	1.669	1.139	745	575	575

Financiën: middeleninzet

Lasten en baten per beleidsproduct (bedragen * € 1.000)						
Programma Algemene dekking	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Onvoorzien	0	221	823	1.083	1.093	1.103
Belastingheffing en invordering	336	352	347	357	367	377
Beleggingen	19	19	19	19	19	19
Financiering en liquiditeit	251	336	387	387	387	387
Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0
Btw-Compensatiefonds (BCF)	235	250	250	250	250	250
Overige algemene middelen	51	-469	927	187	84	98
Bedrijfsvoering	1.901	-3.092	-1.221	-2.846	-2.461	-2.081
Totaal lasten	2.793	-2.383	1.532	-563	-261	153
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Belastingheffing en invordering	13.966	14.635	16.181	15.962	16.309	16.695
Beleggingen	924	823	855	855	855	855
Financiering en liquiditeit	8.581	7.857	6.357	8.469	6.432	6.457
Algemene uitkering	74.064	73.249	74.796	91.192	91.712	91.543
Btw-Compensatiefonds (BCF)	0	0	0	0	0	0
Overige algemene middelen	988	160	461	461	461	461
Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	98.523	96.724	98.650	116.939	115.769	116.011
Programmaresultaat voor bestemming	-95.730	-99.107	-97.118	-117.502	-116.030	-115.858
Storting reserves	2.477	2.426	6.659	5.171	3.109	3.109
Beschikking reserves	3.944	2.878	7.891	2.866	2.549	2.330
Programmaresultaat na bestemming	-97.197	-99.559	-98.350	-115.197	-115.470	-115.079

Toelichting en analyse 2013-2014

Welke ontwikkelingen kunnen wij in het programmabudget benoemen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar?

Totaal programmaresultaat: nadeel € 1.210.000

Het programmaresultaat Algemene dekking is ten opzichte van de begroting 2013 in totaal met € 1.210.000 afgenomen. De oorzaken van deze resultaatverslechtering luiden als volgt:

Onvoorzien/incidenteel; nadeel € 602.000

Het weer op peil brengen van de budgetten voor onvoorzien en incidentele uitgaven resulteert in een uitzetting van € 602.000 ten opzichte van de begroting 2013. In het afgelopen jaar zijn de betreffende middelen ingezet voor kostendekking van specifieke zaken en voor het sluitend maken van de begroting. Het weer op peil brengen van het budget verloopt conform de meerjarenprognose.

Belastingheffing en invordering; voordeel € 1.609.000

Het voordeel van € 1,6 miljoen wordt praktisch volledig veroorzaakt door extra onroerendezaakbelasting-inkomsten die in 2014 zullen worden ontvangen als gevolg van prijs- en volume-effecten (€ 0,4 miljoen) en door de in het kader van de derde ronde bezuinigingen afgesproken maatregelen in het kader van de belastinguitruil tussen de onroerendezaakbelasting enerzijds en het rioolrecht en de afvalstoffenheffing anderzijds. Als gevolg van die afspraken neemt de opbrengst van de onroerendezaakbelasting vanaf 2014 met € 1,2 miljoen toe.

Financiering, liquiditeit en beleggingen; nadeel € 1.520.000

Het nadeel van € 1,52 miljoen wordt in hoofdzaak veroorzaakt door derving van rente-inkomsten als gevolg van de invoering van het schatkistbankieren. Het nadeel dat vanaf 2014 gaat ontstaan is geraamd op € 0,82 miljoen.

Als gevolg van een lagere stand van de gemeentelijke reserves c.a. kan in 2014 minder 'bespaarde rente' aan de begroting worden toegerekend. Het nadeel is geraamd op € 0,65 miljoen. De in 2013 beschikbaar gestelde derde tranche startersleningen van € 1,0 miljoen resulteert in een additionele financieringslast van € 0,05 miljoen.

Algemene uitkering; voordeel € 1.548.000

De raming van de algemene uitkering is geactualiseerd aan de hand van het regeerakkoord, de daarvan onderdeel uitmakende bezuinigingsmaatregelen en de daarop gebaseerde meicirculaire 2013. Daarnaast zijn de voor de hoogte van de uit-

kering relevante landelijke en lokale verdeelparameters bijgesteld. De doorgevoerde aanpassingen resulteren in positief effect ten opzichte van 2013 van ruim € 1,54 miljoen. Hoofdoorzaak is het voor 2014 geprognosticeerde accres van bijna 6%. Deze forse groei wordt veroorzaakt door geplande toename van de rijksuitgaven in verband met de uitvoering van infrastructurele werken en kostenverhogende maatregelen uit het regeerakkoord. Nadere toelichting op de meicirculaire 2013 en de berekening van de algemene uitkering treft u aan in het hoofdstuk 'Financiën' onderdeel 'algemene dekkingsmiddelen'.

Overige algemene middelen; nadeel € 1.155.000

De ramingen voor de in 2014 op te nemen stel- en correctieposten zijn geactualiseerd. Dat resulteert voor dit programma per saldo in een nadeel van € 1,15 miljoen. De opgenomen stelposten hebben de presentatie van een volledig en evenwichtig begrotingsbeeld tot doel. Ze hebben onder meer betrekking op nog functioneel toe te wijzen middelen uit het gemeentefonds en op nog (verder) in te vullen bezuinigingstaakstellingen (onder andere zorg en welzijn en Social Return on Investment).

Ook is rekening gehouden met de vanaf 2014 startende bijdrage in de Regionale Uitvoeringsdienst (€ 0,2 miljoen), en de afboeking van de restwaarde van de voormalige brandweerkazerne (€ 0,5 miljoen). Verder is conform besluitvorming in het kader van de derde ronde bezuinigingen rekening gehouden met een stelpost van € 0,9 miljoen voor het opvangen van de gevolgen van macro-economische ontwikkelingen en extra rijksbezuinigingen.

Toerekening bedrijfsvoering en verdeling rente; nadeel € 1.871.000

De voor 2014 geraamde kosten van de bedrijfsvoering, waaronder de bezuinigingen, zijn integraal toegerekend aan de producten en de projecten waar ze betrekking op hebben. In de begroting 2013 was dit niet op alle onderdelen het geval. Die verschuiving heeft op dit product een nadeel tot gevolg van € 0,96 miljoen. Voor de begroting als geheel verlopen de doorgevoerde aanpassingen budgettair neutraal.

De budgettaire ruimte voor de in 2014 te dekken frictiekosten is ten opzichte van 2013 als aanname met € 0,5 miljoen verhoogd tot € 1,0 miljoen. Dekking van frictiekosten vindt plaats ten laste van de voor dit doel door de raad ingestelde 'frictiereserve'. De inzet van die reserve is om die reden even-

eens met € 0,5 miljoen verhoogd (zie hierna toelichting reserves).

Als gevolg van de start van de nieuwe regionale brandweerorganisatie vervalt de tot en met 2013 gebruikelijke dekking voor het op oude brandweerorganisatie betrekking hebbende deel van de gemeentelijk overhead. Deze zogenoemde 'achterblijvende kosten' zijn voor 2014 bepaald op € 0,5 miljoen en worden in afwachting van nadere maatregelen voorlopig op het programma algemene dekking geraamd.

De rentecalculatie en de -verdeling vertonen ten opzichte van de begroting 2013 een additioneel voordeel van € 0,2 miljoen. Oorzaak hiervan zijn de in 2013 door consolidatie van vlottende schuld ten opzichte van de aannames in de begroting gerealiseerde rentevoordelen. Nadere toelichting op het rentebeleid c.a. is opgenomen in de 'treasuryparagraaf' elders in de begroting.

Reserves; voordeel € 781.000

De ten gunste van het programma komende inzet van de reserves neemt ten opzichte van 2013 per saldo met € 0,8 miljoen toe. Dit is deels het gevolg van de verwerking van de in dit verband afgesproken maatregelen uit de derde tranche bezuinigingen. Het gaat dan om de versnelde inzet van de 'reserve maatschappelijk renderende investeringen' ad € 150.000 en de tijdelijke (4 jaar) inzet van een deel de 'algemene reserve grondbedrijf' van eveneens € 150.000.

De inzet van de frictiereserve is met € 0,5 miljoen verhoogd en in overstemming gebracht met de voor het komend jaar gebudgetteerde frictiekosten. De reorganisatie frictie geen invloed op het eindresultaat van de begroting 2014.

Verder staat voor 2014 de eerste tranche van de in het 'Uitvoeringsprogramma 2011-2014' afgesproken stapsgewijze versterking van de reserve grote projecten in de planning. Aanname is dat in dit verband in 2014 de eerste stap van € 4,3 miljoen aan de orde is. Dekking vindt conform afspraak plaats van uit de 'Essentreserve'.

Uitvoering Collegeprogramma

Middeleninzet programma Algemene dekking	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Goed voorbeeld geven bij het aanbieden van leerwerkplaatsen	-	-	-	-	-	-
Effectiviteit en efficiency van de processen tegen het licht houden	-	-	-	-	-	-
De gemeente betaalt haar rekeningen binnen 30 dagen	-	-	-	-	-	-
Uitvoering financiële paragraaf collegeprogramma	-	-	-	-	-	-
Uitvoering paragraaf bedrijfsvoering uit collegeprogramma	-	-	-	-	-	-
Totaal middeleninzet programma Algemene dekking	-	-	-	-	-	-

Tabel Bezuinigingen

Bezuinigingen Algemene Dekking en Bedrijfsvoering	2013	2014	2015	2016	2017
eerste tranche					
Inzet reserve maatschappelijk renderende investeringen (Essent-middelen)	600	600	600	600	600
Boventrendmatige aanpassing Onroerendezaakbelasting	1.248	1.272	1.272	1.272	1.272
Toeristenbelasting (volumegroei)	50	50	50	50	50
derde tranche					
Versnelling inzet reserve maatschappelijk renderende investeringen	-	150	150	150	150
Totaal bezuinigingen Algemene dekking	1.898	2.072	2.072	2.072	2.072
Algemene bezuinigingen					
eerste tranche					
Verbonden partijen*	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

Bedrijfsvoering					
eerste tranche					
Bedrijfsvoering	5.543	5.793	5.793	5.793	5.793
tweede tranche					
Bedrijfsvoering	1.200	2.200	3.200	3.200	3.200
derde tranche					
Bedrijfsvoering	-	1.400	1.650	1.900	2.150
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	6.743	9.393	10.643	10.893	11.143
Totaal Algemene dekking inclusief bedrijfsvoering en Vbp'n	9.641	12.465	13.715	13.965	14.215

Gemeente Assen

Programmabegroting

Paragrafen

Algemene beleidslijn

De paragraaf Lokale heffingen geeft inzicht in het beleid, de beleidsvoornemens, de ontwikkelingen en de uitvoering van dit beleid, zoals dat voor de lopende bestuursperiode in het collegeprogramma 2010-2014 is vastgelegd en zal worden gerealiseerd.

Het fiscale beleid wordt uitgevoerd volgens de fiscale wetgeving, de jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, die gelden voor het belastingrecht.

Daarnaast zijn rechtvaardigheid, redelijkheid en billijkheid zowel bij de heffing als bij de invordering bepalende elementen. Verder is van belang dat de belastingheffing doelmatig plaatsheeft.

Bij de bestemmingsheffingen, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, leges en marktgeld is het uitgangspunt kostendekking. Hier

geldt het profijtbeginsel. Winst maken op deze heffingen mag niet; de burger betaalt gemiddeld niet meer dan de kostprijs.

De onroerende zaakbelastingen, de precariobelasting en de toeristenbelasting zijn algemene belastingen. Dit zijn algemene dekkingsmiddelen. De tarieven voor deze belastingen zijn, voor zover ze niet leiden tot onredelijke en willekeurige belastingheffing, vrij. Hierdoor kunnen de opbrengsten beleidsmatig worden ingezet.

De parkeerbelasting wordt geheven in het kader van parkeerregulering. De opbrengst wordt gebruikt voor het op een doelmatige en financieel verantwoorde wijze realiseren van het parkeerbeleid. Er geldt geen opbrengstnormering waardoor de opbrengst mede als algemeen dekkingsmiddel kan worden gebruikt.

Fiscaal beleid en tarieven

In deze bestuursperiode is het fiscale beleid gestoeld op de uitgangspunten van het collegeprogramma:

- Nieuw beleid wordt niet gedekt door lastenverzwaring voor de burger.
- Het tarievenbeleid is terughoudend, waarbij de tarieven van de gemeentelijke belastingen jaarlijks in principe worden aangepast aan de inflatie (consumentenprijsindexcijfer). Voor 2014 is het inflatiepercentage 2%.
- De opbrengsten van de bestemmingsheffingen bedragen niet meer dan de kosten (het principe van maximaal kostendekkend).
- Voor de onroerende zaakbelastingen geldt, naast de aanpassing aan de inflatie (2%), dat generieke waardedaling wordt gecompenseerd door tariefsverhoging, en generieke waarde-stijging door tariefsverlaging. De totale opbrengst uit de onroerende zaakbelasting blijft

daardoor met de aanpassing aan de inflatie - reëel - gelijk.

- Uit onderzoek is gebleken dat het tarief voor het hebben van een terras in Assen in vergelijking met omliggende gemeenten erg laag is. Daarom luidt het voorstel dit tarief met ruim 25% te verhogen. De tarieven voor de precario terrassen en daarbij behorende onderdelen zoals een tappunt en raamverkoop in de TT-week zijn mede op verzoek van Horeca Nederland, afdeling Assen nieuw toegevoegd. Dit als onderdeel van de gezamenlijke financiering van het TT-festival. De raadsvoorstellen over de tarieven voor gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten worden zoveel mogelijk gelijktijdig met de Programmabegroting 2014 ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd.

Dit resulteert voor het belastingjaar 2014 in de volgende tarieven voor de onroerende zaakbelastingen:

Opbrengsten en tarieven onroerendezaakbelasting (onroerendezaakbelasting) grondslag is WOZ-waarde

Heffing	% tarief 2013	tarief 2014 *	2014 in %	opbrengst 2013 In €*1.000	opbrengst 2014 In €*1.000	Toename In €*1.000
ozb eigenaren woningen	0,0209	pm	pm	6.875	8.139	1.264
ozb gebruikers niet-woningen	0,1221	pm	pm	2.976	3.113	137
ozb eigenaren niet-woningen	0,2600	pm	pm	4.273	4.464	191

* de tarieven voor de onroerendezaakbelasting worden in december 2013 vastgesteld

De tarieven voor de algemene belastingen en heffingen bedragen in 2014

Opbrengsten en tarieven (bedragen x € 1.000)							
Heffing	tarief (€) 2013	tarief (€) 2014	grondslag	in %	opbrengst 2013	opbrengst 2014	toename
Afvalstoffenheffing							
eenpersoonshuishouden	172,77	151,05	huishouden	- 12,6	1.493	1.582	89
meerpersoonshuishouden	243,21	221,49	huishouden	- 8,9	5.145	4.281	-864
Rioolheffing	183,95	180,44	aansluiting	- 1,9	6.132	6.067	- 65
Toeristenbelasting	1,00	1,05	overnachting	5	325	325	- 13

Belastinginkomsten

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2014 een totale belastingopbrengst geraamd van € 32,5 miljoen bruto (2013: € 30,9 miljoen).

De samenstelling van de voor 2014 geraamde opbrengst en het beloop daarvan in vergelijking met de ramingen voor 2013, zien er als volgt uit.

Opbrengst gemeentelijke heffingen (bedragen x € 1.000)			
Gemeentelijke heffing	raming 2013	raming 2014	mutatie
Onroerendezaakbelastingen	14.124	15.716	1.592
Toeristenbelasting	325	325	-
Afvalstoffenheffing	6.638	5.863	-775
Rioolrechten	6.131	6.067	-64
Begraafrechten	650	659	9
Bouwleges	1.000	1.000	-
Overige legesopbrengsten	1.114	1.095	-19
Precario	93	148	55
Marktgeden	107	116	9
Parkeergelden (straatparkeren)	1.476	1.480	4
Bruto totaal	31.658	32.469	811
Af: derving in verband met kwijtschelding	681	701	20
Opbrengst gemeentelijke heffingen	30.977	31.768	791

Gemeentelijke belastingdruk

Bij de bepaling van de belastingdruk voor huishoudens wordt gekeken naar belastingen die zijn gerelateerd aan het wonen. Dit betekent dat de belastingdruk per huishouden wordt berekend aan de

hand van de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen gebruikers en eigenaren van woningen. Deze berekening is een indicatie.

Belastingdruk per huishouden in €							
Heffing/jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Afvalstoffenheffing	257,79	257,79	266,82	225,44	239,32	243,21	221,49
Rioolrecht	171,24	174,96	174,96	183,95	183,95	183,95	180,44
Totaal gebruikers	429,03	432,65	441,78	409,39	422,27	427,16	401,93
onroerendezaakbelasting	183,40	187,07	189,41	223,44	227,90	231,95	p.m.
Totaal eigenaren	612,43	619,82	631,19	632,83	651,17	659,11	p.m.

Ontwikkelingen

Algemeen (belastingruil)

Assen staat de komende jaren voor een ingrijpende bezuinigingsopgave. Assen wil daarbij de stijging van de belastingdruk beperkt houden. Vanaf 2016 dalen de kosten van de verwerking van huishoudelijk restafval als gevolg van de aanbesteding dit jaar. Dit voordeel moet de gemeente teruggeven, omdat de afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend is. Het gevolg zou dan zijn dat de belastingdruk daalt. In het kader van de bezuinigingsmaatregelen 2013-2017 kiest de gemeente ervoor om de belastingdruk niet te verlagen. Dit voorkomt dat de gemeente moet snijden in andere publieke voorzieningen. Dit betekent dat de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen en de rioolheffing zo verhoogd worden dat de belastingdruk - aangepast aan de inflatie - gelijk blijft en dus de verlaging van de afvalstoffenheffing compenseert. Daarbij hanteert de gemeente voor het begrip belastingdruk het totaal van onroerende zaakbelastingen, afvalstoffen en rioolheffing.

De gemeente realiseert het voordeel van de kosten van de verwerking voor huishoudelijk restafval in 2016. Uitrusten van belastingen zou in 2016 leiden tot een significante trendbreuk in de tarieven van de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Om die reden wil de gemeente langs geleidelijke weg aanpassen tot het gewenste niveau in 2016. Dit resulteert in een verlaging van de afvalstoffenheffing en een verhoging van de onroerende zaakbelasting in 2014 en 2015.

De Wet Waardering Onroerende Zaken (Woz)

Als gevolg van een wetwijziging herziet de gemeente vanaf 2013 de waarden van onroerende zaken jaarlijks. De waardepeildatum blijft daardoor actueel. Door de actualiteit van de waarde kan deze mede voor andere doeleinden, zoals hypotheekverstrekking, worden gebruikt. De WOZ-waarden staan als gevolg van de economische crisis onder druk. Dit blijkt uit de tegenvallende opbrengsten die bij de voorjaarsnota 2013 al tot een tussentijdse bijstelling leidde. Ook uit de taxaties per waardepeildatum 1 januari 2013 blijkt een waardedaling.

Verruiming van de openbaarheid van de Woz-waarden van woningen

Met ingang van 1 januari 2014 zijn de WOZ-waarden openbaar. De openbaarmaking verloopt via het Kadaster. De gemeente geeft de WOZ-waarden langs elektronische weg door aan het Kadaster. Een ieder heeft het recht op inzage of het verstrekt krijgen van de WOZ-waarde van een on-

roerende zaak bij het Kadaster. De openbaarmaking vergroot de transparantie bij de waardering omdat de burger beter en eenvoudiger dan nu de waardeverhouding tussen de eigen woning en die van anderen kan controleren. Openbaarmaking van de WOZ-waarden kan de acceptatie van de onroerendezaakbelasting-heffing vergroten en er wellicht op termijn toe leiden dat het aantal bezwaar- en beroepschriften afneemt.

Onroerendezaakbelastingen

Vanaf 2008 is de limitering van de onroerendezaakbelastingen (onroerendezaakbelasting) vervallen. Wel heeft de regering een landelijke macronorm ingesteld voor de verhoging van de onroerendezaakbelasting. Bij overschrijding van deze norm kan de regering ingrijpen door een correctie op het volume van het gemeentefonds. De norm bedroeg voor 2012 3% en wordt dit jaar verrekend. Die overschrijding bedroeg € 7,7 miljoen. De reële macronorm, rekening houdend met de vermindering bedraagt 2,76%.

Voor 2014 is nog niet duidelijk hoe het Rijk de verhoging van de onroerendezaakbelasting wil beheersen. VNG en Rijk hebben afgesproken om samen op zoek te gaan naar een nieuwe indicator voor het beperken van de onroerendezaakbelasting-verhoging. Daarmee bestaat op dit moment onduidelijkheid over de wijze waarop de omvang van het gemeentefonds wordt gecorrigeerd in verband met bovenmatige onroerendezaakbelasting-verhoging.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is voor 2014 aangepast op basis van de belastingruil. Dit betekent voor 2014 een verlaging van het tarief.

Rioolheffing

De rioolheffing is voor 2014 aangepast op basis van de belastingruil.

Legesverordening

In 2012 is voor het eerst gewerkt met een nieuw model voor de kostenonderbouwing van de legesverordening. In dit model worden de tarieven elk jaar opnieuw kostendekkend berekend, binnen de wettelijke kaders. De tarieven voor de legesverordening 2014 worden dus op basis van dit model berekend. Voor een aantal verrichtingen zoals de afgifte van paspoorten, rijbewijzen en akten van de burgerlijke stand gelden landelijke maximumtarieven.

Parkeertarieven

Uw raad heeft in december 2010 de parkeertarieven voor de jaren tot en met 2014 vastgesteld. De tarieven stijgen tot 2015 gemiddeld 14% per jaar.

Brandweerrechten

De brandweerrechten worden conform het geldende beleid kostendekkend vastgesteld.

Precariobelasting

Voor wat betreft de precariobelasting voor terrassen wordt het tarief trendmatig verhoogd tot € 17 per vierkante meter. Daarnaast wordt gedurende de TT-week € 1.500 precariobelasting geheven voor een tappunt op een terras en € 900 voor raamverkoop.

Toeristenbelasting

Het tarief van de toeristenbelasting werd de laatste jaren vastgesteld conform het advies van het Recreatieschap Drenthe in het kader van de harmonisatie van de tarieven van de toeristenbelasting in Drenthe. Op basis daarvan verhogen wij het tarief met ingang van 2014 met € 0,05 tot € 1,05 per overnachting.

Lijkbezorgingsrechten

De grondslag voor de lijkbezorgingstarieven is het begrotingsbedrag beleidsproduct Begraven. Het begrote bedrag voor 2014 is € 659.000 Dit is een stijging van 3% ten opzichte van 2013. De tarieven worden kostendekkend vastgesteld. Dit betekent dus een verhoging met 3%. De stijging wordt veroorzaakt door de autonome prijs- en loonontwikkeling in combinatie met een daling van het aantal begrafenissen. Verder is in de begroting rekening gehouden met de ruiming en heruitgifte (op kleine schaal) van graven op de Zuiderbegraafplaats.

Een wijziging van de Wet op de lijkbezorging maakt het mogelijk dat grafrechttermijnen met perioden van 5 jaar kunnen worden verlengd (was 10 jaar) tot een maximum van 20 jaar. Ook voor urnengraven wordt deze mogelijkheid vanaf 2014 geboden.

Dit voorjaar is – na ruiming - op de Zuiderbegraafplaats een nieuw grafveld ingericht. Waar tot op dit moment op de Zuiderbegraafplaats slechts bijzettingen zijn toegestaan, zal het op het vernieuwde grafveld mogelijk zijn een nieuw graf te huren, alsmede een nieuw dubbelgraf. Het zal voor het eerst mogelijk zijn om, bij eerste uitgifte van een graf, een tweede naastliggend graf te reserveren,

een en ander tegen betaling van huur vanaf reserveringsdatum. Graven worden uitgegeven voor een periode van 20 jaar, waarna een verlenging mogelijk is van steeds maximaal 20 jaar.

Marktgelden

De tarieven voor de week- en jaarmarkten worden jaarlijks aangepast op basis van een begroting van de kosten. De tarieven bestaan uit een bedrag ter dekking van de kosten voor het beheer en organisatie van de markt. De geraamde reguliere kostenstijging voor 2014 bedraagt 0%. Daarnaast is er een structureel tekort op de begroting voor de week- en voor de jaarmarkt.

Met ingang van 2011 is gestart met de afbouw van een tekort van € 20.000 voor de weekmarkt in 4 jaar, te realiseren door een jaarlijkse tariefsverhoging van in totaal 8%, dan wel door kostenreductie. In 2011 en 2012 is op enkele posten een kostenreductie gerealiseerd, waarvan het effect deels teniet is gedaan door een kostenverhoging op andere posten. Daarom wordt voor 2014 een tariefstijging van 4% voorgesteld, waardoor het geraamde tekort wordt afgebouwd tot € 9.000. Met een tariefstijging voor de jaarmarkt van in totaal 4% is het tekort op de begroting voor de jaarmarkten gereduceerd tot € 15.000.

Kwijtschelding

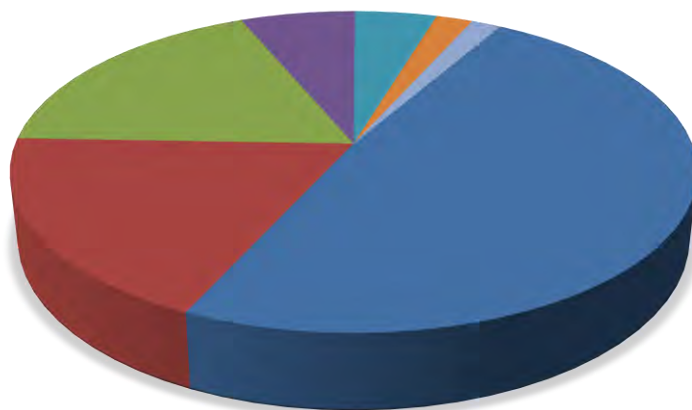
De kwijtschelding wordt uitgevoerd volgens de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. Als inkomenstoets voor de kwijtschelding wordt de 100% bijstandsnorm gehanteerd. Dit betekent dat, afgezien van vermogen, aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau in principe voor kwijtschelding in aanmerking komen. Het is ook toegestaan normpercentages van 90 of 95 te hanteren. De 100%-norm is de bovengrens.

Verder is de Uitvoeringsregeling aangepast, waardoor de gemeenteraad kan besluiten kwijtschelding mogelijk te maken voor privé belastingsschulden van ondernemers die op bijstandsniveau leven. De regel is facultatief. Uw raad maakt van deze mogelijkheid gebruik.

Kwijtschelding kan in Assen worden verleend voor de afvalstoffenheffing, de rioolrechten en de onroerendezaakbelasting. Kwijtschelding van de onroerendezaakbelasting komt nauwelijks voor. De onroerendezaakbelasting voor woningen is een eigenarenbelasting en een eigen woning staat als vermogen meestal kwijtschelding in de weg. Met kwijtschelding is op begrotingsbasis een bedrag van ruim 0,7 miljoen gemoeid.

Opbrengst gemeentelijke heffingen 2014

Opbrengst gemeentelijke heffingen 2014: € 32,5 miljoen

48% onroerendezaakbelasting

19% rioolrecht

18% afvalstoffenheffing

6% leges

5% parkeergelden

2% begraafrechten

2% overige heffingen

Weerstandsvormogen

De paragraaf weerstandsvormogen heeft tot doel uw raad inzicht te geven in de samenstelling, de omvang en het beloop van enerzijds de gemeentelijke weerstandscapaciteit en anderzijds de samenstelling van het gemeentelijke risicoprofiel.

Het weerstandsvormogen geeft aan hoe robuust de begroting en het jaarverslag zijn. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door aandacht te hebben voor het weerstandsvormogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller ons dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvormogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden en het saldo van de weerstandscapaciteit minus risico's positief is.

Algemene beleidslijn

Vastgestelde beleidskaders

In 2011 heeft uw raad 'de kadernota Weerstandsvormogen en risicomanagement' vastgesteld. Deze kadernota geeft onder andere de volgende kaders en intenties aan:

- De buffer van € 100 per inwoner in de Algemene Reserve wordt op termijn (vanaf 2013) heroverwogen, deze norm blijft gehandhaafd tot het moment dat voldoende gesteund kan worden op risicomanagement.
- Het kengetal voor weerstandsvormogen = beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit = tenminste 0,8. Het betekent dat het weerstandsvormogen voldoende moet zijn.

Tot de weerstandscapaciteit worden gerekend:

- de algemene reserves
- de bestemmingsreserves voor zover er geen financiële verplichtingen zijn aangegaan
- de stille reserves voor zover op korte termijn verkoopbaar en het de bedrijfsvoering niet aantast
- de onbenutte belastingcapaciteit

Risico's met structurele gevolgen tellen mee voor twee jaren, omdat het uitgangspunt gekozen is dat beleid in twee jaar omgevormd kan worden.

Voor het Grondbedrijf wordt de iflo-norm (inspectie financiën lagere overheden) van het ministerie gehanteerd, gecombineerd met een risicoanalyse.

Weerstandscapaciteit zijn alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Assen beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. In de kadernota 'risicomanagement en weerstandsvormogen' is nader ingegaan op de componenten van het weerstandsvormogen en op de componenten die tot de beschikbare weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen) behoren. Ook is in deze kadernota ingegaan op de verbetering van risicomanagement.

Voor de rapportagecriteria over beleidsrisico's zijn de volgende richtlijnen aangegeven: bij risico's van € 200.000 rapportage aan uw raad, bij risico's van € 50.000 rapportage aan het college en bij risico's van € 20.000 rapportage aan de directie.

Groeipadbenadering risicomanagement

Er is een globaal tijdsplan aangegeven voor de implementatie van risicomanagement. Hierna wordt de stand van zaken aangegeven:

- Keuze maken voor methodiek. In 2013 hebben we een 'werkset' samengesteld waarmee risicosessies gehouden kunnen worden. Bewustwording van de rollen die onderscheiden worden in risicomanagement in de ambtelijke organisatie, college en raad. Er is in de planning en control producten meer aandacht voor het aanscherpen van de rapportages.
- In het derde kwartaal van 2013 worden mensen voorgelicht en vindt er opleiding van mensen plaats in de organisatie tot 'risico-ondersteuner'
- Op diverse terreinen zijn inmiddels risicosessies gehouden. Al doende is er een goedwerkende methodiek ontstaan en ontwikkeld.
- De risicosessies met het college van burgemeester en wethouders op strategisch niveau zijn gehouden in navolging op de actualisatie van de structuurvisie.
- In 2014 wordt bezien of de geformuleerde criteria bij rapportages over risico's voldoen aan de verwachtingen.

- In 2014 wordt de buffer van € 100 per inwoner voor de Algemene Reserve heroverwogen, wanneer er voldoende gesteund kan worden op risicomanagement, en de risico's in voldoende mate gefundeerd kunnen worden.
- De toepassing van de iflo-norm voor het grondbedrijf heeft met ingang van de jaarrekening 2011 vorm gekregen.

Wat gaan we doen in 2014

Planning

Bij de Voorjaarsnota 2012 hebben wij aangegeven om de sessies over strategische risico's naar voren te halen en in plaats van in 2013 hier voor de zomer van 2012 mee te starten. Gelet op de economische ontwikkelingen en de hieraan gerelateerde Actualisatie Structuurvisie zijn wij teruggevallen op een eerdere planning.

Actualisatie Structuurvisie

De Actualisatie Structuurvisie is richtinggevend voor de strategische agenda. Het doel van de Actualisatie Structuurvisie is om tot een uitvoeringsagenda op hoofdlijnen te komen voor de komende vier jaar op basis van het Collegeprogramma en de Structuurvisie. Aan de hand van de thema's van de Structuurvisie / het Collegeprogramma hebben we in kaart gebracht waar kansen en knelpunten liggen om zo ook de focus aan te brengen voor wat we de komende twee jaren willen gaan realiseren en te bepalen wat we dan minder gaan doen of afvalt. We hebben de ambities uit de structuurvisie opnieuw geprioriteerd: welke acties voeren we direct uit en welke acties voeren we later uit.

Risicosessies, rollen en werkwijze

In 2012 hebben we een handreiking opgesteld voor het houden van risicosessies. Het vormgeven van risicosessies is één van de onderdelen van de groepadbenadering. In risicosessies worden risico's in kaart gebracht en vastgesteld. Vervolgens vindt kwantificering van de risico's per thema plaats om tot een goede prioritering te kunnen komen. Beheersmaatregelen worden vastgesteld en actiehouders worden benoemd. Vervolgens worden de maatregelen gemonitord op uitvoering

en worden de risico's periodiek doorlopen en geactualiseerd. In de kadernota hadden we al vastgesteld dat risicomanagement breder geborgd kan worden in de organisatie door het houden van risicosessies. We hebben de risico-sessies inmiddels bij het project De Nieuwe Werkomgeving ondergebracht. Op het gebied van decentralisaties zijn risicosessies gehouden. De resultaten zijn verwerkt in deze paragraaf.

In de kadernota wordt ook aandacht gevraagd voor de bewustwording van de rollen die onderscheiden worden ten aanzien van risicomanagement. In de risicosessies die in 2012 zijn gehouden hebben we ervaren dat juist in deze sessies de verschillende rollen duidelijker worden. Er is een zekere mate van getraptheid te onderscheiden: operationeel niveau, tactisch niveau en strategisch niveau. Bij de risicosessies op ambtelijk niveau is het van belang dat alle verschillende disciplines aanwezig zijn. De leidinggevende/opdrachtgever maakt een inschatting wie bij de risicosessie betrokken moet worden om een goede risico-inschatting te komen.

We hanteren het principe van integraal management. Dit betekent dat de manager integraal verantwoordelijk is en dus ook voor risicomanagement. Bij projecten is risicomanagement een integraal onderdeel van projectmatig werken.

Als het gaat om de methodiek hebben we voor een werkwijze gekozen die goed aansluit bij de praktijk. De methodiek zal nog verder uitgewerkt en geïmplementeerd worden. Een aantal medewerkers is opgeleid en heeft ervaring opgedaan om de risicosessies te ondersteunen en te begeleiden.

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit		(bedragen x € 1.000)
Bron	Jaarverslag 2012	omvang begroting 2014
Algemene reserve AD ruimte boven veiligheidsmarge ultimo 2014	-244	1.150
Reserve Grondbedrijf boven de weerstandsreserve ultimo 2014	20.404	17.480
Bestemmingsreserves ultimo 2014 (inclusief RGP)	100.820	78.643

Risico's ten gevolge van externe niet beïnvloedbare factoren

kabinetsbeleid

Rijksbeleid is door de jaren heen een continue bron van onzekerheid en financieel risico. De recessie, de voortdurende schulden crisis en het uitblijven van oplossingen daarvoor bevestigen dat beeld. Het kabinet Rutte I en II heeft bezuinigingsmaatregelen genomen en aangekondigd van totaal ongeveer € 46 miljard. Deze bezuinigingsmaatregelen werken voor ongeveer € 3,7 miljard door naar het gemeentefonds. Voor de gemeente Assen betekent dit een inkomensderving met aanzienlijke impact. De inschatting is dat het tussen de € 13 en 14 miljoen bedraagt. In de recente bezuinigingsmaatregelen (derde tranche) is, rekening houdend met deze rijksbezuinigingen.

De recente aankondiging van € 6 miljard bezuinigingen door het kabinet Rutte II kan consequenties hebben voor de ontwikkeling van het risicoprofiel van de gemeente Assen.

Verder is het mogelijk dat in de toekomst blijkt dat een aantal maatregelen van Assen ontoereikend blijkt te zijn dan wel weglekeffecten bevat. Naarmate de bezuinigingsnoodzaak aanhoudt dan wel opgehoogd wordt, wordt de kans op weglekeffecten groter. Deze kans wordt geschat op circa 10%.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	€ 1,3 miljoen
Kans	10%

Gevolgen stagnerende groei

De Nederlandse economie stagneert en de woningmarkt zit op slot. Dat uit zich op lokaal niveau onder meer in afnemende groei en verminderde verkoop van bedrijfsterreinen en bouw kavels. Gevolgen daarvan zijn afnemende inkomsten uit het gemeentefonds en uit gemeentelijke heffingen zoals de onroerendezaakbelasting en de bouwleges.

De daling van de inkomsten is in de exploitatie over het afgelopen jaar waarneembaar. De gemiddelde groei neemt af de laatste jaren. Verder wordt rekening gehouden met een groei van 150 woningen in 2014. Het is de vraag of deze groei, gelet op de economische ontwikkelingen haalbaar is. Het is te vroeg om hier definitieve conclusies aan te verbinden. We sluiten niet uit dat we tot verdere bijstelling van de betrokken ramingen zullen moeten overgaan. Voor 2014 wordt de ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten op nagenoeg gelijkblijvend niveau verwacht. Het inschatten van de consequenties van stagnerende groei is lastig.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	€ 10.000
Kans	10%

Btw-compensatiefonds

In het jaar 2003 is het btw-compensatiefonds in werking getreden, waaruit de gemeenten de btw op overheidstaken kunnen declareren. In 2007 heeft de belastingdienst een controle uitgevoerd op deze declaraties, resulterend in een verrekening voor de periode 2003-2006.

Het risico van een naheffing is daardoor beperkt tot de periode vanaf 2007 tot heden. In 2010 is er door de belastingdienst een deelcontrole geweest op de berekening van de gemengde kosten en de integratieheffing. In navolging hierop is een verbeterlag uitgevoerd door een externe op basis van no cure no pay. Dit heeft incidenteel een bedrag van € 0,8 miljoen opgeleverd. De gemengde kosten zijn her berekend hetgeen een structureel voordeel van € 80.000 heeft opgeleverd. Het risico is hiermee nog verder beperkt door het nemen van maatregelen.

Recent is in het regeerakkoord geopperd om het btw-compensatiefonds af te schaffen. Op aandringen van de gemeenten blijft het fonds wel bestaan, en wordt het open-einde karakter van het fonds opgeheven door middel van vaststelling van een plafond. Dit betekent dat onder en overschrijdingen van het plafond via het gemeentefonds met gemeenten worden vereffend. Daarnaast is er een korting toegepast op het gemeentefonds. Het risico is aanwezig dat gemeenten te maken krijgen met verrekeningen via de Algemene Uitkering. Gelet op het onzekere karakter van de werking van het plafond en de kleine kans op de hiervoor geschetste naheffing wordt vooralsnog uitgegaan van een pro memorie raming.

Gemeentefonds; de koppeling in relatie tot de rijksbezuinigingen.

Het kabinet Rutte heeft de koppeling tussen rijksuitgaven en het gemeentefonds met ingang van 2012 hersteld. Dat houdt in dat het gemeentefonds en gemeenten vanaf dat moment weer meedelen in de groei en krimp van de rijksbegroting. Dat impliceert dat het gemeentefonds ook en opnieuw mee zal moeten delen in de voor de komende kabinetsperiode vast te stellen extra rijksbezuinigingen. Inmiddels is er een nieuw pakket bezuinigingsmaatregelen afgekondigd door het kabinet van 6-8 miljard.

De eerste geluiden lijken erop te duiden dat voor ambtenaren de nullijn wordt gehanteerd om een bijdrage te kunnen leveren aan deze bezuiniging. Doordat de koppeling tussen rijksuitgaven en het gemeentefonds hersteld is, betekent de nieuwe taakstelling ook dat onze begroting onder druk komt te staan.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Gemeentefonds; evaluatie en herverdeling

Er is een ingrijpende herverdeling van het gemeentefonds in voorbereiding. Belangrijkste redenen daarvoor zijn het opheffen van scheefgroei en de zorg voor een adequate verdeling van de nieuwe geldstromen die straks als gevolg van de decentralisatie van de algemene Wet bijzondere ziektekosten en de Jeugdzorg via het gemeentefonds gaan lopen.

Gelijktijdig zoekt het kabinet naar wegen voor meer grip en eigen sturingsmogelijkheden op de verdeling van het fonds. Het aanvankelijk beoogde moment van invoering voor de herziene verdeling was 2013. Inmiddels is de eerste fase van het onderzoekstraject afgerond. De resultaten zijn samen met de daaraan door het kabinet voorgestelde beleidsrichtingen voor advies aan de raad voor de financiële verhoudingen en de Vereniging Nederlandse Gemeenten voorgelegd. Beide organisaties hebben zowel afwijzend gereageerd op de inhoud en strekking van de kabinetsplannen als op de beoogde invoeringsdatum van de nieuwe verdeling.

Het kabinet is op basis van de adviezen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten tot het inzicht gekomen dat er in dit stadium in ieder geval prioriteit moet worden gegeven aan de nieuwe adequate inbedding van de geldstromen in het gemeentefonds. Mede in verband daarmee heeft het kabinet besloten om de beoogde invoeringsdatum van de herverdeling van overige onderdelen op te schuiven van 2013 naar 2014.

Programma	Algemene Dekking
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Gemeentefonds; gevolgen invoering BAG

De woningvoorraad is een van de parameters waarmee de middelen van het gemeentefonds worden verdeeld. Als gevolg van een andere definiëring treedt er een belangrijke wijziging op in de vaststelling van de voorraad-cijfers. Dat is het gevolg van de invoering van de wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG). Als gevolg van de wijzigingen tellen de woningcategorieën recrea-

tiewoningen en bijzondere woongebouwen niet meer voor de bepaling van de voorraad.

Voor Assen betreft het circa 4.100 eenheden. Omdat we in verhouding tot andere gemeenten over relatief veel bijzondere wooneenheden beschikken (diverse zorginstellingen, kazerne et cetera) dreigt deze definitiewijziging voor Assen te ontaarden in een fors blijvend financieel nadeel van circa € 0,7 miljoen op jaarbasis.

Op dit moment lijkt het te gaan om een niet tijdig onderkend neveneffect van de invoering van de Wet Basisregistraties Gemeenten. De fondsbeheerders doen op dit moment onderzoek naar de omvang van de effecten. Op aandrang van de groep nadeelgemeenten is voor 2013 is een overgangsregeling getroffen. Ook die regeling levert voor Assen nadeel op.

Verder is door de minister besloten om deze problematiek te betrekken bij de evaluatie van de verdeling van het gemeentefonds. In 2015 wordt over de herverdeling van het gemeentefonds meer duidelijkheid verwacht.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	€ 0,6 miljoen
Kans	80%

Nieuwe wetgeving

De invoering van nieuwe wetgeving kan risico's met zich meebrengen, omdat er nog onvoldoende zicht is of de beschikbaar gestelde middelen (al dan niet van een hogere/andere overheid) toereikend zijn. In de komende tijd krijgen wij te maken met de overgang van Jeugdzorg van de provincie naar de gemeenten. Daarnaast krijgen wij mogelijk taken over van de algemene Wet bijzondere ziektekosten en de Wet werken naar vermogen en de Participatiewet. Deze ontwikkelingen brengen implementatierisico's met zich mee. Wij houden rekening met een totaalbedrag van € 500.000 voor de komende twee jaren.

Programma	Werk en inkomen en Zorg en welzijn
Risicobedrag	€ 500.000
Kans	50%

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Hof)

De Wet Houdbare Overheidsfinanciën is in de Tweede Kamer vastgesteld. Daarin wordt de systematiek van de Europese tekortnormen voor de lidstaten doorvertaald naar het lokale niveau van de gemeenten. Het nieuwe instrumentarium is bedoeld om het macrofonds voor het EMU-tekort van de gemeenten te beheersen en voorziet inge-

val van overschrijding van het plafond in de mogelijkheid van het opleggen van een sanctie door de minister van financiën. De Wet Hof vertaalt de scherpere Europese afspraken van het Stabiliteits- en Groeipact in nationale wetgeving. Volgens die afspraken dient Nederland het financieringstekort te beperken tot drie procent van het bruto binnenlands product. De beperking gaat gelden vanaf 2013. Dit heeft verstrekkende gevolgen voor de medeoverheden, want de beheersing van het EMU-saldo geldt als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het betekent een beperking van de begrotingsvrijheid van decentrale overheden. Er zijn amendementen ingediend. Met deze amendementen is de positie van de decentrale overheden versterkt. Zo moet de Minister van Financiën specificeren wat voor de decentrale overheden als een gelijkwaardige inspanning geldt. Hierbij dient het resultaat in termen van het collectieve aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo in een redelijke verhouding te staan tot hun collectieve uitgaven. Het andere amendement (Dijkgraaf en Bisschop) bepaalt dat over de door de decentrale overheden te leveren gelijkwaardige inspanning overleg wordt gevoerd dat gericht is op het bereiken van overeenstemming. Hierbij komt er een uitzondering voor investeringsopgaven voor decentrale overheden die zij van rijkswege geacht worden te doen en die maatschappelijk verantwoord geacht worden. Verder verwijst dit amendement weer naar de vaststelling van de gelijkwaardige inspanning die vooraf aan de Staten Generaal dient te worden medegedeeld en de Tweede Kamer vier weken gelegenheid krijgt zich daarover uit te spreken. Ook wordt er de mogelijkheid gecreëerd om eventuele sancties ten laste te brengen van individuele decentrale medeoverheden. Verder wordt het opleggen van een boete of een sanctie alleen mogelijk als de Tweede Kamer hiervan schriftelijk in kennis wordt gesteld. Tenuitvoerlegging vindt plaats na vier weken tenzij de Tweede Kamer zich tegen de sanctie heeft uitgesproken.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Ontwikkeling conjunctuur

De recessie waarin de Nederlandse economie terecht is gekomen raakt ook de economische ontwikkelingen in onze gemeente en is van invloed op het tempo waarin we onze ambities kunnen realiseren. De terugval van de economie heeft onder meer effect op de economische bedrijvigheid en de werkgelegenheid. Die ontwikkelingen hebben gevolgen voor de gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Voor Werk en inkomen gaat het concreet om extra kosten van bijstandsverlening. De extra kos-

ten van bijstandsverlening ontstaan als er meer uitkeringsgerechtigden in 2013 instromen dan verwacht.

Programma	meerdere programma's waaronder Bouwen en Wonen, Stadsontwikkeling, Werk en Inkomen en Algemene dekking
Risicobedrag	€ 0,5 tot € 1,0 miljoen
Kans	pro memorie

Renterisico's

Momenteel is de rente op de geld- en kapitaalmarkt bijzonder laag en zijn de risico's klein. Op het moment dat de rente stijgt heeft dit consequenties voor onze begroting. Het gesignaleerde renterisico geldt voor gelden die wij aantrekken en ook voor gelden die wij extern beleggen. De ontwikkeling van de rente is een onzekere factor, mede gelet op de bovengenoemde onzekere ontwikkeling. Daarom houden wij rekening met een pro memorie raming. Er wordt verwezen naar de treasury paragraaf.

Programma	Algemene Dekking
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Schatkistbankieren

Het wetsvoorstel verplicht decentrale overheden alle overtollige middelen die niet gebruikt worden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak aan te houden in de schatkist. Hierdoor wordt een centrale treasury binnen de publieke sector versterkt. De overweging van het Rijk is dat de EMU-schuld hiermee daalt en de externe financieringsbehoefte van het Rijk en daarmee van de totale collectieve sector lager wordt. Bij een centrale treasury horen transparante en logische onderlinge verrekenprijzen, tarieven op inlenen en uitlenen die aan elkaar gelijk zijn en tarieven die gelijk zijn aan de tarieven waarmee de centrale treasury (in dit geval het Agentschap) op de markt te maken heeft. Op basis hiervan vergoedt het Rijk decentrale overheden een rentepercentage dat gelijk is aan de percentages waartegen de Staat zelf leent op de geld- en kapitaalmarkt. Deze verplichte belegging bij het Rijk heeft gevolgen voor het rendement dat Assen in de huidige situatie realiseert met de externe belegging van de Essent-gelden (€ 49,7 miljoen). De rentepercentages voor schatkistbankieren liggen namelijk aanzienlijk lager dan de marktrente. In de begroting 2014 is deels geanticipeerd op deze beleidswijzigingen. Feitelijke financiële gevolgen zijn nog niet bekend. Los daarvan is

sprake van beperking van de gemeentelijk autonomie.

Programma	Algemene Dekking
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Risico's in de bedrijfsvoering en specifieke producten

Voortgang eigen bezuinigingen; nog te compenseren taakstellingen

De eerste, tweede en derde tranche bezuinigingen bedragen deze bestuursperiode ruim € 28,4 miljoen. De implementatie ervan ligt grotendeels op schema. Afspraak is dat tegenvallers in de taakstelling elders binnen de gemeentelijke exploitatie worden gecompenseerd. Voor 2012 is het noodzakelijk gebleken om voor € 826.000 tot een alternatieve invulling te komen. Bij de Najaarsnota 2012 heeft u besloten om hiervoor een aantal incidentele baten in te zetten waarmee dit bedrag in 2012 incidenteel is gecompenseerd. Voor 2013 was een alternatieve invulling nodig voor een totaal bedrag van € 1.201.000. Bij de begroting 2013 heeft u ermee ingestemd om dit bedrag mee te laten liften op een totaalpakket aan overbruggingsmaatregelen om de begroting 2013 sluitend te krijgen. Het structureel te compenseren bedrag voor 2014 bedraagt € 647.000. Dit bedrag is meegenomen als onderdeel van de opgave voor de derde tranche bezuinigingen. De derde tranche bezuinigingen die vastgesteld zijn door uw raad bedragen € 6 miljoen. De voortgang van de uitvoering zullen we nauwlettend monitoren.

Programma	gemeentebreed
Risicobedrag	€ 1,8 miljoen
Kans	30%

Bedrijfsvoering: onderdekking projecten – overhead bedrijfsvoering - frictiebudget

Bedrijfsvoering : economische crisis

De effecten als gevolg van de economische crisis werken door op de financiële huishouding van de gemeente Assen. In de Najaarsnota 2012 hebben wij onder andere aangegeven risico's te ondervinden doordat er minder kavels verkocht worden, waardoor er minder uren door de afdelingen grondzaken, economische zaken en landmeten nodig zijn. Vertraging in de ontwikkelingen binnen het Grondbedrijf heeft effect op de gemeentelijke bedrijfsvoering en zorgt voor onderdekking. In 2012 is naar voren gekomen dat de onderdekking voor het grondbedrijf en projecten ongeveer € 600.000 - € 700.000 bedraagt. In 2011 was dit lager, ongeveer € 200.000 omdat er nog een groot aantal grote projecten speelden, waaronder De Nieuwe Kolk en de projecten van de FlorijnAs. In de begroting 2014 is het risicoprofiel van het grondbedrijf bijgesteld. Het risico van onderdekking op de projecten blijft. Dit heeft ook te maken

met de bezuinigingsmaatregelen die nog op ons afkomen. Het risicobedrag dat ingeschat wordt bedraagt met de huidige kennis op dit moment ongeveer 500.000

Bedrijfsvoering: Regiefunctie en overhead bedrijfsvoering

Naast de gevolgen van de economische crisis komt de overhead van de bedrijfsvoering onder druk doordat een aantal organisatieonderdelen van de gemeente Assen op afstand komen te staan. Hierbij kan gedacht worden aan de RUD, WERKpunt!, de ontwikkeling van de Veiligheidsregio en de ontwikkeling van Welzijnsorganisatie 2.0. Met het op afstand zetten van bedrijfsonderdelen stijgen de kosten van de achterblijvende overhead. Wij ramen het risico hiervoor op pm, omdat de risicobedragen hiervoor op dit moment lastig in te schatten zijn.

Bedrijfsvoering: frictiebudget

De plaatsingen in de nieuwe organisatie nagenoeg afgerond. Wij hebben rekening gehouden met een frictiebudget. Het risico is aanwezig dat het frictiebudget ontoereikend blijkt te zijn. Het risicobedrag is nog niet in te schatten.

Programma	Algemene dekking (bedrijfsvoering)
Risicobedrag	€ 480.000 en p.m.
Kans	60%

Sociale woningbouw en exploitatie gemeente Assen

Woningcorporaties worden als gevolg van de maatregelen ten aanzien van de sociale huursector uit het Regeerakkoord (oktober 2012) en het Woonakkoord (februari 2013) ernstig beperkt in hun vermogen om te investeren in onder andere nieuwbouw van woningen. Hierdoor dreigt op termijn een tekort aan betaalbare huurwoningen. De afgelopen periode hebben wij de mogelijkheden verkend om dit te voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat de gemeente zelf sociale huurwoningen mag bouwen en deze in principe kostendekkend kan exploiteren.

De gemeente is voornemens om sociale woningbouw te realiseren en exploiteren. Het streven is erop gericht de eerste tranche sociale huurwoningen in de periode 2014/2015 te realiseren. Het financiële beleidsmatig geformuleerde uitgangspunt is om op eigen kracht, dat wil zeggen zonder dat daarvoor van de gemeente behoefte te worden bij-

gedragen, sluitende woning-/vastgoedexploitatie te realiseren. Dit betekent dat mogelijke financiële tegenvallers niet op de algemene middelen van de gemeente worden afgewenteld. Deze moeten gedekt worden vanuit een voor dat doel binnen de woningexploitatie te vormen risicoreserve. Het zelf

bouwen door de gemeente brengt mogelijk risico's met zich mee op het gebied van het Emu-saldo en heeft invloed op de financieringsbehoefte van de gemeente. De financieringsbehoefte bij de gemeente stijgt hierdoor

Risico's ten gevolge van opneinderegelingen

Decentralisatie: Jeugd, AWBZ, Participatiewet

Alle decentralisaties worden uitgevoerd met forse kortingen (jeugd 18%, begeleiding/dagbesteding-/persoonlijke verzorging 25%, participatiewet). De verdeelsleutels die hiervoor gebruikt gaan worden staan nog ter discussie. Assen heeft een afwijkende populatie met relatief veel mensen die zorg ontvangen, kwetsbaar zijn en weinig laag geschoolde arbeidsplaatsen. Het budget voor de Hulp bij Huishouden wordt met 75% gekort, dit heeft consequenties voor veel Asser burgers, zowel in de dienstverlening als in de arbeidsmarkt.

Daarnaast is onduidelijk hoeveel beleidsvrijheid de wet- en regelgeving zal geven. De concept Jeugdwet bevat nog vele open einden. De afbouw/wijziging van landelijke regelgeving zal extra druk leggen op onze uitvoeringsbudgetten; beperking WW, beperking Wajong en verhoging AOW-leeftijd zal extra druk geven op onze WWB-budgetten. Het open einde karakter van de regelingen is een risico.

Ook blijft de Wet maatschappelijke ondersteuning een opneinderegeling. Daarnaast zijn in het kader van bezuinigingsmaatregelen in de afgelopen jaren besluiten genomen om bestaand en nieuw beleid te financieren vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning-gelden, waardoor het risico op volledige uitputting dan wel overschrijding van het beschikbare budget voor voorzieningen groter wordt. De inschatting van het risicobedrag is moeilijk omdat verdeelsleutels en bedragen nog niet bekend zijn.

Programma	Zorg en welzijn
Risicobedrag	pro memorie
Kans	75%.

Wet werk en bijstand en fonds werk en inkomen

De middelen voor de uitvoering van de rijksregelingen Wet werk en bijstand worden door het Rijk beschikbaar gesteld op basis van landelijke indicatoren. Afwijkingen op lokaal niveau zijn voor onze rekening. Het uitkeringsniveau wordt door het Rijk vastgesteld op basis van de landelijke cijfers van bijstandsccliënten.

Wij zijn belast met de uitkeringskosten, die een opneindekarakter hebben. Als gevolg van de economische recessie is de ontwikkeling van het aan-

tal bijstandsccliënten een risico. Daarnaast is het de verwachting dat er grote wijzigingen zullen plaatsvinden in de sociale zekerheidswetgeving en dat deze wijzigingen grote gevolgen hebben voor de intergemeentelijke sociale dienst en daarmee het programma Werk en Inkomen van de gemeente.

Er ligt een wetsvoorstel (Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap) voor besluitvorming bij de Eerste Kamer die naar verwachting financiële gevolgen heeft voor de kosten voor bijzondere bijstand. De kring van personen die in aanmerking komen voor beschermingsbewind verruimt. Inwoners die de kosten van de bewindvoerder niet kunnen betalen, kunnen hiervoor bijzondere bijstand verleend krijgen. Bijzondere bijstand is een opneinderegeling; de extra kosten komen voor rekening van de gemeente. De uitzetting wordt geschat op circa + 35%. Voor Assen betekent dat een risico van circa € 50.000,-. De datum van inwerkingtreding is van de nieuwe wet is nog onbekend.

Programma	Werk en Inkomen
Risicobedrag	€ 5.000.000
Kans	50%

Vergunning en Handhaving

Op het werkterrein Vergunning & Handhaving van de afdeling Publiekszaken, is sprake van een aantal lopende en aankomende ontwikkelingen die door de cumulatie ervan leiden tot risico's. Deze risico's zijn enerzijds financieel van aard en anderzijds hebben ze betrekking op de ambities en dienstverlening van de gemeente Assen. In die zin zijn de vorming van Regionale Uitvoerings Diensten te noemen. De RUD is in 2013 opgericht en wordt in 2014 operationeel. Om de kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting bij de RUD op het gewenste niveau te brengen, zullen er vanuit de gemeenten personele capaciteit en/of financiële bijdragen geleverd moeten worden. Ingeschat wordt dat de huidige personele bezetting binnen de gemeente Assen lager is dan het gewenste niveau dat vanuit de RUD verlangd wordt. Er bestaat dus een kans dat Assen meer moet bijdragen dan begroot.

Programma	Bestuur en Burger
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Bezuinigingen 2011-2014 Vergunningverlening en Handhaving

In het meerjarenbezuinigingsplan dat door uw raad is vastgesteld ligt er een aantal taakstellingen bij Vergunningverlening & Handhaving: Dit betreft onder andere een taakstelling op het budget van vergunningen € 80.000. Deze taakstelling kan gerealiseerd worden door middel van het lean maken van de vergunningenprocedure. De andere taakstelling betreft de vereenvoudiging van de Algemene Plaatselijke Verordening. Dit moet een bedrag van € 60.000 opleveren. De bezuinigingen brengen risico's met zich mee op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

Programma	Bestuur en burger
Risicobedrag	€ 675.000 totaal
Kans	pro memorie

Nieuwe Gemeentelijke Basis Administratie

In 2014 zijn uitgaven te verwachten voor de aanbesteding (in Dimpactverband), software voor de mogelijke koppeling met D3S (Dimpact datadistributie systeem) en wellicht modules. Deze zullen bij het projectplan worden gespecificeerd. Op termijn worden ook kosten verwacht voor hosting.

Programma	Bestuur en burger
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie)

Volgens een rekenformule vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Milieu komen de projectkosten voor Assen uit op ongeveer € 168.000. In het op te stellen projectplan zal een begroting worden opgenomen specifiek voor Assen. Op basis daarvan moeten we bezien hoe deze kosten kunnen worden gedekt. Het risico is dat er onvoldoende dekking aanwezig is.

Programma	Bestuur en burger
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Transitie jeugdzorg

Het kabinet wil een nieuw stelsel voor de zorg voor jeugd. Doel is een einde maken aan de bureaucratie en de versnipperde hulpverlening in de jeugdzorg, en:

- kinderen en jongeren beter te laten participeren in de samenleving;
- overheidsmiddelen effectiever en efficiënter in te zetten;
- de overheid en betrokken instellingen beter in staat te stellen effectieve zorg en ondersteuning te bieden.

De komende jaren vindt daartoe de transitie van de brede jeugdzorg naar gemeenten plaats. Dit is een complexe opdracht. Bovendien heeft zij verstrekkende gevolgen voor posities, rollen en taken voor alle bij de zorg voor jeugd (en hun omgeving) betrokken partijen (ouders en jeugdigen, overheden, financiers, aanbieders en ondersteuners).

Het gaat om het benutten van kansen, het doorvoeren van veranderingen en het versterken van de samenwerking. Op alle niveaus – van beleid tot uitvoering – zijn stappen en projecten nodig om de veranderingen door te voeren en te borgen.

De transitie jeugdzorg gebeurt in één keer, dus niet - zoals in eerdere bestuurlijke afspraken was vermeld - gefaseerd. Bestuurlijk is afgesproken dat 1 januari 2015 de streefdatum voor de overheveling wordt. Binnen deze transitie kent de gemeente een gedeeltelijke beleidsvrijheid.

De hoogte van de extra uitvoeringskosten ten gevolge van de invoering van de nieuwe wet en van de rijksvergoeding die daar tegenover zijn bij de meicirculaire 2013 bekend geworden. De transitie brengt de volgende financiële risico's met zich mee, waarvan ook gemeente de gevolgen kan voelen:

Financieel risico (lopende verplichtingen)	Mogelijke beheersmaatregelen
Beëindiging van bestaande (lokale) subsidierelaties. Termijn van afbouw: mogelijk onvoldoende tijd voor omschakeling naar inkoop-/subsidierelatie met gemeenten	Afspraken met provincie/algemene Wet bijzondere ziektekosten/zorgverzekeraars over overdrachtsregelingen.
Mogelijk onvoldoende goed gekwalificeerd personeel beschikbaar. Hetgeen kan leiden tot frictiekosten/personele kosten bij instellingen en tot onrust op (lokale) arbeidsmarkt.	Afspraken met provincie en instellingen over overgangsregelingen personeel (mens volgt werk). Arbeidsmarkteffecten monitoren.
Overdracht van lopende verbetertrajecten die door oude financiers worden bekostigd. Onduidelijkheid over consequenties van vervallen 'recht op zorg'.	Afspraken met provincie/algemene Wet bijzondere ziektekosten/zorgverzekeraars over overname verplichtingen door gemeenten.
Onduidelijkheid over omvang, duur en kosten doorlopende, oude aanspraken.	Komen tot overdrachtsregelingen (inclusief afspraken over herindicatie) met oude financiers.
Financieel risico (overig)	Mogelijke beheersmaatregelen
Onzekerheid over toekomstig verdeelmodel en financieringssystematiek	Nauw volgen van Transitieagenda's jeugdzorg en begeleiding/dagbesteding
Onzekerheid over toekomstige taakstelling Bureau Jeugdzorg en (lokale) zorgaanbieders	Nauw volgen van Transitieagenda's jeugdzorg en begeleiding/dagbesteding

Rijksbijdragen aan gemeenten

De zorg voor kinderen en opvoeders wordt in het huidige stelsel gefinancierd door meerdere partijen. Gemeenten, provincies, Rijk en zorgverzekeraars hebben hierbij allen hun eigen verantwoordelijkheid. De gemeente wordt per 1 januari 2015 als beleidsmaker, opdrachtgever, uitvoerder en financier verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdzorg.

Met de decentralisatie van de jeugdzorg (en vertraagde decentralisatie van de algemene Wet bijzondere ziekte-kostenbegeleiding) naar gemeenten verandert dus ook de financieringsstructuur. Dit is een risico waarmee de gemeente te maken krijgt. In bovenstaand schema is de aard daarvan geschetst. Van belang is daarbij in acht te nemen dat door de decentralisaties een meer integrale benadering van de zorg voor jeugd en gezin mogelijk wordt. Dit betekent ook dat bij het inschatten van risico's en het nemen van beheersmaatregelen kritisch gekeken moet worden of er effecten zijn te voorzien die van invloed zijn op andere velden dan waarvoor de maatregel was bedoeld. Dit kan zowel positief als negatief zijn; bezuiniging op de ene voorziening kan immers ook een toenemende vraag op een andere voorziening creëren (waterbedeffect).

Voor zowel de jeugdzorg als voor de (vertraagde) algemene Wet bijzondere ziektekosten-begeleiding wordt het gedecentraliseerde budget straks bij elkaar gevoegd tot één niet-geoordeelde decentralisatieuitkering van het Rijk aan gemeenten. Gemeenten ontvangen de decentralisatie-uitkeringen via het Gemeentefonds. Inmiddels is de wettekst voor de Jeugdzorg bekend en zijn de voorlopige bedragen in de Meicirculaire bekend. Het definitieve verdeelmodel en de financieringssystematiek worden pas medio 2014 bekend. Wel is duidelijk hoeveel besparing gemeenten in totaal in het jeugddomein moe-

ten realiseren. Dit bedrag loopt op van € 80 miljoen in 2015 tot € 300 miljoen vanaf 2017.

De transitie van de zorg voor jeugd (jeugdzorg, dagopvang en begeleiding) gaat dus met grote (financiële) onzekerheden en risico's gepaard. Wachten op volledige zekerheid is echter niet mogelijk. Nú vindt al beleidsontwikkeling plaats. Er zijn verschillende manieren om te sturen op risicobeheersing. Deze aspecten moeten aan de voorkant, dus bij het ontwerpen van het beleid, betrokken worden. Dan kunnen keuzes gemaakt worden, of kan ingespeeld worden op risico's die vastzitten aan bepaalde beleidskeuzes. Door deze aspecten bij het ontwerp van het beleid te betrekken wordt de basis gelegd om als gemeente 'in control' te blijven over de transities van de zorg voor jeugd. Om tot een optimale risicobeheersing te komen worden (in samenspraak met de Drentse pilot jeugd) (deel)notities uitgewerkt aangaande:

- Mobiliteitspool
- Toeleiding
- Inkoop en Financiering
- Sturing en verantwoording
- Cliënt en kwaliteit

Meicirculaire 2013 en actualisering risicoprofiel

De budgetten uit de Meicirculaire zijn gebaseerd op historische gegevens. In de meicirculaire 2014 wordt het objectief verdeelmodel bekend op basis waarvan de middelen voor de jeugdzorg in 2016 verdeeld worden. Er is, zo blijkt uit de meicirculaire nog onzekerheid over de ramingen. In de Meicirculaire is landelijk rekening gehouden met € 3,3 miljard. Dit bedrag is gehanteerd voor de verdeling over de gemeenten. Het brutobedrag waarover nog onzekerheid is lag hoger. In die 3,3 miljard is

ook rekening gehouden met de taakstelling. Deze bezuiniging bedraagt € 120 miljoen voor 2015 en loopt verder op tot € 300 miljoen in 2016 en € 450 miljoen structureel vanaf 2017.

Uit deze meicirculaire 2013 komt naar voren dat de gemeente Assen € 22,3 miljoen ontvangt. Hiermee heeft het Rijk 4 miljoen (=15%) bezuinigd op de oorspronkelijke budgetten. Ten tijde van het schrijven is het nog lastig in te schatten op welke wijze de bezuiniging in Drenthe gerealiseerd zal moeten worden in 2015. Op het moment dat de Meicirculaire herrekend wordt naar een objectief verdeelmodel hebben wij de voorlopige inschatting dat Drenthe naast de landelijk opgelegde bezuiniging ook te maken krijgt met negatieve herverdeeffecten ten opzichte van het landelijk beeld. Zodra hier mee duidelijkheid over is wordt dit meegenomen in het risicoprofiel.

Risico's met betrekking tot de zogenaamde verbonden partijen

Het algemene risico inzake de verbonden partijen betreft calamiteiten die zich kunnen voordoen bij de vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen waarin de gemeente op enigerlei wijze financieel en bestuurlijk participeert. Dit risico kan variëren van verlies of afwaardering van ingebracht kapitaal tot het moeten deelnemen in verliesafdekking. De risico's zijn het grootst bij verbonden partijen waarin onze gemeente een groot financieel belang heeft. Voorbeelden hiervan zijn de intergemeentelijke sociale dienst en Alescon.

Wij werken aan verbetering van de sturing op verbonden partijen door duidelijke 'prestatieafspraken' te maken. Deze zijn gericht op het leveren van betere kwaliteit van producten en diensten. Tevens ontstaat meer inzicht in mogelijke financiële risico's. Onze gemeente wordt rechtstreeks aangesproken op de financiële resultaten van gemeenschappelijke regelingen. Bij andere partijen, zoals stichtingen, is de financiële relatie formeel beperkt tot de afgesproken bijdragen. Hoe dit feitelijk uitpakt hangt af van de politiek-bestuurlijke afweging.

Wij hebben de verbeteringen rondom de sturing op verbonden partijen in gang gezet. De notitie verbetering aansturing verbonden partijen is op 23 augustus 2010 aan uw raad ter kennisname aangeboden. In 2012 zijn nieuwe richtlijnen geformuleerd voor de begroting en jaarrekening van de verbonden partijen om te bereiken dat uw raad deze beter kan aansturen.

In het bijzonder kan naast de voornoemde visie rondom verbonden partijen het volgende worden opgemerkt.

Tenslotte

De transitie jeugdzorg is naast een lokaal proces ook een (boven)regionaal proces: het komende jaar zal Assen - onder andere in het kader van de Drentse pilot jeugd - verder investeren in samenwerking in de regio om daar waar nodig te komen tot een (bovenregionale) regionale aanpak in de transitie van de jeugdzorg. Op het niveau van de gemeente Assen hebben wij een aantal risico-sessies gehouden om hiermee het risicoprofiel voor onze gemeente helder voor het vizier te krijgen.

Programma	Zorg en welzijn
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Intergemeentelijke sociale dienst (ISD)

De intergemeentelijke sociale dienst heeft als weerstandsvermogen een reserve bedrijfsvoering en een voorziening bijstandsdebiteuren. Beide vermogensbestanddelen zijn gemaximeerd. De bedrijfsvoeringreserve is gemaximeerd tot 5% van de totale bedrijfsvoeringbegroting en de voorziening is gemaximeerd tot 15% van het uitstaande vorderingstotaal. Voor alle overige producten geldt dat reserves en voorzieningen bij de deelnemende gemeenten zijn ondergebracht. Het gaat hier om het I-deel, het W-deel en het Meedoenbeleid.

Programma	Werk en Inkomen
Risicobedrag	€ 1.250.000
Kans	25%

Alescon

Het (voorlopig) uitblijven van de Participatiewet en het terugdraaien van bezuinigingen op de Wet sociale werkvoorziening voor 2014 is direct van invloed op de begroting Alescon 2014 en daarmee ook de begroting 2014 van de gemeente Assen.

De daarbij behorende onduidelijkheid over de financiering van de Wet sociale werkvoorziening leidt tot een risico ten aanzien van de dienstverbanden bij Alescon. Alescon heeft over het algemeen SW-medewerkers in vaste dienst, waarbij een wijziging in beleid of financiering tot een financieringsrisico kan leiden van de SW.

In de beleidsnotitie Modernisering Wet sociale werkvoorziening (vastgesteld door uw raad in juni 2008) hebben wij afgesproken om enkele gekwan-

tificeerde risico's op te nemen in onze paragraaf weerstandsvermogen. Daarvoor is het risicobedrag voor het jaar 2012 aangehouden.

De totale risico's bedragen € 650.000. Ons aandeel in dit risico is vastgesteld op € 238.000 en bestaat uit een achtergestelde lening aan Asp bv en de rekening-courantverhouding van enkele bv's. Mogelijke betaling daarvan door Alescon is niet verwerkt in de exploitatie en de vermogenspositie van Alescon.

Programma	Werk en inkomen
Risicobedrag	€ 238.000
Kans	30%

Plateau openbaar onderwijs Assen

Per 1 januari 2011 is de bestuurscommissie Plateau openbaar onderwijs Assen financieel ontvlochten van de gemeente Assen. Plateau beheert nu onder andere haar eigen financiële administratie en ontvangt rente-inkomsten over haar vermogen. Eind 2011 is een gezamenlijke projectgroep gestart met een onderzoek naar de mogelijke bestuurlijke zelfstandiging van het Plateau. Eén van de argumenten voor de financiële ontvlechting en bestuurlijke zelfstandiging is dat Plateau heeft aangegeven op die manier de bezuinigingen structureel te kunnen invullen.

In het onderzoek naar de mogelijke bestuurlijke zelfstandiging van Plateau Openbaar Onderwijs is een financiële analyse gemaakt. Uit deze analyse is gebleken dat er verschillen zaten tussen de balansen van de gemeente en Plateau Openbaar Onderwijs. Deze verschillen kunnen worden verklaard doordat de gemeente en Plateau Openbaar Onderwijs onderworpen zijn aan verschillende verslaggevingsvoorschriften voor verantwoording aan het ministerie. De gemeente is gehouden aan het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) en het Plateau Openbaar Onderwijs is gehouden aan de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en het Elektronisch Financieel Jaarverslag (EFJ). Door het rechtek van deze verschillen heeft er in 2011 bij Plateau Openbaar Onderwijs een (forse) eenmalige boekhoudkundige correctie plaatsgevonden op het eigen vermogen.

Uit de begroting 2013 van het Plateau Openbaar Onderwijs blijkt dat er onzekerheden zijn over het financieel meerjarenperspectief. Het onderwijs heeft te maken met (landelijke) bezuinigingen en daarnaast is er in Assen sprake van een (beperkte) krimp van het aantal basisschoolleerlingen. In de begroting 2013 en volgende zitten daarom zowel een aantal kansen (bezuinigingen die worden uitgesteld of niet doorgaan) als risico's (bezuinigingen die wel blijven, krimp van het aantal leerlingen, afvloeiing personeel) die ervoor zorgen dat het fi-

nancieel meerjarenperspectief nog onvoldoende zekerheden kan bieden. Als gevolg van deze ontwikkelingen is het project tot nader orde opgeschort en werken Plateau Openbaar Onderwijs en de gemeente Assen in reguliere setting aan een reeel meerjarenperspectief.

Opschorten van het project heeft gevolgen voor de bezuinigingstaakstelling van € 260.000 die per 2013 is ingeboekt op de gemeentelijke bijdrage aan Plateau. Deze bezuiniging wordt voor 2013 incidenteel gerealiseerd. De structurele invulling van de bezuiniging moet nog geformuleerd worden. Het risico is de realisatie per 2014.

Programma	Onderwijs
Risicobedrag	€ 300.000
Kans	75%

Huisvesting onderwijs van het Dr. Nassau College en het Vincent van Gogh College

Uw raad heeft een krediet beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van het Dr. Nassau College, locatie Quintus en het Vincent van Gogh College en de nieuwbouw locatie Penta van het Dr. Nassau College. Het krediet is taakstellend. Uit de risicoparagraaf behorend bij het raadsvoorstel is een aantal risico's benoemd. De ramingen zijn gebaseerd op normbedragen. Binnen het krediet is rekening gehouden met tijdelijke huisvesting op basis van normbedragen. De huidige gebouwen van het Vincent van Gogh College kunnen tijdens de bouw in gebruik blijven, voor een aantal klassen maakt de school gebruik van de schoolgebouwen aan de Epe en de Lottingsstraat. Door de nieuwbouw van het Dr. Nassau College gefaseerd uit te voeren is tijdelijke huisvesting tot een minimum niet nodig. Doordat bestemmingsplannen gewijzigd moeten worden is bij Vincent van Gogh vertraging ontstaan. De bouw is gestart in oktober 2012. Het gebouw wordt eind 2013 opgeleverd. Er is eveneens sprake van vertraging bij de locatie Quintus.

In het voorstel was nog onduidelijkheid over de financiering van de grond van het Vincent van Gogh college. Inmiddels is gebleken dat de gemeente juridisch eigenaar is van de gronden. Daarmee is het risico voor aankoop van het terrein vervallen.

Wij zullen door strakke monitoring eventuele risico's zoveel mogelijk beperken. Het beschikbaar gestelde krediet is leidend. Het uitgangspunt is dat risico's binnen het krediet worden opgevangen.

Programma	Onderwijs
Risicobedrag	€ 750.000
Kans	20% tot 40%

Gemeentelijke Kredietbank Drenthe (GKB)

Ondanks het feit dat de nieuwe wet de gemeente verantwoordelijk maakt voor schuldhelpverlening heeft het Rijk hiervoor geen extra middelen beschikbaar gesteld. Voor 2014 en volgende jaren is, na aftrek van de taakstelling een budget van € 502.000 beschikbaar. In voorgaande jaren werd dit budget aangevuld met rijksmiddelen en re-integratie-middelen.

In 2013 bedroegen de werkelijke kosten ruim € 1 miljoen. Zoals beschreven valt er voor 2014 hooguit een dempende werking te verwachten van de groei van het aantal klanten en dus ook van de kosten. Anders geformuleerd: zonder (structurele) beleidswijzigingen al dan niet gepaard gaand met een verhoging van het budget kan voor 2013 een tekort van € 500.000 ontstaan.

Programma	Werk en inkomen
Risicobedrag	€ 500.000
Kans	80%

GGD (gemeentelijke gezondheidsdienst Drenthe)

De algemene reserve van de GGD zit nog niet op het gewenste minimumniveau van € 433.000, zijnde 5% van de begroting van het wettelijke basistakenpakket. Ieder jaar komen we wel dichterbij de buurt van dit doel. Mogelijke tegenvallers binnen het wettelijke basistakenpakket kunnen derhalve beperkt binnen de GGD zelf worden opgevangen.

De risicoreserve voor de additionele taken ligt inmiddels bijna op het gewenste niveau ad € 686.000.

Daarentegen is bij een aantal andere reserves en voorzieningen, bestemd voor afdekking van bedrijfsrisico's, het plafond overschreden. Dit heeft geresulteerd in terugbetaling van die deelnemers.

Programma	Zorg en welzijn
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Lange termijn exploitatie De Nieuwe Kolk

Bij de Voorjaarsnota is de herziene exploitatie voor De Nieuwe Kolk aan u voorgelegd. U heeft ingestemd met versneld inzetten van de Weiersstraatreserve om de exploitatietekorten af te dekken. De huidige verwachting is dat rond het jaar 2025 de Weiersstraatreserve leeg is en niet meer is in te zetten voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk. Hierdoor ontstaat vanaf dat moment

een ingeschat exploitatietekort van € 2,5 miljoen. Dit tekort loopt verder op wanneer de dekking van de Essent-middelen, die ten grondslag liggen aan de € 1 miljoen die bij de begroting 2012 beschikbaar gesteld zijn wegvallen in 2032.

Programma	Kunst en cultuur
Risicobedrag	€ 3,15 miljoen
Kans	90%

Exploitatie van partijen in De Nieuwe Kolk

De partijen die gehuisvest zijn in De Nieuwe Kolk hebben te maken met onzekerheden in de exploitatie. Het onzekere economische tij en de bezuinigingen zijn hier mede debet aan. Het risico is aanwezig dat de huisvestingslasten zwaar drukken op deze exploitaties. Voor de partijen die subsidie ontvangen van de provincie, Biblionet en het Centrum voor Beeldende Kunst, spelen de bezuinigingen een belangrijke rol. Het risico is aanwezig dat deze partijen op termijn problemen krijgen in hun exploitatie, waaronder de kosten voor huisvesting. Voor het Centrum van Beeldende Kunst is het risico groot. De maatregel die genomen is, is de inzet van de reserve Weiersstraat. Het risico is dat De Nieuwe Kolk op termijn te maken kan krijgen met leegstand.

Programma	Kunst en cultuur
Risicobedrag	pro memorie
Kans	40%

Hulpverleningsdienst Drenthe (HVD)/ Veiligheidsregio Drenthe

Per 1 januari 2014 is de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een feit. De VRD is ontstaan uit de hulpverleningsdienst Drenthe samen met de 12 gemeentelijke Brandweerkorpsen. Het bestuur van de VRD heeft gesteld dat de kwaliteit van de basis brandweezorg op minimaal het huidige niveau moet blijven. Daarnaast heeft de VRD zichzelf een bezuinigingstaakstelling opgelegd van 5 % in 2014, en 5 % in 2015, die vervolgens structureel in de meerjarenbegroting door werkt. Voor alsnog is de taakstelling incidenteel in de begroting van de VRD verwerkt. Of de VRD de bezuiniging ook structureel realiseert, en de mate waarin, is onzeker.

Programma	Veiligheid
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Risico's grondexploitaties en projecten

Risico's op grondexploitaties moeten binnen het Grondbedrijf worden opgevangen. Een deel van de risico's wordt binnen de exploitatieberekeningen opgevangen onder de post onvoorzien. Voor mogelijk optredende risico's is een weerstandsreserve gevormd.

Afgelopen jaar is bij het opstellen van de begroting per exploitatiegebied een analyse gemaakt van kosten, opbrengsten en risico's. Op grond hiervan zijn keuzes gemaakt om de ontwikkeling van de algemene reserve van het Grondbedrijf op aanvaardbaar niveau te houden.

De huidige moeilijke economische situatie is van grote invloed op de ontwikkelingen binnen het Grondbedrijf. Bij het actualiseren van de calculaties is hiervoor een inschatting gemaakt.

Bij het opstellen van de jaarrekening is op basis van de actuele calculaties de afwaardering van de complexen bepaald.

Risico's die cijfermatig niet zijn opgenomen in een calculatie, moeten worden afgedekt door de weerstandsreserve binnen het Grondbedrijf. De weerstandsreserve is rekenkundig bepaald op basis van de Iflo norm en wordt onderbouwd door risicoanalyses.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de jaarrekening van het Grondbedrijf.

FlorijnAs

Risicomangement

Periodiek worden de risico's op project- en programmaniveau geactualiseerd. Indien nodig worden naar aanleiding van wijzigingen in de projecten nieuwe risico inventarisaties opgemaakt.

In 2013 zijn de belangrijkste risico's aan uw raad gepresenteerd en maken onderdeel uit van de kwartaalrapportage. Na de zomer is een start gemaakt met het kwantificeren van de risico's, de resultaten hiervan zijn opgenomen in de derde kwartaalrapportage en zijn aan uw raad gepresenteerd in een informatieve bijeenkomst in oktober 2013. Dit resultaat kon nog niet worden verwerkt in het risicobedrag voor deze paragraaf omdat de gegevens op het moment van samenstellen van deze tekst nog niet beschikbaar waren.

Tijd

In het convenant tussen Rijk en regio van 23 juni 2008 is een kasritme opgenomen voor de uitbetaling van de Bereikbaarheidsprojecten. Het convenant gaat er vanuit, gelet op het aangegeven kas-

ritme, dat de concrete projecten in 2020 zijn afgerond. Voor deze projecten is niet de vraag óf zij zullen worden uitgevoerd alleen hoe en wanneer. Om de risico's te minimaliseren wordt er op gestuurd dat voor 2020 alle verplichtingen zijn aangegaan en de projecten zijn afgerond. De huidige planning laat zien dat het aannemelijk is dat de projecten dan zijn afgerond. Het Rijk wordt jaarlijks op de hoogte gehouden van de voortgang van de FlorijnAs projecten.

Door te sturen op planning en de bewaking van de scope en de ambities en zinvol gebruik te maken van Crisis- en Herstelwet kan het risico dat de planning uitloopt worden beperkt.

Een ontwikkeling vraagt bijzondere aandacht: uit een in opdracht van ProRail uitgevoerde studie naar niet gesprongen explosieven blijkt dat een groter gebied dan verwacht door oorlogshandelingen niet zonder meer veilig genoeg is voor het doen van reguliere bodemonderzoeken. Een adviesbureau is inmiddels in de arm genomen om mogelijke oplossingen en maatregelen in kaart te brengen. Een aanvraag voor subsidie van de kosten van het opruimen is in voorbereiding.

Scope

In de overeenkomst van oktober 2010 met de provincie Drenthe is een inspanningsverplichting afgesproken om € 20 miljoen in te verdienen voor de concrete RSP-projecten Bereikbaarheid. De inverdiendaakstelling is van toepassing op de vier concrete bereikbaarheidsprojecten Blauwe As, Stationsgebied, Stadsboulevard en Assen-Zuid infrastructuur.

De inverdiendaakstelling kan nog steeds worden gerealiseerd omdat enerzijds op een aantal projecten aanbestedingsvoordelen worden verwacht en deels al is gerealiseerd en er anderzijds op een aantal projecten waarschijnlijk versobering mogelijk is. Om controle te houden op het halen van de inverdiendaakstelling is afgesproken dat er regelmatig een bestuurlijk overleg plaatsvindt tussen provincie en gemeente waarin de planning, financiële kaders, risico's en voortgang van de inverdiendaakstelling worden vastgesteld.

Voor het werklandschap Assen-Zuid en het Havenkwartier is de grondexploitatie niet sluitend. Bij de bepaling van het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is hiermee rekening gehouden in de integrale afwegingsnotitie Grondbedrijf. Voor het werklandschap Assen zuid is een exploitatieplan en een grondexploitatie vastgesteld.

Voor het Havenkwartier geldt dat er nog veel onzekerheden zijn. Vooral ten aanzien van de programmering, dichtheden en woningbouwtypes: er zullen nog diverse uitgangspunten bepaald moeten worden. De stedenbouwkundige visie met bijbehorende grondexploitatie geeft hier inzicht in.

De risico's worden inzichtelijk en beperkt op het moment dat de grondexploitatie wordt vastgesteld.

Financiering

Door het ministerie van Financiën is over de rijksbijdrage RSP van 2012 een korting toegepast van 7%. Dit omdat het ministerie van mening is dat er bij de RSP-projecten sprake is van een btw voordeel: de rijksbijdrage is inclusief btw en de btw op de uitgaven kan worden gecompenseerd. In het rijksconvenant van 2008 staat echter vermeld dat de RSP-gelden inclusief btw zullen worden uitbetaald door het Rijk. Voor het jaar 2013 is op basis van de actuele raming van de uitgaven besloten om de bijdrage voor 2013 in 2014 te laten uitbetalen door het Rijk (de rijksbijdrage tot en met 2012 is voldoende om de uitgaven tot en met 2013 te financieren). De gedachte is dat het ministerie in 2014 geen korting toepast omdat dan een plafond in werking treedt voor het btw-compensatiefonds.

De financiering van de RSP-projecten Bereikbaarheid FlorijnAs is als volgt geregeld (bedragen op prijspeil 2013):

Rijksbijdrage	€ 153,5 miljoen
Regionale cofinanciering:	
1. Gemeente Assen	€ 16,9 miljoen
2. Gemeente Assen	€ 13,6 miljoen
3. Provincie Drenthe	€ 13,7 miljoen
4. Regio Groningen Assen	€ 13,7 miljoen
	<hr/>
	€ 57,9 miljoen
Totaal	€ 211,4 miljoen

Ad 1: Een van de afspraken uit het convenant uit 2010 met de provincie is dat provincie de aanleg van de Norgbrugtracé voor een bedrag van € 14,0 miljoen en de bijdrage in de verdubbeling van de N33 voor € 2,0 miljoen overneemt. Bij de gemeente valt de hiervoor gereserveerde dekking van € 16,0 miljoen (prijspeil 2013 € 16,9 miljoen) vrij en wordt ingezet voor de cofinanciering van de FlorijnAs.

Een bedrag van € 6,9 miljoen wordt gedekt uit de algemene reserve Grondbedrijf en een bedrag van € 6,1 uit de Reserve Grote Projecten. In deze dekking is aangenomen dat een bedrag van € 1 miljoen uit beheerfondsen kan worden gedekt en een

bedrag van € 2 miljoen uit te compenseren btw. Deze dekking is nog niet zeker.

Ad 2 tot en met 4: Een andere afspraak uit het convenant uit 2010 met de provincie is dat een bedrag van € 39 miljoen van de rijksbijdrage RSP Bereikbaarheid wordt gebruikt voor financiering van openbaar vervoer projecten in Zuid Oost Drenthe. Dit bedrag wordt gecompenseerd door een bijdrage van de provincie van € 13 miljoen en een bijdrage van de regio Groningen – Assen van € 13 miljoen (respectievelijk € 13,7 miljoen op prijspeil 2012). De bijdrage van de regio Groningen-Assen wordt nu middels een concrete aanvraag bij de RGA zeker gesteld.

De bijdrage van de provincie wordt verrekend met de doorbetaling van de financiering van € 39 miljoen voor Zuid Oost Drenthe.

De gemeente draagt eveneens € 13 miljoen bij als cofinanciering (€ 13,6 miljoen op prijspeil 2013). Hiervan is inmiddels € 11,7 miljoen zeker gesteld. Voor het restant van € 1,9 miljoen kan nog dekking worden gevonden tot 2020. Vanuit de geplande onderhoudswerkzaamheden binnen de reikwijdte van het programma FlorijnAs is nog cofinanciering mogelijk.

Programma	FlorijnAs
Risicobedrag	Nog bepalen aan de hand van de kwantificering van de risico's
Kans	Nog bepalen aan de hand van de kwantificering van de risico's
Te dekken uit	Voorziening RSP

Betaald parkeren

Als gevolg van de uitbreiding van het aantal parkeergarages in de afgelopen jaren is het kapitaalbeslag door het parkeerbedrijf toegenomen. De bekostiging vindt plaats uit de parkeerinkomsten. Daarbij wordt voor de lange termijn een zekere groei van het aantal parkeerders verondersteld die is gekoppeld aan de verwachte toename van inwoners van de gemeente. Zoals bekend, is in 2012 het verwachte inwonersaantal voor Assen naar beneden bijgesteld van 80.000 naar ruim 75.000 inwoners in 2030. Deze bijstelling zal zijn weerslag op betaald parkeren hebben. Verder zijn aan de groei een aantal incidentele groeielementen gekoppeld, zoals de realisatie van De Nieuwe Kolk en de functies in de Citadel.

Tevens is uitgegaan van een tariefstijging voor betaald parkeren zonder dat dit leidt tot vraaguitval. De parkeer-inkomsten staan echter wel onder druk. Oorzaak hiervan is onder andere dat het

koopgedrag van consumenten verandert; een voorbeeld hiervan is de verschuiving van aankopen via webwinkels op internet in plaats van winkelen in de stad. Daarnaast heeft de huidige recessie ook effecten op het parkeergedrag en daarmee op de parkeerinkomsten. Middels een parkeermarketing onderzoek zal inzicht worden verkregen in motiva-

tie en wensen van parkeerders in Assen. Het doel is onder andere het parkeerproduct beter af te stemmen op deze wensen.

Programma	Mobiliteit
Risicobedrag	€ 300.000
Kans	50%

Overige risico's

Garantstellingen

Wij voeren een terughoudend garantiebeleid. In het verleden zijn garantieverplichtingen aangegaan ten behoeve van door instellingen aan te trekken vaste financieringsmiddelen. Bij niet-nakoming van betalingsverplichtingen door de instellingen kunnen wij op onze garantie worden aangesproken. Dit is overigens in de afgelopen jaren nog nooit gebeurd. Het totaal van deze verplichtingen heeft een aflopende trend. In 2010 bedroegen de verplichtingen nog € 34,6 miljoen, per ultimo 2011 € 25,4 miljoen en per ultimo 2012 € 15,7 miljoen, waarvan circa 50% onder de garantstelling door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw valt. De mutaties zijn te verklaren door aflossingen. De grootste aflossingen vonden plaats door Woonzorg en Actium.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	pro memorie
Kans	pro memorie

Debiteurenrisico's

Vorderingen op derden nemen wij op de balans op voor de nominale waarde zolang er reële verhaalsmogelijkheden aanwezig zijn. Wanneer de verhaalsmogelijkheid afwezig is, wordt er een voorstel tot oninbaarverklaring gedaan en vindt afboeking van de vordering plaats. In de begroting is ervan uitgegaan dat alle openstaande vorderingen voldaan worden. De praktijk heeft geleerd dat dit enigszins te optimistisch gesteld is. Tot nu toe kunnen de financiële gevolgen binnen de bestaande budgets worden opgevangen.

Programma	Algemene dekking
Risicobedrag	€ 0
Kans	pro memorie

Relevante kengetallen

Weerstandscapaciteit (bedragen * € 1.000)	Jaarrekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
A. Weerstandscapaciteit in reserves	42.107	37.463	27.077
B. Risico's	38.408	31.095	35.820
Absoluut (A-B)	3.699	6.369	-8.743
Ratio (A/B)	1,10	1,20	0,78

Bij de vaststelling van de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement is afgesproken dat een ratio van 0,8 nog voldoende is. De ratio is

gedaald maar is voldoende. Hieronder wordt in hoofdlijnen een verklaring gegeven.

Gekwantificeerde risico's per subgroep (bedragen * € 1.000)			
	rekening 2012	begroting 2014	mutatie
risico's - niet beïnvloedbare factoren	3.565	3.120.	-445
risico's in de bedrijfsvoering	1.980	2.280.	300
risico's open einde regelingen	5.475	5.475.	0
risico's verbonden partijen	6.115	6.115.	0
risico's grondexploitatie en projecten	21.224	17.630.	-3.594
overige	49	0	-49
totaal	38.408	34.620	-3.788

Mutaties in het risicoprofiel ten opzichte van het laatste ijkmoment (Jaarverslag 2012)

Het risicoprofiel is ten opzichte van de jaarrekening 2012 (update januari 2013) toegenomen. Het risicoprofiel wordt iedere keer ten opzichte van het laatste gemaakte planning en controldocument ge-update.

De toename van de niet beïnvloedbare factoren hebben te maken met vervallen risico's op het gebied van uitkering politieke ambtsdragers en vervallen risico's op het gebied van de RUD.

De risico's op het gebied van bedrijfsvoering en specifieke producten hebben te maken met de

toegenomen kans dat bezuinigingen (van rijkswege – gemeentewege) niet gerealiseerd worden. Doordat er aanvullende bezuinigingen aangekondigd zijn door het Rijk, heeft dit zijn doorwerking naar de gemeentelijke bedrijfsvoering.

De resterende mutatie betreft onder andere het grondbedrijf, en bevat ook mutaties in de projecten. Het risicoprofiel van het grondbedrijf is ten opzichte van de begroting 2013 toegenomen. Dit komt overeen met het aangepaste weerstandsvermogen in het grondbedrijf.

Instandhouding kapitaalgoederen

Inleiding

Als gemeente hebben wij duurzame middelen nodig om goederen en diensten aan de burger te kunnen leveren. Deze middelen worden aangeduid met de term kapitaalgoederen. De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en dienen in exploitatie te worden genomen. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan.

Kaders

De besteding voor de instandhouding van kapitaalgoederen hebben wij opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. De kosten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt, omdat onderhoud vroeg of laat altijd moet worden uitgevoerd. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer kosten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de budgetten is afhankelijk van het gekozen kwaliteitsniveau. De vaststelling van het kwaliteitsniveau is aan u voorbehouden. Hiervoor hebben wij diverse beheervisies opgesteld, waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld. In het vervolg van dit hoofdstuk is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Algemene kaders

Voor het realiseren van een kwaliteitsverbetering in het ontwerp, de inrichting en het beheer van de openbare ruimte hebben wij de beleidskaders vastgelegd in de Raamnota Openbare Ruimte. Deze is in 2010 geactualiseerd.

De Raamnota bevat concrete richtlijnen en referentiebeelden over het gewenste beeld van de openbare ruimte. De Raamnota is een integrale paraplunota, wat wil zeggen dat de specifieke beleidsnota's (bijvoorbeeld de Groenstructuurvisie) voldoen aan de richtlijnen uit de Raamnota. Naast de Raamnota is de notitie IBOR Assen (2007) vastgesteld. Deze is in 2010 geactualiseerd.

In deze notitie hebben wij beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld voor het Integrale Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR). Voor de gehele stad geldt het beeldkwaliteitsniveau Basis als minimum en voor een aantal delen van de stad geldt het niveau Hoog. In de notitie IBOR Assen is bovendien vastgesteld dat al bij de ontwikkeling van plannen nadrukkelijk rekening gehouden wordt met het beheer. In de stukken met betrekking tot de besluitvorming over dit soort projecten moet altijd een beheerparagraaf zijn opgenomen.

In het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Assen (GWRP 2013-2018) hebben wij de gezamenlijke visie en ambities op het gebied van water in relatie tot ruimtelijke ordening van de gemeente en de waterschappen vastgelegd.

Wegen

Het in stand houden van wegen is in de begroting te vinden onder het programma Stads- en wijkbeheer en het beleidsproduct Wegbeheer.

relevante beleidskaders

Beleidskader	vastgesteld	actualisatie voorzien in
Nota Wegbeheer Assen	2008	p.m.

Uitvoeren van het planmatig dagelijks onderhoud vindt plaats op basis van IBOR-beeldkwaliteitsbeelden en zijn met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien. Het groot onderhoud vindt plaats aan de hand van structureel uitgevoerde technische metingen. Voor het centrum, de win-

kelcentra in de wijken en de entrees van Assen is de beeldkwaliteit voor alle producten op hoog A vastgesteld. Voor de overige structurelementen, buitengebied en de wijken, is de beeldkwaliteit op basis B vastgesteld.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). In 2009 hebben wij een integrale planning opgesteld voor 2010-2020 die continu wordt afgestemd op het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP2013-2018). Wij maken een integrale afweging ten aanzien van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De plannings worden afgestemd op de Florijnas en de wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De Nota wegbeheer (24 januari 2008) geeft inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks onderhoud van de verhardingen. De financiering van herinrichtingsprojecten ten gevolge van einde levensduur komt uit een bijdrage uit de Reserve straten en wegen (indien er ook sprake is van groot onderhoud), het meerjarenperspectief vervanging rioleringen (indien er ook sprake is van groot onderhoud riolering), subsidies en de algemene middelen. In de productbegroting van Wegbeheer zijn de vervangingsinvesteringen ten gevolge einde levensduur niet opgenomen.

begrote lasten voor de wegen				(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving	realisatie	begroting		meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wegen	3.368	3.154	4.037	4.081	4.126	4.174

Afwijkingen en risico's

Een integrale planning, afweging van projecten en het wegvallen van subsidies houden voor ons als wegbeheerder een risico in. Dit risico bestaat uit wegen die versleten zijn en steeds onvoldoende prioriteit krijgen in een integrale afweging. Als wegbeheerder moeten we de weg echter veilig houden en daarom zullen maatregelen genomen moeten worden. Hierdoor neemt de druk op de middelen voor het dagelijks beheer toe.

Dit kan betekenen dat vervangingsprojecten pas in een later stadium kunnen worden uitgevoerd of

anderzijds het verhogen van efficiëntie door hetzelfde te doen met minder geld.

De bezuinigingstaakstelling voor Schoon, Heel en Veilig heeft tot gevolg dat groot onderhoudsprojecten moeten worden heroverwogen en/of uitgesteld. De realisatie van de bezuinigingstaakstelling kan tot gevolg hebben dat de burger waarneemt dat de openbare ruimte met betrekking tot de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit door de ondergrens zakt en er een onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen ter beschikking moet worden gesteld.

Overige infrastructuur

Het in stand houden van de overige infrastructuur is in de begroting terug te vinden onder het programma Stads- en wijkbeheer en het beleidsproduct Verzorging overige infrastructuur.

relevante beleidskaders			
beleidskader	vastgesteld	actualisatie voorzien in	opmerking
Beleidsplan openbare verlichting	2008	-	-
Beheersplan kunstwerken	2011	-	-
Beleidsplan graffiti en wildplakken	2011	-	-
Beleids- en beheersplan verkeersregelininstallaties	2013	-	-

Uitvoeren van het planmatig dagelijks onderhoud vindt plaats op basis van IBOR-beeld-kwaliteitsbeelden en zijn met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien. Het groot onderhoud vindt plaats aan de hand van structureel uitgevoerde technische metingen. Voor het centrum, de winkelcentra in de wijken en de entrees van Assen is de beeldkwaliteit voor alle producten op hoog A vastgesteld. Voor de overige structurele elementen, buitengebied en de wijken, is de beeldkwaliteit op basis B vastgesteld.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging ten aanzien van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De plannin-

gen worden afgestemd op de Florijnas en de wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De beheerplannen geven inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks onderhoud van de overige infrastructuur. In de productbegroting van overige infrastructuur zijn de vervangingsinvesteringen ten gevolge einde levensduur opgenomen. De stand van de voorzieningen voor groot onderhoud en vervanging van onder andere Kunstwerken en Verkeersregelingen zijn vooralsnog voldoende op niveau.

Wij kiezen voor grootschalige vervanging van openbare verlichting, waarvoor budget beschikbaar is gesteld.

begrote lasten voor overige infrastructuur				(bedragen x € 1.000)		
omschrijving	realisatie	begroting		meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bermen	355	305	305	323	341	359
Schoonhouden openbare ruimte	1.683	1.885	1.678	1.701	1.724	1.747
Verkeersregelingen	473	439	463	463	463	463
Kunstwerken	695	606	613	720	727	734
Klein straatmeubilair	74	104	98	98	98	98
Openbare verlichting	931	1.035	913	946	979	1.012
Totaal	4.210	4.375	4.069	4.250	4.331	4.412

Afwijkingen en risico's

De bezuinigingstaakstelling voor Schoon, Heel en Veilig heeft tot gevolg dat groot onderhoudsprojecten moeten worden heroverwogen en/of uitgesteld. De realisatie van de bezuinigingstaakstelling kan tot gevolg hebben dat de burger waarneemt

dat de openbare ruimte met betrekking tot de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit door de ondergrens zakt en er een onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen ter beschikking moet worden gesteld.

Riolering en water

Het in stand houden van de riolering en waterhuishouding is in de begroting terug te vinden onder het programma Stads- en wijkbeheer en het beleidsproduct Rioolbeheer en waterwegen.

relevante beleidskaders			
beleidskader	vastgesteld	actualisatie voorzien in	opmerking
Gemeentelijke RioleringsPlan Assen 2009-2012 (GRP)	2009	2013	-
Waterplan	2006	2013	-
Baggerplan	-	2013	-
Beheer van het openbaar vaarwater in Assen	2008	2013	-
Beheerplan oeverconstructies	2011	2013	-

In oktober 2013 hebt u het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Assen 2013-2018 (GWRP2013-2018), de bijbehorende maatstaven en het gewenste onderhoudsniveau voor het water en rioleringsstelsel vastgesteld.

Om goed inzicht te krijgen, belangen te wegen en prioriteiten te stellen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij wordt steeds vier jaar vooruitgekeken met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna (circa vijf tot zes jaar). In 2013 hebben wij een integrale planning opgesteld voor 2014-2020 die continu wordt afgestemd op het gemeentelijk wegbeheer.

Wij maken een integrale afweging ten aanzien van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de riolering, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functie-wijzigingen. De planningen worden afgestemd op de Florijnas en de wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De uitgaven met betrekking tot riolering worden gedekt door inkomsten uit rioolrechten. Voor overige zaken is een onderhoudsvoorziening.

De geraamde stand van de voorziening is eind 2014 € 7,478 miljoen en is op een voldoende niveau.

begrote lasten voor riolering en water			(bedragen x € 1.000)			
omschrijving	realisatie	begroting		meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
riolering beheer en klein onderhoud	4.256	4.980	4.412	4.500	4.585	4.674
watergangen	378	466	847	849	850	852
waterwegen	367	380	379	379	379	379
totaal	5.002	5.825	5.637	5.727	5.813	5.904

Afwijkingen en risico's

In het rioolbeheer voorzien wij geen afwijkingen op kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke. Derhalve zal, met uitzondering van tussentijdse beleids- en/of begrotingswijzigingen, de rioolheffing zich conform het GWRP 2013-2018 ontwikkelen.

In het beheer van de waterwegen houden wij rekening met mogelijke afwijkingen op kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's voor de volgende onderdelen:

Baggeren vaarwegen

De vaarwegen zijn in 2008 gebaggerd. Medio 2015 zal rekening moeten worden gehouden met het onderhoud (baggeren van vaarwegen).

Onderhoud oeverconstructies

In 2013 hebben wij, op basis van recent opgedane ervaring met de damwanden en nader onderzoek, de meerjarenplanning geactualiseerd. Op basis van de in het Beheerplan Oeverconstructies vastgestelde uitgangspunten, hebben wij de begroting bijgesteld.

Groen

Het in stand houden van het groen is in de begroting terug te vinden onder het programma Stads- en wijkbeheer en het beleidsproduct Groenbeheer.

relevante beleidskaders			
beleidskader	vastgesteld	Actualisatie voorzien in	opmerking
Groenstructuurvisie	2006	2012	Geen actualisatie maar evaluatie
Groenbeheervisie	2008	-	-
Beleidsnota Natuur- en Milieueducatie	2009	-	-
Stedelijk speelbeleidskader	2009	2014	Geen actualisatie maar evaluatie
Het groene Frame	2010	-	-

De Groenstructuurvisie (visie niveau) en het Groene Frame (praktijkniveau) geven onze lange termijnvisie weer, voor het groen in Assen om het groene karakter van Assen te bewaren en te versterken. De Groenstructuurvisie en het Groene Frame zijn de toetsingskaders voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en de basis voor het ontwikkelen van groenplannen.

Onze opgaven zijn het versterken en in stand houden van de kwaliteiten en de functies, het versterken en invullen van ontbrekende schakels in de groenstructuren en het versterken van de groene verbindingen tussen stad en omliggend landschap.

Tevens is de Groenstructuurvisie onze kapstok voor het opstellen van de Groenbeheervisie. Deze Groenbeheer-visie geeft algemene kaders voor het beheer van het openbaar groen en richtlijnen voor het dagelijks onderhoud. Verder staan hierin de uitgangspunten voor het opstellen van gebiedsgerichte beheerplannen. De kwaliteitsniveaus voor het beheer zijn door u vastgesteld aan de hand van de kwaliteitscatalogus Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Als aandachtspunt hebben wij aangegeven, dat geen rekening is gehouden met de investeringen voor vervanging van de openbare ruimte aan het eind van de levensduur.

In 2014 wordt het MEC gerealiseerd. Het programma in het kader van duurzaamheidseducatie en communicatie wordt hierop afgestemd. De uitzetting van het exploitatiebudget wordt budgetneutraal uitgevoerd.

Ons Stedelijk speelbeleidskader geeft de kaders en ambities weer voor het buitenspelen in Assen voor de lange termijn. De nota geeft het belang van buitenspelen aan voor de gezondheid en ontwikkeling van kinderen en voor de leefomgeving. De hoofdlijnen zijn: een goede kwaliteit en maatwerk afgestemd op de behoeften. In 2014 wordt het speelbeleid geëvalueerd en afgezet tegen de doelstellingen in het kader van een gezonde leefstijl.

De kwaliteitsniveaus voor het beheer hebben wij vastgelegd in de kwaliteitscatalogus IBOR: Integraal Beheer Openbare Ruimte. Samen met burgers en instellingen houden we het onderhoudsniveau van ons buurtgroen op peil. De uitgangspunten voor de verzorging en de verzorgingsniveaus van de openbare ruimte zijn in de nota Integraal Beheer Openbare Ruimte vastgelegd. Kwaliteitsbehoud (inrichtings-, verzorgings- en technische kwaliteit) blijft een belangrijk uitgangspunt.

Financiën

Het huidige budget is toereikend voor regulier beheer op basis van de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus. Binnen de beheerbudgetten is geen ruimte voor het renoveren/vervangen van verouderd groen en uitbreiding van areaal.

Vanaf 2011 kunnen met het huidige budget dan ook geen renovaties plaatsvinden. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van het groen (Schoon, Heel en Veilig is voor de versleten plantvakken niet meer te garanderen).

begrote lasten voor groenbeheer			(bedragen x € 1.000)			
omschrijving	realisatie	begroting		meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
plantsoenen	4.211	4.082	3.535	3.635	3.735	3.835
bossen en natuurterreinen	254	348	192	192	192	192
kinderboerderijen	267	224	223	223	223	223
groenonderhoud recreatierreinen	180	349	194	194	194	194
speelreinen	584	660	611	612	573	574
totaal	5.496	5.663	4.755	4.856	4.917	5.018

Afwijkingen en risico's

De doorvoering van de bezuinigingen en het volumebeleid kan tot gevolg hebben dat de burger waarneemt dat de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit van het openbaar groen naar de ondergrens beweegt. Een nadere uitwerking van de bezuinigingstaakstellingen vindt plaats in afstemming met het bestuur, de burgers en bedrijven.

Het renoveren van groen is structureel nodig om aan de afgesproken kwaliteitsniveaus (Raamnota Openbare Ruimte, Groenstructuurvisie, IBOR kwaliteitscatalogus) te kunnen blijven voldoen.

Met de planningen willen wij aansluiten op herinrichtingsprojecten, onderhoud aan wegen en riolen en projecten in het kader van Gebiedsgericht wer-

ken. Waar mogelijk sluiten wij ook aan bij de planning van Gebiedsgericht Werken (GGW).

De stijging van de kosten van de speelterreinen wordt veroorzaakt door de verschuiving van de kapitaallasten van de post plantsoenen naar speel-terreinen.

Begraven

Het in stand houden van de begraafplaatsen is in de begroting terug te vinden onder het programma Stads- en wijkbeheer en het beleidsproduct Begraven.

relevante beleidskaders		
beleidskader	vastgesteld	actualisatie voorzien in
Beleidsnotitie begraafplaatsen	2006	-
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2011	-
Inrichtings- en beheerplan De Boskamp	2011	-
Beleidsnota historie en toekomst Noorder- en Zuiderbegraafplaats inclusief lijst cultuurhistorisch waardevolle monumenten	2010	-

De beleidsnota begraafplaatsen geeft de kaders aan voor beleid en uitvoering voor de lange termijn. Onze doelen zijn het zorgen voor kwalitatief goed begraven op de korte en lange termijn, het waarborgen van de begraafcapaciteit, het bieden van kwalitatief goede begraafplaatsen waar kostendekkend wordt begraven en het op peil houden van de bijdrage die de begraafplaatsen leveren aan de groene kwaliteiten van Assen en aan de openbare ruimte. Projectmatig maken wij momenteel de inhaalslag van de bestaande situatie naar de doelen van de beleidsnota.

Het begraven moet voldoen aan wettelijke eisen (Wet op de Lijkbezorging). Het groenbeheer en het padenonderhoud op de begraafplaatsen voldoet aan de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus (basis). Er is een financiële meerjarenplanning opgesteld voor de toekomstige investeringen voor de begraafplaatsen (onder andere herinrichtings- en ruimingsplan voor De Boskamp, herinrichting en herstel Zuider- en Noorderbegraafplaats).

Financiën

begrote lasten voor begraafplaatsen							(bedragen x € 1.000)
omschrijving	realisatie		begroting		meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Begraafplaatsen	673	672	693	693	693	693	

Afwijkingen en risico's

Het huidig budget is niet toereikend om regulier beheer van de begraafplaatsen, de opstallen, hekwerken, administratie, dienstverlening en planvorming te financieren. In 2013 is een overeenkomst met De Facultatieve gesloten (huur et cetera) van waaruit inkomsten naar de gemeente toe-

komen. Deze inkomsten zullen worden aangewend om eerder genoemd tekort aan te vullen en waar mogelijk de uitvoering van plannen voor de Noorder- en Zuiderbegraafplaats en De Boskamp (ruimings- en inrichtingsplan).

Gebouwen

Het in stand houden van de gebouwen is in de begroting terug te vinden in meerdere programma's.

relevante beleidskaders		
Beleidskader	vastgesteld	actualisatie voorzien in
Contourennota vastgoed 2009-2013	2009	2013

Binnen de gemeentelijke organisatie draagt de afdeling Vastgoed, als middelenafdeling, zorg voor het huisvesten van beleidsdoelstellingen. Deze afdeling heeft tevens een controlefunctie en zal daarbij kritische vragen stellen aan de betrokken beleidsafdelingen die vastgoed inzetten ten behoeve van de beleidsdoelen. De controlefunctie zal in de toekomst worden vergroot door een adviserende rol waardoor een efficiëntere inzet van middelen kan worden gerealiseerd.

Na de zomer van 2013 zal worden gestart met een onderzoeksopdracht om het gemeentelijk vastgoed opnieuw te beoordelen. Hierna zal een herijking plaatsvinden van de contourennota vastgoed 2009-2013 waarin onder meer een nieuwe lange termijnvisie voor gebouwen kan worden opgeschreven. Een van de doelstellingen is om de -van oudsher controle en uitvoerende- rol van de afdeling om te buigen naar een adviserende functie waardoor de beleidsdoelstellingen op de meest efficiënte wijze kunnen worden gerealiseerd.

Het beheer en onderhoud van bestaand bezit is één van de kerntaken van de afdeling. Bij het onderhoud van gebouwen wordt gedifferentieerd naar het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Het gewenste kwaliteitsniveau wordt bepaald op basis van de lange termijn opbouw van de vastgoedportefeuille, huurderwensen en financiële haalbaarheid. De kwaliteit wordt gemeten met zogenaamde conditiemetingen gebaseerd op de NEN 2767-normen.

Financiën

begrote lasten voor gebouwen							(bedragen x € 1.000)
omschrijving	realisatie	begroting			meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
bedrijfsgebouwen	3.454	3.747	3.400	3.400	3.400	3.400	
onderwijsgebouwen	1.464	3.766	4.453	5.752	6.634	7.315	
Sport	2.461	2.867	2.830	2.830	2.830	2.830	
Welzijn en lokaal jeugd	925	723	946	946	946	946	
Parkeren	464	765	2.641	2.641	2.641	2.641	
Schouwburg	3.966	4.648	6.281	6.281	6.281	6.281	
Openbare veiligheid			1.555	1.555	1.555	1.555	
overige gebouwen	1.343	1.544	1.925	2.095	2.095	2.095	
multifunctionele accommodaties	6.035	8.249	8.387	8.893	8.893	8.893	
Totaal	20.111	26.311	32.418	34.393	35.275	35.956	

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van meerjarige onderhoudsprogramma's begroten wij per gebouw de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden.

Deze onderhoudsprogramma's worden regelmatig geactualiseerd. De jaarlijkse uitgaven van met name het cyclisch onderhoud, kunnen fluctueren.

Om dit effect enigszins te nivelleren werken wij met onderhoudsvoorzieningen per beleidsproduct.

Om de jaarlijkse lasten van het cyclisch onderhoud te kunnen egaliseren hebben wij onderhoudsvoor-

zieningen ingevoerd. De huidige stand van de voorzieningen is voldoende om de onderhoudsprogramma's te kunnen bekostigen. Wel zal in de nabije toekomst een nieuwe doorkijk voor de komende tien jaar moeten worden gemaakt. Dit om de onderhoudsvoorzieningen af te stemmen op de lange termijnvisie voor gebouwen.

In 2011 heeft de laatste actualisatie plaatsgevonden. Op dit moment wordt gewerkt aan het verzamelen van gegevens voor de bepaling van de benodigde middelen en jaarlijkse storting in een onderhoudsvoorziening voor de gemeentelijke par-

keergarages. De relatie met de reserve parkeren wordt hierin ook meegenomen. De reserve parkeren heeft per 1 januari 2012 een stand van € 3,545

miljoen waarbij een jaarlijkse storting van € 450.000 wordt gerealiseerd

Voorziening onderhoud		(bedragen x € 1.000)	
Omschrijving	benodigd onderhoudsplan 2014	stand voorziening eind 2014	Storting 2014
bedrijfsgebouwen	111	332	19
onderwijsgebouwen	p.m.	1.311	125
Sportgebouwen	323	746	199
welzijnsgebouwen	250	351	20
Parkeren	-	-	-
Schouwburg	117	682	400
Openbare veiligheid	-	99	-
overige gebouwen	132	335	116
multifunctionele accommodaties	293	429	277
Totaal	1.116	3.952	1.137

Financiering en treasury

De financierings- of treasuryparagraaf in de begroting is een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de gemeentelijke financieringsfunctie.

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) en het Treasurystatuut gemeente Assen vormen

het beleidskader waarmee en waarbinnen de financiering van het geheel van gemeentelijke activiteiten, investeringen en projecten zijn beslag krijgt.

De financieringsparagraaf in de begroting en rekening is de jaarlijkse uitwerking en invulling ervan.

Algemene beleidslijn

Ons beleid is gericht op een zo efficiënt en doeltreffend mogelijke financiering van de gemeentelijke huishouding, alsmede op het beheer en de beheersing van de geldstromen daarbinnen. Voorkoming en beheersing van financiële risico's zijn daarbij belangrijke doelstellingen. Daartoe dient bij de invulling van het beleid in ieder geval, in de lijn van de Wet Fido, te worden voldaan aan de volgende randvoorwaarden:

- Het aangaan en verstrekken van leningen is alleen toegestaan voor de uitoefening van de

publieke taak; met andere woorden: de gemeente mag geen bankiersfunctie vervullen.

- Het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen die buiten de schatkist mogen blijven moet een prudent karakter hebben.
- In het Treasurystatuut gemeente Assen is het beleidsmatig kader van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, richtlijnen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Beleidsinvulling

Wij zetten het bestaande financieringsbeleid voort, met in achtneming van de hierboven vermelde uitgangspunten, conform de bestendige gedragslijn. De gemeentelijke activa financieren wij voor een groot deel (38%) met eigen vermogen (reserves c.a. Het restant wordt gefinancierd met reeds beschikbaar vreemd vermogen en zo nodig in de loop van 2014 nieuw aan te trekken middelen. Uitgaande van de situatie tijdens het opstellen van de begroting zal door reguliere aflossingen de vaste schuld in 2014 met € 23,7 miljoen afnemen tot € 132,6 miljoen.

Met inachtneming van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt bezien wij doorlopend of ter consolidatie van de vlottende schuld een beroep moet worden gedaan op de kapitaalmarkt.

Verder kan de financiering van bijzondere projecten aanleiding zijn om vast geld, dat wil zeggen voor een periode langer dan een jaar, aan te trekken.

beloep vaste schuld		(bedragen * € 1 miljoen)						
omschrijving/jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
vaste schuld ultimo	59	52	61	103	135	122	156	133

Treasurybeheer

De kern van de treasuryactiviteiten bestaat uit risicobeheer. Het gaat daarbij in hoofdzaak om rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Renterisicobeheer

Bij het opstellen van de Programmabegroting, de Voorjaarsnota en de Najaarsnota, besluiten wij in hoeverre het gemeentelijk rentebeleid en de rentevisie moeten worden bijgesteld.

Voor het bepalen van de rentevisie maken wij inschattingen op grond van de actuele economische situatie en de daarin voorziene ontwikkelingen. Wij maken hierbij gebruik van de opvattingen die daaromtrent bestaan bij de op het vakgebied opererende instellingen.

Ten tijde van het opstellen van de begroting is de verwachting dat de internationale conjunctuur in 2014 zal aantrekken. De opkomende landen ontwikkelen zich gunstig. Het herstel van de Amerikaanse economie zet door. De economie in de eurozone kruipt uit de recessie. Het herstel is vooral te danken aan de export die profiteert van de aantrekkende wereldhandel en dalende eurokoers. Echter, Nederland loopt hierbij achter. De

binnenlandse vraag blijft nog onder druk staan door de overheidsbezuinigingen en de hoge werkloosheid. Voor 2014 wordt een licht herstel voorzien. Door het trage economisch herstel zal naar verwachting de ECB vooralsnog een ruime koers blijven varen en zullen de rentes alsdan niet spectaculair stijgen. De percentages voor de korte termijnen zullen zich daarbij laag verhouden ten opzichte van de lange termijnen.

De percentages waarmee de gemeente werkt blijven ongewijzigd.

Samengevat zien de voor 2014 gehanteerde beleidsuitgangspunten ten aanzien van de gecalculeerde rente er als volgt uit:

Renteuitgangspunten 2014			
Omschrijving/begrotingsjaar	2012	2013	2014
Calculatierente interne financiering	4,5%	4,5%	4,5%
Calculatierente externe financiering tot kasgeldlimiet	3,0%	1,0%	3,0%
Calculatierente externe financiering boven kasgeldlimiet	4,5%	4,5%	4,5%
Rentebijbeschrijving reserves Algemene Dienst	0,0%	0,0%	0,0%
Renteverrekening met Grondbedrijf	4,5%	4,5%	4,5%
Calculatierente interne doorbelasting	5,0%	5,0%	5,0%

Het onderstaande overzicht geeft het resultaat weer op de renteparagraaf met daarbij de onderdelen die daarvoor bepalend zijn.

Renteparagraaf/Overzicht kapitaallasten (bedragen x €1.000)			
	resultaat 2012	begroting 2013	begroting 2014
lasten			
rente vaste geldleningen	5.546	5.072	4.970
rente reserves en voorzieningen	7.000	6.501	5.852
rente kort geld financiering (financieringstekort)	202	5.951	4.834
rente rekening-courant Grondbedrijf	0	0	
diverse rentekosten	0	0	
vergoedingsrente gemeentelijke heffingen	0	0	
voordeel renteomslag	738	3.242	3.447
totaal lasten	13.486	20.766	19.103
baten			
rente geldleningen uitgezette gelden instellingen	50	52	50
rente rekening-courant Grondbedrijf	214	1.220	1.389
diverse rentebaten	0	0	0
rente belegging overtollige financieringsmiddelen	0	0	0
invorderingsrente gemeentelijke heffingen	0	0	0
rente investeringen	12.200	19.494	17.664

Renteparagraaf/Overzicht kapitaallasten (bedragen x €1.000)			
	resultaat 2012	begroting 2013	begroting 2014
rentebelegging in revolving fund SVN	0	0	0
bouwrente	1.022	0	0
nadeel renteomslag	0	0	0
totaal baten	13.486	20.766	19.103

Toepassing kasgeldlimiet en renterisiconorm

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) maakt bij het inventariseren en toetsen van renterisico's onderscheid tussen het risico van: De vlottende schuld door middel van de kasgeldlimiet en de vaste schuld door middel van de renterisiconorm.

Vlottende schuld door middel van de kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de mogelijkheid van het financieren met in de regel goedkoper kort geld te begrenzen. De limiet is een vast percentage, 8,5 van de totale lasten van de begroting en

bedraagt voor 2014 € 24,3 miljoen Dit betekent dat wij maximaal voor dit bedrag met kort geld mogen financieren.

Wanneer de gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, moet ingevolge de Wet Fido bij de provincie een plan ter goedkeuring worden ingediend om de overschrijding ongedaan te maken. In de praktijk komt dat er op neer dat ter consolidatie van de vlottende schuld vast geld moet worden aangehouden. In het onderstaande overzicht is een en ander weergegeven.

Kasgeldlimiet 2014 (bedragen x €1.000)				
Omschrijving	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Omvang begroting (= grondslag)	285.511	285.511	285.511	285.511
1 Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
in bedrag	24.268	24.268	24.268	24.268
2 Omvang vlottende schuld				
opgenomen gelden < 1 jaar	3.493	13.054	23.319	25.650
schuld in rekening-courant	2.000	2.000	2.000	2.000
gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-
overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	-	-	-	-
3 Vlottende middelen				
contante gelden in kas	5	5	5	5
tegoeden in rekening-courant	5	5	5	5
overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
4 Toets kasgeldlimiet				
a. totaal netto vlottende schuld (2-3)	5.483	15.044	25.309	27.640
b. toegestane kasgeldlimiet (1)	24.268	24.268	24.268	24.268
Ruimte (+)/overschrijding (-) (b-a)	18.785	9.225	-1.041	-3.372

Vaste schuld door middel van de renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico bij herfinanciering te beheersen, met andere woorden te voorkomen dat wij in enig jaar worden geconfronteerd met forse renteherzienings- en herfinancieringsproblemen. De norm is 20% van

het begrotingstotaal van de gemeente en daarmee direct gerelateerd aan het budgettaire risico.

De renterisiconorm voor 2014 bedraagt € 57,1 miljoen. Dit betekent dat de som van de vaste geldleningen waarvan de rente wordt herzien en de

noodzakelijke herfinancieringen in 2014 beneden de € 57,1 miljoen moet blijven. Uit het onderstaande overzicht blijkt, dat aan de renterisiconorm wordt voldaan.

Renterisiconorm (bedragen x €1.000)		2014	2015	2016	2017
1	Renteherziening vaste schuld	0	0	0	0
2	Aflossingen	23.783	13.797	17.611	16.426
3	Renterisico (1+2)	23.783	13.797	17.611	16.426
4	Renterisiconorm	57.102	57.102	57.102	57.102
5	Ruimte (+)/Overschrijding (-) (4-3)	33.319	43.305	39.491	40.676
Berekening renterisiconorm:					
4a	begrotingstotaal	285.511	285.511	285.511	285.511
4b	Percentage regeling	20	20	20	20
00	Renterisiconorm	57.102	57.102	57.102	57.102

Koers- en kredietrisicobeheer

Overeenkomstig het treasury statuut beperken wij ons bij de uitzettingen uit hoofde van onze treasurytaken tot producten waarbij geen koersrisico wordt gelopen. Dit geldt dan voor overtollige middelen tot een bepaald niveau die buiten de schatkist mogen blijven (zie hieronder bij Schatkistbankieren).

De uitzettingen mogen uitsluitend gebeuren bij Nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen die volledig solvabel zijn, alsmede bij financiële instellingen die over de bij de Wet Fido en in het treasury statuut vereiste credit rating beschikken.

Schatkistbankieren

In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden gaan schatkistbankieren (zonder leenfaciliteit). Dit houdt in dat tegoeden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist (tegen aanmerkelijk lagere percentages dan momenteel mogelijk is). Hierdoor zal het Rijk minder geld hoeven te lenen waardoor de staatschuld zal dalen. Motivatie van het Rijk is de optische verbetering van de EMU-schuld van Nederland. Onderlinge schulden tussen overheden hoeven in die definitie van overheidsschuld niet te worden meegeteld. Het Rijk verwacht met schatkistbankieren door decentrale overheden een verbetering van de gepresenteerde EMU-schuld te bereiken. De echte overheidsschuld wijzigt niet. Het heeft alleen een positief effect op het kredietoordeel van marktpartijen over de staat.

Het schatkistbankieren krijgt een wettelijke basis in de Wet Financiering decentrale overheden (Fido). De wet regelt de hoofdlijnen, een ministeriële regeling de nadere uitwerking van uitvoeringstechnische zaken.

Er zijn drie gevallen waarbij tegoeden buiten de schatkist mogen blijven:

- Het drempelbedrag: 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 0,25 miljoen en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor Assen

bedraagt de drempel voor 2014 € 2.141.000.

- Inzetten om schulden af te lossen.
- Lenen aan een andere decentrale overheid, mits er geen verticale toezichtrelatie bestaat.

De rentevergoeding voor rekening-couranttegoed bij de schatkist is het EONIA-tarief: het interbancaire rentetarief voor het eurogebied. Voor deposito-tegoeden is het percentage gelijk aan dat waartegen de staat zichzelf financiert op de geld- en kapitaalmarkten (inleenrente). Doordat deze percentages lager zijn dan waartegen de decentrale overheden voorheen konden wegzetten is er sprake van aanmerkelijk minder rente-inkomsten, vooral bij die overheden die grote bedragen hebben ontvangen voor de verkoop van aandelen Essent of Nuon. In afwachting van verder te nemen maatregelen zijn wij er als voorlopige aanname vanuit gegaan dat de Essent-gelden in 2014 bij het Rijk worden belegd. Dat resulteert in een renteopbrengst van € 0,8 miljoen minder dan voor 2013 kon worden geraamd.

Assen kent een beperkt aantal verstrekte langlopende leningen. Deze zijn veelal historisch bepaald en/of door bijzondere omstandigheden ontstaan. Voor zover sprake is van risico's hebben wij voorzieningen getroffen.

Sinds 2009 is het ingevolge de Wet Fido niet meer toegestaan om nieuwe hypothecaire geldleningen aan personeel te verstrekken. Bestaande overeen-

komsten mogen worden gehandhaafd. Het bedrag hiervoor in het onderstaande kredietrisico-overzicht betreft dus (af)lopende leningen.

overzicht aan derden verstrekte geldleningen per 1/1		(bedragen x €1.000)	
kredietnemer	risico/zekerheid	schuld restant	% totaal
Alescon (geldleningen ten behoeve van hypothecaire geldleningen personeel)	In de overeenkomst met Alescon is bepaald dat de inkomsten van de lening worden doorbetaald aan de gemeente, zo ook de opbrengst bij een eventueel gedwongen verkoop. Verder wordt het risico beperkt, omdat Alescon een gemeenschappelijke regeling is.	33	0
Dysi (geldlening ten behoeve van het project Slimme Optische Sensor SOS)	Voorziening binnen de Reserve cofinanciering economisch beleid.	100	1
Gemeentelijk personeel (hypothecaire leningen ten behoeve van aankoop van een woning)	Recht van hypotheek.	866	7
Enexis (achtergestelde lening)	Nauwelijks risico, solvabel bedrijf.	884	7
Enexis (aandeelhoudersleningen)	Nauwelijks risico, solvabel bedrijf.	4.896	40
RWE (aandeel in geschatte terugontvangst van reserveringen voor garanties en zekerheden in verband met de verkoop van de aandelen Essent)	Het beheer van de fondsen wordt ondergebracht bij één of meerdere financiële instellingen die ook op lange termijn kredietwaardig zijn.	2.673	22
Stichting stimuleringsfonds volkshuisvesting (startersleningen)	De ingelegde gelden komen terug via het revolving-systeem	2.836	23
totaal			

De gemeente neemt uit hoofde van de publieke taak deel in de aandelenkapitalen van nutsbedrijven (waterleidingmaatschappij Drenthe en Enexis), de bank Nederlandse gemeenten en Groningen Airport. Verder is Assen aandeelhouder in enkele tijdelijke vennootschappen die zijn opgericht ter afronding van de overeenkomst tussen Essent en RWE.

De revenuen van deze beleggingen in de vorm van dividenden maken onderdeel uit van de begroting. Bij Algemene dekkingsmiddelen wordt hier verder op ingegaan.

Liquiditeits- en financieringsrisicobeheer

Realisatie van gunstige renteresultaten en minimalisering van kosten zijn uitgangspunt van beleid. Met het oog op eenduidigheid en vanuit efficiëntcyoverwegingen lopen de geldstromen bijna volledig via de rekening-courant bij onze hoofdbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten. Verder werken wij voortdurend aan de verbetering en optimalisering van het inzicht in de planning en beheersing

van de interne en externe geldstromen. Mede aan de hand hiervan zijn wij in staat om te bepalen in welke mate en op welke wijze er kort geld moet worden opgenomen en/of kan worden uitgezet ofwel dat wij, met inachtneming van de regelgeving, actie moeten ondernemen op de kapitaalmarkt.

Berekening EMU-saldo gemeente Assen

Het kabinet en de VNG/IPO hebben, ter beheersing van het Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo lokale overheden, afspraken gemaakt waarbij gemeenten zijn gehouden het, op basis van de ramingen in het betreffende jaar, verwachte meerja-

rig beloop van het lokale EMU-saldo in de begroting te presenteren voor het begrotingsjaar, het eraan voorafgaande en het erop volgende jaar.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Meicirculaire Gemeentefonds 2013 gaat nader in op de betekenis van de Wet Hof voor het EMU-saldo:

In april 2013 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën.

De Wet Hof stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De wet kwantificeert deze gelijkwaardige inspanningen echter niet, en stelt dat deze worden ingevuld door na aanvang van een nieuw kabinet in een bestuurlijk overleg een EMU-saldopad voor de decentrale overheden af te spreken. In ja-

nuari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten. Onderdeel daarvan is genoemd saldopad voor de EMU-macronorm voor de gezamenlijke decentrale overheden, waarbij onderscheid is gemaakt tussen een genormeerd saldopad en een saldo-ambitie. Voor de ambitie is aangesloten bij de Centraal Planbureau-raming ten tijde van het regeerakkoord. Bij de norm is daar bovenop een marge ingebouwd. Als de ambitie dan onverhoopt niet wordt gehaald, hoeven de decentrale overheden niet direct maatregelen te nemen. In het financieel akkoord is dan ook afgesproken dat deze kabinetsperiode van een sanctie wordt afgezien zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Gemeentelijke referentiewaarde EMU-saldo

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		2013	2014	2015
1	Exploitatiesaldi vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-3.147	-5.032	-6.488
2	Afschrijving ten laste van de exploitatie	11.193	10.177	10.200
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	5.961	62.367	6.000
4	Investerings in (im)materiële vaste activa op de balans geactiveerd	68.218	57.364	57.300
5	Bijdragen van andere overheden, EU e.o., inzake investeringen die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	1.071	48.653	28.861
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-
7	Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	10.878	10.459	11.036
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	4.541	5.950	8.682
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	32.074	63.754	25.000
10	Lasten in verband met transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, worde rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	37.929	19.800	29.000
11	Verkoop van effecten:			
	a. verkoop van effecten? (ja/nee)	nee	nee	nee
	b. Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-	-
Berekend EMU-saldo		-129.480	-29.262	-75.081

Inleiding

In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt ingegaan op de visie die wij hebben op de bedrijfsvoering. Hiermee voldoen wij aan de verplichting om eens in de vier jaar de beleidsnota's van de begrotingsparagrafen te herzien. Wij willen minder beleidsnota's produceren en daarom is er voor gekozen om de bedrijfsvoeringsvisie in deze begroting op te

nemen. De bedrijfsvoeringsvisie vormt de basis voor de concrete maatregelen voor de komende vier jaren. Eerst wordt ingegaan op bedrijfsvoering in het collegeprogramma. Voor het begrotingsjaar 2014 wordt per middelenfunctie aangegeven wat we in 2014 gaan doen.

Bedrijfsvoering in de bestuursperiode 2010-2014 (collegeprogramma)

De bedrijfsvoering van de gemeente dient de uitvoering van dit collegeprogramma optimaal te ondersteunen. De verschillende programma's en thema's vragen een doorontwikkeling van de organisatie waarbij de integrale sturing versterkt wordt en de doeltreffendheid en doelmatigheid van de manier waarop wij onze taken uitvoeren verder wordt verbeterd. In tijden van financiële krapte kijken we scherp naar de efficiency van onze eigen organisatie.

Bij de doorontwikkeling van de organisatie gaan wij de kwaliteit en deskundigheid van eigen medewerkers verder ontwikkelen en beter benutten. Externe

inhuur zal worden teruggebracht. We willen een aantrekkelijke werkgever blijven. Wij voeren een strategisch personeelsbeleid waarbij ondanks de krimp van de organisatie de ontwikkelingskansen voor medewerkers en de instroom van mensen door bijvoorbeeld traineeprojecten versterkt worden.

Samenwerking met buurgemeenten en provincie op ondersteunende of uitvoerende functies of bij de inzet van specifieke deskundigheid kan bijdragen aan lagere overhead. We onderzoeken de mogelijkheden hiervoor.

Bedrijfsvoeringsvisie 2011-2014

In 2014 hebben we de volgende resultaten op het gebied van de bedrijfsvoering behaald:

Medewerker en organisatie

De dienstenstructuur is vervangen door een directiemodel.

We hebben going-concernactiviteiten ondergebracht in intern verzelfstandigde eenheden.

We beschikken over een team generalistische medewerkers dat breed inzetbaar is. Hiermee zijn we slagvaardig om snel in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen.

We hebben een schil van kenniswerkers die flexibel en thematisch kunnen werken aan vraagstukken waarbij de integraliteit centraal staat.

Medewerker en organisatie – werkwijze en houding en gedrag

Medewerkers hebben een vraag- en dialooggerichte attitude.

De medewerkers zijn professionele medewerkers die beleid maken door te kijken naar externe ontwikkelingen.

We hebben Het Nieuwe Werken geïmplementeerd: we doen zoveel mogelijk digitaal.

We hebben minimaal vier processen per jaar geëand.

We hebben de externe inhuur naar beneden bijgesteld.

Medewerker en organisatie - informatievoorziening

We hebben een dashboard ontwikkeld op basis waarvan het management beter kan sturen.

De ontsluiting van informatie is verbeterd.

De afdelingsplannen zijn geharmoniseerd.

Planning en control

We hebben het totstandkomingsproces van de begroting p&c-producten en de presentatievorm ervan verbeterd.

De bedrijfsvoeringsbegroting is verbeterd.

We hebben onze begroting versmart: we hebben goede kengetallen en monitoren deze in de uitvoering.

We hebben projectcontrol geprofessionaliseerd.

Het AO-IC platform is omgevormd tot kwaliteitsplatform.

We hebben een relatie gelegd tussen weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen en risico's.

Onze treasuryfunctie is verder geprofessionaliseerd.

Interne dienstverlening

De ambtelijke organisatie is zoveel mogelijk centraal gehuisvest. Deze huisvesting is zo georganiseerd dat ontmoeten en samenwerking leidend is.

Er geldt een centraal vastgesteld kwaliteitsniveau voor interne dienstverlening.

Alle documenten worden zoveel mogelijk digitaal ontvangen, gecreëerd, gemanaged, verzonden en gearhiveerd (volgens wettelijke voorschriften).

Communicatie

Communicatie is steeds meer verschoven naar het hart van het beleid.

Door verschillende trajecten hebben we gerealiseerd dat de organisatie communicatiever geworden is.

We gebruiken social media om andere doelgroepen te bereiken en participatie te bevorderen.

Door actief in te zetten op interne communicatie voelen medewerkers zich betrokken bij en zijn zij positief over organisatieontwikkelingen.

We hebben een actieve rol gespeeld in het bevorderen van interactief werken bij grote projecten.

Informatiemanagement

We hebben het zaakstelsel gemeentebreed ingevoerd.

Het functioneel beheer van applicaties is verder geprofessionaliseerd.

Terugmelden van statussen rond aanvragen van burgers en bedrijven is gerealiseerd.

De beheersing van ICT-projecten is verbeterd.

De applicatie portfolio management is ingericht en hiermee is het aantal applicaties verdergaand gesaneerd.

De verspreiding van gegevens uit de basisregistraties is geoptimaliseerd.

Het besef ten aanzien van het belang van informatiebeveiliging is verbeterd.

De inrichting en toegankelijkheid van informatie voldoen aan de randvoorwaarden van Het Nieuwe Werken.

Inkoop

We hebben de inkoopfunctie gecentraliseerd en ingericht met oog voor het lokale bedrijfsleven.

De interne drempelbedragen zijn losgelaten en de te volgen strategie wordt per inkooptraject bepaald.

Inkopen worden getoetst aan de hand van wet- en regelgeving en politieke doelstellingen, zoals verwoord in het collegeprogramma.

Inkoop is de loketfunctie voor het bedrijfsleven als het gaat om belangstelling(registratie) en het meedoen met aanbestedingen.

Prioritering in de bedrijfsvoering 2014 : soberheid, ontwikkelingen en voortbouwen

De bezuinigingsopgave en de sombere macro-economische ontwikkelingen nopen tot het maken van keuzes. Naast de opgave om als organisatie te krimpen, is er de opgave om de bedrijfsvoering efficiënter te organiseren.

Voor de bedrijfsvoering betekent dit dat er keuzes zijn gemaakt: de focus gericht op het efficiënt en effectief organiseren van de bedrijfsvoering. In 2013 zijn prioriteiten geformuleerd die in 2014 voortgezet worden:

- Verbeteren van de basisstructuur onder de noemer 'Basis op Orde'
- Verder implementeren van de organisatieontwikkeling
- Verder implementeren van continu verbeteren, in Assen KOERS genoemd (Kwaliteit Ontwikkelen door Effectief en Resultaatgericht Samenwerken)
- Verder implementeren van het Nieuwe Werken cq de Nieuwe Werkomgeving (inclusief digitalisering en zaakgericht werken)

Ad 1) Verbeteren basisstructuren: 'Basis opnieuw ordenen en efficiënter maken'

Om de bedrijfsvoering efficiënter te kunnen organiseren, is het belangrijk om de basis op orde te hebben. Wij hebben geconstateerd dat wij op een aantal punten verbeteringen in de bedrijfsvoering willen doorvoeren. Dit heeft te maken met de wijze van omgaan met basisregistratie en met een eenduidige toepassing van gegevens.

De bedrijfsvoering kan op dit punt efficiënter door gebruik te maken van adequate managementrapportagetools. De eerste verkenningen voor een goede en bij de nieuwe organisatie passende oplossing zijn gemaakt.

De organisatieontwikkeling brengt verder met zich mee dat wij het organisatiebesluit, het mandaatbesluit en de budgetbevoegdheden gaan herzien. Deze nieuwe basis is van belang om meer flexibel en meer projectmatig kunnen werken.

Ad 2) Implementeren organisatieontwikkeling

Medio 2013 is de plaatsing van de medewerkers afgerond. Hiermee is de organisatieontwikkeling

echter niet afgerond. Sterker nog, organisatieontwikkeling is nooit af. Nieuwe ontwikkelingen in onze omgeving vragen om een passende reactie.

Een greep uit deze ontwikkelingen: de vorming van de RUD (regionale uitvoeringsdienst), de vorming van de veiligheidsregio, waarbij het onderdeel Brandweer uit de gemeentelijke organisatie wordt ontvlecht, de vorming van de nieuwe welzijnsorganisatie 2.0, ontwikkelingen rondom WERKpunt!, het Inwonersplein, de ontwikkelingen in STAAN-verband en de aanstaande decentralisaties.

Ad3) Implementeren continu verbeteren / KOERS

KOERS vormt de 'zachte' veranderkant van de organisatieontwikkeling. Doel van KOERS is om binnen alle eenheden van de organisatie de klantvraag, het respectvol met elkaar omgaan en de toegevoegde waarde van ieders handelen als kernwaarden door te voeren. Door vervolgens een drietal principes leidend te laten zijn voor de manier waarop we ons werk doen, ontstaat een efficiëntere middeleninzet en continue verbetering. Deze kernwaarden en principes zijn zichtbaar gemaakt in het KOERS-huis.

Om een en ander te bereiden zetten we organisatiebreed dezelfde instrumenten in, zoals bijvoorbeeld: visueel management via week-/verbeterborden, jaarplannen volgens de A3-methodiek, procesoptimalisatie via LEAN, waardenprofielen (door welke waarden worden medewerkers en teams gedreven?).

Ad 4) Implementeren Het Nieuwe Werken / Nieuwe Werkomgeving

In februari 2012 is het krediet voor de Nieuwe Werkomgeving beschikbaar gesteld. De verbouw van het Stadhuis staat in nauwe relatie met het implementeren van het Nieuwe Werken en de gewenste organisatieontwikkeling. Hierbij wordt aandacht besteed aan de huisvesting, houding en gedrag (samenwerken), zaakgericht werken.

Zaakgericht werken

Zaakgericht werken heeft als doel de dienstverlening te verbeteren, het digitaal werken te ondersteunen en een betere sturing op werkprocessen mogelijk te maken. Er is in 2013 een aantal pilots gedaan. Vanaf het najaar van 2013 zullen allereerst de klantprocessen volgens de uitgangspunten van zaakgericht werken worden ingericht.

Digitaliseren

Het digitaliseren van werkdossiers is al geruime tijd in uitvoering (WMO, WABO, personeelsdossiers) Verdere digitalisering loopt gelijk op met de invoering van zaakgericht werken.

Bedrijfsvoering in 2014 PIJOFACH

(personeel, informatie, juridisch, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting)

Hiervoor ging het over de speerpunten. Uiteraard spelen er op het terrein van de bedrijfsvoering ook nog andere zaken. Deze komen nu aan de orde.

Wat gaan we doen op het gebied van samenwerking

De samenwerking met de Noord-Drentse gemeenten in STAAN-verband, Samenwerking Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen en Noordenveld, wordt wat ons betreft verder geïntensiveerd. De focus ligt in eerste instantie op de bedrijfsvoering, zoals ICT, Inkoop, Belastingen, Duurzame inzetbaarheid, Facilitaire zaken, Materieel openbare werken, de personeels- en salarisadministratie, Arbo en de juridische functie. De 5K's, Klant, Kosten, Kwetsbaar, Kwaliteit en Kennisdeling-/ontwikkeling zijn in dit verband belangrijke afwegingsfactoren.

Naast de samenwerking op het terrein van de bedrijfsvoering zal de samenwerking in de regio in het sociale domein, toegespitst op de drie decentralisaties (3D's), verder ontwikkeld worden.

Wat gaan we doen in 2014 op het gebied van Medewerker en organisatie?

Organisatieontwikkeling en Sociaal Akkoord

We starten met de implementatie van het door VNG en vakbonden ontwikkelde systeem voor functiebeschrijving/-waardering, HR21, opdat invoering per 2015 kan plaatsvinden.

In het najaar starten de besprekingen over een eventueel vervolg van het afgesloten Sociaal Akkoord.

Wat gaan we doen in 2014 op het gebied van informatievoorziening ?

Vanaf 2013 werken we met jaarplannen volgens de zogenoemde A3-methodiek. In deze plannen zijn de resultaten en activiteiten weergegeven, ingedeeld naar de verschillende onderdelen van het bedrijfsproces. Deze plannen hebben het formaat van een A3. Hiermee zijn de plannen qua presentatie overzichtelijker en in omvang gereduceerd. De ontwikkeling die we voorstaan is om de belangrijkste stuurinformatie ook op het A3 te presenteren.

Wat gaan we doen in 2014 op het gebied van Financiën - Planning en control ?

Bedrijfsvoeringbegroting in relatie tot ontwikkelingen die op de gemeente afkomen.

Landelijk gezien speelt een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de bedrijfsvoering. De decentralisaties van taken van het Rijk naar gemeenten, het ontstaan van samenwerkingsverbanden en het op afstand zetten van taken brengen veranderingen op het gebied van bedrijfsvoering met zich mee. Het begrotingsjaar 2014 en volgende zal daardoor in het teken staan van de gevolgen hiervan voor de overhead. Verder zal aandacht besteed worden aan de relatie tussen de bedrijfsvoering en de toerekening van de bedrijfsvoeringskosten aan de begrotingsprogramma's.

Bij de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoeringbegroting wordt ook aandacht besteed aan normering van de beheerskosten. De

normering draagt bij aan de beheersbaarheid van de gemeentelijke financiën.

Vennootschapsbelastingplicht

Om concurrentievoordeel van overheidsbedrijven te beperken bestaat het voornemen om hier wetgeving voor in het leven te roepen. Dit kan betekenen dat er de verplichting ontstaat om vennootschapsbelasting te moeten betalen. De wettekst is nog niet bekend, maar wordt in 2013 verwacht. Van de mogelijke consequenties die deze wetgeving met zich mee brengt wordt u op de hoogte gehouden. Naar alle waarschijnlijkheid gaat de wetgeving per 1 januari 2016 in.

Leanen begrotingsproces en presentatievorm

Er is gestart met het leanen van het begrotingsproces. De intentie is om het totstandkomingsproces van de begroting efficiënter te organiseren. Na het leanen van het proces zal aandacht besteed worden aan presentatievorm. Op het moment dat dit aan de orde is, zal uw raad hierbij betrokken worden.

Wat gaan we doen in 2014 op het gebied van Interne dienstverlening?

Kwaliteit voor interne dienstverlening

In 2014 herijken we de interne afspraken over de levering van producten en diensten (P&D) op het gebied van interne dienstverlening. Dit is onder andere nodig in het kader van de bezuinigingen, maar ook als gevolg van samenwerking met andere gemeenten. Dit betreft zowel de soorten P&D, als ook de kwaliteit en kwantiteit. Deze afspraken worden vastgelegd in de Servicewijzer (P&D catalogus) en DVO (dienstverleningsovereenkomst).

Wat gaan we doen in 2014 op het gebied van regelgeving en juridische zaken ?

Regelingenbeheer/deregulering

We beschikken over een centraal systeem waarin alle contracten van de gemeente opgenomen zijn met als effect een betere bewaking van het nakomen van de verplichtingen van onze contractspartners en het tijdig opzeggen van contracten. Resultaat is vermindering van administratieve lasten en kosten voor de gemeente.

We beschikken over raamcontracten voor de juridische dienstverlening op het gebied van rechtsbijstand, juridische advisering, notarisdiensten, deurwaarders- en incassodiensten en planschade met als effect het sneller kunnen inschakelen van

deze diensten en als resultaat minder administratieve lasten.

Inkoop

In 2013 is een aanvang gemaakt om samen met de STAAN-gemeenten een gezamenlijke contracten database en een leveranciers beoordelingssysteem op te zetten. Dit zal in 2014 z'n beslag gaan krijgen.

Wat gaan we doen in 2014 op het gebied van risicomangement?

Risicomangement schadebehandeling

We verhalen schade aan gemeentelijke eigendommen systematisch en consequent met als effect vermindering van vandalisme en als resultaat vermindering van de schadelast.

Audits-collegeonderzoeken 2014

Sinds 2007 worden in opdracht van het college jaarlijks een tweetal verplichte onderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken kunnen betrekking hebben op een (bedrijfvoerings)thema of een organisatieonderdeel en richten zich op doelmatigheid, doeltreffendheid en/of rechtmatigheid.

Quick scan methodiek

Vanaf halverwege 2011 maken we ook gebruik van zogenaamde quick scans. Een quick scan heeft het kenmerk van een resultaatgerichte doorlichting van een beleidsterrein, organisatieonderdeel of proces. De uitvoering gebeurt op hoofdlijnen en er is sprake van een korte doorlooptijd. Aan de hand van statements of PowerPoint worden de resultaten en adviezen gepresenteerd. Eventueel kan er nog een vervolgonderzoek plaatsvinden voor de gewenste diepgang. In 2013 hebben we ervoor gekozen om de quick scan methodiek in de plaats te laten komen van de collegeonderzoeken. De huidige opzet van de 213a onderzoeken kent namelijk een lange doorlooptijd en de rapporten zijn veelal omvangrijk. Bovendien gaat er veel tijd in de bespreking van de verschillende rapporten zitten: het onderzoeksplan, het auditrapport en het verbeterplan.

De onderwerpen voor mogelijke quick scans in 2014 zullen nog worden geïnventariseerd. De insteek is echter om zo min mogelijk 'aanbodgericht' te gaan werken als het gaat om het uitvoeren van quick scans. Daarmee willen we ook af van het verplichte karakter en alleen een quick scan gaan uitvoeren wanneer dit kan leiden tot een bepaalde meerwaarde.

Bezuinigingstaakstelling bedrijfsvoering begroting 2014

Op het gebied van de bedrijfsvoering is een drietal bezuinigingstranches te onderscheiden.

Financieel overzicht bezuinigingen bedrijfsvoering	bezuiniging (bedragen * € 1.000)				
	realisatie 2012	taakstelling 2013	taakstelling 2014	taakstelling 2015	taakstelling 2016
Eerste tranche bezuinigingen					
- Organisatie en processen	2.345	1.963	1.963	1.963	1.963
- Inkoop en aanbesteding	1.163	957	957	957	957
- Personeel en inhuur	1.625	1.318	1.318	1.318	1.318
- Interne producten en dienstverlening	772	706	706	706	706
- Huisvesting en vastgoed	150	600	850	850	850
Totaal eerste tranche	6.055	5.544	5.794	5.794	5.794
Tweede tranche bezuinigingen					
- Organisatie en processen	300	1.200	2.200	3.200	3.200
Totaal tweede tranche	300	1.200	2.200	3.200	3.200
Derde tranche bezuinigingen					
Verder bouwen, ambities en bezuinigingen			1.400	1.650	1.900
Totaal derde tranche			1.400	1.650	1.900
Totale bezuinigingen bedrijfsvoering	6.355	6.744	9.393	10.644	10.894

Relatie programma's en bedrijfsvoering

De bezuinigingen op de programma's ook een relatie met de bedrijfsvoering en de wijze van uitvoering van het takenpakket van de gemeente. In die zin zijn bezuinigingen op de programma's en de bedrijfsvoering onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Eerste tranche bezuinigingen

Met de vaststelling van de bezuinigingstaakstelling in 2011 en de aanvullende bezuiniging in 2012 rust er een taakstelling op de bedrijfsvoering van € 4 miljoen in 2011, oplopend naar € 11 miljoen in 2015. De bezuiniging in de bedrijfsvoering vraagt een fundamentele herbezinning op de wijze van uitvoering van taken. Er is sprake van complexiteit omdat de bezuinigingen in de programma's een relatie met de bedrijfsvoering hebben en de wijze van uitvoering van het takenpakket van de gemeente. In die zin zijn bezuinigingen op de programma's en de bedrijfsvoering onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Tweede tranche bezuinigingen

De tweede tranche bezuinigingen op de bedrijfsvoering heeft te maken met efficiency die we willen realiseren door het efficiënter inrichten van processen. De doelstelling is om in vier jaar tijd twintig procent productiever te worden (vijf procent per jaar) en de doorlooptijden te halveren. Een zevental processen worden geoptimaliseerd.

Extra taakstelling derde tranche

Zoals in de nota 'Verder bouwen, ambities en bezuinigingen 2014-2017' is afgesproken is de bezuinigingsopgave voor de bedrijfsvoering in 2015 verhoogd met € 250.000. Het betreft hier de doorvertaling van de extra efficiëntie taakstelling die gerelateerd is aan het regeerakkoord naar de bedrijfsvoering. In het regeerakkoord wordt ervan uitgegaan dat als gevolg van de samenwerking gemeenten efficiency kunnen realiseren. De korting die door het Rijk is opgelegd loopt vanaf 2015 jaarlijks op met € 250.000. Daarnaast is rekening gehouden met de doorvertaling van de bezuinigingsopgave voor het onderdeel De Nieuwe Werkomgeving.

Werkwijze opstelling bedrijfsvoeringbegroting 2014

De bedrijfsvoeringbegroting is met een meer ka-derstellend karakter tot stand gekomen door de zogenaamde top-down benadering. Op basis van

aanvaard beleid wordt de begroting opgesteld, hiermee wordt beoogd strak te sturen op beheer-sing van de budgetten.

Middeleninzet bedrijfsvoering

begroting kosten bedrijfsvoering				(bedragen x € 1.000)	
omschrijving	realisatie 2012	begroting 2013	begroting 2014	mutatie 2013-2014	
				€	%
Personeelskosten	41.902	41.166	40.550	-616	-1,5%
Beheerkosten	8.073	8.285	7.467	-818	-9,87%
Kapitaallasten	3.909	5.671	5.690	19	0,34%
Inkomsten bedrijfsvoering	1.515	1.559	1.888	329	21,10%
Totaal kosten bedrijfsvoering	52.369	53.564	51.819	-1.744	-
Bezuinigingen tweede tranche	-	-	-1.445	-1.445	-
totaal	52.369	52.813	50.374	-3.189	-5,95%

Toelichting ontwikkeling kosten van de bedrijfsvoering

De brandweerkosten maken met ingang van 2014 geen onderdeel meer uit van de bedrijfsvoering van de gemeente Assen. Vooralsnog blijven de

RUD en WERKpunt! wel deel uit maken van de be-groting 2014. In de bezuinigingsnotitie 'Verder Bouwen' heeft u besloten tot een bezuiniging op de Nieuwe Werkomgeving. De effecten van deze maatregel zijn in de bedrijfsvoering verwerkt en komt bij diverse onderdelen terug.

Ontwikkeling kosten bedrijfsvoering	bedrag x € 1.000
Volume formatie	-1.942
Volume overig	86
Bezuiniging bedrijfsvoering	- 3.002
Autonoom overig	247
Autonome loonontwikkeling	1.326
Volume Inkomsten	29
Autonoom Inkomsten	67
totaal	- 3.189

Personele kosten

Personele kosten	bedrag x € 1.000
Volume	- 1,942
Autonoom loonontwikkeling	820
Autonoom periodieken	506
totaal mutatie personele kosten	-616

Door de bezuinigingen op de bedrijfsvoering is er op begrotingsbasis een afname te zien op het ge-bied van het volume. Daarnaast is er sprake van

een toename. Dit betreffen autonome ontwikke-lingen op het gebied van lonen en periodieken.

Beloop personeelsformatie in fte's ten opzichte van de begroting, bijgewerkt tot en met de Voorjaarsnota 2011

	jaarrekening 2012	begroting 2013	begroting 2014	% mutatie 2013-2014
Gemeente	655,6	640,17	615,83	-3,95 %

Beheerskosten

De beheerskosten laten een daling zien ten opzichte van de begroting 2013. Dit heeft te maken met

het doorvoeren van bezuinigingen op het gebied van bedrijfsvoering. Een gedeelte heeft te maken met 'Bouwen in Beeld'.

Investeringen	bedrag x € 1.000
(Technische installaties) bedrijfsgebouwen	10.013
Inrichting bedrijfsgebouwen	0
Automatisering hardware	515
Automatisering software	0
Vervoermiddelen	1.082
totaal investeringen bedrijfsvoering	11.735

Inkomsten

De mutatie op de inkomsten heeft grotendeels te maken met het doorvoeren van de bezuiniging Bouwen in Beeld.

Dekking van de kosten van de bedrijfsvoering

De dekking van de bedrijfsvoering wordt gevonden door de kosten toe te rekenen aan programma's, projecten en investeringen, het Grondbedrijf en derden. Daarnaast worden bedrijfsvoeringskosten toegerekend aan gebouwen die de gemeente in exploitatie heeft. Uit onderstaande tabel blijkt de mutatie ten opzichte van de begroting 2013.

Begroting toerekening kosten bedrijfsvoering				(bedragen * €1.000)	
omschrijving	realisatie	begroting	begroting	mutatie 2012-2013	
	2012	2013	2014	€	%
begrotingsprogramma's	37.121	40.088	37.865	- 2.223	- 5,87 %
Projecten en investeringen	7.357	7.967	7.268	-699	- 9,62%
Exploitatiegebouwen c.a.	4.033	3.955	3.931	-24	- 0,61%
Grondbedrijf	1.329	1.392	1.368	-24	-1,75%
Doorberekening aan derden	-	-	-	-	-
Totale toerekening	49.840	53.402	50.435	2.970	-/- 5,89%

De toerekening van de bedrijfsvoeringskosten gebeurt naar programma's, projecten en investeringen, exploitatie gebouwen en het grondbedrijf. De grootste vermindering vindt plaats naar projecten en investeringen en begrotingsprogramma's. De

verminderde toerekening aan projecten en investeringen heeft te maken met de economische recessie. De vermindering van toerekening aan begrotingsprogramma's heeft te maken met het verminderde aantal fte's.

De toerekening van de begrote formatie van in totaal 615 fte's geeft een volgend beeld:

Begroting toerekening formatie bedrijfsvoering (in fte's)				
omschrijving	begroting		mutatie 2012-2013	
	2013	2014	€	%
Bedrijfsvoering	193,91	188,37	- 5,54	- 2,94 %
Begrotingsprogramma's	332,01	318,62	- 13,39	- 4,20 %
Projecten en investeringen	70,65	65,35	- 5,30	- 8,11
Exploitatiegewenc.a.	31,62	31,50	- 0,12	- 0,38 %
Grondbedrijf	11,98	11,99	0,01	
Doorberekening aan derden	193,91	188,37	- 5,54	- 2,94 %
Totale toerekening	640,17	615,83	- 24,34	- 3,95 %

Uit de tabel komt naar voren dat de economische en landelijke ontwikkelingen doorwerken naar de gemeente . De Nederlandse economie stagneert en de woningmarkt zit op slot. Dat uit zich op lokaal niveau onder meer door verminderde toerekening van kosten aan projecten. Door de verminderde formatie wordt er minder formatie toegerekend aan de begrotingsprogramma's. Over de gehele lijn wordt minder toegerekend.

Doel

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten gemeenten een paragraaf 'Verbonden Partijen' opstellen. Het doel van deze paragraaf is op een centrale plaats inzicht verschaffen in, en informatie verstrekken over, alle partijen waarmee de gemeente bestuurlijke en financiële banden onderhoudt.

Inzicht hierin is relevant omdat betrokken partijen:

- direct of indirect belast (kunnen) zijn met uitvoering van beleid dat door de gemeente aan de betreffende partij is overgedragen;
- daarmee gemeentelijke middelen gemoeid kunnen zijn en financiële risico's worden gelopen.

Definitie 'verbonden partijen'

Een 'verbonden partij' is een privaot- of publiek-rechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Organisaties, waarmee een subsidierelatie is aangegaan, vallen volgens de toelichting in het BBV buiten deze indeling.

financieel

gemeentelijke aansprakelijkheid ten aanzien van aan betrokken partij beschikbaar gestelde financiële middelen die niet verhaalbaar zijn bij faillissement of het bedrag waarvoor de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden indien de partij haar verplichtingen niet nakomt

Beide belangen houden het volgende in:

bestuurlijk

gemeentelijke zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur dan wel uit hoofde van stemrecht

Algemene beleidslijn

De gemeente Assen verbindt zich in principe alleen bestuurlijk en financieel jegens een derde als deze verbintenis een duidelijk aantoonbare meerwaarde oplevert ten opzichte van alternatieven zoals 'zelf' doen.

- bestuurlijke overwegingen
- dan wel vanuit een oogpunt van doelmatigheid en doeltreffendheid
- dan wel vanuit financieel-economische overwegingen

Dit wordt gekozen met het oog op het realiseren van (een) specifieke beleidsdoelstelling(en) hetzij vanuit:

Beleidsuitvoering en overzicht 'verbonden partijen'

Als aanzet voor de verbetering van de aansturing van verbonden partijen hebben we eind 2010 ingestemd met de notitie aansturing verbonden partijen. Achtergrond van deze notitie is dat we meer sturing willen op activiteiten, doelen en risico's van processen (taken, rollen en bevoegdheden) die onze gemeente bij andere organisaties heeft belegd en waarvoor uw raad een financiële bijdrage ter beschikking stelt. Wij willen een betere informatievoorziening over verbonden partijen via de planning & control cyclus om een beter zicht te krijgen op de risico's van processen die deze partijen uitvoeren (risicomangement).

Doel is vooraf bepalen welke prestaties we van de verbonden partijen vragen, welke effecten we ermee bereiken en wat de kosten daarvan zijn. Achteraf willen we kunnen bepalen in welke mate de beoogde effecten bereikt zijn (doeltreffendheid) en wat dit gekost heeft (doelmatigheid). Het accent ligt op het vooraf sturen en het daarvoor aanscherpen van de beleidskaders.

Het sturen en beheersen van prestaties, effecten en hun kwaliteit (doelmatigheid en doeltreffendheid) vergt aanpassingen in de relaties tussen verbonden partijen en de gemeente en in de gemeentelijke werkprocessen. Voor wat betreft de relaties met de

verbonden partijen ligt het speerpunt bij de gemeenschappelijke regelingen. Overigens beraden we ons op nut en noodzaak van de gemeenschappelijke regeling als instrument voor de aansturing van verbonden partijen, die bestaan uit samenwerkende gemeenten en laten onderzoeken of alternatieve samenwerkingsvormen een betere aansturing van verbonden partijen borgen. Uitgangspunten bij dit onderzoek zijn respect en behoud van de zeggenschap van de samenwerkende gemeenten bij de uitvoering van hun taken. Verder willen we ter voorkoming van verkapte subsidies gemeentelijk beleid vaststellen met betrekking tot uitgifte (koop en huur) van gemeentelijke eigendommen.

In september 2012 hebben we de Regeling verbonden partijen vastgesteld. Een organisatie is volgens deze regeling een verbonden partij als de jaarlijkse bijdrage aan, of deelname in het kapitaal van de organisatie meer dan € 50.000 bedraagt, of als de gemeente deze organisatie heeft aangewezen als verbonden partij in verband met het maatschappelijk en/of publiek belang van de taken en het risico daarbij. In deze regeling zijn de voorwaarden opgenomen waar verbonden partijen aan moeten voldoen ten aanzien van het indienen van de meerjarenbegroting en de tussentijdse verantwoording, waarbij zo veel mogelijk wordt aangesloten bij de P&C-cyclus (begroting, Voorjaarsnota, Najaarsnota en jaarrekening). Uitgangspunt is dat de verbonden partij haar activiteiten en daarmee te bereiken doelstellingen SMART begroot en verantwoord, zo veel mogelijk met behulp van objec-

tief meetbare kengetallen. We willen bereiken dat Assen vooraf scherper de prestaties, de daarmee beoogde effecten en de daarvoor benodigde subsidies kan bepalen. Tevens is opgenomen dat de verantwoording moet zijn voorzien van een accountantsverklaring en, indien van toepassing, moet worden voldaan aan het leveren van de juiste gegevens waarop de Single Information Single Audit (SiSa) van toepassing is. Het toezicht op verbonden partijen behoort voornamelijk tot het takenpakket van de eenheid Beleid en de eenheid Bestuurs en Management Advisering. De eenheid Beleid zal zicht richten op de 'wat'-vraag. Zij adviseert over de beleidsvorming en beleidscoördinatie vooraf en de beleidstoetsing achteraf. Het gaat dan om de doeltreffendheid. Zij adviseert over de inhoud van de processen die de gemeente bij verbonden partijen belegt (het bepalen van de effecten en resultaten). De eenheid Bestuur- en Management Advisering zal zich richten op de 'hoe'-vraag. Zij adviseert over de kaders voor de rechtmatigheid en doelmatigheid van de processen die de verbonden partijen voor de gemeente uitvoeren, en toetsen die achteraf. De medewerkers adviseren over de wijze van het beleggen van processen die verbonden partijen gaan uitvoeren (risico-beheersing). De nieuwe beleidsregisseurs van de eenheid Beleid werken samen met Deloitte de notitie aansturing verbonden partijen en de regeling verbonden partijen uit, waarna de notitie en de regeling met de verbonden partijen zal worden gecommuniceerd.

Overzicht Verbonden partijen

Toelichting

De met een *) aangeduide partijen zijn voortgekomen uit de overeenkomst tussen Essent en RWE. De voormalige aandeelhouders van Essent nemen in dezelfde verhouding deel in deze rechtspersonen om gezamenlijk aansprakelijkheden zo veel mogelijk te beperken en de afwikkeling van de genoemde overeenkomst zo gestructureerd mogelijk te laten verlopen. Door de bijzondere structuur van deze rechtspersonen vertonen de jaarrekeningen geen winst- en verliesrekening van betekenis en vloeien daaruit geen dividenduitkeringen voort.

Alescon

Plaats	Assen
Doel	Participatie en re-integratie werkzoekenden (WSW)
Bestuurlijk belang	GR; lid DB en AB
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage
Bijdrage	€ 1.392.000

Toelichting

Op 14 april 2013 is een Sociaal akkoord gesloten. Dit heeft samen met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 grote gevolgen voor de sociale werkvoorziening. De Wet sociale werkvoorziening komt per 1-1-2015 te vervallen. Op het moment dat deze begroting opgesteld wordt is nog veel onduidelijkheid over de invoering van de nieuwe wet en de daarbij behorende financiering.

2014 zal dan ook worden gebruikt om de gevolgen van deze wet en het sociaal akkoord voor te bereiden. Omdat de begroting van Alescon met toestemming van de provincie is uitgesteld, is er op dit moment alleen een document richtlijnen begroting 2014 beschikbaar. De begroting van Alescon wordt voor 15 november 2013 naar de provincie gezonden daarvoor zal zij in de raad behandeld worden.

Attero Holding nv

Vestigingsplaats	Arnhem
Doel	Vuilverwerking
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Inbreng kapitaal/dividend
Ontvangst	€ 43.000 (dividend)

Bank Nederlandse Gemeenten nv

Plaats	Den Haag
Doel	Bank
Bestuurlijk belang	Inbreng kapitaal/dividend
Financieel belang	Aandeelhouder
Ontvangst	€ 100.000 (dividend)

Claim Staat Vennootschap bv *)

Plaats	Den Bosch
Doel	Bundeling belang in verband met potentiële schadeverdering op de Staat met betrekking tot indirect geleden schade als gevolg van de splitsingswetgeving
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Deelneming in kapitaal
Bijdrage	€ 0

CBL (Cross Border Lease) Vennootschap bv *)

Plaats	Den Bosch
Doel	Deelneming in CBL-fonds ter afdekking van eventuele verliezen voortvloeiende uit in het verleden afgesloten CBL-overeenkomsten met Amerikaanse investeerders
Bestuurlijk belang	Deelneming in kapitaal
Financieel belang	Aandeelhouder
Bijdrage	€ 0

Dimpact U.A. Coöperatieve vereniging

Vestigingsplaats	Enschede
Doel	Samenwerken aan digitalisering van de dienstverlening aan inwoners
Bestuurlijk belang	Lid Algemene Ledenvergadering
Financieel belang	jaarlijkse vaste bijdrage en bijdrage per afgenomen product
Bijdrage	€ 304.200

Toelichting

In het jaar 2012 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor de levering van de E-suite software en de huidige leverancier Atos is daar uit geselecteerd als contractpartner voor de komende drie jaar.

Drents Archief, Regionaal Historisch Centrum

Plaats	Assen
Doel	Gemeenschappelijk professioneel beheer Drents Archief en gemeente Assen
Bestuurlijk belang	GR; lid AB en DB
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage
Bijdrage	€ 150.200

Toelichting

In 2012 is het Drents Archief 3.0 geopend. Naast bijdragen van SNN (EFRO) en de provincie Drenthe heeft de gemeente Assen € 700.000 voor dit project beschikbaar gesteld. Met betrekking tot de decentralisatie is een akkoord gesloten tussen het Rijk, het interprovinciaal overleg en de vereniging Nederlandse gemeenten, waarin is overeengekomen dat vanaf 2012 de provincies zelf verantwoordelijk zijn voor het beheer van hun archief en de kosten daarvan. Met ingang van het jaar 2012 is de rijksbijdrage aan het Drents Archief dan ook gekort en draagt de provincie bij.

Drentse Bedrijven Locaties (DBL), Stichting

Plaats	Meppel
Doel	Economische stimulering
Bestuurlijk belang	Lid stichtingsbestuur
Financieel belang	Subsidie
Bijdrage	€ 14.100

Eems Dollard Regio (EDR)

Vestigingsplaats	Nieuweschans
Doel	Economische en culturele stimulering.
Bestuurlijk belang	Lid openbaar lichaam.
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage.
Bijdrage	€ 5.200

Enexis Holding nv

Vestigingsplaats	Den Bosch
Doel	Nutsbedrijf, distributie en transporteren van energie, netwerkbeheer
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Inbreng kapitaal/dividend
Ontvangst	€ 600.000 (dividend)

Gemeenschappelijke Kredietbank Drenthe (GKB)

Plaats	Assen
Doel	Sociale kredietverstrekking
Bestuurlijk belang	GR; lid DB en AB
Financieel belang	Handhaving kostendekkende exploitatie
Bijdrage	€ 511.100

Toelichting

De uitvoeringskosten van de GKB zijn afhankelijk van de conjunctuur. Ook in 2013 was sprake van een toename van het beroep op de schuldhulpverlening. De maatregelen in het Beleidsplan (febr. 2013) met betrekking tot de toegang tot schuldhulpverlening zullen een beperkt financieel effect te zien geven in 2014. Het plan zal hooguit een dempende werking hebben op de groei van het benodigde budget.

Gemeenschappelijke regeling Assen en waterschap Hunze en Aa's

Plaats	Assen
Doel	Aanleg instandhouding beheer en onderhoud systemen individuele behandeling afvalwater
Bestuurlijk belang	Lichte GR zonder gemeenschappelijke bestuursorganen
Financieel belang	Geen directe financiële verplichting.
Bijdrage	€ 0

Gemeenschappelijke regeling Assen en Waterschap Noorderzijlvest

Plaats	Assen
Doel	Aanleg instandhouding beheer en onderhoud systemen individuele behandeling afvalwater.
Bestuurlijk belang	Lichte GR zonder gemeenschappelijke bestuursorganen
Financieel belang	Geen directe financiële verplichting.
Bijdrage	€ 0

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Plaats	Assen
Doel	Vorbereiden en uitvoeren activiteiten en diensten in het kader van de basisgezondheidszorg
Bestuurlijk belang	GR; lid DB en AB
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage
Bijdrage	€ 1.192.000

Toelichting

In 2014 zal de Integrale Jeugdgezondheidszorg (JGZ 0-19 jaar) zijn beslag krijgen. De JGZ 0-4 jaar wordt met ingang van 1 januari overgenomen door de GGD. Daarnaast zal in 2014 het Plan van Aanpak uitgevoerd zijn voor het samengaan van het Algemeen Steunpunt Huiselijk geweld (ASHG) en het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) tot

één provinciale voorziening. Vanaf begin 2014 zal het gebouw voor de gezamenlijke centrale huisvesting van Brandweer Assen, Hulpverleningsdienst (HVD) en GGD Drenthe aan de Groene Dijk in Assen in gebruik worden genomen.

Groningen Airport Eelde nv

Plaats	Eelde
Doel	Personen- en vrachtvervoer
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder en lid raad van toezicht
Financieel belang	Inbreng kapitaal
Bijdrage	€ 0

Toelichting

In het jaar 2012 heeft Groningen Airport Eelde groen licht gekregen voor de baanverlenging en zijn inmiddels de werkzaamheden voor de baanverlenging gestart. Met ingang van 2013 wordt geen bijdrage meer verstrekt.

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Plaats	Assen
Doel	Brandweezorg en hulpverlening bij brand en rampen en geneeskundige hulpverlening bij calamiteiten
Bestuurlijk belang	GR; lid Ab en DB
Financieel belang	Exploitatiebijdrage
Bijdrage	€ 2.958.300

Toelichting

De Veiligheidsregio Drenthe voert voor de gemeente Assen taken uit op het gebied crisismanagement, organiseert oefeningen en neemt deel aan preventie overleggen. Op 1 januari 2014 zijn alle gemeentelijke brandweerkorpsen in Drenthe geregionaliseerd en vallen dan tevens onder de Veiligheidsregio Drenthe. Daarmee is de Veiligheidsregio verantwoordelijk geworden voor de brandweezorg in Drenthe.

In 2012 is gestart met de bouwwerkzaamheden voor de gezamenlijke centrale huisvesting de Veiligheidsregio Drenthe (en de uitvoeringsorganisatie Hulpverleningsdienst Drenthe) en de GGD Drenthe. Tevens is in deze huisvesting de hoofdpst voor de brandweezorg in Assen opgenomen. Dit gebouw zal in 2014 in gebruik worden genomen.

Intergemeentelijke Sociale Dienst Assen (ISD)

Plaats	Assen
Doel	Uitvoering taken Wet werk en bijstand c.a.
Bestuurlijk belang	GR; lid van DB
Financieel belang	Aandeel jaarlijkse exploitatie
Bijdrage	€ 7.063.000

Toelichting

De invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 en het sociaal akkoord hebben een grote invloed op het sociale domein. De uitkomsten van het sociaal akkoord heeft er voor gezorgd dat de begroting 2014 van de ISD met toestemming van de provincie is uitgesteld en deze wordt in het najaar (oktober) aan de raad gepresenteerd. De begroting wordt voor 15 november 2013 naar de provincie gezonden.

De uitvoeringskosten van de ISD zijn afhankelijk van de conjunctuur. Vanwege de aanhoudende economische crisis wordt rekening gehouden met een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden.

De daling in de gemiddelde uitkeringskosten is gestagneerd vanwege de aanhoudende mindere conjunctuur, waardoor verwacht wordt dat er minder uitkeringsgerechtigden in deeltijd kunnen werken. Daardoor zullen de gemiddelde uitkeringskosten naar verwachting stijgen.

De rijksoverheid heeft in juni 2013 de rijksbijdrage BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) naar boven bijgesteld. De rijksbijdrage is naar boven bijgesteld vanwege de aanhoudende economische crisis en de oplopende werkloosheid.

Voor het jaar 2010 hebben wij medio 2011 een incidentele aanvullende uitkering (IAU) bij het Rijk aangevraagd. Onze aanvraag is afgewezen, waar tegen wij bezwaar hebben aangetekend. Dit bezwaar is ongegrond verklaard. Tegen deze beslissing zijn wij in beroep gegaan. Voor het jaar 2011 hebben wij ook een IAU uitkering aangevraagd. Deze aanvraag is in december 2012 afgewezen. Tegen deze afwijzing zijn wij in bezwaar gegaan.

Het beleid en het budget voor het Meedoenbeleid is vastgesteld tot het jaar 2014. In de tweede helft van 2013 worden de resultaten van een nieuwe evaluatie aan u gepresenteerd. Daarnaast wordt het Meedoenbeleid heroverwogen voor de inzet van participatiemiddelen in 2014 en verder, dit in samenhang met de introductie van de Participatiewet.

Openbaar en voortgezet onderwijs Noord en Midden-Drenthe, stichting

Plaats	Assen
Doel	Bevordering van en zorg voor voortgezet onderwijs
Bestuurlijk belang	Stichting
Financieel belang	Sluitende exploitatie
Bijdrage	€ 0

Toelichting

2012 heeft Dr. Nassau met een negatief exploitatieresultaat afgesloten. Dit negatieve resultaat is echter te verklaren door een eenmalig boekverlies. Voor 2013 is ingezet op verdere bezuinigingen, waarbij de begroting sluit met een positief resultaat van € 300.000. De verwachting is dat dit resultaat wordt gehaald. De meerjarenbegroting laat echter een zorgelijk beeld zien onder andere door opstapelende landelijke bezuinigingen. Dr. Nassau probeert de komende jaren door extra bezuinigingen een buffer op te bouwen om de landelijke bezuinigingen op langere termijn te kunnen blijven opvangen.

Plateau Openbaar Onderwijs Assen

Plaats	Assen
Doel	Bevordering van en zorg voor openbaar basisonderwijs
Bestuurlijk belang	Bestuurscommissie ex Art. 83 Gemeentewet
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage conform financieel statuut
Bijdrage	€ 260.000

Toelichting

In 2012 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijke verzelfstandiging van het Plateau Openbaar Onderwijs. Conclusie is dat eerst een aantal andere zaken afgehandeld moeten worden alvorens kan worden besloten of het Plateau Openbaar Onderwijs moet verzelfstandigen. In 2013 en 2014 wordt hieraan gewerkt middels een verbetertraject.

Recreatieschap Drenthe

Plaats	Diever
Doel	Bevordering recreatie in de breedste zin van het woord
Bestuurlijk belang	GR; lid AB
Financieel belang	Exploitatatiebijdrage
Bijdrage	€ 56.400

Toelichting

Het recreatieschap heeft een Fonds Recreatie & Toerisme dat door de deelnemende gemeenten wordt gevoed. De stortingen zijn gebaseerd op een

component in samenhang met de dagrecreatie (vaste bijdrage per gemeente) en een variabele component, gebaseerd op de toeristische overnachtingen per gemeente. Doel van het fonds is om financiële middelen snel en efficiënt beschikbaar te kunnen stellen voor nieuwe ontwikkelingen in het kader van recreatie en toerisme ten behoeve van de Drentse gemeenten.

Regio Groningen-Assen 2030

Plaats	Groningen
Doel	Samenwerking ten behoeve van regio-ontwikkeling
Bestuurlijk belang	Deelname convenant
Financieel belang	Bijdrage in fonds/investering subsidie(s)
Bijdrage	€ 1.197.300

Toelichting

De samenwerking in de regio wordt op basis van een herziene visie voortgezet. Speerpunt ligt bij de mobiliteitsvraagstukken in de regio en aandacht voor de economische ontwikkeling van de regio Groningen-Assen.

Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)

Plaats	Groningen
Doel	Versterken economische positie van Noord-Nederland
Bestuurlijk belang	GR; adviesrol
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage
Bijdrage	€ 70.000

Toelichting

De drie noordelijke provincies Drenthe, Fryslân en Groningen werken samen in het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Doel is de economische positie van Noord-Nederland versterken. Binnen het SNN wordt het ruimtelijke en economische beleid van de drie provincies afgestemd. Ook voert het SNN namens het noorden onderhandelingen met het Rijk en Brussel. Deze samenwerking is sinds 1992 vastgelegd in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Binnen het SNN hebben de vier grote steden Groningen, Leeuwarden, Assen en Emmen sinds 2007 een belangrijke adviesrol.

STIVAM

Plaats	Zwolle
Doel	Contracten afsluiten verwerking restfractie bij Attero
Bestuurlijk belang	Lid AB + DB
Financieel belang	Kostendekkende exploitatie
Bijdrage	€ 2.700

Toelichting

Bij de voorbereidingen van het nieuwe restafvalcontract met Attero is afgesproken, dat de vijf gemeenten in Noord- en Midden-Drenthe vanaf 2007 ieder over een eigen, zelfstandig restafvalcontract zullen beschikken. Hiermee komt een einde aan de rol van de gemeente Assen als contractpartner voor restafval voor de GR Vuil-verwijdering Regio Assen.

VAMIJ cv

Plaats	Wijster
Doel	Financiering bouw geïntegreerde vuilverbrandingsinstallatie
Financieel belang	Deelname in kapitaal
Bijdrage	€ 0

Vereniging Drentse Gemeenten

Plaats	Westerbork
Doel	Gebundelde bestuurlijke belangenbehartiging binnen Drenthe
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap vereniging
Financieel belang	Lidmaatschap vereniging
Bijdrage	€ 24.300

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Plaats	Den Haag
Doel	Gebundelde bestuurlijk belangenbehartiging op landelijk niveau
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap vereniging
Financieel belang	Jaarlijkse contributie
Bijdrage	€ 79.500

Verkoop Vennootschap bv

Plaats	Den Bosch
Doel	Maximalisatie uiteindelijke verkoopopbrengst; optimalisering risicoafdekking
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Deelneming in kapitaal
Bijdrage	€ 0

Vordering op Enexis bv

Plaats	Den Bosch
Doel	Bundeling van belangen in de bruglening aan Enexis
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Deelneming in kapitaal
Bijdrage	€ 0

Waterleiding Maatschappij Drenthe nv

Plaats	Assen
Doel	Nutsvoorziening
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Inbreng kapitaal/ dividend
Ontvangst	€ 400 (dividend)

Paragraaf grondbeleid

Strategische Afwegingsnotitie Grondbedrijf

Grondbeleid

Het gemeentelijke grondbeleid is ondersteunend aan de beleidsdoelstellingen die de gemeente Assen heeft voor onder meer woningbouw, werken, infrastructuur alsmede het realiseren van maatschappelijke voorzieningen. Hoofddoelstelling van het grondbeleid is dus het realiseren van de ruimtelijke opgaven die Assen heeft. De Regiovisie Groningen-Assen, de Structuurvisie+, de Masterstudie FlorijnAs, de visie op de binnenstad, het structuurplan Stadsrandzone en de duurzaamheidsvisie geven een beeld van de ambities voor toekomstige ontwikkeling van Assen.

Nota Grondbeleid

Op 16 december 2010 is de nota grondbeleid 2010-2013 vastgesteld door de raad, waarmee het grondbeleid zoals vastgesteld in 2005 werd geactualiseerd. De Nota grondbeleid draagt bij aan de transparantie van het grondbeleid van de gemeente Assen. Het hoofduitgangspunt voor het grondbeleid bleef ongewijzigd. Assen kent een actief grondbeleid. Actief grondbeleid zorgt voor maximale regie en zeggenschap bij de ontwikkeling en realisatie van majeure gebiedsontwikkelingen. Tevens is het hierdoor eenvoudiger om sturend op te treden in de programmering en uitgifte van plannen. Een actief beleid impliceert een risico nemend profiel en biedt daarnaast ook een mogelijkheid tot verevening tussen financieel voordelige en nadelige ontwikkelingen. Monitoren van het actieve beleid in het meerjarenperspectief van het Grondbedrijf is dan ook van groot belang. Bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden zoals het werklandschap Assen Zuid en het Havenkwartier zal door de economische omstandigheden en veranderende groeiprognoses maatwerk noodzakelijk zijn. Deze gebiedsontwikkelingen vragen om een gefaseerde, marktgerichte aanpak die in ontwikkelstrategieën worden vastgelegd. Ook de mate waarin de gemeente een actieve of meer faciliterende rol op zich neemt zal daarbij betrokken worden. Deze rol wordt mede afhankelijk van de financiële armslag van het Grondbedrijf bepaald. Eind 2014 is een logisch moment om op basis van een coalitieakkoord het grondbeleid te herijken.

Nota Grondprijnsbeleid

Op 17 december 2009 is de nota grondprijnsbeleid 2010-2014 vastgesteld, waarmee transparantie ontstaat voor de uitgifteprijs in de gemeente Assen.

Het volgende uitgangspunt is gekozen: 'in beginsel wordt uitgegaan van de marktwaarde van bouwrijpe grond. Als er beleidsmatige redenen zijn, kan hiervan worden afgeweken'. Het hanteren van marktconforme prijzen is maatschappelijk gezien de beste optie. Voor een tweetal beleidscategorieën wordt echter een uitzondering gemaakt, ten eerste de sociale woningbouw en ten tweede de maatschappelijke voorzieningen.

Vastgoedwaarden, bouwkosten en daarmee ook grondwaarden veranderen als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden. Het is daarom nodig om de grondprijzen jaarlijks te herzien. Binnen de gemeente Assen was het gebruikelijk dat het College van B&W jaarlijks rond december de grondprijzen voor het daaropvolgende jaar vaststelde. Dit jaar wordt ervoor gekozen om deze prijzen reeds bij de begroting te laten vaststellen. Het toetsingskader loopt daarmee gelijk op met het begrotingscyclus. De grondprijzen voor 2014 zijn opgenomen in de grondprijzenbrief.

Voor het vijfde jaar op rij is er duidelijk sprake van stagnatie op de vastgoedmarkt. Na de 'bankencrisis' (2008) is de Nederlandse economie wederom in een recessie beland als gevolg van de 'recessie' (2011) en de lastenverzwaringen die daarop volgden. Hoewel er de eerste tekenen van herstel zijn in de economie, zal dat pas op langere termijn effect hebben op de (laatcyclische) vastgoedmarkt. De hypotheekrente is historisch gezien laag (juni 2013), daarentegen zijn de regels voor de financiering van nieuwe woning per 1 januari 2013 drastisch aangescherpt. Het vertrouwen van huizenkopers stijgt. Historisch gezien is het nog laag. Projectontwikkelaars anticiperen op deze dalende verkopen en zijn terughoudend om nieuwe projecten in de markt te zetten. De 'werkhonger' in de bouwsector is daardoor aanzienlijk en bij aanbesteding vallen de bouwkosten vaak voordelig uit voor de opdrachtgever. De aanneemsommen blijken nu echter niet verder te (kunnen) zakken. Bouwbedrijven zijn genoodzaakt hun productiecapaciteit te verlagen, waardoor een verdergaande sanering van de sector in 2013 en ook in 2014 wordt verwacht. De reële bouwkosten voor woningen zijn vanaf 2011 wel toegenomen door een verscherping van de EPC-eis naar 0,6. Daarnaast is vorig jaar de btw omhoog gegaan naar 21%.

De verwachtingen voor grondprijzen waren in 2009 bij het vaststellen van de Nota Grondprijnsbeleid be-

duidend anders dan dat nu het geval is. Binnen de gemeente Assen is altijd een realistisch en behoudend prijsniveau gehanteerd. Desondanks is het niet meer vanzelfsprekend om grondprijzen jaarlijks te indexeren. De huidige nota Grondprijnsbeleid

loopt af in 2014. Het is dus van belang om komend jaar het grondprijnsbeleid te evalueren om vervolgens een nieuw kader te laten vaststellen. Het heeft onze voorkeur om dit proces gelijk te laten lopen met de herijking van het grondbeleid.

Realisering beleidsdoelstellingen

Wonen

Assen had in de periode 2010 tot en met 2020 een gemiddelde jaarlijkse taakstelling van 520 te bouwen woningen. In de regio Groningen-Assen is gewerkt aan een herijking van de regionale opgave. Aan de hand van diverse marktscenario's is inzicht gegeven in de effecten van de economische recessie in relatie tot de woningbehoefte. Begin 2012 heeft dit voor Assen geresulteerd in een verlaging van de jaarlijkse woningbouwproductie naar 300 woningen. Hiervan zal ongeveer de helft in de stad gerealiseerd worden en de andere helft in de uitleg (Kloosterveen).

In 2013 is de bijdrage van Kloosterveen aan de woningbouwproductie lager dan normaal. Nu de gemeente Assen eigenaar is geworden van de buitenring van Kloosterveen zijn diverse gesprekken gestart met ontwikkelaars en bouwers over de invulling van de ring. Hier is ontwikkeltijd voor nodig wat betekent dat de eerste oplevering van woningen op z'n vroegst in 2014 zal plaatsvinden. In de programmering van de gronduitgifte wordt rekening gehouden met een voorzichtig scenario voor 2014 en 2015. Een groot deel van de gronden in Kloosterveen II is contractueel in handen van een private partijen. Het vertrouwen van deze partijen om hun gronden tot ontwikkeling te brengen is beperkt, waarmee de pijlers momenteel gericht zijn op Kloosterveen.

De ontwikkeling van het Havenkwartier is de andere (binnenstedelijke) grootschalige locatie voor toekomstige woningbouw. De voorbereidingen voor een bestemmingsplan zijn in volle gang. De ontwikkeling zal gefaseerd opgepakt worden, zodanig dat de vermogenspositie van het Grondbedrijf dit ook toelaat. Het aankoopbeleid van de gemeente is op dit moment terughoudend en afgestemd op de gefaseerde gebiedsontwikkeling.

Werken

De ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen kan ondersteunen bij het creëren van extra werkgelegenheid en het doen afnemen van de werkloosheid in Assen. Voor 2014 wordt een uitgifte van bedrijventerreinen voorzien van circa 3 hectare, met name op de bestaande bedrijventerreinen Peelerpark en Messchenveld.

Om in de toekomst te kunnen blijven voorzien in de behoefte aan bedrijfskavels en om ruimte te bieden voor bedrijfsverplaatsing vanuit het Stadsbedrijvenpark, wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van bedrijventerrein Assen Zuid. In 2014 zullen op basis van een gefaseerde ontwikkelstrategie verdere voorbereidingen, waaronder diverse strategische aankopen en bestekvoorbereidingen, worden getroffen voor de gefaseerde realisatie van het 'werklandschap Assen Zuid'. Met de aansluiting-TT op de A28 en de werkzaamheden in het kader van de verdubbeling van de N33 worden goede randvoorwaarden geschapen voor de bereikbaarheid van dit bedrijventerrein.

FlorijnAs

Het programma FlorijnAs maakt onderdeel uit van het convenant Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL). Het betreft een integrale noord-zuid gerichte ontwikkeling van een 'Stadsboulevard', waarbij infrastructuur de primaire aanleiding vormt. De 'Stadsboulevard' is echter ook een drager voor de duurzame (her)ontwikkeling van aanpalende gebieden. Hierdoor heeft de FlorijnAs directe gevolgen voor de ontwikkelopgaven binnen het Grondbedrijf. Het Havenkwartier en het werklandschap Assen-Zuid zijn hiervan duidelijke gevolgen.

Financieel beleid Grondbedrijf

Het gemeentelijke grondbeleid en de daarvoor beschikbare middelen in het Grondbedrijf zijn bedoeld ter uitvoering van het ruimtelijke beleid van de gemeente. Op 11 februari 2010 heeft de gemeenteraad de Integrale Structuurvisie Assen 2030 vastgesteld. In deze visie zijn de opgaven en ambities voor de komende decennia beschreven op diverse be-

leidsterreinen. Voor de activiteiten binnen het Grondbedrijf wordt dit vertaald naar de ontwikkeling van de prioritaire woon- en werklocaties voor de komende jaren, waarbij geldt dat dit op een sociale, duurzame, aantrekkelijke en Assense wijze dient te gebeuren. De opgave voor wonen wordt vooral gerealiseerd door uitbreiding van Klooster-

veen en intensivering van de bestaande stad (onder andere Havenkwartier). De opgave voor werken wordt hoofdzakelijk in Messchenveld, Assen Zuid en het Stadbedrijvenpark (revitalisering) gerealiseerd.

Financieel beleid

Sturing op het financieel beleid is het van belang om een balans te vinden tussen de financiële mogelijkheden van het Grondbedrijf en politieke ambities voor het Grondbedrijf. De mogelijkheden worden vooral bepaald door de opgebouwde vermogenspositie van het Grondbedrijf. De reikwijdte wordt bepaald door de primaire beleidsdoelstelling zoals vanuit wonen en werken worden opgelegd aan het Grondbedrijf.

Strategische Afwegingsnotitie Grondbedrijf

Op 14 juli 2011 is voor eerst een 'Strategische Afwegingsnotitie Grondbedrijf' behandeld in de raad. Aanleiding voor deze notitie waren vragen over de financiële positie van het Grondbedrijf. De notitie beschrijft op welke wijze de beschikbare middelen binnen het Grondbedrijf de komende jaren kunnen worden ingezet. Een financieel gezond Grondbedrijf was daarbij het uitgangspunt. Ook het DHV-onderzoek over de informatieverstrekking binnen het Grondbedrijf en de grootschalige gebiedsontwikkelingen van de FlorijnAs vormden de directe aanleiding voor het opstellen van een strategische afwegingsnotitie.

In de notitie werd medio 2011 geconcludeerd dat het Grondbedrijf op basis van de vastgestelde ont-

Het uitgangspunt van het financiële beleid is dat het Grondbedrijf financieel zelfstandig is. Dit betekent dat het proces van stedelijke ontwikkeling voor wat betreft de activiteiten van het Grondbedrijf niet leidt tot een beslag op de algemene middelen van de gemeente. Dat vraagt om een financieel gezond bedrijf waarbinnen grote schommelingen in het eigen vermogen kunnen worden opgevangen. De financiële grondslagen van het Grondbedrijf zijn door de raad vastgesteld en gebaseerd op het 'Besluit begroting en verantwoording' (=BBV). In de financiële grondslagen zijn onder meer de waarderingsgrondslagen van de activa (bezittingen) vastgelegd. Tevens is in het BBV bepaald dat verliezen worden genomen zodra die bekend zijn en winsten worden verwerkt op het moment van realisatie.

wikkelingen en gebiedsexploitaties er solide voorstond. De nieuwe, in voorbereiding zijnde grootschalige ontwikkelingen, vragen echter om een behoorlijke financiële inspanning. Diverse optimaliserings binnen het gehele Grondbedrijf zijn doorgevoerd om de wenselijke ontwikkeling van onder andere het werklandschap Assen Zuid en het Havenkwartier mogelijk te maken.

In 2011 is toegezegd dat een actualisering van de afwegingsnotitie jaarlijks bij de begroting zou worden betrokken. In de volgende paragrafen wordt daarom nader ingegaan op de actuele financiële positie van het Grondbedrijf.

Begroting en meerjarenperspectief Grondbedrijf

Projecten binnen het Grondbedrijf hebben nagenoeg altijd een looptijd van meer dan één jaar. De beslismomenten zijn niet gekoppeld aan de jaarcyclus van de begroting. De uitgaven bij projecten vloeien voort uit in het verleden separaat door de raad 'vastgestelde grondexploitaties' (zoals bijvoorbeeld Kloosterveen 1, Kloosterveen 2, Messchenveld 1, werklandschap Assen-Zuid, et cetera). Daarnaast worden in het meerjarenperspectief van de begroting prognoses van uitgaven en inkomsten verwerkt van 'nieuwe ontwikkelingen' waarover de raad nog een besluit moet nemen (zoals bijvoorbeeld Havenkwartier of Kloosterveen 3). Deze 'nieuwe ontwikkelingen' kunnen worden omschreven als Niet In Ontwikkeling Genomen Gebieden (=NIEGG's). Bij een transparante informatievoorziening over het Grondbedrijf is het volgens de richtlijnen van het BBV van belang om een onderscheid te maken tussen de vastgestelde grondexploitaties en de nieuwe ontwikkelingen.

De financiële positie van het Grondbedrijf, de balans en de exploitatierekening wordt in belangrijke mate bepaald door de financiële veranderingen in de vastgestelde grondexploitaties. Dit zijn projecten met langjarige looptijden. Bij de begroting is een Projectenboek gevoegd waarin per project een blad is opgenomen met kerngegevens. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de vastgestelde grondexploitaties en de nieuwe ontwikkelingen.

In het projectenboek zijn alleen de projecten opgenomen waarin de gemeente financieel participeert. Niet vermeld worden de projecten die volledig door marktpartijen worden gerealiseerd. De gemeentelijke bemoeienis beperkt zich in die gevallen tot de publiekrechtelijke rol (planologische procedures en vergunningen). Financieel gezien loopt de gemeente hier dus geen risico, beleidsmatig kan de gemeente wel belang hebben bij de uitvoering ervan.

Voor de beschrijving van de vermogenspositie van het grondbedrijf is het van belang om onderscheid te maken tussen de Algemene reserve en de Weerstandsreserve van het Grondbedrijf. De Weerstandsreserve dient voor het opvangen van risico's in vastgestelde grondexploitaties en reeds verwor-

ven gronden in nieuwe ontwikkelingen. De Algemene Reserve Grondbedrijf kan daarentegen worden benut voor nieuwe investeringen, het afdekken van onrendabele gebiedsontwikkelingen en het afdekken van de risico's van nieuwe in exploitatie te nemen gebieden.

Algemene reserve Grondbedrijf

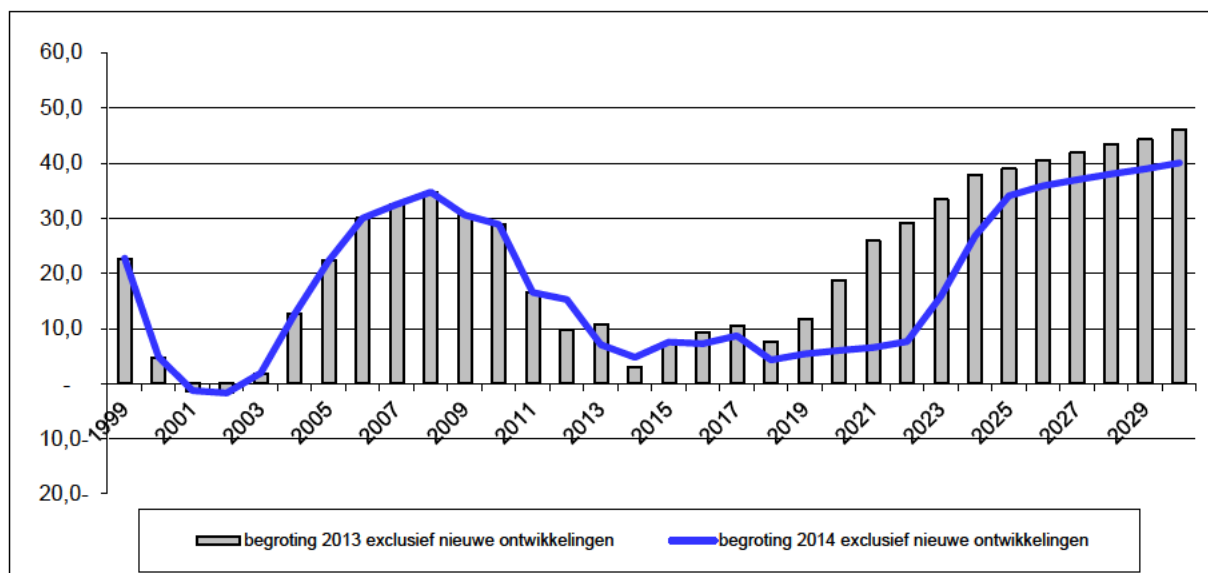
Actualisering vastgestelde grondexploitaties

De jaarrekening 2012 en genomen besluiten vormen de basis voor de begroting 2014. Ook 2012 was evenals de jaren daarvoor een slecht jaar qua grondopbrengsten. De effecten van de woningmarkt laten z'n sporen na. De vertraging in de opbrengsten zorgt voor een verslechtering van de individuele grondexploitaties en dus een verslechterd meerjarenperspectief. Binnen de vastgestelde grondexploitaties is de geplande gronduitgifte van wonen en werken opnieuw kritisch bekeken en afgezet tegen de regionale afspraken en daadwerkelijke marktverwachtingen. Aangezien wordt verwacht dat ook in 2014 en 2015 de grondverkopen voor woningbouw beperkt zullen zijn is de prognose voor de opbrengsten naar beneden bijgesteld. De programmering is opgenomen in het projectenboek. Voor de ontwikkeling van grondprijzen is voor een behoudende lijn gekozen en wordt rekening gehouden met een stabilisatie.

Per 2013 zal Messchenveld 1b uit exploitatie worden genomen. Het effect hiervan op de meerjarenprognose is echter gering aangezien dit vorig jaar reeds was voorzien. Voor het boekjaar 2013 is sprake van een negatief effect van € 5,5 miljoen. In het raadsvoorstel van 6-10-2011 inzake vaststelling grondexploitatie werklandschap Assen-zuid was uitgegaan van een verslechtering van € 7,0 miljoen.

Naast de effecten van de jaarrekening 2012 zijn er in 2013 besluiten genomen die van invloed zijn op het meerjarenperspectief. Bij de Voorjaarsnota 2013 is besloten tot een incidentele onttrekking van 3 jaar lang € 0,5 miljoen per jaar in het kader van de bezuinigingen.

De door de raad genomen besluiten en de actualisatie van vastgestelde grondexploitaties zorgen voor een verloop van de algemene reserve Grondbedrijf (= blauwe lijn) zoals dat te zien is in hier volgende grafiek.

Kijkend naar veranderingen ten opzichte van de begroting 2013 (=grijze kolommen) moet geconcludeerd worden dat de actualisatie met name effect heeft op de middellange termijn. Gedurende de periode 2018 – 2025 is er sprake van een stabilisatie van de algemene reserve Grondbedrijf in plaats van een stijging. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door

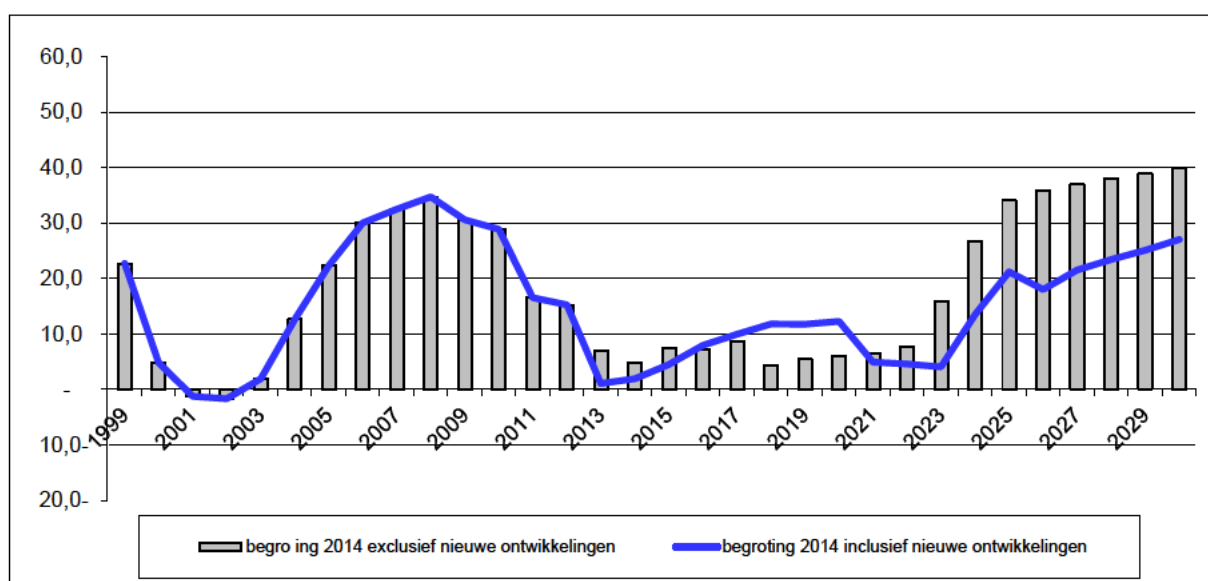
de vertraagde uitgifte van woningbouwkavels in Kloosterveen. De geplande stijging van de Algemene Reserve heeft namelijk vooral te maken met de geplande winstnemingen in Kloosterveen. Door een vertraging in de gronduitgifte is er eveneens sprake van een uitgestelde winstneming. Dit heeft tot gevolg

dat de investeringsmogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen in deze periode worden beperkt.

Effecten van 'nieuwe ontwikkelingen'

De voornaamste (potentiële) nieuwe ontwikkeling is het Havenkwartier en in een later stadium Kloosterveen 3. De ontwikkeling van Kloosterveen 3 is momenteel pas na 2025 voorzien. Voor het Havenkwartier geldt ten aanzien van de planning en fasering van de gebiedsontwikkeling dat aansluiting is gezocht en gevonden bij de financiële mogelijkheden van het Grondbedrijf, die mede worden bepaald door de winstnemingen van met name Kloosterveen. Tijdens de onderhandelingen begin 2012 met de regio over de herprogrammering van wo-

ningbouw en bedrijventerreinen is intensief overleg gevoerd met de provincie over de opgave van de gemeente Assen en de financiering van die opgave. De provincie zal de gemeente Assen compenseren voor € 14 miljoen om de binnenstedelijke woningbouwopgave te kunnen realiseren. Met deze middelen blijft Assen in staat om binnen de financiële mogelijkheden van het Grondbedrijf de woningbouwopgave voor de komende jaren te realiseren. In de meerjarenprognose zijn de te ontvangen € 14 miljoen en de eerder besloten bijdragen aan de FlorijnAs voor infrastructuur gepland in 2014. De blauwe lijn in de hier volgende grafiek geeft het verloop van de algemene reserve inclusief het effect van de nieuwe ontwikkelingen. Dit verloop is meegenomen in de consolidatie voor de begroting 2014.

Overige 'nieuwe ontwikkelingen' en besluitvorming

Met het nu voorliggende Meerjarenperspectief is onvoldoende ruimte aanwezig om naast de genoemde prioritaire gebiedsontwikkelingen ook bij te dragen aan andere wenselijke investeringen. Dit blijft zorgwekkend aangezien er bij diverse ontwikkelingen in het verleden regelmatig een beroep is gedaan op het Grondbedrijf. Ook voor de toekomst wordt verwacht dat bijdragen vanuit het Grondbedrijf wenselijk zullen zijn. Daar zijn nu geen middelen voor gereserveerd binnen het Grondbedrijf of elders. Dit vraagt mogelijk om een heroverweging. Vooral nog is er geen ruimte voor nieuwe wensen. Onder meer de volgende projecten zijn niet opgenomen in het voorliggende meerjarenperspectief Grondbedrijf.

- Herontwikkeling 'Vastgoedlocaties' (Brandweerkazerne kanaal, Driemaster, Veningerland-school, Mercuriustheater, Korpushoekhal, Bibliotheek Marsdijk).

- Voortzetting Regiobijdrage na 2014
- Natuurontwikkeling Assen aan de Aa (Nijl-andsloop)
- Toeristisch Recreatieve Zone Assen Zuid (kopgroep, geluid, gebiedsontwikkeling)
- Gebiedsontwikkeling Stationsomgeving
- Winkelcentrum Nobellaan
- Winkelcentrum Peelo
- Uitvoeringsprogramma visie Binnenstad
- Scopewijziging Norgerbrugtracé
- Effecten verdere bezuinigingen
- Ontwikkeling achterzijde Hema

Weerstandsreserve en Risicoanalyse

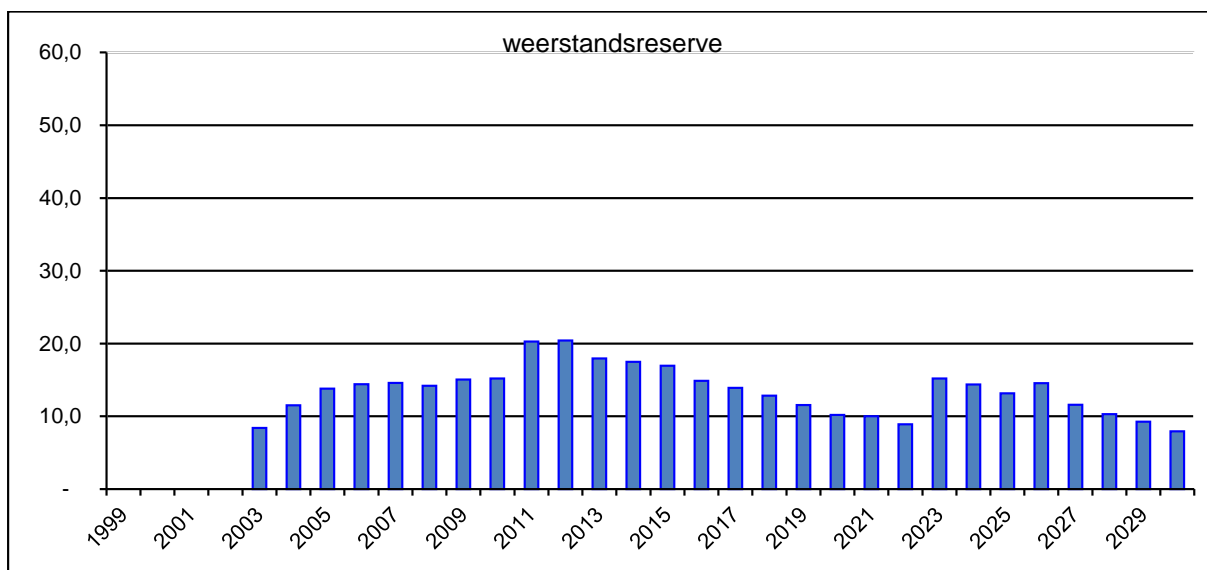
In de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement (vastgesteld bij de begroting 2012) is ook het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf betrokken. Jaarlijks zal bij de begroting opnieuw inzicht worden gegeven in de actuele stand en de nieuwste prognoses.

Landelijk worden er diverse methoden toegepast voor de bepaling van het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf. In de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement is vastgelegd dat voor de jaarlijkse bepaling van de benodigde weerstandsreserve Grondbedrijf de IFLO norm van het ministerie van Binnenlandse Zaken wordt gehanteerd en deze te onderbouwen met een risicoanalyse op projectniveau.

De weerstandsreserve op basis van de IFLO norm wordt bepaald door van de in exploitatie genomen gebieden 10% over de positieve boekwaarden te berekenen plus 10% over de nog te maken kosten.

- Alleen de in het betreffende jaar in exploitatie genomen gebieden worden in de berekening betrokken. De niet in exploitatie genomen gebieden zijn immers afgewaardeerd tot marktwaarde bij (op dat moment) huidige bestemming waardoor de risico's relatief gering zijn.
- De 10% over de boekwaarden staat bij de huidige rentevoet voor het risico van ongeveer 2 jaar vertraging.
- De 10% over de nog te maken kosten staat voor de onzekerheidsmarge in de geraamde kosten.

Het voordeel van een normmethode zoals de IFLO is dat de weerstandsreserve wordt bepaald op basis van objectieve, toetsbare criteria en toepasbaar is voor de meerjarenprognose. De berekening van de benodigde weerstandsreserve op basis van de IFLO-norm in de begroting 2014 staat hierna weergegeven.

Een nadeel van de IFLO norm is dat geen rekening wordt gehouden met project-specifieke risico's. De weerstandsreserve wordt daarmee immers rekenkundig bepaald op basis van de boekwaarde en de nog te maken kosten. Sommige projecten hebben echter een hoger risicoprofiel dan andere projecten. Door de vaststelling van complexe projecten

zoals Assen Zuid, Kloosterveste en op termijn wellicht het Havenkwartier wordt het belangrijker om project-specifieke risico's in beeld te hebben. Daarom is aanvullend aan de IFLO-toetsing per grondexploitatie een risicoanalyse opgesteld. Het totaal van de risico's ligt in lijn met de berekende weerstandsreserve op basis van de IFLO norm.

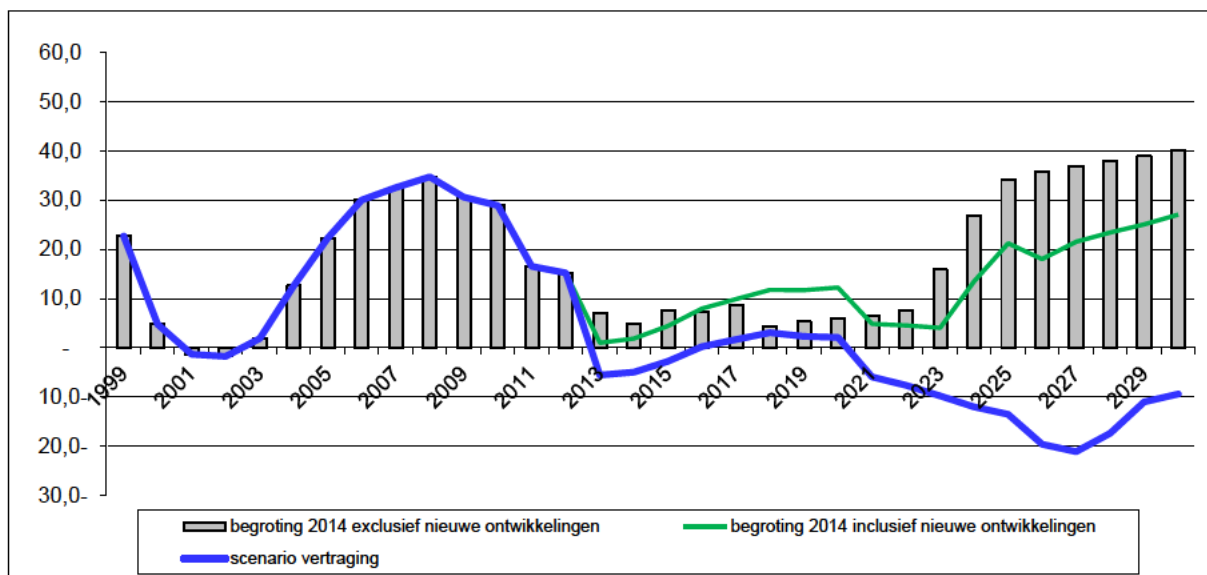
Effect van vertraging in de uitgifte

Gekeken is naar het effect op de algemene reserve Grondbedrijf bij een scenario waarin tot 2030 slechts 200 (in plaats van 300) woningen per jaar worden gebouwd en in de gehele periode slechts 57 (in plaats van 80) hectare bedrijventerrein wordt uitgegeven. In dit scenario is de uitgifte voor zowel wonen als werken verlaagd tot ongeveer 2/3 van de

prognoses zoals opgesteld in opdracht van de regio Groningen-Assen. De blauwe lijn in onderstaande grafiek geeft het verloop van de algemene reserve in dit scenario ten opzichte van het verloop zoals dat is opgenomen in de begroting 2014 (=groene lijn).

Deze projectie is gemaakt om het effect te laten zien van een verdere vertraging in de uitgifte. Er is in tegenstelling tot de risicoanalyse geen gebruik gemaakt van het effect vermenigvuldigd met de kans dat dit zich voordoet. De kans is in deze projectie (200 woningen en 57 hectare bedrijventerrein)

duis 100%. Mocht dit scenario zich voor gaan doen dan hoeft de Algemene Reserve na 2021 niet zover onder nul te zakken omdat de toekomstige besluitvorming rond het Havenkwartier en Kloosterveen 3 dan ook anders zal komen te liggen en een deel opgevangen kan worden door de weerstandsreserve.

Uitvoeringskredieten Grondbedrijf

Een actueel en integraal overzicht van de grondexploitatie is noodzakelijk om te kunnen sturen op het grondbeleid van de gemeente Assen. Vanaf vorig jaar (begroting 2013) worden alle grondexploitatie jaarlijks herzien en meegenomen in de begrotingscyclus. Hierdoor ontvangt de gemeenteraad alle geactualiseerde berekeningen tegelijkertijd. De actuele calculaties staan opgenomen in het Projectenboek Grondbedrijf met informatie over alle complexen binnen het grondbedrijf welke jaarlijks gelijktijdig met de begroting vertrouwelijk beschikbaar is voor de gemeenteraad.

Vanaf 2013 worden ook jaarlijks, middels een apart raadsvoorstel gelijktijdig met de begroting, de kredieten in overeenstemming gebracht met het geprognosticeerde kostenniveau zoals opgenomen in de actuele calculaties.

Voor het uitvoeringskrediet is gekozen voor een uniforme definitie. De geactualiseerde kredieten bestaan uit alle reeds gemaakte kosten (inclusief strategische grondaankopen en bijgeschreven rente) en alle geprognosticeerde kosten (inclusief de geprognosticeerde prijsstijgingen en de geprognosticeerde interne rekenrente). De gerealiseerde winstnemingen (welke een last zijn voor de calculatie) worden niet meegenomen in het uitvoeringskrediet.

Inleiding

Aan de orde zijn investeringsprojecten die deze bestuursperiode vanuit bestuurlijke optiek relevant en actueel zijn.

In deze paragraaf van de Begroting rapporteren wij over de voortgang die met de voorbereiding en uitvoering van deze projecten wordt geboekt, over knelpunten die nog opgelost moeten worden en over resultaten die inmiddels behaald zijn.

Wij hebben de volgende onderverdeling gemaakt:

- FlorijnAs (Algemeen, RSP en gebiedsontwikkeling)
- Gebiedsontwikkeling niet behorende tot de FlorijnAs
- Maatschappelijke voorzieningen (met name gebouwen)
- Bedrijfsvoering

FlorijnAs

De FlorijnAs is een omvangrijk meerjarig programma van integrale gebiedsontwikkeling langs de belangrijkste binnenstedelijke noord-zuid verbinding in Assen (Stadsboulevard, Stationsgebied) en langs het weer bevaarbaar gemaakte kanaal (Blauwe As). De totale investeringen in verbetering van de bereikbaarheid (tot en met 2020) en de omliggende gebiedsontwikkelingen (privaat en publiek) zijn geraamd op € 1,5 miljard.

Het programma FlorijnAs bevat twee delen namelijk: de verbetering van de bereikbaarheid (FlorijnAs: bereikbaarheid) en de gebiedsontwikkeling (FlorijnAs: gebiedsontwikkeling)

project naar vergunning optimaal verlopen. Een goed inzicht in het totale vergunningenproces en een goede in- en externe afstemming zijn hierbij van belang.

In 2013 zijn de procesmatige aspecten van de nieuwe wet goed gestructureerd binnen de organisatie en overige overheden. Hiermee wordt de Chw optimaal benut en blijft de huidige positie van Assen als voorloper intact. In de uitwerking van alle deelprojecten van de FlorijnAs wordt gebruik gemaakt van de Chw.

Vorbereidingskrediet

Om alle bereikbaarheidsprojecten en gebiedsontwikkelingsprojecten voor te bereiden wordt elk jaar separaat een voorbereidingskrediet voor het gehele programma aangevraagd. De aanvraag voor het voorbereidingskrediet 2014 wordt in november of december aan de raad aangeboden. Als projecten in de uitvoeringsfase komen wordt een specifiek uitvoeringskrediet aangevraagd. Eind 2013 zal het uitvoeringskrediet voor het Stationsgebied worden aangevraagd.

RSP-project Bereikbaarheid Assen

Algemeen

Het onderdeel bereikbaarheid (uit het Regio Specifiek Pakket) wordt gefinancierd door het Rijk, de gemeente Assen, de Provincie en de Regio Groningen Assen. De totale investering voor het RSP pakket bereikbaarheid bedraagt € 211 miljoen (prijspeil 2013, na aftrek van de inverdiendaakstelling). De gemeentelijke cofinanciering bedraagt € 16 + € 13 miljoen.

Structuurvisie plus

Het instrumentarium van de Crisis en herstelwet (Chw) wordt bij algemene maatregel van bestuur (AmvB, juli 2010) ook voor de FlorijnAs gebruikt. Het programma is aangemerkt als lokaal project met nationale betekenis. Met de vaststelling van de Structuurvisie FlorijnAs kunnen de versnelingsmogelijkheden die de Chw biedt, worden toegepast in de verdere uitwerking en realisatie van de plannen van de verschillende FlorijnAs-deelprojecten. Om gebruik te maken van deze versnelingsmogelijkheden moet de procedure van

De RSP-bijdragen van het Rijk ontvangt de gemeente via het Gemeentefonds. De rijksbijdragen tot en met 2012 zijn voldoende om de lopende uitgaven tot en met 2013 af te dekken.

Daarnaast is door het Rijk € 15 miljoen beschikbaar gesteld uit het RSP pakket Openbaar vervoer voor de spoorse aanpassingen bij het station Assen Zuid. Een deel van deze middelen zal worden gebruikt voor de aanpassingen aan het spoor bij het hoofdstation.

Van de projecten zal de Blauwe As tweede fase in 2014 zo goed als geheel in uitvoering zijn genomen. De Blauwe As zal begin 2016 gereed zijn.

Het noordelijke gedeelte van de Stadsboulevard wordt uitgevoerd vanaf 2014 en zal klaar zijn eind 2015, begin 2016. Het zuidelijke deel wordt uitgevoerd vanaf 2016.

De uitvoering van het Stationsgebied zal beginnen in 2015 en loopt door tot in 2018.

In 2014 wordt gestart met de aanleg van de afrit op de A28 Assen TT, deze zal klaar zijn begin 2016.

Assen-Zuid infrastructuur

De verdubbeling van de N33 is in 2014 gereed.

De nadere technische uitwerking van de nieuwe infrastructuur in het werklandschap Assen zuid zal in 2014 plaatsvinden waarna de aanbestedingsprocedures worden voorbereid en gevoerd.

Minder hinder

Met de uitvoering van de FlorijnAs projecten maken wij een ingrijpende herinrichting van de openbare ruimte mee. Tijdens de bouw zullen inwoners, bedrijven en bezoekers vormen van hinder ervaren. Dan gaat het om bouwhinder en verminderde bereikbaarheid door stremmingen of verschuiving van verkeersstromen. Voor het (economisch) functioneren van de stad is het belangrijk dat de hinder tot een acceptabel niveau wordt beperkt. Ons is er alles aangelegen de hinder tot een minimum te beperken, onoverkomelijke cumulatie van hinder te voorkomen en begripvol en proactief te handelen naar de omgeving. Daarbij hebben wij veel aandacht voor het betrekken van stakeholders bij de plannen. Door gerichte informatievoorziening rondom de uitvoering van de FlorijnAs projecten kan de negatieve perceptie rond hinder verminderen. Onze inzet is accurate informatie, op het juiste moment, voor de juiste doelgroep, via het juiste kanaal. Naast de projecten binnen het programma FlorijnAs zoeken wij de samenhang met andere uitvoeringswerken die in en nabij de stad plaatsvinden.

Om de stad bereikbaar te houden proberen we de werkzaamheden onderling zo te plannen dat cumulatie van verkeershinder vanuit verschillende projecten niet voorkomt. Wanneer mogelijk gebruiken we bouwmethodes en -faseringen die verkeersstremmingen beperken. Met verkeersmanagement geleiden we het verkeer naar geschikte alternatieve routes of stellen we bijvoorbeeld verkeerslichten af op de veranderde verkeersstromen. En tot slot proberen we door mobiliteitsmanagement het verkeersgedrag te beïnvloeden zodat meer gebruik wordt gemaakt van de bus en de fiets of minder van de spits.

Door het slim plannen van stremmingen en goede omleidingsroutes kunnen wij de Blauwe As, die nu

in uitvoering is, zodanig realiseren dat de verkeershinder acceptabel is. Dat geldt ook groten-deels voor de uitvoering van het noordelijk deel van de Stadsboulevard in 2014. Wanneer het stationsgebied en de rest van de Stadsboulevard aan de beurt is wordt de inzet vanuit Minder Hinder groot. Nog niet alles rond deze projecten qua bouwmethodiek en dergelijke is duidelijk. Stremmingen op de Overcingellaan lijken daarbij wel onvermijdelijk.

De in 2013 ingezette lijn binnen de gemeente Assen en andere partijen om de werkzaamheden structureel op elkaar af te stemmen en wanneer nodig bij te sturen wordt in 2014 doorgezet. Dit geldt ook voor de communicatie. 2014 staat vooral in het teken van het uitwerken van plannen en maatregelen op gebied van Minder Hinder voor wanneer Stationsgebied en de Stadsboulevard in uitvoering gaan (2015 en verder).

Stationsgebied

Het project Stationsgebied omvat de ontwikkeling van het hoofdstation, het gebied rondom dit station en de infrastructurele ontsluiting ervan. Er is een nauwe samenhang met het project Sporen in Assen van ProRail.

Na vaststelling van het stedenbouwkundig plan in 2013 is er verder gewerkt aan een beeldkwaliteitsplan en inrichtingsplan openbare ruimte voor het gehele stationsgebied. De producten zijn in overleg met stakeholders en de participatiegroep tot stand gekomen en zullen begin 2014 worden afgerond. Daarna zal fasegewijs en per deelgebied het inrichtingsplan verder gedetailleerd worden en gereed gemaakt worden voor aanbesteding.

In 2013 is gestart met de voorbereiding van het bestemmingsplan. In 2014 zal besluitvorming en ter visie legging plaatsvinden.

In 2013 hopen we de samenwerkingsovereenkomst met ProRail en NS af te ronden,

ProRail zal in 2014 starten met de voorbereiding van het spoorse programma.

De combinatie van het Assense stationsgebied project en spoorse programmaopgaven van ProRail kan voor beiden partijen financieel voordeel en tijdswinst opleveren. De spoorse werkzaamheden (onder andere perrons) worden in 2016 gerealiseerd door ProRail.

In 2014 zal ProRail starten met de voorbereiding van de perrontunnel. De perrontunnel wordt in 2015 gerealiseerd, gelijktijdig met de Mandemaattunnel.

In 2014 bereiden we de aanbesteding voor van de autotunnel voor het station en de fietstunnel Vredeveld. De realisatie hiervan start in 2015.

Verder zal 2014 in het teken staan van verdere planuitwerkingen, afronding eventuele grondaankopen en voorbereiden realisatieovereenkomsten.

Stadsboulevard

Het project Stadsboulevard omvat het ontwerp en de realisatie van de centrale verbinding door Assen als toekomstvast stadsboulevard tussen het knooppunt Assen-Zuid (A28/N33) en de aansluiting Assen-Noord op de A-28.

In 2014 starten de eerste werkzaamheden aan de Stadboulevard Noord. De Fokkerrotonde zal worden omgebouwd naar een volwaardige kruising. Daarnaast worden voor de ander weggedeelten de aanbestedingsprocedures doorlopen. Zodat deze begin 2015 in uitvoering gaan.

Voor het zuidelijke deel van de Stadsboulevard zullen de planologische procedures worden afgerond en de nadere technische uitwerking plaatsvinden en de aanbestedingsprocedures worden voorbereid en gevoerd.

Blauwe As tweede fase

Doel van het project is het Kanaal weer bevaarbaar te maken en daarmee private investeringen in het omliggende gebied te initiëren. In 2014 zijn alle aanbestedingen afgerond en zijn grote delen van Het Kanaal in uitvoering genomen. De werkzaamheden aan de fietsbruggen bij de Oude Molenstraat en de Venestraat zijn dan in volle gang. Ook de openbare ruimte van deelgebied 2 is in uitvoering. In de tweede helft van 2014 wordt gestart met de werkzaamheden aan de Industrierwegbrug.

De werkzaamheden in deelgebied 1 zijn dan geheel afrond. Het Kanaal is verbreed en de sluis bij de Sluisstraat is opgeleverd. De fietsbrug bij de Vaart is gereed evenals de bijbehorende openbare ruimte.

Gebiedsontwikkelingen FlorijnAs

Havenkwartier

Het Havenkwartier omvat de transformatie van een verouderd binnenstedelijk bedrijventerrein tot een modern woon-werk gebied. Hierbij wordt er op een organische manier ontwikkeld. Dat betekent dat ingespeeld wordt op kansen die zich voordoen in de markt en dat tegelijk gewerkt wordt aan een andere transformatie van het gebied, door de bestaande panden en ruimtes op een andere manier te gebruiken. Hierdoor krijgt het

gebied ook nu al een ander karakter en wordt het een aangename verblijfsplek. Er zal op een positieve manier aandacht voor het gebied worden gevraagd door het bieden van mogelijkheden voor de organisatie van evenementen. Ook wordt getracht met tijdelijke invulling, van bijvoorbeeld de in gemeentelijk bezit zijnde panden, een nieuwe functie en uitstraling aan het Havenkwartier te geven. In 2014 zullen in het gebied vooral deze tijdelijke invullingen zichtbaar zijn. Daarnaast wordt er gewerkt aan de voorbereiding van het bestemmingsplan om woningbouw in het gebied mogelijk te maken en zullen we, wanneer de gelegenheid er voor is, in samenwerking met marktpartijen nieuwe woningbouwontwikkelingen opstarten. Hierbij is de gemeente wel afhankelijk van de marktsituatie en de mogelijkheden die potentiële samenwerkingspartners hebben.

Revitalisering Stadsbedrijvenpark

De provincie heeft in 2013 de beschikking afgegeven en het project revitalisering de benodigde middelen toegekend vanuit PHP en REP. Het met de ondernemers opgestelde uitvoeringsplan kan in 2014 in uitvoering worden genomen. Vanuit de ondernemers zijn er mooie initiatieven op gebied van duurzaamheid en communicatietechnologie. Daarnaast zijn er beperkte ingrepen in de infrastructuur die de bereikbaarheid en de uitstraling van het bedrijvenpark moeten verbeteren. Het is de bedoeling dat de revitalisering van het stadsbedrijvenpark in 2015 wordt afgerond.

Natuurontwikkeling Assen-Oost (Assen aan de Aa)

De voorbereidingen voor de (interactieve) uitwerking van het project Amelte met omwonenden en belangengroepen zijn in volle gang. De verwachting is dat in het najaar van 2013 de eerste bijeenkomsten plaats zullen vinden.

De voorbereiding voor de realisatie van het project Bosbeek / Nijlansloop loopt. Het bepalen van het exacte uitvoeringskrediet voor de Bosbeek / Nijlansloop vergt echter meer tijd dan aanvankelijk geschat. Na de zomer van 2013 komt (in samenwerking met ProRail) een exacte raming van de onderdoorgangen beschikbaar (tunnels onder het spoor en Stadsboulevard door). Deze raming is voor een groot gedeelte bepalend voor het uitvoeringskrediet. De raad wordt hier over tijdig geïnformeerd.

Het Waterschap Hunze en Aa's is in februari 2013 van start gegaan met het project hermeandering Anreperdiep / Deurzerdiep. Er is een projectgroep samengesteld bestaande uit diverse partijen. Eerste inloop/participatieavonden hebben reeds

plaatsgevonden. Het waterschap is nu bezig met een uitwerking van de plannen.

De voorbereidingen voor realisatie van de Toegangspoort Drentsche Aa bij Deurze verlopen volgens planning. De gemeente Aa en Hunze trekt dit project.

In het kader van de Tender Robuuste Natuur is in 2012 een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Drenthe. Er zijn bij de provincie Drenthe enkele tientallen projectaanvragen ingediend. Helaas zijn deze middelen elders in de provincie ingezet. Mogelijk dat de tender in 2014 een vervolg krijgt. Met de provincie is overleg over mogelijk beschikbaarheid van middelen en een nieuwe aanvraag (in samenwerking met Waterschap Hunze en Aa's) is in voorbereiding om in 2014 in aanmerking te komen voor eventueel beschikbaar gestelde middelen.

Assen-Zuid: werklandschap

Het project werklandschap Assen - Zuid omvat de ontwikkeling van een nieuw bedrijvenpark (110 ha waarvan 60 ha uitgeefbaar) en de directe aansluiting ervan op de A28 en de N33. Het project omvat ook de ontwikkeling van de Toeristische Recreatieve Zone Assen - Zuid en de aansluiting ervan op de A28 (project TRZ-zone).

Afhankelijk van de concrete vragen uit de markt is realisatie voorzien vanaf 2014. Als eerste fase is in het bestemmingsplan nog het noordwestelijk deel van het werklandschap aangemerkt. Inmiddels

wordt door de aanleg van de op- en afritten Assen TT rekening gehouden met een eerste fase in het zuidwestelijk gedeelte van het werklandschap. Het bestemmingsplan dient in lijn te liggen met de ontwikkelstrategie.

De rest van de nieuwe infrastructuur binnen het werklandschap (rondgaande lus en fiets / ecoverbinding) wordt in een uitwerkingsplan opgenomen.

Assen-Zuid: Toeristisch recreatieve zone

In oktober 2013 is er overleg met de convenantpartner TT-visie. De stand van zaken van het uitvoeringsprogramma wordt in dit overleg besproken. Door gemeente en provincie wordt gezocht naar dekking voor de aanleg van een geluidswal bij Baggelhuizen.

Het financieringsmodel, inclusief mogelijkheden voor erfpacht, voor de TRZ blijkt een ingewikkelde materie omdat in de praktijk een veelvoud aan keuzes en mogelijkheden ontstaat wanneer men vraaggericht wil ontwikkelen zonder een vooraf vastgestelde grondexploitatie.

Met verschillende ondernemers in de TRZ rond het TT circuit en rond de Baggelhuizer Plas worden gesprekken gevoerd. Gezocht wordt naar een oplossing voor het Paviljoen waarvan de vergunning verloopt op 25 juli 2014.

Er wordt onderzoek gedaan naar de aanleg van een berg ten behoeve van toeristische en recreatieve functies.

Infrastructurele projecten en gebiedsontwikkeling (niet FlorijnAs)

ErfgoedKwartier

Langs het Drostenaantje ligt nog een inspanningsverplichting in verband met het geplaatste hekwerk door de Provincie. In het vierde kwartaal van 2013 zal de herontwikkeling van de Singels geheel worden afgerond. Financieel gezien is het budget voor de realisatie van de Singels voldoende en wordt het project binnen de gestelde financiële kaders afgesloten. De herinrichting van de Brink is binnen het kader van de Visie Aantrekkelijke Binnenstad opgepakt.

Citadel

In 2014 zullen de laatste woningen in het project de Citadel worden opgeleverd.

Kloosterveste/Buitenring

Wij verwachten dat in 2014 de ontwikkeling van de woningbouw in de buitenring van kloosterveste in

volle gang zal zijn en dat de eerste woningen gebouwd zullen gaan worden.

Acmesa

Er is vanuit de ontwikkelaars een initiatief genomen om samen te onderzoeken hoe de ontwikkeling van het voormalig Acmesaterrein vorm kan gaan krijgen. Wanneer er voortgang wordt geboekt zal er zo spoedig mogelijk gestuurd worden op een intentie overeenkomst met de ontwikkelaar om de gemeentelijke kosten af te dekken.

Diepstroeten

De verwachting is dat er een overeenkomst met de ontwikkelaar van Wijnen en eigenaar van de gronden Vanboeijen in het derde kwartaal van 2013 ondertekend wordt. Hierna kan gestart worden met een bestemmingsplanprocedure ten behoeve van de ontwikkeling van Woonpark Diepstroeten.

Mercuriuscentrum

De bouwwerkzaamheden zijn ten behoeven van de herontwikkeling van het winkelcentrum zijn afgerond. Er is kleine vertraging ontstaan in de transformatie van een filiaal in de winkelstraat die in een later tijdstip zal worden uitgevoerd. De herinrichting van het openbaar gebied is geheel afgerond en de overeenkomst wordt nog in 2013 ontbonden.

Kloosterveen II

We verwachten dat de mogelijkheden voor woningbouwontwikkeling in Kloosterveen voor de komende jaren voldoende is en dat de verdere

ontwikkeling van Kloosterveen II in 2014 nog niet hoeft te worden opgepakt.

Kloosterveen III

Als reactie op de afnemende vraag op de woningmarkt is de ontwikkeling van Kloosterveen III zuid en west voorlopig stopgezet. Het is de verwachting dat in 2014 de planontwikkeling van Kloosterveen III nog niet hervat hoeft te worden.

De provincie Drenthe gaat samen met de gemeenten Assen en Midden-Drenthe nader onderzoek doen naar een andere oplossing voor het verkeersprobleem in en rond Norgerbrug.

Maatschappelijke voorzieningen (met name gebouwen)

Onderwijs

Huisvesting voortgezet onderwijs

De start van de vernieuwbouw van Penta schuift op naar december 2013. De verwachte bouwtijd is een jaar. Bezwaren tegen de wijzigingen van de bestemmingplannen voor Quintus en Lariks heeft tot vertraging in de uitvoering geleid. In oktober 2012 is de nieuwbouw van Lariks gestart. Oplevering vindt plaats in december 2013. De nieuwbouw van Quintus wordt in september 2013 gegund. Ingebruikname van het gebouw gebeurt in twee fases. De eerste in mei 2014 en de tweede in mei 2016.

Versterking speciaal onderwijs

Voor Renn-4 De Atlas is het locatieonderzoek voor een plek voor de nieuwbouw nog is afgerond. Het besluitvormingsproces vindt in het derde kwartaal van 2013 plaats. Over de situatie vindt regelmatig overleg plaats met het bestuur van de school, welke zich bewust is van de complexiteit van dit vraagstuk.

Uitbreiding Driesprong

Tegen de wijziging van het bestemmingsplan voor de Driesprong zijn bezwaren ingediend, waardoor de uitbreiding van de school is opgeschort. Eind 2013 start de bouw, ingebruikname en oplevering eind 2014.

Multifunctionele accommodaties

Multifunctionele accommodatie Assen-Oost

In mei 2013 heeft de raad besloten dat het project doorgang vindt met uitzondering van het wijkcentrum.

Momenteel wordt het voormalige politiebureau aan de Tuinstraat gesloopt. De stedenbouwkundige opzet is tweede kwartaal 2013 opgesteld. Het PvE wordt opgesteld en de aanbestedingen van architect en aannemer worden opgestart. De bestemmingsplanprocedure is inmiddels opgestart zodat in 2014 gestart kan worden met de bouw.

Multifunctionele accommodatie Kloosterveen

De verwachting is dat Kloosterveen III niet voor 2025 wordt ontwikkeld. Vanwege de stagnatie in de ontwikkeling van Kloosterveen wordt voor wat betreft het huisvesten van primair onderwijs voornamelijk afgezien van de bouw van een derde scholencluster in Kloosterveen. Voor GBS De Parel wordt nieuwbouw gerealiseerd. Momenteel worden meerdere scenario's onderzocht waar de nieuwbouw van De Parel kan worden gerealiseerd binnen de locatie Aletta Jacobsweg / De Boomgaard.

De leerlingen van de andere scholen worden opgevangen in de bestaande semi permanente voorziening. Deze wordt geschikt gemaakt voor langdurig gebruik door het onderwijs.

Uw Raad heeft bij de voorjaarsnota 2013 ingestemd met een bezuiniging op het derde cluster. Er zal in 2015 nieuwbouw komen voor GBS De Parel. In 2017 worden de noodlokalen in Kloosterveen gerenoveerd.

Beleef en Beweegpark Stadsbroek

Zwembad

Op 16 mei 2013 heeft de raad naar aanleiding van de Nota Verder Bouwen besloten om het openlucht zwembad niet te realiseren.

Wielersbaan

De drie partijen hebben aangegeven een bouwcombinatie te willen vormen. Er zal met hen een contract worden afgesloten. Op dit moment wordt de financiële haalbaarheid binnen de bouwcombinatie afgestemd. Het PvE is inmiddels aangepast en vastgesteld door de wielerverenigingen.

Voordat de eerste paal wordt geslagen dient er een stichting te zijn opgericht die het beheer en exploitatie van het wielercentrum gaat regelen. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor het oprichten van de stichting in volle gang. Planning is om de stichting direct na de zomervakantie (september 2013) formeel op te richten.

Overige accommodaties

Milieu educatief centrum in combinatie met wijkpost

De raad heeft bij de Voorjaarnota 2013 ingestemd met het realiseren van het Duurzaamheidscentrum. Als gevolg van een bezwaar bij de inschrij-

ving van de aanbesteding heeft er een kort geding bij de Rechtbank plaatsgevonden, waardoor de aanbesteding opnieuw in de markt is gezet. Volgens de planning kan het vierde kwartaal een besluit omtrent de aanbesteding worden genomen.

Huisvesting Brandweer, Hulpverleningsdienst Drenthe en GGD

De bouw wordt op dit moment gerealiseerd. De bouw gaat voorspoedig zodat de oplevering is vervroegd naar het derde kwartaal 2013. De gebruikers nemen het pand in het 4e kwartaal in gebruik.

Het voorstel is om de nevenpost onder te brengen bij de bedrijfsvoering van afval. De planning is om na de vakantie te starten met de werkzaamheden om de loods aan te passen en geschikt te maken voor de Brandweer.

De oplevering van de nevenpost zal omstreeks november 2013 zijn.

Verplaatsing velden hockeyvereniging Assen

De omgevingsvergunning is verleend en er zijn geen zienswijzen ingediend. De aannemer van de realisatie velden en de aannemer van de realisatie clubgebouw hebben een definitieve gunning ontvangen. Zij zijn gestart met de voorbereidende werkzaamheden. De oplevering zal in het eerste kwartaal 2014 plaatsvinden.

Bedrijfsvoering

Nieuwe Werkomgeving

Als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen wordt de renovatie van het stadhuis versoberd. Een van de genomen maatregelen is een gefaseerde uitvoering.

Als gevolg van vertraging in de besluitvorming omtrent de bezuinigingen, is de renovatie met zeven maanden vertraagd ten opzichte van de oorspronkelijke planning.

In juli 2013 is de renovatie gestart met de verhuizing van de eenheid Leefomgeving naar Buitenzorg. Vanaf augustus 2013 wordt de eerste fase van de renovatie uitgevoerd in het deel Doevenkamp.

Naar verwachting is voorjaar 2014 de nieuwe ICT-infrastructuur gereed. Daarmee is de digitale component van het tijd- en plaatsafhankelijk werken gerealiseerd.

Naar verwachting is voorjaar 2015 de renovatie van het stadhuis volledig afgerond.

Tevens wordt tijdens de renovatie het inwonersplein en de inhuizing van de ISD gerealiseerd.

Programmabegroting

Financiën

Inleiding

De programmabegroting 2014 en het daarin gepresenteerde beleid vormen, gezien de bij de start van de bestuursperiode gekozen aanpak en gemaakte afspraken, zowel beleidsmatig als financieel de logische vervolgstap op weg naar de realisatie van onze beleidsambities en een financieel gezonde gemeentelijke huishouding.

In het hoofdstukken 'Beleid' en bij de 'Programma's' hebben we aangegeven hoe we daar in 2014 verder invulling aan denken te geven, welke aanvullende beleidsmaatregelen er met het oog daarop in 2014 nog noodzakelijk zijn en hoe en waar, als gevolg van nieuwe inzichten en externe ontwikkelingen, actualisering en bijsturing noodzakelijk is. Ook hebben wij in die hoofdstukken de einduitkomsten van de begroting 2014 en van de nieuwe meerjarenprognose 2015-2017 met de daarbij behorende beleids- en dekkingsmaatregelen aan u gepresenteerd.

In het hoofdstuk 'Financiën' geven we aan hoe die resultaten tot stand zijn gekomen, op welke financiële grondslagen ze zijn gebaseerd en welke andere factoren daarop van invloed zijn geweest. Dat doen we enerzijds met het oog op het geven van inzicht en transparantie voor uw raad en anderzijds omdat dat op grond van wet- en regelgeving en het externe financiële toezicht noodzakelijk is.

Om daaraan te voldoen treft in dit hoofdstuk onder meer het overzicht van voor 2014 relevante financiële beleidsdoelen, kaders en spelregels aan, geven we uitleg over het resultaat van de begroting 2014 en de nieuwe meerjarencijfers met de achtergronden daarvan, gaan we in op de stand van de gemeentelijke reservepositie en besteden we aandacht aan de samenstelling en omvang van de algemene (dekkings)middelen en de zogenoemde arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Financiële beleidsdoelen

In het programma Algemene Dekking hebben we de doelen en de maatschappelijke effecten aangegeven die we met ons financiële beleid willen bereiken. Ook hebben we de activiteiten benoemd die we daarvoor in 2014 en daarna dienen te ondernemen. De door u vastgestelde beleidsdoelen hebben feitelijk een permanente status en zijn erop gericht de financiële continuïteit en soliditeit van de gemeentelijke huishouding voor bestuur en burger door de jaren heen te borgen. Ze luiden kort samengevat als volgt:

- de besteding en het beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht.
- er is duurzaam evenwicht tussen lasten en ba-

ten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties.

- het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau.
- voor zover de middelenvoorziening plaats vindt via belastingheffing geschiedt dit naar redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht.
- de tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn waar mogelijk kostendekkend; er vindt geen boven trendmatige tariefaanpassing plaats.
- er is sprake van efficiënte en risicomijdende financiering van de gemeentelijke uitgaven.

Financiële spelregels collegeprogramma 2010-2014

Naast kaders en spelregels die vastliggen op grond van wet- en regelgeving geven wij bij de invulling van het financieel beleid en de presentatie daarvan in de programmabegroting waar mogelijk uitvoering aan de spelregels en budgetafspraken uit de financiële paragraaf van het Collegeprogramma. Het gaat dan om:

- het 'versmarten' van de programmabegroting wordt voortgezet.
- structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

- realisatie van nieuwe investeringen/projecten vindt plaats op basis van een sluitend dekkingplan.
- Niet onnodig vastleggen van middelen in reserves
- herijken van beleid in plaats van nieuw beleid stapelen op bestaand beleid (oud voor nieuw).
- budgetoverschrijdingen worden opgevangen binnen het betreffende beleidsveld.
- meevallers binnen een beleidsveld kunnen

- worden ingezet als compensatie voor budgetoverschrijdingen.
- meevallers binnen een beleidsveld worden niet aangewend voor nieuw beleid/beleidsintensivering.
- kortingen van het Rijk op specifieke uitkeringen worden (in beginsel) opgevangen binnen het betreffende beleidsveld.
- er vinden geen automatische verhogingen budgetten plaats als gevolg van volume- of prijsstijging.
- er komen geen nieuwe openeinderegelingen en bestaande regelingen worden heroverwogen.
- er worden geen nieuwe gesloten financiële circuits gecreëerd en bestaande circuits worden heroverwogen.

Hoofdpijnen Financieel Beleid

De beleidsdoelen en spelregels hiervoor zijn, mits de omstandigheden dat toelaten, basis voor het financiële beleid dat we in deze bestuursperiode voeren. Om de haalbaarheid daarvan te kunnen beoordelen en om te zien of we koers liggen volgen we de gemeente brede beleidsontwikkeling en de stand en voortgang van de beleidsuitvoering, de financiën en de bezuinigingen in de loop van het jaar nauwlettend. Rapportage daarover en presentatie van voorstellen voor noodzakelijke beleidsbijstellingen vindt plaats via jaarlijkse Voor- en de Na-jaarsnota.

Als het rijksbeleid of andere ontwikkelingen daartoe aanleiding geven zullen we die doelen in goed overleg met uw raad moeten bijstellen en als dat nodig verder aanscherpen. De vaststelling van de tweede en de derde tranche bezuinigingen en de maatregelen die daar onderdeel van uitmaken zijn in dat opzicht sprekende voorbeelden. De aanhoudende recessie, de voortdurende koerswisselingen in het rijksbeleid en de onzekerheid over de uiteindelijke omvang van de bezuinigingen van het Rijk, kunnen tot verdergaande bijstellingen in het eigen beleid aanleiding geven.

Handhaving van een gezonde financiële positie, sluitende begrotingen 2014-2017, het in control hebben en houden van de lopende grote projecten en de gemeentelijke grondexploitatie in combinatie met een adequaat weerstandsvermogen voor risicoafdekking en zo beperkt mogelijke lastenstijgingen voor burgers en bedrijven, zijn ook voor 2014 de belangrijkste financiële en fiscale beleidspeerpunten. Binnen dat kader willen we ook in 2014 uitvoering geven aan ons collegeprogramma.

Uitvoering collegeprogramma 2010-2014

De Begroting 2014 is de laatste begroting die wij in onze bestuursperiode ter afweging en vaststelling aan u voorleggen. Hij staat om die reden dan ook in teken van de afronding van het collegeprogramma 2010-2014 en realisatie van de daarin opgenomen beleidspeerpunten. Daarnaast gaan we in 2014 door met het verder voorbereiden, uitvoeren en zo mogelijk afronden voltooien van de (in-

vesterings-) projecten waar we deze bestuursperiode mee aan de slag zijn gegaan. Financieel gezien gaat het daarbij onder meer om de uitvoering van de jaarschijf 2014 van het Uitvoeringsprogramma 2010-2014 en om de realisatie van de jaarschijf 2014 van de bestaande bezuinigingsopgaven op de producten en de bedrijfsvoering.

In verband met de in 2014 aan de orde zijnde bestuurswisseling bevat de begroting 2014 geen voorstellen en middelen voor nieuw beleid. Onze voorstellen en de middelen die wij daar in het komende jaar nog voor vrij willen maken beperken zich tot het oplossen van beleidsknelpunten, daar waar dat in dit stadium nog mogelijk en noodzakelijk is. Het maken keuzes voor het in gang zetten van nieuw beleid is in dit stadium in onze visie voor behouden aan het komende gemeentebestuur. De nieuwe financiële prognoses die we in de begroting 2014 presenteren vormen in onze visie de basis voor het maken afwegingen en keuzes voor het in de volgende bestuursperiode te voeren beleid.

Uitvoeringsprogramma 2010-2014

In het Uitvoeringsprogramma 2010-2014 hebben we de ambities en beleidsdoelen uit het collegeprogramma uitgewerkt in beleidsmaatregelen en activiteiten. Over de wijze waarop, het tijdsplan waarbinnen en de middelen waarmee wij die kunnen realiseren hebben bij de beraadslagingen over de programmabegroting 2011 samen met u afspraken gemaakt. Het uitvoeringsprogramma geeft de omvang en tijdsduur aan van de middelen die voor de realisatie daarvan beschikbaar zijn. Als resultaat van die afspraken omvat de begroting 2014 zoals die nu voor ligt de middelen die benodigd zijn voor uitvoering van de vierde en laatste jaarschijf van dat programma. Het gaat daarbij om een totaalbudget van € 2,3 miljoen.

Vervallen middelen beleidsintensiveringen 2011-2014

Wij hebben in onze bestuursperiode gekozen voor tijdgebonden middeleninzet om beleidswensen te realiseren. Het is in dat verband van belang er op te

wijzen dat het jaar 2014 in vrijwel alle gevallen het laatste jaar is waarin de betreffende middelen nog voor beleidsuitvoering beschikbaar zijn. Dat betekent dat als de nieuwe raad er voor zou opteren om deze activiteiten na 2015 voor te zetten zij daarvoor met ingang van 2015 ook opnieuw middelen zal moeten vrij maken. Dat geldt tevens voor de middelen die na 2014 eventueel benodigd zouden zijn voor de ontwikkeling van nieuw beleid. Het op grond van het in deze bestuursperiode vastgestelde beleid gepresenteerde financiële kader voor 2015-2017 voorziet daar niet op eigen kracht in.

Uitvoering bestaande bezuinigingsopgaven

De huidige bestuursperiode heeft als gevolg van de recessie, zeker niet alleen, echter wel voor een groot deel in het teken gestaan van bezuinigingen. Die waren c.q. zijn noodzakelijk om te kunnen blijven voldoen aan de belangrijkste doelstellingen van onze financiële beleid t.w. handhaving van een gezonde financiële positie, zorgen voor sluitende jaarbegrotingen en handhaven een weerstandsvermogen dat is afgestemd op de financiële risico's die Assen loopt. Om daar invulling aan te kunnen blijven geven heeft u aanvullend op de bezuinigingen uit het Uitvoeringsprogramma van € 16,0 miljoen nog tot een tweetal aanvullende bezuinigingsronden van respectievelijk € 5,5 en € 10,0 moeten besluiten. Van deze totaalpakketten dient in 2014 in totaal € 26,6 miljoen te zijn gerealiseerd. De onderliggende maatregelen zijn ter uitvoering van die opdracht integraal in de producten programma-budgetten 2014 verwerkt. De nog voor 2015 en jaren daarna in te vullen bezuinigingen van € 5,5 miljoen maken onderdeel uit van de nieuwe meerjarenprognose.

Gevolgen en beperkingen rijksbeleid

Bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma konden we niet voorzien dat we in onze bestuursperiode met drie kabinetten van verschillende politieke signatuur en even zo vele wisselingen in het rijksbeleid te maken zouden krijgen. Dat heeft deze bestuursperiode naast veel bezuinigingen zowel beleidsmatig als financieel voor veel onduidelijkheid en onzekerheid gezorgd. Het huidige kabinet is, mede onder invloed van beleid dat door de EU is vastgesteld, doende de financiële greep op de lagere overheden te versterken. Invoering van de wet Hof en de wijziging van de wet Fido, die invoering van het schatkistbankieren mogelijk maakt, zijn daarvan de sprekende voorbeelden. Het zijn nieuwe kaders waarmee we bij de uitvoering van het voor 2014 voorgenomen beleid rekening mee moeten houden. Dat geldt tevens voor de maatregelen die het kabinet heeft genomen met het oog op beëindiging van het opneemde karakter van het

Btw-compensatiefonds, de beheersing van het Emu-saldo en de macronorm onroerendezaakbelasting. Ons doel blijft om de nadelige effecten van deze en mogelijk nog komende maatregelen met zo min mogelijk 'schade' voor het eigen beleid in het bestaande beleid in te passen.

De decentralisaties

Dat geldt tevens voor de komende decentralisaties van de AWBZ en de Jeugdzorg. Het gaat hierbij om omvangrijke verschuivingen van taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en middelen van Rijk naar gemeenten. De totale impact van deze operaties op het eigen beleid, de bedrijfsvoering en de financiën was op het moment van opstellen van de begroting nog niet duidelijk. Bij de Voorjaarsnota 2013 en de besluitvorming over de derde tranche bezuinigingen heeft u inmiddels al wel de kaders vastgesteld waarbinnen deze operatie in onze gemeente financieel gezien moet gaan verlopen. Hoofdpijn daarin is dat beleidsvoorbereiding en uitvoering die de komende jaren in dit kader noodzakelijk is plaats vindt binnen de (gekorte) budgetten die daarvoor vanuit het Rijk naar onze gemeente overkomen.

Kortingen op het gemeentefonds

De bezuinigingen die het Rijk met ingang van 2014 via het gemeentefonds doorvoert zijn, voor zover vastliggend in het regeerakkoord Rutte II, betrokken bij de actualisering van het financieel perspectief 2014-2017 waarover u bij de Voorjaarsnota 2013 heeft besloten. Ze zijn feitelijk onderdeel van de aanvullende bezuinigingsopgave van € 10,0 miljoen die u bij die gelegenheid heeft vastgesteld. Dat geldt niet voor het aandeel dat het gemeentefonds zal moeten bijdragen aan de additionele rijksbezuinigingen van € 6,3 miljoen. waarover het kabinet bij de Miljoenennota 2014 besluit. De dekking hiervoor is nog niet geregeld.

Het fiscaal beleid

De algemene fiscale beleidslijnen die voor deze bestuursperiode zijn vastgesteld blijven in 2014 van kracht. Wel moeten bij het vaststellen van de tarieven voor 2014 rekening houden met de fiscale maatregelen waartoe u bij de Voorjaarsnota 2013 en de behandeling van de nota 'Verder Bouwen' heeft besloten. Belangrijkste daarvan is de afgesproken belastinguitruil tussen de tarieven van de afvalstoffenheffing en rioolrecht enerzijds en de onroerendezaakbelasting-tarieven anderzijds. De macronorm voor de onroerendezaakbelasting is voor 2014 bepaald op 3,5 %. In de paragraaf 'lokale heffingen' treft u de nadere uitwerking van het fiscale beleid aan.

Ontwikkeling en inzet van de reserves

De gemeentelijk reservepositie is gezond. Onze reserves dienen ter ondersteuning van het gemeentelijk beleid; inzet ervan geschiedt gedoseerd en doelgericht. Er vindt geen onnodige reservevorming plaats. De algemene reserve is beschikbaar voor gemeente brede risicoafdekking. De minimale omvang van de algemene reserve bedraagt met het oog daarop in ieder geval € 100 per inwoner. Eventueel boven de minimumnorm aanwezige ruimte kan als, andere bronnen daarvoor ontbreken of ontoereikend zijn, worden ingezet voor realisatie van specifieke beleidswensen. Er vindt in deze bestuursperiode, behoudens enkele uitzonderingen, geen automatische indexatie van de reserves plaats.

In het Uitvoeringsprogramma zijn afspraken gemaakt over de bestemming en inzet van onze reservemiddelen. In dat verband zijn tevens afspraken gemaakt over het weer op peil brengen van de Reserve Grote Projecten en de Algemene Reserve. Als onderdeel daarvan is voor het komende jaar de eerste tranche van de afgesproken versterking van de Reserve Grote Projecten van € 4,3 miljoen vanuit de Essent-middelen aan de orde. Ook is in het Uitvoeringsprogramma de bestemming geregeld van de middelen die Assen heeft verkregen uit de verkoop van de Essent-aandelen. Afgesproken is om deze bestuursperiode een deel van deze middelen € 24 miljoen vast te leggen voor zogenoemde 'dividendcompensatie'. Dat was/is noodzakelijk met het oog op handhaving van de financiële continuïteit in de begroting.

Treasury

Het gemeentelijk treasurybeleid is efficiënt, doeltreffend, risicomijdend en louter gericht op de financiering van de eigen gemeentelijke huishouding. Er is inzicht in en sprake van efficiënt beheer en beheersing van de gemeentelijke geldstromen. Voorkoming en het zo nodig in control brengen van financiële risico's zijn daarbij belangrijke speerpunten. Daarbij wordt, binnen de mogelijkheden die het treasurystatuut en weten regelgeving daarvoor bieden, zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de markt ons daartoe in 2014 biedt. Klemmende factor is het feit dat we daarbij met ingang van 2014 rekening zullen moeten houden met de beperkingen die de invoering van het schatkistbankieren voor lagere overheden en dus voor ons tot gevolg zal hebben. Het rentebeleid dat we deze bestuursperiode hanteren gaat uit van financiële continuïteit. Om die reden is het rentebeleid in de begroting 2014 en de nieuwe meerjarenprognose als vertrekpunt ongewijzigd ten opzichte van 2013.

Gemeentelijke grondexploitatie

De gemeentelijke grondexploitatie is in control en blijft financieel zelfstandig; onderlinge financiële verwevenheid tussen de exploitatie van de algemene dienst en die van het grondbedrijf is in principe niet aan de orde. Er is sprake van reële waarderingsgrondslagen en adequate risicoafdekking. De inzet van middelen van het grondbedrijf voor dekking van de gemeentelijke bijdrage aan Regio Groningen-Assen, waartoe deze bestuursperiode is besloten, vindt in 2014 voor het laatst plaats. De van de derde tranche bezuinigingen deel uitmakende inzet van de reserves van het grondbedrijf is van tijdelijk aard en loopt in 2018 af. De in gang gezette bestuurlijke lijn waarbij u op basis van de zogenoemde 'strategische afwegingsnotities' wordt geïnformeerd over en betrokken bij de afwegingen en keuzes die in verband met lopende en nieuwe gebiedsontwikkeling wordt voortgezet. De nadere uitwerking van het grondbeleid treft u aan in de paragraaf 'grondbeleid'.

FlorijnAs

Er zijn sluitende afspraken met betrekking tot de kostendekking van de in de periode 2014-2017 aan snee komende FlorijnAs-projecten. Ook hiervoor geldt dat deze 'selfsupporting' zijn. Dat houdt in dit specifieke geval in dat projecten worden uitgevoerd met en binnen de middelen die voor dat doel van het Rijk en provincie beschikbaar zijn en de komende jaren nog beschikbaar komen. Voor het beheer en onderhoud dat met deze projecten gepaard gaat zal de komende jaren vanuit de eigen middelen financiële ruimte moeten worden vrijgemaakt.

Gemeentelijke bedrijfsvoering

Aan het begin van onze bestuursperiode hebben we met het ambtelijk management afspraken gemaakt over de omvang en kwaliteit van de ambtelijke ondersteuning en voor de middelen die daarvoor jaarlijks beschikbaar zijn. Ook bezuinigingsopdrachten maken daar onderdeel van uit. Die afspraken zijn basis voor de omvang van de budgetten die we in 2014 en jaren daarna voor de gemeentelijke bedrijfsvoering in de begroting en de meerjarenprognose opnemen. In de paragraaf 'bedrijfsvoering' is de nadere toelichting op en uitwerking van die afspraken aan. Als gevolg van de bezuinigingsopdracht voor de bedrijfsvoering is sprake van een eenmalige frictie om opgaven structureel te realiseren. Op basis van aannames wordt de geschatte omvang van het benodigde frictiebudget in de najaarsnota 2013 geduïd.

Toelichting op budgetopbouw 2014 en het verband met Voorjaarsnota 2013

In de het verdere verloop van het hoofdstuk 'Financiën' lichten we de uitkomsten van de begroting 2014 en de richtlijnen waarmee we in bij het opstellen van de product- en de programmabudgetten 2014 en de nieuwe financiële prognoses 2015-2017 rekening hebben gehouden verder toe. Als onderdeel daarvan maken we de vergelijking met de programmabudgetten die in 2013 voor beleidsuitvoering beschikbaar waren en lichten we het beleid en de uitgangspunten die daarbij horen op hoofdlijn toe. Ook treft u daar het overzicht van het 3-tal in deze bestuursperiode vastgestelde bezuinigingsopgaven en het overzicht van de 'incidentele lasten en baten' aan.

Omdat de financiële kaders, de begrotingspositie en meerjarenprognose bij de Voorjaarsnota 2013 voor het laatst zijn getoetst en geactualiseerd, maken wij in het verdere verloop van dit hoofdstuk, waar no-

dig, steeds de vergelijking met de financiële eindprognoses voor de jaren 2014-2016 uit de laatste Voorjaarsnota en met het beleid dat daarbij hoort.

Verder gaan we in dit hoofdstuk in op de resultaten van de nieuwe meerjarenprognose 2015-2017 en lichten we de ingrediënten toe die daar in zijn meegenomen c.q. bepalend zijn voor de einduitkomsten.

Tot slot komen in dit hoofdstuk een aantal onderwerpen aan de orde die medebepalend zijn voor de beeldvorming over de financiële positie van onze gemeente. Het gaat daarbij onder meer om de opbouw, samenstelling en ontwikkeling van de algemene dekkingsmiddelen, waaronder de algemene uitkering, de gemeentelijke belastingen en de stand van de gemeentelijke reserves en de beschouwing over de zogenoemde arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Voldoen aan wettelijke (BBV)-vereisten en financieel toezicht.

Naast de financiële toelichting op het verloop van de budgetten in de begroting ten behoeve van het eigen bestuur, wordt met de informatie in het hoofdstuk Financiën tevens voorzien in en voldaan aan de informatieplicht zoals die sinds 2004 op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven. Ook geven we hiermee het inzicht in en de toelichting op de Asser

begroting dat noodzakelijk is in het kader van de uitoefening van het financieel toezicht door het Provinciaal bestuur.

In ons financiële beleid sturen we op repressief financieel toezicht. Dat betekent onder meer dat we sturen op realisatie en instandhouding van een materieel sluitende begroting en/of meerjarenprognose.

Inleiding programmabegroting 2014

In het beleidsdeel van de programmabegroting, hebben wij de einduitkomsten van het keuze- en afwegingsproces voor het beleids- en begrotingsjaar 2014 gepresenteerd. Het betreft het eindresultaat van de beleids- en dekkingsmaatregelen die in onze visie met het oog op de volledigheid van het beleid, de verdere uitvoering en zo mogelijk afronding van ons Collegeprogramma en het sluitend houden van onze begroting.

De primaire begroting 2014 is basis voor de afwegingen en de keuzes die wij in verband daarmee hebben gemaakt. De budgetten die we daarin hebben opgenomen zijn gebaseerd op het aanvaarde beleid tot en met de Voorjaarsnota 2013. Daartoe behoren ook de jaarschijven 2014 voor de uitvoering van het Collegeprogramma en de van de drie in deze bestuursperiode vastgestelde bezuinigingsopgaven.

In dit hoofdstuk gaan wij meer in detail in op de einduitkomst van de primaire begroting 2014, de factoren die een rol hebben gespeeld in de totstandkoming van het resultaat, alsmede op de omvang van de daaraan ten grondslag liggende programma- en productbudgetten.

De opbouw van de budgetten van de primaire begroting heeft plaatsgevonden op basis van gangbare uitgangspunten en gedragslijnen. In verband

met bijzondere financiële omstandigheden hebben wij op een aantal punten echter voor een andere aanpak gekozen. Het niet langer automatisch toepassen van de inflatiecorrectie en van budgetbijstellingen in verband met volumegroei maken daar onderdeel van uit.

Onderstaand treft u de toelichting op de opbouw en samenstelling van de primaire begroting 2014 aan. Tevens gaan we in op een aantal ontwikkelingen en factoren die daarin zijn betrokken en een rol hebben gespeeld. Wij staan achtereenvolgens stil bij:

- de verwachtingen voor 2014 bij de Voorjaarsnota 2013
- het resultaat van de primaire begroting 2014 c.a.
- de omvang en opbouw van de programmabudgetten en de bezuinigingen
- de omvang en opbouw van de algemene dekkingsmiddelen
- de samenstelling en omvang van de inzet van gemeentelijke reserves
- de opgenomen incidentele lasten en baten
- het op projectbasis gefinancierde nieuwe beleid

De verwachtingen voor 2014 bij de Voorjaarsnota 2013

In de Voorjaarsnota 2013 hebben we verslag gedaan over de stand van de lopende beleidsuitvoering en de financiën en van de beleidsontwikkelingen die daarop voor 2014 van invloed zouden kunnen zijn.

Naast de in het kader van de Voorjaarsnota gebruikelijk aanpassingen van de programmabudgetten op basis van besluitvorming en autonome ontwikkelingen stond de behandeling van de Voorjaarsnota vooral in het teken van de bespreking en vaststelling van de derde tranche bezuinigingen en de minimaal noodzakelijke omvang en de wijze van invulling ervan.

- De derde tranche was en is noodzakelijk om onze begrotingen in de periode 2014- 2017 sluitend te kunnen houden. Besloten is de aanvankelijke taakstelling met € 4,0 te verhogen van € 6,0 in 2014 tot € 10,0 miljoen structureel ingaande 2015.
- De eerste stap die vanaf 2014 operationeel

moet zijn is in mei jl. is direct en volledig ingevuld. Het uiteindelijk financieel effect daarvan bedraagt € 6,7 miljoen. Voor invulling van de resterende tweede stap van € 3,3 miljoen heeft u een pakket met nog nader op haalbaarheid te onderzoeken bezuinigingsopties vastgesteld. Die onderzoekprocessen zijn aansluitend in uitvoering genomen.

- Verder heeft u met het oog op nieuwe rijksbezuinigingen en de komende decentralisaties besloten om in combinatie met de derde tranche bezuinigingen een in de tijd aflopende veiligheidsmarge in het financieel perspectief op te nemen. Voor het jaar 2014 bedraagt die marge € 0,9 miljoen. Gelijktijdig heeft u de financiële kaders vastgesteld waarbinnen de decentralisaties zich in onze gemeente moet bewegen i.c. budgettair neutraal dat wil zeggen binnen de middelen die hiervoor vanuit het Rijk naar onze gemeente over komen.

- De extra middelen die we als gevolg van beleidsbijstelling van het kabinet op grond van de Wet Buig ontvangen als compensatie voor de gestegen uitkeringslasten zijn bij de Voorjaarsnota in de begroting 2013 opgenomen en toegevoegd aan de algemene middelen. U heeft besloten is om in 2013 en 2014 een deel van deze middelen, jaarlijks € 0,4 miljoen, in te zetten voor het invullen van de op het programma 'Werk en Inkomen' drukkende bezuinigingen van € 2,0 miljoen.

Het eindbeeld van de Voorjaarsnota 2013 gaf een en over de gehele linie sluitend financieel perspectief voor de periode 2013-2016 te zien. Op grond van die cijfers zou voor 2014 sprake zijn van een sluitende begroting met een beperkt overschot van € 0,4 miljoen. Het geactualiseerd perspectief voor de periode 2013-2016 zag er in mei van dit jaar als volgt uit.

Resultaten Voorjaarsnota 2013 (bedragen* € 1.000)				
Omschrijving/jaar	2013	2014	2015	2016
Eindresultaten begroting/mjp november 2013	18	171	121	288
Bijstelling budgetten beleidsprogramma's	1.937	2.005	2.235	2.235
Bijstelling budgetten programma Algemene Dekking	-1.136	-1.774	-6.004	-6.004
Optrekking derde tranche bezuinigingen	-	4.000	4.000	4.000
mutaties reserves	1.260	-	-	-
Resultaten Voorjaarsnota 2013	2.079	402	352	519

We hanteren de uitkomsten hiervoor in het verdere verloop van dit hoofdstuk steeds als referentiekader voor de toelichting en analyses die we geven op de

feitelijke uitkomsten van de begroting en de nieuwe financiële prognoses voor de periode 2015-2017.

Resultaat programmabegroting 2014 en analyse

Het resultaat

De einduitkomst van de primaire begroting 2014 die we nu presenteren sluit vrijwel naadloos aan bij de prognose die we bij de Voorjaarsnota 2013 voor het komende jaar hebben gepresenteerd. De begroting geeft met in begrip van alle voor het

komende jaar op de planning staande bezuinigingen een klein positief resultaat te zien van € 0,5 miljoen. De prognose vooraf gaf een sluitende begroting en een positief resultaat van € 0,4 miljoen aan. Ook op het onderliggende niveau van de programma's is slechts sprake van geringe afwijkingen ten opzichte van de prognose.

Resultaten 2014 na bestemming (bedragen x € 1.000)			
Prognose/primair	prognose 2014 Voorjaarsnota 2013	primair 2014	verschil met prognose
Saldo resultaten Beleidsprogramma's	-97.970	-97.871	99
Saldo resultaten Algemene Dekkingsmiddelen	98.372	98.348	-24
Eindresultaat 2013 na bestemming	402	477	75

Toelichting

De primaire begroting 2014 is gebaseerd op de beleidslijnen en de financiële afspraken in het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 de besluitvorming over de 'Aanvullende bezuinigingen 2012-2015' van november 2012 en de derde tranche bezuinigingen waartoe in mei jl. op basis van de voorstellen in de nota 'Verder Bouwen' is besloten. De als resultaat hiervan voor 2014 te ramen budgetten zijn zo realistisch en scherp mogelijk begroot.

- De ramingen in de primaire begroting zijn gebaseerd op het aanvaarde beleid tot en met de Voorjaarsnota 2013. Daarnaast is rekening gehouden met gevolgen van autonome ontwikkelingen en onontkoombare externe ontwikkelingen.
- In de producten programmabudgetten is voor € 1,86 miljoen netto rekening gehouden met de middeleninzet die in 2014 op grond van het Uitvoeringsprogramma 2010-2014 beschikbaar is voor beleidsintensivering.

- Er is conform de lijn in het collegeprogramma, op nieuw afgezien van budgetbijstellingen in verband met volumegroei en toepassing van automatische prijscompensatie.
- De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de maatregelen in de meicirculaire 2013; in die circulaire wordt voor het komend jaar een relatief hoog accres geprognoseerd. Dat accres hoger dan waarmee in de eigen prognose voor 2014 is gerekend. Die positieve ontwikkeling geeft in 2014 eenmalig extra 'lucht'.
- Alle op basis van het Regeerakkoord van het kabinet Rutte II op het gemeentefonds drukende kortingen zijn voor zover ze op het moment van het opstellen van de begroting vastlagen, verwerkt. Dat geldt, gezien de nog bestaande onzekerheid over de invulling ervan, niet voor de aangekondigde extra rijksbezuinigingen van ruim € 6 miljard waarover het kabinet in het kader van de voorbereiding van de rijksbegroting definitieve besluiten neemt. De gevolgen van die kortingen verwerken we op basis van de maatregelen die daarover in de septembercirculaire 2013 door het kabinet worden gepresenteerd.
- Ander punt dat van belang is voor de beoordeling van het resultaat is het feit dat we op het moment van het opstellen van de begroting nog niet konden beschikken over de actuele jaarbegroting 2014 van Alescon en de ISD. Beide instellingen hebben in verband met de vele onduidelijkheden rondom de uitwerking van het door het kabinet met de sociale partners gesloten Sociaal Akkoord van de deelnemende gemeenten en de toezichthouder uitstel van indiening daarvan gekregen tot september/oktober dit jaar. Dat heeft tot gevolg gehad dat we op dit punt zelf inschattingen en keuzes hebben moeten maken.
- Alle voor 2014 in de planning staande bezuinigingen zijn nagenoeg integraal in de product-, de programma en de bedrijfsvoeringsbudgetten waar ze betrekking op hebben verwerkt. Voor wat betreft een beperkt aantal taakstelling is er voor gekozen om deze in afwachting van nadere invulling voorlopig onderbrengen bij het programma algemene dekking. Zodra invulling definitief is worden de betreffende productbudgetten hiermee gecorrigeerd.
- Vanaf 2014 gaan de Regionale uitvoeringsdienst en de Veiligheidsregio Drenthe van start; vanaf 2014 is in de begroting rekening gehouden met de daaruit voor Assen voortvloeiende budgettaire gevolgen. Een deel daarvan betreft de zogenoemde achterblijvende (overhead) kosten. Over de dekking ervan worden in het vervolgtraject afspraken gemaakt.
- Bij het ramen van de opbrengsten van de gemeentelijke heffingen is waar mogelijk rekening met de gebruikelijke jaarlijkse trendmatige tariefsaanpassing. Daarnaast is rekening gehouden met de budgettaire gevolgen van de afgesproken belasting ruil tussen afvalstoffenheffing en rioolrecht enerzijds en de tarieven van de onroerendezaakbelasting anderzijds. Deze beweging is onderdeel van de besluitvorming in uw raad met betrekking tot de derde tranche bezuinigingen.
- Het gemeente brede bedrijfsvoeringbudget en de uurtarieven zijn ten opzichte van 2013 geactualiseerd op basis van autonome ontwikkelingen en het aanvaarde beleid waaronder de besluitvorming over de bezuinigingen. In verband met de nog lopende organisatieontwikkeling en de daarmee gepaard gaan de herinrichtings- en plaatsingsprocedures is als vertrekpunt voor de urenrekening aan de producten en de programma's uit praktische overwegingen gebruik gemaakt van de urenverdeling uit de begroting 2013. De kosten van de bedrijfsvoering zijn o.b.v. die lijn integraal verwerkt.

Verschillenanalyse ten opzichte van de Voorjaarsnota 2013

Het verschil met de prognose 2014 bij de Voorjaarsnota is als aangegeven minimaal. Dat geldt tevens voor de onderliggende ontwikkeling van de programmabudgetten. De opgetreden mutaties hangen deels samen met het richtinggevende karakter van de meerjarenprognose en de globale aard van de prognoses en anderzijds met het moment waarop die prognoses wordt gemaakt en het tijdsverloop dat sindsdien is opgetreden.

Het merendeel deel van de mutaties betreft de gebruikelijke actualisering van budgetten, onder andere door loon-, prijs- en andere autonome ontwikkelingen en aanpassing in de toerekening van de bedrijfsvoering kosten. Daarnaast spelen bijvoorbeeld binnen het programma onderwijs herfasering van geplande projecten en investeringen wijzigingen en verschuiving in de rijksbekostiging en tussentijdse eigen besluitvorming daarin een rol.

De totaalanalyse van de programmaresultaten 2014 afgezet tegen de vergelijkbare prognose bij de Voorjaarsnota 2013 ziet er als volgt uit:

resultaten 2014 versus de prognose 2014		(gesaldeerd budget, bedragen x € 1.000)		
programma	Geprognosticeerd budget 2014	Geraamd budget 2014	afwijking t.o.v. prognose	V/N
Bestuur en burger	- 11.532	- 11.586	-54	N
Stadsontwikkeling	- 4.677	- 4.678	-1	N
Mobiliteit	337	337	-	V
Stads- en wijkbeheer	- 13.607	- 13.711	-104	N
Onderwijs	- 13.633	- 12.983	650	V
Kunst en cultuur	- 7.856	- 8.118	-262	N
Zorg en welzijn	- 23.332	-23.374	-42	N
Werk en inkomen	- 10.090	- 10.071	19	V
Sport en ontspanning	- 5.971	- 5.986	-15	N
Veiligheid	- 5.680	- 5.837	-157	N
Milieu	- 128	- 202	-74	N
Bouwen en wonen	- 1.801	- 1.659	142	V
Algemene dekking (regulier)	98.372	98.348	-24	N
Resultaat	402	477	75	V

Omvang baten en lasten programmabegroting 2014

De totale omvang van de begroting 2014 bedraagt € 289,1 miljoen. Hier staat voor een totaalbedrag van € 289,6 miljoen aan programmabaten tegenover.

In de budgetopbouw voor 2014 is voor een totaalbedrag van € 26,5 miljoen aan bezuinigingen verwerkt. Ten opzichte van 2013 betekent dit een toename van € 8,4 miljoen. Verwerking van de derde tranche bezuinigingen van € 6,0 is de voornaamste oorzaak van

deze toename. Voor uitvoering van de laatste jaarschijf van het Collegeprogramma is in totaal voor € 2,3 miljoen aan middelen in de budgetten 2014 opgenomen. Dit is conform de planning aan het begin van de bestuursperiode. Ten opzichte van 2013 betekent dit een daling met € 0,3 miljoen. Die daling wordt veroorzaakt door het vervallen van de tijdelijke extra budgetten die tot en met 2013 voor het intensiveren van het economisch beleid beschikbaar waren.

opbouw/resultaten primaire begroting 2014		(bedragen x € 1.000)		
budgetten	lasten 2014	baten 2014	saldo 2014	
totaal programmabudgetten	279.927	177.677	- 102.249	
totaal algemene dekkingsmiddelen (algemene uitkering; onroerendezaakbelasting)	1.533	98.650	97.117	
subtotaal	281.460	276.328	-5.132	
beleidsmaatregelen 2013–2016	pm	pm	pm	
dekkingsmaatregelen 2013–2016	pm	pm	pm	
totaal middelen voor bestemming	281.460	276.328	-5.132	
totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	7.395	13.004	5.609	
begrotingsresultaat na bestemming	288.855	289.332	477	

Ontwikkeling begroting 2013-2014

De primaire begroting 2014 laat een overschot zien van rond € 0,5 miljoen. De Programmabegroting 2013 vertoonde, rekening houdend met de bijstellingen in het kader van de Voorjaarsnota, een overschot van € 2,0 miljoen.

Het verloop van de budgetten die onderdeel uitmaakten van de begroting 2013 en die in de begroting 2014 ziet er op gemeente breed niveau als volgt uit:

begrotingsverloop 2013-2014			(bedragen x € 1.000)	
budgetten	2013*	2014	mutatie	V/N
lasten programmabudgetten	241.095	279.927	-38.832	N
lasten algemene dekking	-2.383	1.533	-3.916	N
totaal lasten	238.712	281.460	- 42.748	N
baten programmabudgetten	138.841	177.678	38.837	V
algemene dekkingsmiddelen	96.724	98.650	1.926	V
totaal baten	235.565	276.328	40.763	V
storting in reserves	4.331	7.394	3.063	N
onttrekkingen aan reserves	9.558	13.003	3.445	V
Resultaat 2013-2014 voor bestemming	- 3.147	- 5.132	- 1.985	N
Resultaatverbetering 2010-2011 na bestemming	2.080	477	-1.603	N

* Na Voorjaarsnota

In vergelijking met de programmabegroting 2013 is op gemeente breed niveau sprake van de volgende ontwikkelingen:

- de geraamde lasten nemen ten opzichte van 2013 met rond € 42,7 miljoen toe tot € 281,5 miljoen.
- de geraamde baten stijgen in 2014 met € 40,8 miljoen ten opzichte van 2013 naar in totaal € 276,3 miljoen.
- de geraamde inzet van reserves neemt per saldo met € 0,4 miljoen toe tot € 5,6 miljoen.

mutatie 2013-2014 gemeentelijke lasten en baten	(bedragen*€ 1 miljoen)
ontwikkeling gemeentelijke lasten	- 42,7
ontwikkeling gemeentelijke baten	+ 40,7
inzet reserves	+ 0,4
totaal mutatie begroting 2013 – 2014	- 1,6

Dit beloop komt vrijwel overeen met de bij de Voorjaarsnota 2013 in de meerjarenprognose 2014-2016 voorziene ontwikkeling. Er is slechts sprake van een marginale afwijking.

De geraamde stijging van de lasten zowel als van de baten heeft grotendeels i.c. voor rond € 41,0 miljoen. betrekking op geraamde lasten en baten van de FlorijnAs projecten die op grond van de inzichten die daarover medio 2013 bestonden in 2014 voor uitvoering in de planning staan. Het resterende deel van € 2,0 miljoen. betreft geraamde budgetbijstellingen betrekking hebbend op de overige programma's, waar onder grondexploitatie.

Aan de laatstgenoemde categorie budgetbijstellingen ligt een breed scala van factoren en ontwikkelingen ten grondslag. De hoofdoorzaken daarvan zijn bij het Programmadeel van deze begroting en de daar in per programma opgenomen financiële analyses van het begrotingsverloop 2013-2014 op een rij gezet en toegelicht. Daar wordt in dit verband verder korthedshalve naar verwezen.

De opbouw en samenstelling van de programmabudgetten en van de inzet van de gemeentelijke reserves worden in het verdere verloop van dit hoofdstuk verder toegelicht.

De programmabudgetten 2014

Het in de primaire begroting 2013 voor de beleidsuitvoering in het komende jaar geraamde totaalbudget van € 280,1 miljoen en de daar direct ver-

band mee houdende inkomsten van in totaal € 177,9 miljoen zijn als volgt over de twaalf begrotingsprogramma's verdeeld:

Middeleninzet/-toedeling programma's 2014 excl. reserves (bedragen x € 1.000)					
Programma's/middeleninzet	Lasten 2014	Baten 2014	Saldo 2014	In % in 2014	In % in 2013
Bestuur en burger	12.668	1.083	-11.585	11,3	11,1
Stadsontwikkeling (inclusief FlorijnAs)	65.959	61.281	-4.678	4,6	4,7
Mobiliteit	5.307	4.343	-964	1,0	1,4
Stads- en wijkbeheer	23.298	8.485	-14.813	14,5	15,1
Onderwijs	38.137	25.474	-12.663	12,4	11,5
Kunst en cultuur	15.328	4.882	-10.446	10,2	10,4

Middeleninzet/-toedeling programma's 2014 excl. reserves (bedragen x € 1.000)					
Programma's/middeleninzet	Lasten 2014	Baten 2014	Saldo 2014	In % in 2014	In % in 2013
Zorg en welzijn	26.307	2.933	-23.374	22,9	23,2
Werk en inkomen	60.139	50.068	-10.071	9,8	11,1
Sport en ontspanning	8.806	2.438	-6.368	6,2	6,6
Veiligheid	6.803	966	-5.837	5,7	5,1
Duurzaamheid en milieu	9.219	9.016	-203	0,2	-0,7
Bouwen en wonen (inclusief grondexploitatie)	7.953	6.710	-1.243	1,2	-0,5
Totaal programmabudgetten 2014	279.924	177.679	-102.245	100,0	100,0

Het nadelige verschil tussen de programma lasten en - baten van in totaal € 102,2 miljoen wordt gedekt met behulp van de middelen die in 2014 voor dit doel binnen het programma Algemene Dekking beschikbaar zijn en door het inzetten van reserves. Samenstelling en herkomst van die middelen wordt hierna verder toegelicht.

Van de voor 2014 geraamde lasten van € 279,9 miljoen. heeft respectievelijk € 60,5 miljoen en € 5,3 miljoen betrekking op de FlorijnAs en de grondexploitatie. Het resterende deel ad € 214,1 miljoen. heeft de overige voor 2014 geraamde programma uitgaven. Dit is conform de begroting 2013.

Samenvatting middeleninzet 2014 excl. Reserves (bedragen x € 1 miljoen)			
Toedeling middelen	2013	2014	Mutatie
Reguliere programma-uitgaven	214,3	214,1	-0,2
FlorijnAs	19,6	60,5	40,9
Grondexploitatie	7,2	5,3	-1,9
	241,1	279,9	+38,8

Uitgangspunten opbouw productbudgetten 2014

De voor 2014 geraamde programmabudgetten zijn opgesteld op basis van het aanvaarde beleid tot en met de Voorjaarsnota 2013. Daarnaast zijn de budgetten aangepast op basis van de door ons voor 2014 vastgestelde begrotingsrichtlijnen. De als resultaat daarvan gehanteerde uitgangspunten kunnen in het kort als volgt worden samengevat:

- het aanvaarde beleid en de daarvoor beschikbaar gestelde middelen de Voorjaarsnota 2013
- de jaarschijf 2014 beleidsintensiveringen uit het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 van € 2,3 miljoen
- de jaarschijf 2014 bezuinigingsmaatregelen 2011-2014 uit het Uitvoeringsprogramma van € 15,9 miljoen
- de jaarschijf 2014 van de 'Aanvullende bezuinigingen 2012-2015' van € 4,7 miljoen
- de jaarschijf 2014 van de derde tranche bezuinigingen 'Verder Bouwen' van € 6,0 miljoen.
- voortzetting 7% bezuiniging op de bijdragen en subsidies aan verbonden partijen
- geen nieuw beleid of andere (financiële) ontwikkelingen in verband met afloop bestuursperiode
- geen uitzetting van beleids- en beheersbudget-

ten voor volumeontwikkelingen (besluit november 2011)

- geen prijsbijstelling eigen beheers- en uitvoeringsbudgetten (besluit november 2011)
- doorkorten bezuinigingen op doeluitkeringen naar de betreffende product- en programmabudget (CP)
- middeleninzet decentralisatie AWBZ en Jeugdzorg binnen financiële kaders (Voorjaarsnota 2013)
- vrijval van in 2013 op incidentele basis beschikbaar gestelde budgetten
- opbrengsten onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolrecht conform belastinguitruil derde tranche bezuinigingen
- aanpassing van tarieven/opbrengsten aan inflatieontwikkeling; aanname voor 2014 +/- 2%
- reguliere huuraanpassing voor gemeentelijk panden; aanname huurstijging 2013-2014 +/- 2,0 %
- opnemen budgettaire effecten deelname in Regionale Uitvoeringsdienst en de Veiligheidsregio Drenthe
- 'voorlopige' eigen ramingen programma 'Werk en Inkomen'. ISD en Alescon begrotingen 2014
- actualisering bedrijfsvoeringsbudget o.b.v. besluitvorming, bezuinigingen en autonome ont-

wikkelingen

- aannname nominale ontwikkeling gemeentelijke loonsom 2% ten opzichte peildatum februari 2013
- in 2014 optredende kosten van reorganisatiefriectie worden gedekt uit het frictiebudget.
- inzet van de reserves en voorzieningen conform de daarover bestaande afspraken; geen indexatie
- inzet algemene reserve enkel voor risicoafdekking; niet voor sluitend maken van begroting
- raming van de uitkering gemeentefonds 2014 op basis van de meicirculaire 2013 inclusief rijkskortingen
- voortzetting bestaand rentebeleid met in acht-neming van het verplichte schatkistbankieren
- actualisering ramingen grondexploitatie met in achtneming van strategische afwegingsnotitie
- budgettair neutrale middeleninzet ten behoeve van de FlorijnAs (projecten en programmabu-reau)
- handhaving financieel onafhankelijke positie gemeentelijke grondexploitatie

De totale bezuinigingsopgave 2014-2017

In het kader van het structureel sluitend maken en houden van de begroting zijn in 2014 drie gemeen-tebrede bezuinigingstaakstellingen in uitvoering. Het betreft:

- de bijgestelde bezuinigingsopgave van € 16,5 miljoen uit het Uitvoeringsprogramma 2011-2014.
- de ' Aanvullende bezuinigingen 2012-2015' van € 5,7 miljoen uit november 2011.
- de bezuinigingen uit de nota 'Verder Bouwen' van € 10,0 miljoen vastgesteld bij de Voorjaars-nota 2013.

De totale bezuinigingsopdracht bedraagt daarmee op dit moment in totaal € 32,2 miljoen structureel. Hiervan was medio 2013 in totaal € 28,9 miljoen be-legd met concrete bezuinigingsmaatregelen. Het resterende deel van in totaal € 3,3 wordt ingevuld op basis van de uitkomsten van het bij de Voor-jaarsnota 2013 vastgestelde pakket met onder-zoekopdrachten voor kansrijke bezuiningsopties.

Bezuinigingsopgaven bestuursperiode 2010-2014		(bedragen x € 1.000)				
Programma's/middeleninzet	2013	2014	2015	2016	2017	
Producten						
- Uitvoeringsprogramma	7.911	9.064	9.064	9.064	9.064	
- Aanvullende bezuinigingen	2.500	2.520	2.520	2.520	2.520	
- Nota Verder Bouwen	0	4.577	5.010	4.914	4.622	
Bedrijfsvoering						
- Uitvoeringsprogramma	5.543	5.793	5.793	5.793	5.793	
- Aanvullende bezuinigingen	1.200	2.200	3.200	3.200	3.200	
- Nota Verder Bouwen	0	1.400	1.650	1.900	2.150	
Verbonden partijen						
- Uitvoeringsprogramma	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
- Nota Verder Bouwen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Onderzoekopdrachten						
- Nota Verder Bouwen	0	0	3.340	3.186	3.228	
Totaal bezuinigingen	18.154	26.554	31.577	31.577	31.577	

Voor 2014 bedraagt het totaal van de in te vullen bezuinigingen € 26,6 miljoen. Ten opzichte van 2013 betekent dit een toename van € 8,4 miljoen. Van deze bezuinigingen heeft € 17,1 miljoen betrekking op de producten en € 9,4 miljoen op de bedrijfsvoering. Alle bezuinigingen voor 2014 zijn in de bedrijfsvoering en de producten programmabudgetten verwerkt.

De bezuinigingen die in 2014 ingevuld moeten worden in het kader van de bestuursopdracht Zorg en Welzijn van € 1,0 miljoen (inclusief de aanvul-

ling van € 0,2 miljoen uit de derde tranche) en de nog resterende bezuiniging verband houdende met de herwaardering van de gemeentelijke activa van € 0,1 miljoen zijn in de begroting 2014, in afwachting van de voorstellen voor definitieve invulling, tijdelijk binnen het programma Algemene dekking geraamd.

Bezuinigingsopgave per programma

Als uitvloeisel van de in november 2010 en 2011 en in mei 2013 genomen besluiten rusten er op dit

moment, los van de uitkomsten van de uitkomsten van de vastgestelde onderzoeksopdrachten, de volgende bezuinigingen op de diverse begrotingsprogramma's.

Bezuinigingen 2013-2016		(bedragen x € 1.000)			
Programma's/middeleninzet	2013	2014	2015	2016	2017
Bestuur en burger	291	378	378	402	407
Stadsontwikkeling	211	236	236	236	236
Mobiliteit	520	620	620	620	620
Stads- en wijkbeheer	1.930	3.866	3.916	2.916	2.916
Onderwijs	498	906	1.169	1.169	952
Kunst en cultuur	111	698	698	698	698
Zorg en welzijn	1.475	2.175	2.175	2.175	2.175
Werk en inkomen	2.050	2.300	2.400	2.300	2.200
Sport en ontspanning	425	1.274	1.274	1.274	1.274
Veiligheid	212	332	332	332	332
Duurzaamheid en milieu	687	1.071	1.071	2.071	2.071
Bouwen en wonen	-	150	150	150	150
Algemene dekking	2.298	2.472	2.472	2.472	2.472
Verbonden partijen (7%-korting)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal bezuinigingen producten	11.708	17.478	17.891	17.815	17.503
Bedrijfsvoering	6.743	9.393	10.643	10.893	11.143
Totaal bezuinigingen	18.451	26.871	28.534	28.708	28.646

Anvullend op de taakstellingen hiervoor die in de bestuursperiode 2010-2014 zijn vastgesteld dient er in 2014 ook nog een restanttaakstelling van € 0,3 miljoen structureel vanuit de bestuursperiode 2006-2010 te worden ingevuld.

De jaarschijf 2014 van de bestaande bezuinigingsopgave

Op basis van de in deze bestuursperiode vastgestelde bezuinigingsopgaven en de daarin vastliggende fasering neemt de totale bezuinigingsdruk in 2014 met € 6,5 miljoen toe ten opzichte van 2013. De opbouw en samenstelling van die toename ziet er per programma als volgt uit.

Vanaf 2014 nieuw te realiseren bezuinigingen	*€ 1.000
Maatregel	taakstelling
Bestuur en burger	87
Stadsontwikkeling	25
Mobiliteit	100
Stads- en wijkbeheer	1.936
Onderwijs	408
Kunst en cultuur	587
Zorg en welzijn	700
Werk en inkomen	250
Sport en ontspanning	849
Veiligheid	120
Duurzaamheid en milieu	384
Bouwen en wonen	150
Algemene dekking	174

Vanaf 2014 nieuw te realiseren bezuinigingen	*€ 1.000
Maatregel	taakstelling
Bedrijfsvoering	2.650
Totaal nieuw op te realiseren bezuinigingen 2014	8.420

Middeleninzet uitvoering Collegeprogramma

In november 2010 i.c. bij de vaststelling van de Programmabegroting en het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 zijn door uw raad middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van de ambi-

ties en de beleidsdoelen uit het Collegeprogramma 2010-2014. Ook zijn besluiten genomen looptijd en de dekking ervan. Op grond van die besluiten zijn voor de periode 2013-2017 nog de volgende middelen voor beleidsuitvoering beschikbaar :

Uitwerking Collegeprogramma 2010-2014		(bedragen x € 1.000)		
Thema /jaar	2013	2014	2015	2016/2017
Aantrekkelijke stad	965	965	200	200
Sociale stad	650	656	-	-
Dienstbare stad	40	40	-	-
Groeiende stad	500	200	-	-
Totaal	2.155	1.861	200	200

Op basis van besluitvorming is in 2014 in totaal nog € 1,9 miljoen beschikbaar voor uitvoering van de beleidsspeerpunten uit het Collegeprogramma. Om extra druk op de begroting zoveel mogelijk te voorkomen is bij de start in 2011 besloten om een deel van de uitvoeringskosten te dekken vanuit op dat moment al binnen de begroting aanwezige middelen ('nieuw voor oud'). Daarnaast is besloten om de op dat moment binnen het financieel toetalkader beschikbare 'vrije beleidsruimte' van € 2,5 miljoen voor dit doel als dekkingsmiddel in te zetten. Verder is besloten beperkt gebruik gemaakt van de middelen van het Grondbedrijf. Die inzet is bepaald op € 0,9 miljoen en diende voor de cofinanciering van projecten die in het kader van de uitvoering van de economische agenda in de planning staan. De gekozen financiële aanpak resulteert erin dat er in 2014 geen additioneel beslag op de algemene middelen voor het verder uitvoeren van het collegeprogramma benodigd is.

Nagenoeg alle in het door uw raad vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2011-2014 opgenomen beleidsintensivering zijn tijdgebonden. Dat betekent dat de beschikbaarheid ervan beperkt is tot de looptijd van de deze bestuursperiode i.c. tot en met 2014. De tijdelijke extra middeleninzet voor stimulering van het economisch beleid van € 0,3 miljoen op jaarbasis zowel als de daaraan gekoppelde dekking vanuit de reserves van het grondbedrijf vervallen conform de planning al vanaf 2014. Enkel de afgesproken middeleninzet voor de 'versterking van het stadstoezicht' van € 0,2 miljoen is

tussentijds structureel gemaakt. Hiertoe is in juni 2012 door de raad besloten.

Zoals in het collegeprogramma afgesproken stoppen alle overige beleidsintensiveringen uit de periode 2010-2014 met ingang van 2015. Van af dat jaar vervallen ook de extra middelen die daarvoor tot en met 2014 beschikbaar waren. Die beleidslijn is in de meerjarenprognose 2014-2017 tot uitdrukking gebracht. Afweging van en besluitvorming over mogelijke voortzetting van de betrokken beleidsintensiveringen en de middeleninzet daarvoor in de periode 2014-2018, is de verantwoordelijkheid van het komende gemeentebestuur. In het lopende collegeprogramma is vastgelegd dat dat zou moeten plaatsvinden op basis van voorafgaande beleidsevaluatie.

Bedrijfsvoering

Het budget voor de gemeentelijke bedrijfsvoering is ten opzichte van 2013 aangepast op basis van loon-, en een aantal andere onontkoombare ontwikkelingen. Daarnaast zijn de voor 2014 voor de bedrijfsvoering vastgestelde bezuinigingen van in totaal € 9,4 miljoen in het budget verwerkt. Het totale bedrijfsvoeringbudget 2014 bedraagt als resultaat van de doorgevoerde aanpassingen € 52,3 miljoen. In 2013 was € 54,3 voor dit doel miljoen beschikbaar. De nadere toelichting op de hoogte en samenstelling van dit budget is opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

In de toedeling van het totale bedrijfsvoeringbudget aan programma's, projecten en Grondbedrijf zijn geen noemenswaardige wijzigingen opgetreden. Ongeveer 75% van de kosten van de bedrijfsvoering komt ten laste van programma's; de resterende 25% wordt toegerekend aan de projecten (waaronder de FlorijnAs) en het Grondbedrijf. Op de bedrijfsvoering rust in 2013 een bezuinigings-taakstelling van in totaal € 6,7 miljoen. Deze is integraal in de bedrijfsvoeringsbudgetten van de diverse organisatie onderdelen verwerkt.

Voor dekking van in 2014 als gevolg de organisatieontwikkeling en/of de bezuinigingen optredende frictiekosten is, louter als aanname, een budget van € 1,0 miljoen in de begroting opgenomen. Dekking hiervan vindt plaats ten laste van de voor dit doel beschikbare 'frictiereserve'. Onderzocht wordt nog of die reserve toereikend met het oog

op het daarop uiteindelijk te leggen beslag. Daarvoor is het echter noodzakelijk dat de organisatieontwikkeling is afgerond en zicht bestaat op de personele consequenties van alle bezuinigingen en op eventuele herplaatsingsmogelijkheden.

Gemeentelijke middeleninzet Wet maatschappelijke ondersteuning

Hieronder treft u het inmiddels gebruikelijke overzicht van de middeleninzet die in 2014 voor de uitvoering van die taken en activiteiten in het kader van de Wmo in de begroting is opgenomen. Over de jaarlijkse presentatie van dit financiële overzicht in de programmabegroting zijn in de voorafgaande bestuursperiode afspraken gemaakt met uw raad.

Financieel overzicht Wet maatschappelijke ondersteuning-gerelateerde activiteiten						
thema. beleidsproducten/beheersproduct	begroting 2013			begroting 2014		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Assenaren voor elkaar (prestatievelden 1 en 4)						
Welzijnswerk	3.992	682	3.310	3.810	685	3.125
Vrijwilligerswerk	213	-	213	185	-	185
Sport	7.603	2.161	5.442	7.375	2.194	5.181
Wmo- mantelzorg	240	-	240	219	-	219
Wmo- beleid	845	-	845	1.774	-	1.774
Subtotaal	12.893	2.843	10.050	13.363	2.879	10.484
Jeugdpreventie (prestatieveld 2)						
Lokaal jeugdbeleid	2.937	618	2.296	2.748	875	1.873
Gezondheidszorg/Jeugdgezondheidszorg	1.014	-	1.014	984	-	984
Subtotaal	3.951	618	3.310	3.732	875	2.857
Ondersteuning bij zelfredzaamheid (prestatievelden 3, 5 en 6)						
Ouderenbeleid	609	55	554	568	38	530
Minderhedenbeleid	143	-	143	74	-	74
Gezondheidszorg/lokaal gezondheidsbeleid	313	-	313	138	-	138
Maatschappelijke dienstverlening	1.071	-	1.071	1.017	-	1.017
Uitvoering maatsch. ondersteuning (excl. Mantelzorg)*	9.891	1.044	8.847	9.475	962	8.513
Subtotaal	12.027	1.099	10.928	11.164	1.000	10.164
Opvang van kwetsbare mensen (prestatievelden 7.8 en 9)						
Maatschappelijke opvang	4.068	238	3.830	4.128	372	3.756
Subtotaal	4.068	238	3.830	4.128	372	3.756
Totale inzet voor bestemming	32.939	4.798	28.141	32.387	5.126	27.261
Inzet Wmo-reserves	-	-	- 150	-	-	-
Totale inzet na bestemming	32.939	4.648	27.991	32.387	5.126	27.261
Integratie-uitkering Wmo-gemeentefonds	-	-	-6.172	-	-	-6.279
Compensatie bezuinigingen AWBZ	-	-	-280	-	-	-280
Per saldo ten laste van algemene middelen	-	-	21.539	-	-	20.702

Toelichting en analyse programmabudgetten

Voor verdere toelichting op de samenstelling van de programmabudgetten, de daarbij behorende productbudgetten, de toelichting op het budgetbe-

loop 2013-2014 en voor informatie over het daarmee te realiseren beleid, wordt in dit verband verder verwezen naar het hoofdstuk 'Beleid' en naar de 'Programma's' in de hoofdstukken hiervoor in de begroting.

De Algemene dekkingsmiddelen 2014

De algemene middelen van de gemeente worden ingezet als dekkingsbron voor de programma-uitgaven die niet direct door eigen inkomsten in de diverse beleidsprogramma's gedekt kunnen worden. Ook de algemene en bestemmingsreserves kunnen daarvoor worden gebruikt.

Het totaal van de gemeentelijke uitgaven dat in 2014 op die wijze vanuit de algemene middelen en reserves gedekt moet worden bedraagt in totaal € 102,2 miljoen. Hierna geven we aan op welke wijze dat in 2014 plaats vindt.

Lasten en baten algemene dekking € 97,1 miljoen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de rekeningen die de gemeente jaarlijks verkrijgt uit de gemeentelijke beleggingen. Op basis van de ramingen die in dat verband voor 2014 zijn gemaakt komt het komende jaar uit deze bronnen per saldo

in totaal voor € 98,6 miljoen aan algemene opbrengsten beschikbaar.

De budgetten (onder meer perceptiekosten belastingen) die benodigd zijn voor, of samenhangen met, de verkrijging van die middelen, zijn voor 2014 in totaal geraamd op € 0,75 miljoen. Daarnaast zijn binnen het programma Algemene Dekking de resultaten van de bedrijfsvoering, de interne renteverdeling en de budgetten voor onvoorzien/ incidenteel en voor het herplaatsbaar en het voormalig personeel geraamd. Deze geven samen een voordeel te zien van € 0,15 miljoen. Tot slot bevat het programma de stel- en correctieposten die nodig zijn met het oog op de volledigheid van een juiste balans binnen de begroting. Deze resultaten in 2014 voor het programma als geheel in een last van € 0,9 miljoen.

Per saldo komt in 2014 naar verwachting dus € 97,1 miljoen aan dekkingsmiddelen voor de uitvoering van gemeentelijk beleid beschikbaar. Opbouw en samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen zien er voor 2013 als volgt uit.

Programma's/middeleninzet	Lasten	Baten	Saldo	In % in 2014	In % in 2013
Onvoorzien/incidenteel	823	-	-823	-0,9	-1,1
Algemene heffingen	348	16.181	15.833	16,3	14,8
Beleggingen	19	854	835	0,9	0,8
Financieringsresultaten	387	6356	5.969	6,2	7,0
Algemene uitkering	-	74.796	74.796	77,0	74,5
Btw-Compensatiefonds	250	-	-250	-0,3	-0,3
Overige algemene dekkingsmiddelen	927	462	-465	-0,5	2,4
Resultaat renteverdeling	-3.447	-	3.447	3,6	2,9
Herplaatsbaar en boventallig personeel	1.731	-	-1.731	-1,8	-1,2
Onverdeelde saldi bedrijfsvoering c.a.	495	-	-495	-0,5	0,2
Totaal algemene dekkingsmiddelen	1.533	98.649	97.116	100,0	100,0

Budget Onvoorzien/incidenteel € 0,8 miljoen

Het budget voor onvoorziene uitgaven is in de begroting 2014 teruggebracht op het reguliere peil en bedraagt € 318.000. De middelen zijn bestemd en inzetbaar voor onvoorziene ontwikkelingen en omstandigheden die zich in de loop van het jaar aandienen en waarmee in de begroting geen rekening is/kon worden gehouden. Daarnaast is er als gevolg van de werking van bestaande financiële technische spelregels een incidentele ruimte beschikbaar van € 505.000.

Algemene belastingen € 15,8 miljoen

De opbrengsten van de algemene belastingen (onroerendezaakbelasting en toeristenbelasting) zijn voor het komend jaar geraamd op € 16,2 miljoen. In de raming van de onroerendezaakbelasting-opbrengst is rekening gehouden met de besluitvorming die in het kader van de derde tranche bezuinigingen heeft plaatsgehad met betrekking tot de zogenoemde belastingruil, de jaarlijks trendmatige tariefsaanpassing en een bescheiden volume-groei. Hierdoor neemt de opbrengst respectievelijk met € 1,2 miljoen € 0,3 miljoen en € 0,1 miljoen toe ten opzichte van 2013. Bestendige gedragslijn met betrekking tot waardeontwikkeling van het onroerend goed is dat de effecten daarvan via het tarief worden gecompenseerd. De totale onroerendezaakbelasting-opbrengst komt daarmee voor 2014 uit op € 15,7 miljoen. Bij de raming van de

opbrengst van de toeristenbelasting is voorlopig eerst rekening gehouden met een tariefstijging van € 0,05 per overnachting. De opbrengst is geraamd op € 0,3 miljoen.

Beleggingen en dividenden € 0,8 miljoen

De opbrengst uit de externe gemeentelijke beleggingen en deelnemingen is voor het komende jaar in totaal geraamd op € 0,8 miljoen. De opbrengsten bestaan uit dividend, voortkomend uit het aandelenbezit van Enexis, Attero, PBE, de Bank Nederlandse Gemeenten en de Waterleidingmaatschappij Drenthe. Verder ramen we in 2014 de reguliere rentevergoeding over de achtergestelde lening Enexis. Het jaarlijkse Essent-dividend is sinds de overname door RWE vervallen.

De inkomstenderving van € 1,75 miljoen die als gevolg daarvan is ontstaan wordt onder meer gecompenseerd door toerekening van interne (bespaarde) rente over het voor dit doel vastgelegde van de verkoopopbrengst. Daarnaast ontvangen de voormalige aandeelhouders van Essent vanaf 2010 jaarlijks dividend uit de sinds de verkoop 'achtergebleven' ondernemingen Enexis, Attero en PBE. De hoogte van dat dividend is afhankelijk van de winstgevendheid van betrokken ondernemingen.

Van de uit de verkoop van Essent ontvangen middelen. De bestemming van de Essent reserve is als volgt in het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 geregeld:

Bestemmen Essent-reserve		(bedragen* 1 miljoen)
Omschrijving	stand	Opmerking
Totaal Beschikbaar	48,3	verkoopopbrengst Essent
Bestemd voor:		Uitvoeringsprogramma 2010-2014
- Dividendcompensatie	-24,0	ten behoeve van continuïteit en stabiliteit in de begroting
- Aftopping geplande investeringen	-10,0	conform bezuinigingen Uitvoeringsprogramma
- Aanvulling Reserve grote projecten	-8,3	oplossing toekomstig dekkingstekort.
- Inzet woningbouw/ stedelijke vernieuwing	-1,8	omzetting voormalige bws-reserve
- Inzet natuurontwikkeling	-1,2	omzetting voormalige reserve groenontwikkeling
- Inzetten voor duurzaamheidsprojecten	-2,0	omzetting voormalige reserve duurzaamheid.
- Versterking algemene reserve	-1,0	op peil brengen weerstandsvermogen
Restant	-	

Gemeentefonds € 74,8 miljoen

De raming van de algemene uitkering bedraagt voor 2014 € 74,8 miljoen en is gebaseerd op de uitgangspunten en maatregelen in de meicirculaire 2013. Daarin is rekening gehouden met de financiële gevolgen van de eerste tranche van de in het Regeerakkoord van het tweede kabinet Rutte afgesproken kortingen op het gemeentefonds. vastge-

stelde bezuinigingsmaatregelen. Het in de circulaire voor 2014 geprognoseerde accres is als gevolg van een aantal bijzondere omstandigheden, relatief hoog. Als gevolg daarvan valt de eerste voorlopige raming van de algemene uitkering ten opzichte van de bergelijke prognose bij de Voorjaarsnota toch relatief gunstig uit. Buiten de verwerking van de rijksmaatregelen is de raming van de algemene uitkering ten opzichte van 2013

geactualiseerd o.b.v. de voor 2014 voorziene ontwikkeling van landelijke en lokale verdeelparameters (zoals de Woz-waarden, inwoners, woningen, aantallen bijstands- en uitkeringsgerechtigden, minderheden en leerlingenaantallen)

Financiering € 5,9 miljoen

Het positieve resultaat op het product 'Financiering' van bijna € 6,0 miljoen bestaat voor € 5,8 miljoen uit de ten gunste van de begroting komende bespaarde rente van de eigen reservemiddelen. Net als in 2013 is van deze rente is € 2,2 miljoen bestemd voor het waardevast houden (indexatie) van een specifiek aantal gemeentelijke reserves. Het resterende deel komt in 2013 conform de afspraken ten gunste van de begroting.

Naast bespaarde rente is een opbrengst van € 0,37 miljoen geraamd in verband met renteontvangsten uit aan Enexis verstrekte aandeelhoudersleningen en garantstellingen. Deze leningen en garantstellingen zijn een direct gevolg van de financiële afspraken in het kader van de overeenkomst tussen Essent en RWE. Verder is rekening gehouden met renteontvangsten in verband met verstrekte geldleningen aan Dysi, de zogenoemde startersleningen, en in het verleden versterkte personeel hypotheek.

Vanaf 2014 doet het schatkistbankieren zijn in trede in het gemeentelijk bestel. Dat betekent dat vrijwel alle (gemeenten mogen max. € 2,5 miljoen. 'in kas' houden) overtollige financieringsmiddelen dagelijks door het Rijk worden afgeroomd. De rentevergoeding die gemeenten hiervoor van het Rijk ontvangen zal aanzienlijk lager komen te liggen dan de rente die op de vrije markt kan worden verkregen.

Gevolg van deze ingrijpende systeemwijziging is dat we de voor de extern belegde Essent gelden geraamde rentevergoeding met ingang van 2014 vrijwel volledig moeten aframen en terug moeten brengen van € 0,85 miljoen in 2013 naar € 0,05 miljoen in 2014. Het gaat hier om een eerste inschatting van het met ingang van 2014 te verwachten budgettair nadeel. De uiteindelijke financiële effecten zijn, behalve van het schatkistbankieren, ook afhankelijk van de wijze waarop we de Essentgelden in onze eigen financiering kunnen dan wel gaan inpassen.

Renteverdeling en bedrijfsvoering € 1,2 miljoen

Het onverdeelde resultaat van de bedrijfsvoering bedraagt in de primaire begroting in 2014 € 0,5 miljoen. De budgetten voor herplaatsbaar en voormalig personeel zijn voor het komend jaar in totaal geraamd op € 1,7 miljoen. Aannee is dat een deel i.c. € 1,0 hiervan benodigd zal zijn voor dekking van frictiekosten die in 2014 ontstaan als gevolg van organisatieontwikkeling en bezuinigingen. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de voor dit doel beschikbare frictiereserve.

De interne renteverdeling 2014 geeft op calculatiebasis een voordeel aan van € 3,4 miljoen. Het gaat hier om het voorcalculatorisch verschil tussen de voor 2014 geraamde rentekosten en de dekking daarvan via de interne renteverdeling/renteomslag. De feitelijke uitkomst over 2014 is zowel afhankelijk van het werkelijk beloop van de reserves, investeringen en de werkelijke liquiditeitsbehoefte enerzijds als van werkelijke ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt anderzijds.

Inzet van bestemmingsreserves € 5,6 miljoen

In de begroting 2014 dat wil zeggen bij de uiteindelijke vaststelling van de programmabudgetten en de bepaling van het eindresultaat (na bestemming) is rekening gehouden met de toevoegingen en onttrekkingen aan algemene en bestemmingsreserves zoals die op basis van aanvaard beleid tot en met de Voorjaarsnota 2013 voor het komende jaar vast lagen en voorzienbaar waren.

Op basis daarvan is de in de begroting 2014 op te nemen inzet van gemeentelijke reserves per saldo vastgesteld op € 5,6 miljoen. In 2013 bedroeg de inzet € 5,2 miljoen. Plan is dat er het komend jaar voor een totaalbedrag € 13,0 miljoen aan de reserves wordt onttrokken en ten gunste van de gemeentelijke exploitatie wordt gebracht. De ten laste van de exploitatie komende stortingen ter versterking van de reserves zijn in totaal geraamd op € 7,4 miljoen.

Gebudgetteerde mutaties in de reserves 2014 (bedragen x € 1.000)

Reserve	Storting	Onttrekking		Saldo
Algemene reserve Algemene Dienst (RF)	-	-	-	-
Algemene reserve Grondbedrijf	416	150	N	- 266
Reserve parkeren	-	1.300	V	1.300
Reserve riolering	-	1.000	V	1.000

Gebudgetteerde mutaties in de reserves 2014 (bedragen x € 1.000)				
Reserve	Storting	Onttrekking		Saldo
Reserve stimulering speelvoorzieningen	-	102	V	102
Reserves onderwijs	320	-	N	-320
Reserve Weiersstraat/ Nieuwe Kolk	-	2.329	V	2.329
Reserve Grote Projecten	4.300	-	N	-4.300
Reserve nieuw zwembad/wielerbaan	-	382	V	382
Reserve frictiekosten	-	1.000	V	1.000
Reserve btw-Compensatiefonds	-	263	V	263
Reserve Essent; onderdeel De Nieuwe Kolk	-	528	V	528
Reserve (aftopping) maatschappelijk renderende investeringen	-	891	V	891
Reserve Essent (versterking RGP)	-	4.300	V	4.300
Bouwfonds stadhuis	167	759	V	592
Diverse bestemmingsreserves (indexatie)	2.192	-	N	-2.192
Totaal mutaties reserves	7.395	13.004	V	5.609

Algemene reserve algemene dienst

In de primaire begroting 2014 is geen rekening gehouden met de inzet van de algemene reserve ter ondersteuning van de beleidsuitvoering en/of voor het sluitend maken van de begroting. Als dat nodig is vindt daarover afzonderlijk besluitvorming door uw raad plaats.

Algemene reserve grondbedrijf

De onttrekkingen en toevoegingen aan de algemene reserve van het Grondbedrijf vinden plaats op basis van geactualiseerde inzichten met betrekking tot de stand en de voortgang van de in voorbereiding en/of in uitvoering zijnde grondexploitaties. De in verband daarmee voor 2014 geraamde storting in de reserve bedraagt € 0,4 miljoen. Op begrotingsbasis werd in 2013 € 1,3 miljoen in de reserve gestort.

In het kader van de derde tranche bezuinigingen is uit budgettaire overwegingen besloten gedurende een periode van 4 jaar € 0,15 miljoen aan de reserve te onttrekken. De eerste onttrekking start in 2014.

Ter ondersteuning van de uitvoering van het collegeprogramma is tot en met 2013 jaarlijks € 0,3 miljoen aan de reserves van het Grondbedrijf onttrokken ter dekking van de afgesproken extra middeleninzet in het kader van de economische stimulering. Deze onttrekking stopt volgens planning vanaf 2014. Ook wordt in de bestuursperiode 2010-2014 wordt jaarlijks middelen aan de algemene reserve Grondbedrijf onttrokken ter dekking van de verhoogde gemeentebijdrage aan de Regiovisie. In 2014 bedraagt deze € 0,4 miljoen. Deze onttrekking stopt vanaf 2015.

Reserve parkeren

Op basis van de voor 2014 geraamde exploitatiekosten betaald parkeren, is een onttrekking aan de in de reserve parkeergarages gebudgetteerd van € 1,3 miljoen. De voor exploitatie betaald parkeren vastgestelde bezuinigingen zijn van € 0,5 miljoen daarin verdisconteerd. Voortzetting van deze gedragslijn resulteert er bij ongewijzigde omstandigheden dat de reserve binnen afzienbare tijd zal zijn uitgeput.

Reserve huisvesting voortgezet onderwijs

In de primaire begroting 2014 is conform de afspraken rekening gehouden met storting in de reserve huisvesting voortgezet onderwijs opgenomen van € 0,3 miljoen. De reserve zal na afronding van de betrokken projecten worden ingezet ter dekking van de jaarlijkse lasten die voortvloeien uit de nieuwbouw van de scholen voor het voortgezet onderwijs.

Reserve Weiersstraat

Bij de Voorjaarsnota 2012 zijn de exploitatieopzet en het kostendekkingsplan voor De Nieuwe Kolk geactualiseerd en bijgesteld. Ter uitvoering daarvan wordt vanaf 2013 jaarlijks circa € 2,3 miljoen ten gunste van de begroting aan deze reserve onttrokken.

Reserve Grote Projecten/reserve Essent

In het kader van de doorlichting van de reservepositie aan het begin van de bestuursperiode is geconstateerd dat de reserve grote projecten diende te worden versterkt om te kunnen blijven voldoen aan de verplichtingen die de komende jaren op grond van de besluitvorming nog op die reserve

rustten. De totaal noodzakelijke versterking is bij die gelegenheid bepaald op € 8,3 miljoen. Op basis van de huidige planning is de eerste fase ad € 4,3 miljoen van die versterking in 2014 aan de orde. De dekking vindt volgens afspraak bij het begin van de bestuursperiode plaats vanuit de Essentreserve.

Reserve nieuw zwembad

In 2014 wordt € 0,4 miljoen onttrokken aan de reserve nieuw openluchtbad. De onttrekking houdt verband met de gemaakte afspraken over de kostendekking voor de uitvoering van de kadernota sport en bewegen, de verdere uitvoering van de kwaliteitsimpuls onderwijs, en de afgesproken exploitatiebijdrage aan het nieuwe openluchtzwembad. De thans nog in de reserve beschikbare middelen zijn in het kader van de derde tranche bezuinigingen her bestemd voor kostendekking/de exploitatie van de nieuw te bouwen wielervedbaan.

Frictie reserve

In 2014 is een onttrekking aan de frictiereserve geraamd van € 1,0 miljoen. Deze dient ter dekking van de eveneens in de begroting 2014 geraamde frictiekosten die in het komend jaar mogelijk ontstaan als gevolg van de organisatieontwikkeling en de bezuinigingen. Het betreft een aanname.

Reserve BCF (btw-compensatiefonds)

De jaarlijkse onttrekking aan de reserve BCF bedraagt in 2012 € 0,3 miljoen. Inzet van de reserve is bedoeld om de budgettaire effecten van de werking van het btw-compensatiefonds te dempen.

Essent-reserve; onderdeel De Nieuwe Kolk

Een deel van de met de verkoop van de Essent-aandelen samenhangende opbrengsten, het gaat om € 7,0 miljoen (aandeel Borssele/vrijval garantstelling), is in het kader van de vaststelling van de Begroting 2012 bestemd voor kostendekking van

De Nieuwe Kolk. Invulling daarvan in de praktijk geschiedt in de vorm van een jaarlijkse onttrekking van € 0,52 miljoen op basis van een voor dit doel vastliggend amortisatieplan.

Reserve maatschappelijk renderende investeringen (MRI)

Een ander deel van de Essent-opbrengsten i.c. € 10,0 miljoen is in het kader van de eerste ronde bezuinigingen bestemd voor kostendekking van zogenoemde maatschappelijk renderende investeringen. Invulling daarvan in de praktijk geschiedt in de vorm van een jaarlijkse onttrekking van rond € 0,75 miljoen.

Bouwfonds

Ter uitvoering van het destijds voor het nieuwe stadhuis vastgestelde kostendekkingsplan wordt in 2014 per saldo € 0,6 miljoen onttrokken aan het zogenoemde bouwfonds.

Indexatie bestemmingsreserves

Een klein aantal reserves dient jaarlijks te worden geïndexeerd om ze op het peil te houden voor het doel waarvoor zijn ingesteld en worden bestemd. Het gaat hierbij om de zogenoemde amortisatiere-serves. De in verband hiermee in 2014 noodzakelijk voeding c.q. indexatie bedraagt € 2,2 miljoen. De overige gemeentelijke reserves worden deze bestuursperiode niet geïndexeerd.

Overige mutaties

Behalve voor exploitatiedoeleinden worden in 2014 ook middelen aan de reserves onttrokken voor de realisatie en kostendekking van projecten en investeringen die in voorbereiding en in uitvoering zijn. Voor nadere informatie over de omvang en het beloop van de gemeentelijke reservepositie wijzen wij in dit verband verder naar de paragraaf reservepositie, verderop in dit hoofdstuk.

Incidentele lasten en baten

Achtergrond

Op grond van het 'besluit begroting en verantwoording' (BBV) dient de begroting te voorzien in een overzicht van de jaarlijks in de begroting geraamde 'incidentele lasten en baten'. Het geven van inzicht daarin is tevens noodzakelijk in het kader van het financieel toezicht en de beoordeling van de begroting door Gedeputeerde Staten. Dat overzicht treft u hierna aan.

Uitgangspunten

Bij samenstellen van de inventarisatie hanteren we het uitgangspunt dat de het gaat om lasten en baten die zich nog gedurende een periode van maximaal drie jaar dus in de periode 2014-2016 voor zullen doen. Concreet gaat het daarbij om de volgende lasten en baten:

- Lasten en baten die enkel in het jaar 2014 onderdeel uitmaken van de begroting.
- Lasten en baten die voor het laatst in 2014 onderdeel uitmaken van de begroting. Hiertoe re-

kenen we ook budgetten en onderdelen ervan waarop in 2015 wordt bezuinigd en die in 2014 geheel of gedeeltelijk voor het laatst in de begroting zijn opgenomen.

- Lasten en baten die zich daarnaast enkel in 2015 en/of 2016 voordoen. Hiertoe rekenen we ook de tijdelijke en op projectbasis afgesproken extra inzet van middelen bestemd voor de uitvoering van het lopende Collegeprogramma.

Die inzet stopt, conform de besluitvorming met betrekking tot het Uitvoeringsprogramma in 2015.

Overzicht incidentele lasten en baten

Toepassing van bovenstaande criteria op de ramingen in de begroting 2014 en de prognoses 2015-2017 levert het volgende beeld op:

Incidentele/baten 2014-2016		2014		2015		2016	
Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	lasten	baten	Lasten	Baten
Bestuur en burger	Promotie begroting concern (3 ^e tranche)	-	-	20	-	-	-
	Asser website (3 ^r tranche)	24	-	24	-	-	-
	Organisatie raadsexkursie (derde tranche)	-	-	10	-	-	-
	Hospitalityroom (derde tranche)	5	-	5	-	5	-
	Organisatie verkiezingen (in 2014)	160	-	80	-	-	-
	Afloop middelen deelname NUP	111	-	-	-	-	-
Stadsontwikkeling	Extra inzet economisch beleid (t/m 2014)	730	-	-	-	-	-
	Bijdrage Sensor Universe	-	-	-	-	250	-
	Afloop verhoogde inzet Regio	435	435	-	-	-	-
Mobiliteit	Extra inzet verkeersveiligheid (2014)	65	-	-	-	-	-
	Extra inzet openbaar vervoer (t/m 2014)	85	-	-	-	-	-
Stads en wijkbeheer	Inzet gebiedsgericht werken (t/m 2014)	800	400	-	-	-	-
	Afloop extra inzet speelvoorzieningen	40	-	40	-	-	-
	Inzet rioolreserve	-	1.000	-	1.000	-	-
	Beperking inzet nme (derde tranche)	50	-	-	-	-	-
Onderwijs	Reserveren tijdelijke vrijval VO (t/m 2014)	320	-	-	-	-	-
	Extra inzet Reboundgroup (t/m 2014)	60	-	-	-	-	-
Zorg en welzijn	Transitiebudget AWBZ (t/m 2014)	145	-	-	-	-	-
	Tijdelijke inzet denktank jeugd (t/m 2014)	40	-	-	-	-	-
	Transitiebudget Jeugdzorg	29	-	-	-	-	-
	Extra inzet vrijwilligersbeleid (t/m 2014)	51	-	-	-	-	-
	Extra inzet mantelzorg (t/m 2014)	84	-	-	-	-	-
Werk en inkomen	Tijdelijk inzet Meedoen beleid (t/m 2014)	500	-	-	-	-	-
Sport c.a.	Tijdelijke inzet evenementen (t/m 2014)	300	-	-	-	-	-
Duurzaamheid	Tijdelijke nog hoge lasten afvalcontract	1.000	-	1.000	-	-	-
Algemene dekking	Vrijval garantstelling RWE (in 2015)	-	-	2.062	2.062	-	-
	Tijdelijk extra OZB-opbrengst (t/m 2014)	-	530	-	-	-	-
	Afboeking boekwaarde brandweer (2014)	500	-	-	-	-	-
	Transitie middelen AWBZ/Jeugdzorg	-	174	-	-	-	-
	Afloop tijdelijk NUP-middelen (t/m 2014)	-	111	-	-	-	-
	Eenmalige kasschuif NUP (in 2015)	-	-	-	-440	-	-
	Versterking Reserve Grote Projecten	4.300	-	-	-	-	-
	Inzet Essent reserve ten behoeve van RGP	-	4300	-	-	-	-
	Bedrijfsvoering	Fricctie organisatieontwikkeling (in 2014)	1.000	1.000	-	-	-
Totaal	-	10.834	7.950	3.241	2.617	255	-

Op basis van de gekozen uitgangspunten kan in totaal € 10,8 miljoen van de in de begroting 2014 opgenomen budgetten als incidenteel worden aan-

gemerkt. Bij de baten gaat het om een totaalbedrag van € 7,9 miljoen. Vanaf 2015 loopt de omvang er van terug.

Beleidsintensiveringen 2014-2016 op projectbasis

In de inleiding van het hoofdstuk Financiën is al aangegeven dat tijdgebonden inzet van gemeentelijke middelen voor specifieke beleidsintensiveringen een van de beleidsmatige en bestuurlijke keuzes is voor de beleidsuitvoering in deze bestuursperiode. In de praktijk betekent dit dat voor specifieke beleidsdoelen beschikbaar gestelde financiële middelen uiterlijk tot en met 2014 voor beleidsuitvoering beschikbaar zijn. In de begroting 2014 en

het bijhorende financieel perspectief 2015-2017 wordt die financiële lijn verder voortgezet.

Het is aan het volgende gemeentebestuur om, op basis van voorafgaande beleidsevaluatie, besluiten te nemen over de mogelijke voortzetting van de betrokken activiteiten in de bestuursperiode 2014-2018 alsmede over de daarvoor in die periode in te zetten middelen.

Middelinzet voor uitvoering CP * € 1.000 Thema /jaar	2013	2014	2015 e.v.	2016
Aantrekkelijke stad				
- versterking stadstoezicht	200	200	200	200
- wijkgericht werken ombuigen in gebiedsgericht werken	800	800	-	-
- introductie stadspas	-	-	-	-
- Kloppend hart/ subsidies evenementen	300	300	-	-
- Verkeersveiligheid bij scholen	65	65	-	-
Sociale stad				
- meedoen beleid/meedoenpremies	-130	-150	-	-
- meedoen beleid voorzetten/herijken arbeidsmarkt beleid	500	500	-	-
- voortzetting Reboundgroup	60	60	-	-
- versterking openbaar vervoer	85	85	-	-
- uitvoering vrijwilligersbeleid	135	135	-	-
Dienstbare stad				
- instellen jongeren denktank	40	40	-	-
Groeiende stad				
- vormen fonds cofinanciering regionaal economisch beleid	300	-	-	-
- marketingactiviteiten strategisch economisch beleid	150	150	-	-
- voorzetten extra bijdrage TIP	30	30	-	-
- verbetering/intensiveren relatiemanagement bedrijven	20	20	-	-
- versterking regionaal economisch beleid	50	50	-	-
Totaal	2.605	2.285	200	200
- inzet reserve Grondbedrijf	-300	-	-	-
- Inverdieneffect regionaal economisch beleid	-50	-50	-	-
- Cofinanciering gebiedsgericht werken	-400	-400	-	-
Beschikbaar op projectbasis voor CP	1.855	1.835	200	200

In de meerjarenprognose 2015-2017 is er, gelet op het afgesproken projectmatige karakter van de betrokken beleidsintensiveringen, vanuit gegaan dat

deze middelen met ingang van 2015 vervallen. Alleen de afgesproken middelen voor versterking van het stadstoezicht loopt na 2014 structureel door.

Programmaplan 2014

(bedragen * € 1.000)

Programmaplan 2014 Programma / Beleidsproduct	lasten			baten		
	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014
Bestuur en Burger						
Bestuursorganen	1.921	1.775	1.906	0	0	0
Bestuurondersteuning gemeenteraad	814	829	997	22	1	1
Bestuursondersteuning B&W	3.743	3.667	3.347	83	0	0
Publiekszaken	4.280	4.385	4.538	1.155	1.074	1.082
Bestuurlijke samenwerking	167	223	177	0	0	0
Informatiebeheer/basisregistraties	1.524	1.705	1.703	29	50	0
Lasten en baten voor bestemming	12.449	12.584	12.669	1.290	1.125	1.083
<i>Mutaties reserves</i>	0	0	0	0	0	0
Lasten en baten na bestemming	12.449	12.584	12.669	1.290	1.125	1.083
Stadsontwikkeling						
Ruimtelijke ordening	4.514	3.021	3.022	698	568	435
Stedelijke vernieuwing	1.340	396	395	948	25	25
Strategische eigendommen	372	377	357	522	367	371
Monumentenzorg	132	148	149	0	0	0
FlorijnAs	4.464	19.580	60.450	4.464	19.580	60.450
Economische ontwikkeling	2.655	1.935	1.585	763	0	0
Lasten en baten voor bestemming	13.477	25.457	65.959	7.396	20.540	61.281
<i>Mutaties reserves</i>	450	0	0	1.888	345	0
Lasten en baten na bestemming	13.927	25.457	65.959	9.284	20.885	61.281
Mobiliteit						
Verkeer	790	485	484	227	0	0
Openbaar vervoer	232	182	170	0	0	0
Betaald parkeren	3.242	4.778	4.653	3.650	4.013	4.343
Lasten en baten voor bestemming	4.264	5.445	5.307	3.877	4.013	4.343
<i>Mutaties reserves</i>	92	0	0	611	1.656	1.300
Lasten en baten na bestemming	4.355	5.445	5.307	4.488	5.669	5.643
Stads- en Wijkbeheer						
Wegbeheer	2.632	3.154	4.037	957	80	82
Verrzorging infrastructuur	5.181	5.191	4.837	653	580	580
Groenbeheer	6.614	7.016	5.976	214	188	247
Wijkzaken	1.364	1.985	1.924	27	400	400
Rioolbeheerbeheer en waterzuivering	5.002	5.825	5.637	6.058	6.187	6.122
Begraven	746	672	694	635	672	693
Beheer en exploitatie buitenruimte	160	202	195	399	369	360
Lasten en baten voor bestemming	21.699	24.045	23.298	8.944	8.475	8.485
<i>Mutaties reserves</i>	1.347	0	0	102	172	1.102
Lasten en baten na bestemming	23.046	24.045	23.298	9.046	8.647	9.587
Onderwijs						
Huisvesting onderwijs	9.035	9.591	10.520	722	671	687
Schoolbestuurlijke taken	26.891	24.179	23.982	26.533	23.863	23.666
Lokaal onderwijsbeleid	1.984	2.139	1.876	396	382	382
Uitvoering lokaal onderwijsbeleid	1.480	1.548	1.559	412	515	539
Volwasseneneducatie	367	284	200	353	284	200
Lasten en baten voor bestemming	39.756	37.741	38.137	28.415	25.715	25.474
<i>Mutaties reserves</i>	0	641	320	27	48	0
Lasten en baten na bestemming	39.756	38.382	38.457	28.443	25.763	25.474

Programmaplan 2014

(bedragen * € 1.000)

Programmaplan 2014 Programma / Beleidsproduct	lasten			baten		
	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014
Kunst en Cultuur						
Beleidsontwikkeling en -uitvoering	0	360	359	0	0	0
Bibliotheekvoorziening	3.867	3.538	3.269	556	700	693
Schouwburg	7.043	8.053	7.930	2.570	3.098	3.153
Kunstbeoefening en bevordering	238	193	120	0	0	0
Creative en culturele vorming	3.845	3.636	3.650	1.104	928	1.036
Lasten en baten voor bestemming	14.993	15.781	15.328	4.230	4.726	4.882
<i>Mutaties reserves</i>	149	0	0	2.604	2.517	2.329
Lasten en baten na bestemming	15.142	15.781	15.328	6.834	7.243	7.210
Zorg en Welzijn						
Gezondheidszorg	2.274	2.247	2.182	130	0	0
WMO-beleid	609	845	1.774	0	0	0
WMO-uitvoering	9.016	10.131	9.694	1.071	1.044	962
Maatschappelijke dienstverlening	1.127	1.071	1.017	0	0	0
Asielzoekers en nieuwkomers	606	360	19	525	1.035	0
Minderhedenbeleid	122	143	74	0	0	0
Maatschappelijke opvang	4.063	4.325	4.237	193	238	372
Ouderenbeleid	563	609	568	37	55	38
Lokaal jeugdbeleid	1.937	2.937	2.748	77	618	876
Welzijnswerk	4.042	3.992	3.810	626	682	685
Vrijwillerswerk	236	213	184	0	0	0
Lasten en baten voor bestemming	24.596	26.872	26.307	2.659	3.672	2.933
<i>Mutaties reserves</i>	0	0	0	44	150	0
Lasten en baten na bestemming	24.596	26.872	26.307	2.703	3.822	2.933
Werk en Inkomen						
Inkomenswaarborg	33.317	34.012	35.929	25.249	25.214	27.391
Activering en uitstroom	23.772	25.177	24.210	22.641	23.033	22.677
Lasten en baten voor bestemming	57.089	59.190	60.139	47.890	48.247	50.068
<i>Mutaties reserves</i>	0	0	0	0	1.017	0
Lasten en baten na bestemming	57.089	59.190	60.139	47.890	49.264	50.068
Sport en Ontspanning						
Sport	7.269	7.604	7.376	2.131	2.161	2.194
Evenementen	1.428	1.426	1.431	236	244	244
Lasten en baten voor bestemming	8.698	9.030	8.807	2.366	2.405	2.438
<i>Mutaties reserves</i>	0	0	0	502	776	383
Lasten en baten na bestemming	8.698	9.030	8.807	2.868	3.181	2.820
Veiligheid						
Openbare orde	1.187	1.565	1.522	126	118	9
Openbare veiligheid	3.579	4.292	5.281	477	389	957
Lasten en baten voor bestemming	4.766	5.857	6.803	603	507	966
<i>Mutaties reserves</i>	0	0	0	0	0	0
Lasten en baten na bestemming	4.766	5.857	6.803	603	507	966
Duurzaamheid en milieu						
Milieubeleid	862	244	245	7	0	0
Huishoudelijk afval	6.824	7.027	7.224	7.566	8.011	7.146
Bedrijfsafval	1.736	1.785	1.750	1.925	1.904	1.870
Lasten en baten voor bestemming	9.421	9.056	9.219	9.499	9.914	9.016
<i>Mutaties reserves</i>	0	0	0	437	0	0
Lasten en baten na bestemming	9.421	9.056	9.219	9.936	9.914	9.016

Programmaplan 2014

(bedragen * € 1.000)

Programmaplan 2014 Programma / Beleidsproduct	lasten			baten		
	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014
Bouwen en wonen						
Bouwgrondexploitatie	6.263	7.237	5.294	5.093	8.501	5.710
Wonen	257	258	257	30	0	0
Bouwzaken	2.127	2.545	2.402	524	1.000	1.000
Lasten en baten voor bestemming	8.648	10.040	7.953	5.648	9.501	6.710
<i>Mutaties reserves</i>	150	1.264	416	1.292	0	0
Lasten en baten na bestemming	8.797	11.304	8.369	6.940	9.501	6.710
Algemene dekking						
Onvoorzien	0	221	823	0	0	0
Belastingheffing en invordering	336	352	348	13.966	14.574	16.181
Beleggingen	19	19	19	924	823	854
Financiering en liquiditeit	251	336	387	8.581	7.857	6.357
Algemene uitkering	0	0	0	74.064	73.249	74.796
BTW-compensatiefonds	235	250	250	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	51	-469	927	988	222	462
Bestemmingsreserves/voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	1.901	-3.092	-1.221	0	0	0
Lasten en baten voor bestemming	2.793	-2.384	1.534	98.523	96.724	98.650
<i>Mutaties reserves</i>	2.477	2.426	6.659	3.944	2.878	7.891
Lasten en baten na bestemming	5.271	43	8.192	102.467	99.602	106.540
Lasten en baten programma's voor bestemming	222.649	238.712	281.460	221.340	235.565	276.327
<i>Mutaties reserves</i>	4.665	4.331	7.394	11.452	9.558	13.004
Lasten en baten programma's na bestemming	227.314	243.043	288.855	232.792	245.123	289.331

Resultaten inclusief beleidsmaatregelen	rekening 2012	begroting 2013	begroting 2014
Primair resultaat voor bestemming	-1.309	-3.147	-5.133
Primair resultaat na bestemming	5.478	2.080	477
- Actualisering primaire begroting (zie hoofdstuk 4)	0	0	p.m.
- Beleidsmaatregelen 2014 (zie hoofdstuk 4)	0	0	p.m.
- Dekkingsmaatregelen 2014 (zie hoofdstuk 4)	0	0	p.m.
Resultaat inclusief beleidsmaatregelen	5.478	2.080	477

Inleiding

Aanpak

Dit deel van de programmabegroting bevat de eindresultaten van de 'meerjarenprognose 2015-2017' en de toelichting daarop. In de praktijk betreft het de actualisering van het financieel perspectief zoals dat voor het laatst bij de Voorjaarnota 2013 is gepresenteerd en vastgesteld. In vergelijking daarmee zijn de jaarschijf 2017 en de voor dat jaar opgestelde eerste financiële prognose nieuw in de planning opgenomen. De nieuwe prognoses geven richting aan de ontwikkeling van onze begrotingspositie in de komende jaren. Ze zijn daarvoor niet maatgevend.

Externe ontwikkelingen

De economische vooruitzichten voor de komende jaren blijven onzeker. De laatste prognoses van het Centraal Planbureau gaan voor 2014 uit van een voorzichtig herstel van de economische groei. Dat is opnieuw later dan aanvankelijk werd gedacht. De verwachtingen voor de middellange termijn blijven onzeker. Beleid en oplossingen voor de huidige recessie en herstel van vertrouwen op vele fronten spelen in dat verband een belangrijke rol. De uitkomsten van de nieuwe meerjarenprognoses worden hier mede door bepaald.

Belangrijke vraagpunten die voorliggen, als het gaat om de toekomst van onze financiën op de middellange termijn, zijn wanneer en in welk tempo ons land uit de recessie komt, wanneer we weer kunnen gaan rekenen op economische groei, welk beleid het kabinet in verband daarmee gaat voeren. Andere belangrijke ontwikkelingen die voor ons van belang zijn, zijn onder meer de aanpak van de hervorming van de sociale zekerheid en de sociale werkvoorziening, de vormgeving van de transitie van de algemene Wet bijzondere ziektekosten en de Jeugdzorg en de middelen die daarvoor overkomen, de omvang van mogelijke extra rijksbezuinigingen die noodzakelijk zijn om op termijn aan de Europese begrotingsregels, de aanpak en verdere uitwerking van de schaalvergroting en gemeentelijke samenwerking en invulling van de efficiencyvoordelen die dat mogelijk oplevert. Daarnaast spelen onder meer nog de invoering van de wet Hof en het schatkistbankieren.

Het zijn vraagpunten die we in dit stadium niet kunnen beantwoorden. Dat maakt het ook lastig om zelf koers te bepalen en het bemoeilijkt het samenstellen en presentatie van betrouwbare en op continuïteit gebaseerde meerjarenramingen.

Dat is niet onbelangrijk immers de uitkomsten ervan zijn vertrekpunt door het volgende gemeentebestuur te maken beleidsafwegingen voor de bestuursperiode 2014-2018. Bovendien zijn ze toetssteen in het kader van het financieel toezicht.

We zullen net als we in de afgelopen jaren hebben gedaan ook in de laatste fase van onze bestuursperiode voortdurend de vinger aan de pols houden en met de instrumenten die daarvoor beschikbaar zijn werkende weg naar invulling en verfijning van het beleid en de prognoses die daarbij horen toe werken.

Uitvoeringsprogramma en gemeentefonds

De prognoses voor de periode 2015-2017 zijn gebaseerd op het aanvaarde beleid ten tijde van het samenstellen van de begroting 2014. Dat betekent onder andere dat er rekening is gehouden met de budgettaire gevolgen van de afloop van het Collegeprogramma 2010-2014 en met de voor de periode 2015-2017 in de planning staande bezuinigingen. Daarnaast hebben we inschattingen gemaakt ten aanzien van de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds en het toekomstig beloop van eigen uitgaven en inkomsten.

Voor wat betreft de ontwikkeling van het gemeentefonds hebben we volledig aangesloten op de maatregelen en de informatie uit de meicirculaire 2013. Dat geldt zowel voor wat betreft de daarin verwerkte bezuinigingen van het kabinet Rutte als voor de prognoses van de in de periode 2015-2017 te verwachten gemeentefonds accessen.

Het kabinet heeft de accessen geactualiseerd en afgestemd op het beleid in het Regeerakkoord en de daaronder liggende economische voorspellingen van het Centraal Planbureau. Ze geven een aanmerkelijk somberder beeld te zien dan de aannames waarmee we in de vorige meerjarenprognose rekening hebben gehouden. Daarin zijn we, omdat andere reële en actuele informatie daarover op dat moment als gevolg van de kabinetscrisis ontbrak, als aanname uitgegaan van 'koopkracht behoud'. Het beeld van nu, dat wil zeggen uit de meicirculaire, is dat gemeenten de komende jaren rekening moeten houden met reële krimp van het gemeentefonds en de uitkeringen daaruit. Gevolg daarvan is dat uitgavengroei en inkomsten vanuit het gemeentefonds opnieuw verder uit de pas gaan lopen. Die ontwikkeling heeft nadelige gevolgen voor de uitkomst van de nieuwe prognose.

ses die we in deze begroting voor de komende jaren presenteren; ze verslechteren ten opzichte van het beeld bij de Voorjaarsnota 2013.

Voor wat betreft de budgettaire gevolgen van de komende decentralisaties hebben we in de nieuwe financiële prognoses aangesloten bij de beleidslijnen die u daarop vooruitlopend in het kader van de derde tranche bezuinigingen en de Voorjaarsnota 2013 heeft vastgesteld. Die houden kort gezegd in dat de beleidsvoorbereiding en -uitvoering en de daarmee verband houdende bedrijfsvoering zich zullen moeten bewegen binnen de middelen die het Rijk ons hiervoor de komende jaren ter beschikking stelt.

Gehanteerde budgettaire uitgangspunten 2015-2017

Bij het opstellen van de product- en programma-prognoses voor de periode 2015-2017 hebben we onder meer rekening gehouden met de volgende uitgangspunten en ontwikkelingen:

- het beleid en de budgetten in de primaire begroting 2014 en de mutaties 2014-2016 uit de Voorjaarsnota 2013
- afloop van de beleidsintensiveringen uit het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 en verdere uitvoering van de maatregelen uit de drie vastgestelde bezuinigingsopgaven
- overige budgetbijstellingen 2014-2016 vastliggend op basis van college- en raadsbesluiten-herstel volumebeleid beheers- en beleids budgetten vanaf 2015
- gevolgen van rijksbeleid vastliggend op grond van kabinetsbesluiten en wet- en regelgeving
- kortingen op gemeentefonds en doeluitkeringen vastliggend op basis van kabinetsbeleid
- prognoses gemeentefonds en -accressen 2015-2017 conform de maatregelen in de meicirculaire 2013
- op basis van bestaand beleid geplande mutaties in en afloop van inzet van reservemiddelen
- reguliere vervanging van investeringen die in de periode 2015-2017 volledig zijn afgeschreven.
- budgetteren noodzakelijk mutaties op basis van vastgestelde meerjarige onderhouds- en beheersplannen
- eigen inschattingen van in 2014-2016 optredende loon- en prijsontwikkelingen aansluitend op de aannames van het kabinet in de meicirculaire 2013; beiden 1,0 %
- beëindiging nullijn voor de prijsontwikkeling op de eigen beheersbudgetten vanaf 2015
- herstel van jaarlijkse indexatie van de gemeentelijke reserves vanaf 2015
- ongewijzigd rentebeleid en een constant rentepeil tot en met 2017
- budgetteren jaarlijkse volumegroei in en trendmatige aanpassing van de onroerendezaakbelasting en andere tarieven
- op basis van zich herstellende economie vanaf 2016 geleidelijk herstel in de groei van gemeentelijke inkomsten
- geen maatregelen en budgetopbouw 'vrije beleidsruimte' voor de bestuursperiode 2014-2018;
- continuering financiële scheiding tussen financiën algemene dienst en gemeentelijke grondexploitatie
- verdere uitvoering FlorijnAs met beschikbare externe middelen en binnen bestaande financiële kaders
- gevolgen (mogelijke) decentralisatie algemene Wet bijzondere ziektekosten en Jeugdzorg binnen afgesproken financiële kaders;
- andere externe ontwikkelingen zoals die ten tijde van het maken van de prognoses bekend/voorzienbaar zijn

In de paragrafen die volgen treft u, zowel op gemeentebreed als per programma, de op basis van deze uitgangspunten gebaseerde nieuwe einduitkomsten van de meerjarenprognose 2015-2017 aan.

Einduitkomsten meerjarenprognose 2014-2017

De als resultaat van de aanpak hiervoor tot stand gekomen financiële prognoses voor de periode 2015-2017 luiden als volgt:

Resultaten

Uitkomsten meerjarenprognose 2014-2017		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/jaar	2014	2015	2016	2017
Primaire financiële prognoses 2014- 2017	477	-245	-767	-1.636
Nog te treffen beleidsmaatregelen 2014-2017	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Eindprognoses 2014-2017	477	-245	-767	-1.636

De nieuwe prognoses voor de jaren 2015 en 2016 zijn licht ongunstiger dan de prognoses dan de prognoses voor de betreffende jaren bij de Voorjaarsnota 2013. Voor 2015 is sprake van een verslechtering van € 0,6 miljoen en voor 2016 € 1,2 miljoen.

De bijgestelde resultaten uitkomsten zijn het gevolg van reguliere aanpassingen die we sinds de Voorjaarsnota 2013 hebben uitgevoerd. Als genoemd zijn de neerwaarts bijgestelde accessen van het gemeentefonds daarin een belangrijke bepalende factor. Die zijn ontoereikend om de financiële ontwikkelingen die zich in de eigen beleid en de bedrijfsvoering voordoen bij te houden.

Andere factor die doorwerkt in de resultaten is het feit dat we rekening hebben gehouden met de tijdelijk extra lasten die in 2016 en 2017 optreden als gevolg van de toegezegde ondersteuning van Sensor Universe. We hebben we de prognoses voor de in de komende jaren op ons af komen investeringslasten geactualiseerd op basis van de daarover in juli/augustus bestaande inzichten. Het gaat daarbij

onder meer om de afgesproken investeringen in het kader van het voorgezet onderwijs, het derde cluster Kloosterveen, de Mfa- Assen- en het MEC De bij de Voorjaarsnota afgesproken 'veiligheids-marge macro-economische ontwikkelingen' is conform de afgesproken fasering in de prognoses voor 2015-2017 verwerkt.

De prognose die we voor het jaar 2017 hebben opgesteld is nieuw; het gaat hier in dit stadium om een eerste eveneens op aanvaard beleid gebaseerde prognose van het in dat jaar te verwachten begrotingsresultaat. Die prognose geeft in basis een tekort aan van € 1,6 miljoen. In het verder verloop van dit hoofdstuk lichten we de nieuwe prognoses en het daarin sinds de Voorjaarsnota opgetreden verloop verder toe.

Toelichting en analyse

Het verloop van de nieuwe prognoses voor 2015 tot en met 2017 ziet er afgezet tegen de vergelijkbare prognoses die voor de betreffende jaren bij de Voorjaarsnota 2013 zijn afgegeven als volgt uit:

Resultaten en prognoses 2014-2017 (x € 1.000)	Prognoses Voorjaarsnota 2013	Nieuwe Prognoses	verschil met Voorjaarsnota
Prognose 2014	402	477	75
Prognose 2015	353	-245	- 598
Prognose 2016	519	-767	- 1.286
Prognose 2017	-	-1.636	-1.636

Naast een breed scala van autonome budgettaire aanpassingen is het beloop van de prognoses 2015-2017 onder meer beïnvloed door de volgende factoren:

- tragere gemeentelijke groei i.c.m. afnemende groei van de gemeentelijk inkomsten
- de gevolgen van het Regeerakkoord in combinatie met nieuwe inzichten ten aanzien van de

accresontwikkeling gemeentefonds;

- nieuwe aannames met betrekking tot de in de komende jaren te verwachten loon- en prijsontwikkelingen waaronder mogelijke verdere stijging van de ABP-premies
- de herfasering van voorgenomen investeringen en doorschuiven van lasten van 2014 naar 2015 en/of 2016 en 2017
- het conform de afspraken verder op niveau

- brengen van de incidentele ruimte
- hervatting vanaf 2015 van het volumebeleid, de indexatie van reserves en de automatische prijsbijstelling
- op grond van nieuwe ontwikkelingen noodzakelijke bijstellingen van de programmaprognoses
- een eerste prognose van het naar de gemeente overkomende budget voor de uitvoering van de Jeugdzorg
- het opnemen van een beheersbudget voor het toekomstig beheer in verband met de Blauwe As tweede fase
- op de periode 2015-2017 drukkende additionele bezuinigingen waaronder de bezuinigstaakstelling die op basis van de vastgestelde onderzoeksopdrachten nog verder moet worden ingevuld

Verder op in dit hoofdstuk worden de nieuwe programmaprognoses en de daarin ten opzichte van de Voorjaarsnota 2013 aangebrachte aanpassingen per begrotingsprogramma nader toegelicht. De ontwikkeling van de meerjarenprognose en de bijstelling van de resultaten zien er afgezet tegen de vergelijkbare prognoses bij van mei jl. als volgt uit:

Belooft en eindresultaten meerjarenprognose 2014-2017		(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/jaar	2014	2015	2016	2017	
Eindprognoses Voorjaarsnota 2013	402	402	402	402	
Resultaatverbetering 2014	75	75	75	75	
Actualisatie jaarschijf 2015	-	-722	-722	-722	
Idem jaarschijf 2016	-	-	-522	-522	
Idem jaarschijf 2017	-	-	-	-869	
Herziene prognoses 2014-2017	477	-245	-767	-1.636	

De hiervoor gepresenteerde ontwikkelingen van de jaarschijven 2014-2017 van de meerjarenprognose en resultaatverslechtering die daar het gevolg van is zijn als volgt opgebouwd:

aanpassingen in de jaarschijven 2015-2017 van de meerjarenprognose				(bedragen x € 1.000)
Omschrijving	Jaarschijf 2015	Jaarschijf 2016	Jaarschijf 2017	Toelichting
Prognoses programmabudgetten*	-445	-714	-473	herfasering investeringslasten, volume
Idem algemene uitkering	-799	140	-169	autonome ontwikkelingen en accessen
Idem algemene dekkingsmiddelen	-310	-23	377	vervallen/verschuiving stelposten
Idem bedrijfsvoering	167	138	-385	bezuinigingen, loonontwikkeling
Idem inzet reserves *	715	-230	-219	autonomo basis belooft en besluiten
Totaal van de aanpassingen	- 672	- 689	- 869	

Opbouw en samenstelling meerjarenprognose 2015 - 2017

De opbouw en samenstelling van de meerjarenprognose 2015-2017 en de daarin op programma-niveau verwerkte mutaties luiden als volgt:

Meerjarenprognose 2014-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/jaar	2014	2015	2016	2017	
Primair resultaat 2014	477	-	-	-	
B Beleidsbepaling 2014-2017:					
Effecten septembercirculaire 2013	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Bijstelling/ actualisering primair resultaat 2014	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Beleidsknelpunten 2014	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Dekkingsmaatregelen 2014-2017	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	

Meerjarenprognose 2014-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/jaar	2014	2015	2016	2017	
C	Mutaties beleidsprogramma's				
Bestuur en burger	-	321	-6	50	
Stadsontwikkeling	-	370	-20	35	
Mobiliteit	-	150	-	-	
Stads- en wijkbeheer	-	79	-1.182	-223	
Onderwijs (huisvesting)	-	-1.132	-927	-129	
Onderwijs (overig)	-	-5	195	-65	
Kunst en cultuur	-	-110	-113	-114	
Zorg en welzijn	-	-18.812	18	78	
Werk en inkomen	-	1.183	33	-100	
Sport en ontspanning	-	235	-43	-	
Veiligheid	-	152	-5	-5	
Milieu	-	-	1.000	-	
Bouwen en wonen	-	-	250	-	
Bouwgrondexploitatie	-	-	-	-	
D					
Dividenden	-	-	-	-	
Financiering	-	2.112	-2.037	25	
Belastingen	-	-229	337	376	
Algemene lasten en baten/onvoorzien	-	-260	-10	-10	
Gemeentebrede volume budgetten	-	-250	-250	-250	
Gefaseerde opbouw vrije beleidsruimte 2014-2018	-	-	-	-	
Bezuinigingen 2011-2014; vervallen nog in te vullen taakstellingen	-	-820	-	-	
Bezuinigingen derde tranche onderzoeksopdrachten	-	3.340	-154	42	
Veiligheidsmarge macro economische ontwikkelingen	-	-1.650	900	600	
Inschatting/aanname prijsontwikkeling 2015-2017	-	-450	-460	-470	
Algemene uitkering; aanname accressen	-	135	539	339	
Algemene uitkering; autonome bijstellingen	-	-1.149	251	-178	
Algemene uitkering; bezuinigingen Regeerakkoord Rutte II	-	-4.890	-270	-330	
Algemene uitkering; decentralisatie Jeugdzorg	-	22.300	p.m.	p.m.	
Overige stelposten (waaronder taakmutaties)	-	570	67	64	
E					
Loosomontwikkeling/frictie/transities	-	-625	-630	-635	
Aanvullende bezuinigingen bedrijfsvoering	-	1.250	250	250	
F					
Reserves Algemene Dienst	-	-2.537	1.745	-219	
Algemene reserve Grondbedrijf	-	-	-	-	
Totale uitzetting ten opzichte van het vorig jaar	-	-722	-522	-869	
Geactualiseerde begrotingsresultaten 2014-2017	477	-245	-767	-1.636	

Meerjarenprognose 2015-2017 per begrotingsprogramma

In dit hoofdstuk treft u per begrotingsprogramma in het kort de toelichting aan op de belangrijkste ontwikkelingen en aanpassingen die voor de ko-

mende jaren voor de 13 begrotingsprogramma's in de meerjarenprognose 2015-2017 zijn opgenomen.

Bestuur en burger

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017
Raadsexkursie	-10	10	-10
Kosten voormalige collegeleden	85	25	-
Organisatie verkiezingen	160	-80	80
Nog te realiseren bezuinigingen derde tranche	-20	44	-15
Afloop NUP/e-overheid	111	-	
Overige mutaties en bijstellingen	-5	-5	-5
Totaal	321	-6	50

In de nieuwe meerjarenprognose is op reguliere wijze rekening gehouden met de organisatiekosten van de voor de komende jaren in de planning staande verkiezingen en het verloop van het betrokken budget in verband daarmee.

Daarnaast is rekening gehouden met het verloop van de bezuinigingen die in de periode 2015 -2017 als gevolg van de derde tranche bezuinigingen op het programma. Die bezuinigingen betreffen de vernieuwing van de website, versobering van de internationale contacten, de beëindiging van het contract voor de Hospitalityroom op het TT-circuit

en de afschaffing van de 'ik en mijn gemeentedag'. De wachtgeldverplichtingen voor voormalige collegeleden nemen de komende jaren door tijdsverloop geleidelijk af.

Via het gemeentefonds worden tot en met 2014 tijdelijk middelen ontvangen voor uitvoering deelname aan het Nationaal uitvoeringsprogramma e-overheid (NUP) deze middelen zijn tijdelijk aan het programmabudget Bestuur en Burger toegevoegd; deze vervallen evenals de uitname uit het gemeentefonds vanaf 2015 weer.

Stadsontwikkeling

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017
Afloop bezuiniging 2011-2014 Regio Groningen-Assen	-	-	-
Bijstelling bijdrage Regio Groningen-Assen	266	-	-
Vervallen dekking Grondbedrijf (Regio en economisch beleid)	-435	-	-
Dekkingsopgaaf bijdrage Regio GA in verband met vervallen bijdrage grondbedrijf	174	-	-
Afloop middeleninzet uitvoering Collegeprogramma	730	-	-
Bijdrage Sensor Universe 2015-2018	-550	100	100
Inzet reserve economische ontwikkeling ten behoeve van Sensor Universe	185	-120	-65
Overige mutaties en bijstellingen	-	-	-
Totaal	370	-20	35

De bijdrage aan de Regio Groningen-Assen neemt als gevolg van bestuurlijke afspraken die daarover in 2013 zijn gemaakt in 2015 met € 266.000 af. De tijdelijk dekking vanuit grondbedrijf van € 435.000 vervalt vanaf 2015 door tijdsverloop eveneens. Voor de begrotingspositie als geheel betekent dit een budgettair nadeel van € 174.000. De dekkingsopgave hiervoor is vanaf 2015 taakstellend in de

prognoses van het programma opgenomen. Dekking ten laste van de budgetten van de Florijn As is mogelijk optie daarvoor.

In het kader van de uitvoering van het Collegeprogramma zijn op projectbasis middelen beschikbaar voor stimulering van het eigen economisch beleid (€ 200.000). Daarnaast is besloten tot invoering

van het ondernemersfonds onder gelijktijdige verhoging van de onroerendezaakbelasting-tarieven niet woningen (€ 530.000). De betrokken middeleninzet stopt conform afspraak respectievelijk in 2014 en 2015. Dat geldt tevens voor de daarvoor aangewezen dekking vanuit de onroerendezaakbelasting.

Medio 2013 is besloten Sensor Universe tot en met 2018 met € 2,4 miljoen financieel te ondersteunen. Dekking vindt deels plaats uit de algemene reserve (€ 1,0 miljoen) en deels uit de reserve stimulering economische beleid. (€ 0,5 miljoen). Middeleninzet en de dekking lopende in de tijd geleidelijk af.

Mobiliteit

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017
Exploitatie parkeerbedrijf	p.m.	p.m.	p.m.
Inzet parkeerreserve	p.m.	p.m.	p.m.
Afloop middeleninzet uitvoering Collegeprogramma	150	-	-
Overige mutaties en bijstellingen	-	-	-
Totaal	150		

De exploitatie van het parkeerbedrijf verloopt in de meerjarenprognose binnen de daarvoor vastgestelde financiële kaders. Dat betekent dat er, rekening houdend met de bestaande bezuinigingen, per saldo € 0,95 miljoen van de exploitatie betaald parkeren structureel ten gunste van de gemeentelijke begroting komt. Positieve en/of negatieve ontwikkelingen daarin worden via de parkeerreserve vereffend. Op basis van de ramingen in de begroting 2014 resulteert die lijn de komende ja-

ren in een jaarlijkse onttrekking aan de parkeerreserves van € 1,3 miljoen.

In het kader van de uitvoering van het Collegeprogramma zijn tot en met 2014 op projectbasis middelen beschikbaar voor verbetering van de 'veerkeersveiligheid bij scholen' (€ 65.000) en voor de 'versterking van het openbaar vervoer' (€ 85.000.) Deze middeleninzet stopt conform afspraak in 2015.

Stads- en wijkbeheer

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017
Exploitatie Natuur Educatief Centrum (inclusief bezuiniging)	-	-	-
Beheer infrastructuur	-120	-120	-120
Groenbeheer ca.	-151	-102	-103
Toekomst beheer en onderhoud FlorijnAs-projecten	p.m.	p.m.	p.m.
Uitvoering vervangingsplan speelvoorzieningen	-	40	-
Beperking inzet NME (derde tranche)	50	-	-
Afloop middeleninzet uitvoering Collegeprogramma	800	-	-
Afloop cofinanciering Gebiedsgericht werken	-400	-	-
Beheer Blauwe As tweede fase	-100	-	-
Vervallen tijdelijk inzet reserve rioolbeheer	-	-1.000	-
Overige mutaties en ontwikkelingen	-	-	-
Totaal	79	-1.182	-223

Om de komende jaren te kunnen blijven voldoen aan de jaarlijkse onderhoudsopgave voor wegen, bermen en kunstwerken en voor het groen is in de meerjarenprognose als aanname rekening gehouden met een uitzetting van de begroting van gemiddeld genomen € 0,24 miljoen op jaarbasis.

Voor toekomstig beheer en onderhoud in verband met de aanleg van de Blauwe As tweede fase is met in gang van 2015 conform de besluitvorming daarover een lastenuitzetting van € 0,1 miljoen in de prognose opgenomen.

Mogelijk noodzakelijk extra middelen voor het beheer verband houdende met de overige FlorijnAs-projecten is voorlopig nog 'pro memorie' in de prognoses opgenomen. De tijdelijke extra middeleninzet voor beheer en onderhoud van speelvoorziening van € 40.000 vervalt vanaf 2016.

De in het kader van de uitvoering van het Collegeprogramma op projectbasis beschikbaar gestelde middelen voor de verdere ontwikkeling van het

'gebiedsgericht werken' van € 400.000 vervallen volgens afspraak met ingang van 2015. Dat geldt eveneens voor de externe cofinanciering.

De tijdelijke inzet van de reserve rioolbeheer van € 1,0 miljoen in 2014 en 2015 in het kader van de derde tranche bezuinigingen en de daarvan onderdeel uitmaken belastingruil, komt vanaf 2016 weer te vervallen.

Onderwijs

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017
Huisvesting basisonderwijs waaronder derde scholencluster Kloosterveen	-146	-	-217
Huisvesting speciaal onderwijs	-170	-	-
Realisatie multifunctionele accommodatie Assen-Oost	-398	-	-
Inzet amortisatiereserve Assen-Oost	290	-	-
Huisvesting voortgezet onderwijs	-983	-882	-167
Afbouw en inzet reserve Voortgezet onderwijs	320	-	300
Volumeontwikkeling leerlingenvervoer	-65	-65	-65
Bezuiniging Plateau	-	260	-
Afloop middeleninzet Reboundgroup	60	-	-
Overige ontwikkelingen en mutaties	-45	-45	-45
Totaal	-1.137	-732	194

De in 2015-2017 benodigde middeleninzet voor de huisvesting van het onderwijs in de gemeente is afgestemd op de besluiten die daarover in het kader van de derde tranche bezuinigingen zijn genomen. Ook zijn de prognoses herzien aan de hand van actuele inzichten en plannings. Dat heeft geleefd tot onderlinge verschuivingen tussen de jaarschijven van de meerjarenprognose.

Op basis van geactualiseerde uitvoeringsplanningen zijn vanaf 2015 (gefaseerd) lasten geraamd voor het derde scholencluster in de wijk Kloosterveen, de nieuwbouw van het Nassau College en de voor de bouw en exploitatie van de Mfa-Assen Oost. Daarnaast zijn vanaf 2015 lasten geraamd voor huisvesting van het speciaal onderwijs (Atlas/Renn 4).

De tijdelijke storting in de 'reserve voortgezet onderwijs' vindt in 2014 voor het laatst plaats en komt daarmee met ingang van 2015 te vervallen. Op basis van de planning op dit moment vindt vanaf 2017 de eerste onttrekking aan de reserve ter dekking van de uit de nieuwbouw voortvloeiende jaarlasten plaats. Op grond van de besluitvorming daarover bij de begroting 2013 komt de gemeentelijke bijdrage in de exploitatie van het Plateau Openbaar Onderwijs vanaf € 260.000 te vervallen.

De in de bestuursperiode 2010-2014 in het kader van de uitvoering van het Collegeprogramma op projectbasis beschikbaar gestelde middelen voor de 'Reboundgroup' van € 60.000 vervallen volgens planning met ingang van 2015.

Kunst en cultuur

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving/mutatie t.o.v. voorafgaand jaar	2015	2016	2017
Exploitatie DNK	-83	-108	-124
Inzet reserve Weiersstraat	-27	-5	10
Afbouwregeling inzet reserve Weiersstraat	p.m.	p.m.	p.m.
Overige mutaties en ontwikkelingen	-	-	-
Totaal	-	-	-

De in de meerjarenprognose opgenomen mutaties betreft de afgesproken jaarlijkse indexatie van de gemeentelijke bijdrage in de exploitatie van de Nieuwe Kolk en de daarin ondergebrachte instellingen.

Alle op het programma Kunst en Cultuur drukken-de bezuinigingen zijn met ingang van 2014 integraal in de betrokken budgetten verwerkt. Dat geldt ook voor de tijdelijk uitgestelde taakstelling op het bibliotheekwerk.

In het kader van het kostendekkingsplan dat voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk is vastgesteld is besloten om in de bestuursperiode 2014-2018 nadere afspraken te maken over een ingroeimodel c.q. afbouwregeling voor de jaarlijkse inzet van de reserve Weiersstraat. Een en ander met het oog op uitputting en de eindigheid van deze reserve en continuïteit in de gemeentebegroting als geheel.

Zorg en welzijn

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017	
Volume- en overige ontwikkelingen	-21	-22	-22	
Decentralisatiebudget Jeugdzorg	-22.300	p.m.	p.m.	
Decentralisatiebudget AWBZ-begeleiding	p.m.	p.m.	p.m.	
Wmo-uitvoering; rijkskortingen huishoudelijke hulp en hergebruik scootmobielen.	2.260	40	100	
Nog te realiseren bezuinigingen 2011-2015	820	-	-	
Vervallen transitiebudgetten Jeugdzorg en AWBZ	174	-	-	
Afloop middeleninzet Collegeprogramma	175	-	-	
Overige ontwikkeling; doorkorting maatschappelijke stages	80	-	-	
Totaal	-18.812	18	78	

De in het kader van de uitvoering van het Collegeprogramma op projectbasis beschikbaar gestelde middelen voor de 'denktank jeugdbeleid' ad € 40.000 en de extra middeleninzet ad € 135.000 voor ondersteuning van het 'vrijwilligerswerk' en de mantelzorg komen met ingang van 2015 te vervallen.

Vanaf 2015 worden gemeenten belast met de uitvoering van de Jeugdzorg en de Awbz-begeleiding. De meicirculaire 2013 bevat een eerste indicatie van de middelen die Assen voor de Jeugdzorg zal ontvangen. Deze indicatie is als voorlopig eerste prognose van het in 2015 overkomende uitvoeringsbudget in de meerjarenprognose opgenomen. Het voor de uitvoering van de AWBZ overkomende budget was op het moment van het opstellen van de prognoses nog niet bekend.

Vooruitlopend op de decentralisaties heeft het Rijk aan de gemeenten middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de voorbereiding van de transities. Deze middelen zijn tijdelijke i.c. tot en met 2014 aan het programmabudget Zorg en Welzijn toegevoegd. Vanaf 2015 neemt het Rijk transitiegelden weer uit het gemeentefonds; daarmee vervalt ook de tijdelijke ophoging van het programma budget Zorg en Welzijn.

Het kabinet Rutte heeft besloten tot een forse kortingen op de Wmo-budgetten in verband met de versoering van de huishoudelijke hulp en voor het hergebruik van scootmobielen. Daarnaast stopt de via het gemeentefonds verlopende financiering van de maatschappelijk stages. Voor Assen resulteren deze maatregelen vanaf 2015 in inkomstendervingen van respectievelijk € 2,2 miljoen, € 160.000 en € 80.000. Beleidsafpraak intern is dat rijkskortingen naar het betreffende beleidsveld worden doorgesloopt. Aan die lijn is in de nieuwe meerjarenprognose uitvoering gegeven.

De invulling van de bezuinigingen op Zorg en Welzijn is in voorbereiding. Voor 2014 staat een nog structureel in te vullen taakstelling van per saldo € 0,8miljoen in de planning. Deze is in de begroting 2014, in afwachting van de voorstellen voor definitieve invulling, voorlopig nog binnen het programma Algemene dekking geraamd. Vanaf 2015 verschuift de taakstelling naar het programma Zorg en Welzijn en de productbudgetten daarbinnen. De taakstelling wordt in 2014 structureel ingevuld.

In de prognose is, voor de producten die dat aangaat, verder rekening gehouden met reguliere subsidiebijstelling als gevolg van volumegroei.

Werk en inkomen

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017	
Wet werk en bijstand; ontwikkelingen bijstandscënten	1.147	1.090		p.m.
Wet werk en bijstand; ontwikkeling rijksbijdrage wet Buig	-1.008	-957		p.m.
Wet werk en bijstand; bedrijfsvoering ISD	194	-		-
Bezuinigingen SROI (derde tranche)	100	-100		-100
Gevolgen invoering Participatiewet; actuele begrotingen ISD/Alescon	p.m.	p.m.		p.m.
Activering en uitstroom	p.m.	p.m.		p.m.
Afloop middeleninzet uitvoering Collegeprogramma	350	-		-
Nog te realiseren bezuinigingen 2011-2017	400	-		-
Totaal	1.183	33		-100

De als onderdeel van de tweede ronde bezuinigingen op het programma Werk en Inkomen rustende bezuinigingstaakstelling van € 2,0 structureel moet conform de daarover gemaakte nadere afspraken met ingang van 2015 voor het eerst volledig te zijn gerealiseerd. Als resultaat daarvan moet vanaf 2015 nog een restanttaakstelling op dit programma worden gerealiseerd van € 0,4 structureel. Deze taakstelling is in de jaarschijf 2015 van de prognoses verwerkt.

De als onderdeel van de derde tranche bezuinigingen vastgestelde taakstelling in het kader van het 'social return on investment' (SROI) kent een in de tijd gezien getrappt verloop. Tot en met 2015 is sprake van geleidelijk stijging van deze taakstelling tot uiteindelijk € 0,7 miljoen in 2015. Na 2015 neemt de taakstelling met jaarlijkse stappen van € 0,1 miljoen af tot nihil.

In verband met het ontbreken van actuele jaarbegrotingen en financiële prognoses van de ISD en Alescon is bij voor het maken van prognoses voor de

producten 'Inkomenswaarborg' en 'Arbeidsmarkt-beleid' noodgedwongen uitgegaan van ongewijzigd financieel beleid en de in dat verband eerder, dat wil zeggen in de meerjarenramingen 2013-2016 gepresenteerde prognoses. Die gaven vanaf 2015 een lichte daling van het beroep op de wet Buig en de daarmee verbonden middeleninzet aan.

Op basis van de actuele begroting 2014 van de ISD en Alescon en de financiële vooruitzichten die daarin voor de komende jaren worden gepresenteerd, vindt zo nodig bijstelling van de nu gehanteerde aannames plaats. Verwachting is dat er eind 2013 meer duidelijkheid bestaat over de gevolgen van het Sociaal Akkoord en de effect daarvan op de Participatiewet. De verdere ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd.

De in het kader van de uitvoering van het Collegeprogramma tot en met 2014 op projectbasis voor het Meedoenbeleid beschikbare extra middelen van € 350.000 vervallen met ingang van 2015.

Sport en ontspanning

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017	
- Afloop middeleninzet uitvoering Collegeprogramma; evenementenbeleid	300	-		-
- Afbouw inzet reserve nieuw zwembad	-65	-43		-
Overige ontwikkelingen en mutaties	-	-		-
Totaal	235	-43		-

De als onderdeel van het Collegeprogramma tot en met 2014 op projectbasis beschikbare extra middelen voor het Kloppend Hart/evenementenbeleid van € 300.000 per jaar vervallen volgens planning met ingang van 2015 weer.

De inzet van de oorspronkelijke 'reserve nieuw zwembad' wordt in 2015 en 2016 stapsgewijs terug-

gebracht tot het in het kader van de derde tranche bezuinigingen afgesproken structurele niveau van € 275.000 op jaarbasis.

De bestemming van de reserve is gewijzigd; de middelen worden thans ingezet ten behoeve van de exploitatie van de nieuwe wielervedbaan in plaats van voor kostendekking van een nieuw zwembad.

Veiligheid

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie t.o.v. voorafgaand jaar	2015	2016	2017	
Vrijval restantboekwaarde oude brandweerkazerne	-	-	-	
Idem effect wijzigingen BCF-regime brandweertaken	p.m.	-	-	
Volume- en overige ontwikkelingen	-5	-5	-5	
Afloop middeleninzet uitvoering Collegeprogramma; stadstoezicht	100	-	-	
Continuering versterking stadstoezicht vanaf 2014	-100	-	-	
Nog te realiseren bezuinigingen 2011-2015	-	-	-	
Regionalisering brandweer; gemeentelijke bijdrage VRD	157	-	-	
Regionalisering brandweer; beperking achterblijvende kosten	p.m.	p.m.	p.m.	
Overige ontwikkelingen en mutaties	-	-	-	
Totaal	152	-5	-5	

De voor de versterking van het stadstoezicht beschikbaar gestelde middelen van € 100.000 per jaar zouden, aanvankelijk vanaf 2015 vervallen. In de raad van juni 2012 is evenwel besloten aan deze middelen een structureel karakter te geven zodat ze ook na 2014 beschikbaar blijven.

De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) daalt vanaf 2015 nog met circa € 157.000 op jaarbasis. Dit is een uitvloeisel van de door het bestuur van de VRD vastgestelde structurele algemene efficiencykorting van 5%. Planning is dat deze vanaf 2015 zijn beslag gaat krijgen en

vanaf dat jaar resulteert in een lagere gemeentelijke bijdragen.

Doordat de gemeentelijke brandweer per 1 januari 2014 op gaat in de Veiligheidsregio Drenthe vervalt de dekkingsgrondslag voor een deel van de gemeentelijke overheadkosten. Voor het jaar 2014 gaat het om een bedrag van € 0,5 miljoen. Een deel van deze zogenoemde achterblijvende kosten is beïnvloedbaar en zal door tijdsverloop geleidelijk afnemen. Het hiermee nog te behalen inverdieneffect is vooralsnog pro memorie in de prognoses opgenomen.

Duurzaamheid en milieu

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie t.o.v. voorafgaande jaar	2015	2016	2017	
Afvalinzameling en verwerking; nieuw afvalcontract	-	1.000	-	
Afvalinzameling en verwerking; ontwikkeling heffingsgrondslag	-123	-123	-123	
Afvalinzameling en verwerking; ontwikkeling afvalstoffenheffing	123	123	123	
Invoering tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing c.a.	p.m.	p.m.	p.m.	
Overige ontwikkelingen en mutaties	-	-	-	
Totaal	-	-	-	

Planning is dat de gemeente in 2016 een nieuw afvalcontract zal sluiten. Gemeten naar de huidige omstandigheden zal daarmee een aanzienlijke besparing op de verwerkingskosten van het afval te behalen zijn. In het kader van de derde tranche bezuinigingen is deze besparing voorlopig ingeschat op € 1,0 miljoen structureel.

Dit financiële voordeel komt vanaf dat moment ten gunste van de heffingsgrondslag van de afvalstoffenheffing. Het maakt onderdeel uit van de eveneens in het kader van de derde ronde bezuinigingen afgesproken belastinguitruil tussen afvalstof-

fenheffing en het rioolrecht enerzijds en de onroerende goedbelastingen anderzijds.

Onderzoek naar de toekomstige inzamelmethode voor het huishoudelijk afval en de daaraan te koppelen tariefstelling loopt op dit moment nog. Mogelijke budgettaire effecten daarvan zijn in afwachting van in dit verband verder te maken keuzes vooralsnog 'pro memorie' in de prognose opgenomen. Los daarvan is in prognoses wel rekening gehouden met autonome kosten- en opbrengststijging als gevolg van de groei van de stad.

Bouwen en wonen

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/jaar	2015	2016	2017	
Opbrengst bouwleges	-	250	-	
Bouwgrondexploitatie; lasten	-1.068	-6.163	245	
Bouwgrondexploitatie; baten	2.678	5.558	-660	
Algemene reserve grondbedrijf	-1.610	605	415	
Overige ontwikkelingen en mutaties	-	-	-	
Totaal	-	250	-	

In kader van het geactualiseerde van het financiële perspectief dat aan de basis ligt van de derde tranche bezuinigingen zijn de prognoses van de gemeentelijke inkomsten, waaronder die voor de bouwleges, naar beneden bijgesteld en aangepast aan de gewijzigde economische omstandigheden.

In meerjarenprognose die nu voor ligt is vanaf 2016 uitgegaan van voorzichtig economisch herstel, toename van bouwactiviteit en groei in de opbrengsten van de bouwleges. Het gaat nadrukkelijk om indicaties; als ontwikkelingen daar aanleiding toe geven zal verdere bijstelling moeten plaatsvinden.

Het voor de periode 2015-2017 voorziene beloop van de middeleninzet voor de grondexploitatie is geactualiseerd. De gemeentelijke grondexploitatie is en blijft selfsupporting. Daartoe worden de voor de periode 2014-2017 opgenomen mutaties volledig geneutraliseerd door een daarop afgestemde inzet van of toevoeging aan de algemene reserve van het grondbedrijf. De prognoses zijn richtinggevend; samenstelling en omvang ervan worden van jaar tot jaar op basis van actualiteit aan de realiteit getoetst en op basis van keuzes in de strategische afwegingsnotitie geactualiseerd. De in vergelijking met eerdere prognoses doorgevoerde bijstellingen verlopen budgettair neutraal.

Meerjarenprognose 2015-2017 programma Algemene dekking

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017	
Financiering en belegging	2.112	-2.037	25	
Belastingen (volume en prijs)	301	337	376	
Belastingen; vervallen tijdelijke meeropbrengst onroerendezaakbelasting- niet woningen	-530	-	-	
derde tranche bezuinigingen; nog uit te werken onderzoeksopdrachten	3.340	-154	42	
Veiligheidsmarge macro economische ontwikkelingen	-1.650	900	600	
Vervallen stelpost in te vullen programmabezuinigingen 2011-2015	-820	-	-	
Gemeente brede volumeruimte	-250	-250	-250	
Aanname prijsontwikkelingen	-450	-460	-470	
Overige mutaties en bijstellingen stelposten	310	57	54	
Ontwikkeling Gemeentefonds; regulier	-1.014	790	161	
Ontwikkeling Gemeentefonds; kortingen kabinetsbeleid	-4.890	-270	-330	
Ontwikkeling Gemeentefonds; decentralisaties (jeugdzorg)	22.300	p.m.	p.m.	
Ontwikkeling bedrijfsvoering (idem)	625	-380	-385	
Totaal	19.384	-1.467	-177	

Financiering

Door tijdsverloop valt in 2015 opnieuw een substantieel deel i.c. € 2,1 miljoen van de garantstelling en daarmee van de voorziening die is gevormd in het kader van risicoafdekking als gevolg van de uitvoering en afwikkeling van de overname van Es-

sent door RWE. De vrijvallende middelen worden toegevoegd aan de Essent-reserve.

Het rentebeleid is ongewijzigd ten opzichte van de begroting 2014; de gehanteerde rentepercentages voor kort en lang geld gaan uit van financiële continuïteit op lange termijn.

Belastingen

De volumegroei in de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen is naar beneden bijgesteld en voor de komende jaren geprognoseerd op € 0,1 tot € 0,15 miljoen per jaar. Daarnaast is rekening gehouden met jaarlijkse extra inkomsten als gevolg van trendmatige tariefsaanpassing. Deze worden mede ingezet als compensatie/dekking voor de effecten van de in de meerjarenplanning 2014-2016 opgenomen stelposten voor prijsontwikkeling.

In verband met afloop van de bestuursperiode vervallen de tijdelijke extra opbrengsten van de onroerendezaakbelasting-niet woningen vanaf 2015. Deze bedragen circa € 530.000 per jaar en worden in de periode 2011-2014 ingezet voor voeding van het ondernemersfonds.

Opbouw vrije beleidsruimte 2014-2018

Alle in de periode 2011-2014 voor realisatie van de beleidsintensiveringen beschikbare budgetten en dekkingsmiddelen zijn tijdgebonden. Dat betekent dat de beschikbaarheid ervan beperkt is tot de looptijd van de bestuursperiode i.c. tot en met 2014. Vanaf 2015 stoppen de afgesproken beleidsintensiveringen uit de periode 2010-2014 en vervalt de extra middeleninzet. In het kader van sluitend maken van de begroting 2011 is besloten af te zien van het opnemen van budgettaire ruimte als bestuurlijke keuzeruimte voor de bestuursperiode 2014-2018. Uitgangspunt is dat het komend bestuur hierin eigen afwegingen en keuzes maakt.

Nog in te vullen derde tranche bezuinigingen

De derde tranche bezuinigingen van € 10,0 miljoen structureel is bij de Voorjaarsnota 2013 voor circa € 6,7 miljoen belegd met harde bezuinigingen. Voor het nog ontbrekende deel van circa € 3,3 miljoen heeft de raad n mei jl. een pakket met kansrijke bezuinigingsopties vastgesteld. Onderzoek naar de haalbaarheid ervan loopt. Plan is dat de resultaten begin 2014 voor afweging beschikbaar zijn.

Veiligheidsmarge macro-economische ontwikkelingen

Ter uitvoering van de besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2013 en de derde tranche bezuinigingen heeft plaats gevonden, is vanaf 2014 een, in de tijd aflopende, veiligheidsmarge in het financieel kader 2014-2017 opgenomen.

Deze marge kan, als de situatie daarom vraagt, worden ingezet voor het opvangen van de financiële gevolgen van nieuwe rijksbezuinigingen en van andere niet voorziene ontwikkelingen. De marge in de begroting 2014 bedraagt € 0,9 miljoen en loopt

op tot € 2,6 miljoen in 2015. Vanaf 2016 is sprake van geleidelijke daling tot ruim € 1,0 miljoen in 2017. Vanaf 2018 vervalt de ruimte in principe weer.

Vervallen stelposten bezuinigingen

In de begroting 2014 is de nog openstaande bezuiniging op het programma Zorg en Welzijn, in afwachting van definitieve invulling, voorlopig binnen het programma Algemene Dekking geraamd. Die taakstelling bedraagt € 0,8 miljoen en verschuift zodra de invulling er van vast staat weer naar het programma Zorg en Welzijn. Dat gebeurt op zijn laatst in het kader van het opstellen van de begroting 2015.

Gemeente brede volumeruimte

Ter uitvoering van de besluitvorming daarover in deze bestuursperiode is in de financiële prognoses vanaf 2015 rekening gehouden met herstel van het volumebeleid en de jaarlijkse budgetopbouw in verband met groei van de gemeente. Ter uitvoering is, als voorlopige aanname, rekening gehouden met een jaarlijkse lastenuitzetting van € 0,25 miljoen structureel.

Aanname gevolgen prijsontwikkeling

In de meerjarenprognose is rekening gehouden met een jaarlijkse nominale groei van de begroting als gevolg van prijsstijging. Als aanname daarvoor is uitgegaan van een jaarlijkse inflatie van 1,0 % ofwel circa € 0,45 miljoen op jaarbasis.

Voor het jaar 2014 geldt conform de besluitvorming bij de begroting 2012 in beginsel voor het laatst de nullijn voor wat betreft de eigen beheersbudgetten. In de prognoses voor het budgetbeloop van de bedrijfsvoering is rekening gehouden met jaarlijkse nominale ontwikkeling van de loonsom en periodieken.

Overige mutaties en stelposten

Voor afdekking van de restant boekwaarde van de oude brandweerkazerne is in de begroting 2014 rekening gehouden met een eenmalige lastenuitzetting van € 500.000. Dit budget komt vanaf 2015 weer te vervallen.

Uitkering Gemeentefonds

De op basis van meicirculaire en eigen aannames en inschattingen gemaakte prognoses voor het verloop van het gemeentefonds 2015-2017 zien er als volgt uit.

Meerjarenprognose algemene uitkering 2015-2017		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie t.o.v. voorafgaand jaar	2015	2016	2017	
Nominale accessen (inclusief korting impuls ohv)	135	539	339	
Lokale volume-effecten	87	128	6	
Landelijke volume-effecten; ontwikkeling uitkeringsbasis	-506	-322	-184	
Uitname middelen transitie AWBZ/Jeugdzorg	-174	-	-	
Uitname/middelen NUP	-556	445	-	
Korting in verband met reductie aantal raadsleden	-70	-	-	
Korting in verband met onderbesteding onderwijshuisvesting	-1.000	-	-	
Korting in verband met schaalvergroting/samenwerking	-230	-230	-230	
Korting in verband met voortzetting BCF	-1.250	p.m.	p.m.	
Korting in verband met hergebruik scootmobielen	-60	-40	-100	
Korting integratie Wmo huishoudelijke hulp	-2.200	-	-	
Korting in verband met beëindiging financiering maatschappelijke stages	-80	-	-	
Overheveling macrobudget jeugdzorg	22.300	p.m.	p.m.	
Overheveling macrobudget AWBZ	p.m.	p.m.	p.m.	
Overige mutaties en bijstellingen	-	-	-	
Prognose algemene uitkering 2012-2014	16.396	520	-169	

Accessen en volume-effecten

De prognoses van de algemene uitkering zijn gebaseerd op de meicirculaire 2013. In relatie daarmee zijn onder andere inschattingen gemaakt met betrekking tot de ontwikkeling van de lokale parameters die van belang zijn voor de hoogte van die uitkering. De voor 2015-2017 geprognostiseerde accessen sluiten eveneens aan op de prognoses in die circulaire. De praktijk zal duidelijk maken in hoeverre de inschattingen die het kabinet daarin heeft gemaakt reëel zijn.

Kortingen Regeerakkoord

In de prognoses is rekening gehouden met de vanaf 2015 als gevolg van de maatregelen in het Regeerakkoord Rutte II vastliggende kortingen op het gemeentefonds. Het gaat daarbij onder om kortingen in verband met de onderwijshuisvesting, de voortzetting van het BCF, korting op het Wmo budget en i.v. inverdieneffecten als gevolg van schaalvergroting. Het totaaleffect van de rijksbezuinigingen die vanaf 2015 nieuw op de begroting drukken bedragen voor Assen rond € 4,9 miljoen structureel. Mogelijke nieuwe kortingen die door het kabinet in Miljoenennota 2014 bekend worden gemaakt zijn daar nog niet in meegenomen.

Macrobudget Jeugdzorg

Het kabinet heeft in de meicirculaire een eerste voorlopige indicatie gegeven van het macrobudget dat vanaf 2015 naar de gemeenten overgaat in het kader van de decentralisatie van de Jeugdzorg. Landelijk gaat het daarbij om een budget van € 3,3 miljard. Het Asser aandeel daarin zou blijkens de informatie in de circulaire € 22,3 miljoen gaan bedragen.

Afloop middelen Nationaal Uitvoeringsplan (NUP)

Er is rekening gehouden met de op grond van rijksbeleid geplande uitnamen uit het fonds in verband met de afloop en uitname van de tijdelijke extra middeleninzet voor het nationaal uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-Overheid (NUP) en van de transities algemene Wet bijzondere ziektekosten en Jeugdzorg en met de geplande korting op het gemeentefonds in verband met reductie van het aantal lokale politieke ambtsdragers en hun ambtelijke ondersteuning. Het is nog onduidelijk of deze laatste uitname doorgaat nu de kamer het betreffende wetsvoorstel heeft verworpen.

De bedrijfsvoering

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie t.o.v. voorafgaand jaar.	2015	2016	2017	
Ontwikkeling loonsom (nominaal + periodieken)	-625	-630	-635	
Vervangingsinvesteringen (tweede tranche 2013)	p.m.	p.m.	p.m.	
Vervangingsinvesteringen 2014	p.m.	p.m.	p.m.	
Frictiekosten organisatie ontwikkeling	p.m.	p.m.	p.m.	
Aanvullende bezuinigingen bedrijfsvoering	1.250	250	250	
Overige ontwikkelingen	-	-	-	
Totaal	625	-380	-385	

De voor de jaren 2015-2017 voor de bedrijfsvoering opgenomen ontwikkelingen en financiële prognoses hebben enerzijds betrekking op de in die jaren nog te realiseren bezuinigen en anderzijds op reguliere aanpassingen van het bedrijfsvoeringsbudget op basis van autonome loonontwikkelingen.

De nog te realiseren bezuinigingen lopen op van € 1,25 miljoen in 2015 tot € 1,75 miljoen in 2017. Het beloop van deze taakstelling is deels gekoppeld aan de door het Rijk, in de vorm van kortingen op het gemeentefonds, aan de gemeente opgelegde efficiëncytaakstelling in verband met schaalvergroting. Besloten is efficiëncykortingen van jaarlijks € 0,25 miljoen taakstellend door te korten naar de eigen bedrijfsvoering.

De nominale loonontwikkeling voor de periode 2015-2017 is als aanname geprognostiseerd op 1%

jaarlijks. Daarnaast is rekening gehouden met de budgettaire gevolgen van toekenning van reguliere periodieke salarisverhoging. De totale uitzetting van de begroting in verband met beide ontwikkelingen bedraagt in totaal circa € 1,9 miljoen structureel.

In het kader van de organisatieontwikkeling is sprake van flankerend beleid en frictiekosten. In de begroting 2014 is hiervoor € 1,0 miljoen geraamd. Dit budget vervalt vanaf 2015. Op basis van de definitieve uitkomsten van de organisatieontwikkeling c.q. bezuinigingen wordt de eindbalans opge maakt en wordt bezien of en in hoeverre er in de begroting 2015 nogmaals frictiemiddelen beschikbaar moeten worden opgenomen. De frictiekosten worden in 2014 gedekt uit de frictiereserve. Ook die onttrekking vervalt in 2015 in afwachting van verdere ontwikkelingen.

Meerjarenprognose 2015-2017 beloop reserves algemene dekking

Bij het opstellen van de nieuwe meerjarenprognose is, op basis van bestaande beleidsafspraken, re-

kening gehouden met de volgende mutaties in de inzet van de gemeentelijke reserves:

Meerjarenprognose 2015-2017 voor beleidsbepaling		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaande jaar	2015	2016	2017	
Inzet algemene reserve AD	365	-230	-135	
Herstel indexatie bestemmingsreserves	-750	-	-	
Storting Essent-reserve	-2.062	2.062	-	
Afloop inzet reserve Bcf	-70	-67	-64	
Afloop inzet bouwfonds et cetera	-20	-20	-20	
Afloop versterking Reserve Grote Projecten	4.300	-	-	
Vervallen onttrekking Essent-reserve	-4.300	-	-	
Totaal	- 2.537	1.745	- 219	

In deze bestuursperiode zijn geen afspraken gemaakt over planmatige inzet van de algemene reserve als dekkingsmiddel voor nieuw beleid en/of voor het sluitend maken van de begroting. Inzet van

de reserve geschiedt ad hoc en op basis van bestuurlijke prioriteiten.

- In 2013 is besloten de algemene reserve tot een bedrag van € 1,0 miljoen in te zetten ter gedeel-

telijke dekking van de aan Sensor Universe toegezegde bijdrage van € 2,4 miljoen. Ter uitvoering van dat besluit moet in 2015 en 2016 naar verwachting nog circa € 0,5 miljoen. aan de reserve worden onttrokken. Vanaf 2017 vervalt de inzet van de algemene reserve.

- De jaarlijkse indexatie van de gemeentelijk bestemmingsreserves wordt met ingang van 2015 in principe weer hervat. In verband hiermee is in de meerjarenprognose rekening gehouden met een structurele lastenuitzetting van € 0,75 miljoen. (1,5%) . De indexatie (het waardevast houden) is in de bestuursperiode 2010-2014 uit budgettaire overwegingen tijdelijk stopgezet.
- De in 2015 geprognosticeerde eenmalige versterking van de Essent-reserve houdt verband met het gedeeltelijk, te weten € 2,1 miljoen, vervallen van de financiële voorziening die intern is getroffen als zekerheidstelling voor risi-

co's in verband met de garantstelling in het kader van de overname van Essent door RWE.

- Ter uitvoering van de besluiten die daarover aan het begin van de bestuursperiode zijn genomen is in de begroting 2014 rekening gehouden met eerste stap van de versterking van de reserve grote projecten. Hiervoor is in 2014 een eenmalig budget van € 4,3 miljoen. beschikbaar .Dekking vindt plaats door een overeenkomstige onttrekking aan de Essentreserve. Vanaf 2015 komen de betreffende storting in en onttrekking aan de betrokken reserves weer te vervallen. Stap twee van de versterking van Reserve Grote Projecten zal naar de inzichten in 2018 aanbod komen.

De overige in de meerjarenprognose opgenomen mutaties geven uitdrukking aan de geleidelijk aflopende inzet van de het Bouwfonds en de reserve BCF weer.

Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijke inkomsten vallend onder de definitie algemene dekkingsmiddelen worden in de begroting samengebracht binnen het programma Algemene Dekking.

De binnen dit programma geraamde middelen hebben een algemeen karakter en zijn als zodanig beschikbaar voor gemeente brede beleidsuitvoering, beleidsontwikkeling en kostendekking. Er is bij deze middelen dus geen sprake van een één op één relatie met de kostendekking en de middeleninzet voor specifieke taken, diensten en/of voor specifieke beleidsterreinen.

Het totaal van de algemene dekkingsmiddelen is voor 2014 geraamd op € 106,5 miljoen (inclusief onttrekkingen aan reserves). In 2013 bedroeg het totaal van deze middelen € 99,6 miljoen.

Algemene uitkering € 74,8 miljoen

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is het algemene dekkingsmiddel bij uitstek en wordt ook als zodanig in de begroting en bij de beleidsbepaling aangemerkt.

Vertrekpunten

Rijksbeleid en de daarop gebaseerde maatregelen en informatie uit de circulaires van Binnenlandse Zaken zijn bepalend voor de hoogte van de algemene uitkering die gemeenten uit het Gemeentefonds ontvangen en in hun begrotingen ramen. Ze bevatten de vertaling van kabinetsbeleid voor zover dat het Gemeentefonds raakt. De inhoud en strekking ervan zijn van direct belang voor de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeenten en de lokale beleidsontwikkeling.

De raming van de algemene uitkering in de primaire begroting 2014 is bepaald op basis van de informatie en de maatregelen opgenomen in de meicirculaire 2013. Aanvulling en bijstelling vinden plaats op basis van de septembercirculaire. Die bevat normaliter de vertaling en de financiële effecten van het kabinetsbeleid zoals dat in de Miljoenennota voor het betreffende begrotingsjaar wordt gepresenteerd.

Meicirculaire; algemene uitkering 2014

Eind 2012 is het kabinet Rutte II van start gegaan. Basis voor het beleid is het regeerakkoord 'Brug-

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds (€ 74,8 miljoen) en de opbrengsten van de onroerendezaakbelastingen (€ 16,2 miljoen) vormen samen de belangrijkste gemeentelijke inkomstenbronnen met een algemeen karakter. Verder worden ook de inkomsten uit toeristenbelasting, inkomsten uit gemeentelijke beleggingen, de financieringsresultaten en de inzet van middelen vanuit de Algemene reserve c.a. tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Hierna volgt in het kort de toelichting op de in de begroting 2014 opgenomen inkomstenramingen. De paragraaf Lokale heffingen bevat nadere informatie over fiscale aspecten, onder meer met betrekking tot de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting.

gen Slaan' met in het verlengde daarvan de recent gesloten Woon-, Sociale - en Zorg akkoorden.

Het regeerakkoord zelf omvat een aanvullend pakket bezuinigingen op de rijksbegroting van circa € 16 miljard. Belangrijke onderdelen raken het gemeentelijk beleid en zijn in de vorm van (oplopende) kortingen op en overheveling van decentralisatiebudgetten van invloed op het gemeentefonds en de uitkeringen uit dat fonds. Met de maatregelen in de meicirculaire 2013 wordt stapsgewijs uitvoering gegeven aan de financiële invulling van dat beleid. In de voorbereiding van de derde eigen bezuinigingsronde zijn inschattingen gemaakt van de gevolgen voor Assen en zijn afspraken gemaakt om die zo goed mogelijk op te vangen. De uitkomsten nu zullen daar in de aanloop naar de begroting 2014 tegen moeten worden afgezet.

Daarnaast bevat de meicirculaire maatregelen die of verbandhouden met de werking van de bestaande verdeelsystematiek dan wel voortvloeien uit al eerder vastgesteld rijksbeleid. Daartoe behoren onder andere ook de door voorafgaande kabinetten vastgestelde bezuinigingen.

Rekening houdend met de hiervoor genoemde uitgangspunten en de maatregelen volgens de juni-circulaire is de algemene uitkering 2014 als basis voor de resultaatbepaling van de primaire begroting 2014 voorlopig bepaald op € 74,8 miljoen. Als dat nodig is vindt op basis van de septembercirculaire 2013 verdere bijstelling plaats.

Samenvatting/hoofdpunten meicirculaire 2013

Hieronder geven we in kort bestek een samenvatting van de belangrijkste maatregelen en ontwikkelingen uit de meicirculaire 2013.

- Lagere netto-rijksuitgaven in 2012 resulteren vanaf 2012 via de 'trap op trap af-systematiek' in extra 'korting' op het Gemeentefonds van € 192,0 miljoen. Deze korting wordt voor het eerst vanaf 2013 verrekend en resulteert voor onze gemeente vanaf 2014 in een jaarlijks nadeel van € 0,73 miljoen. De korting houdt verband met de uitkomsten van de rijksrekening 2012.
- Het accres van het gemeentefonds wordt voor 2014 voorlopig geraamd op circa € 1 miljard ofwel 6 %. Dit uitzonderlijk hoge accres wordt veroorzaakt door voor het komende jaar geplande groei van de rijksuitgaven als gevolg van pieken in de uitvoering van infrastructurele werken en kostenverhogende maatregelen uit het Regeerakkoord.
- De eerste tranche van de kortingen uit het Regeerakkoord wordt in 2014 doorgevoerd. Het betreft de korting in verband met de btw-verhoging van € 174,0 miljoen netto. Daarnaast wordt het macrobudget huishoudelijke hulp in 2014 conform het Regeerakkoord met € 89,0 miljoen gekort. Verdere verlaging van het budget huishoudelijke hulp (met 40%) staat vanaf 2015 in de planning. Voor Assen resulteert deze laatste maatregel ruwweg in een korting op de integratie-uitkering Wmo van € 2,2 miljoen.
- De prognoses voor de accessen 2015-2018 verslechteren; de omvang ervan is vrijwel te verwaarlozen; er is de komende jaren sprake van forse reële krimp van het fonds. De eigen accresramingen zullen op basis hiervan naar beneden moeten worden bijgesteld.
- In de voor 2014-2017 gepresenteerde accessen is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de extra bezuinigingen op de rijksbegroting 2014 van naar verwachting € 6,0 miljard. De bezuinigingen zijn nodig om aan Europese begrotingsnormen te kunnen voldoen. Invulling van de bezuinigingen en het aandeel dat het gemeentefonds daarin moet bijdragen worden in de komende Miljoenennota door het kabinet gepresenteerd. In de berekening van de algemene uitkering 2014 die in de primaire begroting is verwerkt is hier nog geen rekening mee gehouden.
- Vanaf 2015 staan (oplopende) kortingen in de planning in verband met de voortzetting van het Bcf (€ 310,0 miljoen), de afoming onderwijswoningbouw (€256,0 miljoen), schaalvergroting (€240,0 miljoen), beperking aantal raadsleden (€ 18 miljoen), afschaffing maatschappelijke stages (€ 20 miljoen) en het hergebruik scootmobielen (€ 50 miljoen). Verder worden in 2015 de tijdelijke extra middelen voor het zogenoemde 'NUP' (€ 146,0 miljoen.) weer uit het fonds genomen. In het eigen financieel perspectief zijn inschattingen gemaakt van de financiële gevolgen van deze kortingsmaatregelen.
- De invoeringsdata voor de decentralisatie Awbz, de Jeugdzorg en de Participatie zijn gelijk geschakeld. Planning is dat deze operatie per 1-1-2015 (gefaseerd) hun beslag zullen gaan krijgen. Vanaf dat moment gaan ook de 'gekortwielte' macrobudgetten als 'sociaal deelfonds' onderdeel vormen van het gemeentefonds. Naar de omvang en de wijze van verdeling van de macrobudgetten die overgaan vindt nog onderzoek plaats. Toevoeging aan het gemeentefonds impliceert dat het om algemene gemeentelijke middelen gaat en dus niet om een geoordeelde specifieke of doeluitkering.
- De meicirculaire bevat een eerste indicatie van de hoogte en de verdeling van het macrobudget Jeugdzorg. De gepresenteerde verdeling, het gaat om een totaalbudget van € 3,3 miljard, is gebaseerd op historische gegevens. Het objectieve verdeelmodel wordt in de meicirculaire 2015 bekend gemaakt. Het Asser aandeel dat in 2015 op basis van de historische verdeling voor beleidsuitvoering beschikbaar zou komen is geraamd op € 22,3 miljoen.
- Het kabinet stelt in 2013 en 2014 middelen beschikbaar stellen voor beperking van de jeugdwerkloosheid. Het gaat om jaarlijks budget van € 25,0 miljoen. De middelen zijn bestemd voor uitvoering van regionale plannen van aanpak.
- Vanaf 1 januari 2014 treden het Schatkistbankieren (wijziging Wet Fido) en de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet Hof) in werking. Beide wetsontwerpen liggen voor behandeling bij de Kamer.
- de invoering van schatkistbankieren wordt begeleid door een daartoe binnen het Ministerie van Financiën ingesteld Agentschap. Voor gemeenten is een stappenplan beschikbaar. De voorbereiding intern is overwegend van administratief technische aard. Budgettaire gevolgen (rendementsverlies van € 0,8 tot € 1,0 miljoen structureel) zijn vanaf 2014 in de begroting verwerkt.
- het wetsvoorstel Hof is naar aanleiding van de scherpe kritiek uit het veld aangepast. Tussen

kabinet, gemeenten, provincies en waterschappen bestaat overeenstemming over het 'Emu-saldo pad 2013-2017' en over het mogelijk opleggen van sancties bij de overschrijding van dat pad. Afsproken is dat in deze kabinetsperiode van sancties (korting gemeentefonds) wordt afgezien zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

- Op aandringen van de gemeenten blijft het Btw-compensatiefonds bestaan. Het openeinde karakter van het fonds, waar het Rijk problemen mee had, wordt d.m.v. de vaststelling van een plafond opgeheven. Onder- en overschrijdingen van het plafond worden voortaan via het gemeentefonds met de gemeenten vereffend. Handhaving van het Bcf vindt daarnaast plaats onder gelijktijdige toepassing van een korting op het gemeentefonds van € 310 miljoen.
- De macronorm onroerendezaakbelasting (de norm waarmee de landelijke onroerendezaakbelasting-opbrengst maximaal mag stijgen) is voor 2014 bepaald op 3,5% bruto. De geconstateerde overschrijdingen van de voor 2012 en 2013 vastgestelde normering van totaal circa 1% worden daarop echter nog 'gekort'. De effectieve norm

komt daarmee voor 2014 uit op 2,45%. In bestuurlijk overleg tussen kabinet en VNG is afgesproken dat het kabinet zich zal oriënteren op een andere meer passende normering.

- Vanaf 2015 vindt een algehele herijking van de bestaande verdeelsystematiek van het gemeentefonds plaats. In de afgelopen jaren is daarvoor al het nodige voorwerk gedaan. Doel van deze operatie is het opheffen van onevenwichtigheden, het doorvoeren van vereenvoudiging en actualisatie. Ook de problematiek die is ontstaan als gevolg van de invoering van de BAG en de definitiewijziging van het begrip 'woonruimten' zal hierin worden betrokken. Mogelijke financiële gevolgen van de herijking zijn op dit moment niet aan te geven.
- Specifiek van belang voor Assen zijn de middelen waarop we in het kader van het Regionaal Specifiek Pakket (RSP) Zuiderzeelijn (bereikbaarheidsprojecten) aanspraak kunnen maken. Deze worden rechtstreeks, dat wil zeggen via het Gemeentefonds, naar onze gemeente doorgesluisd. De bedoeling is een meerjarige aanpak. Over de omvang van de in 2014 te ontvangen vierde tranche bevat de junicirculaire nog geen informatie.

Raming algemene uitkering 2014; € 74,8 miljoen

De belangrijke punten die bepalend zijn voor de hoogte en samenstelling van de algemene uitkering hebben we hiervoor toegelicht. De eerste voorlopige raming van de uitkering 2014 is op basis

daarvan bepaald op € 74,8 miljoen. Opbouw en verloop zien sinds de laatste bijstelling bij de Voorjaarsnota 2013 op hoofdlijn als volgt uit:

Mutaties Algemene uitkering		(bedragen x € 1.000)
Omschrijving mutaties	Stand/ mutatie	
Geactualiseerde uitkering 2013 (excl. RSP-gelden)	73.233	Geactualiseerd op basis juni-circulaire
onderuitputting 2012	-727	Doorwerking onderuitputting rijksuitgaven 2012
ontwikkeling uitkeringsbasis 2013/2014	-454	Gevolg verdeelsystematiek
accres 2013/2014	3.662	Effect koppeling rijksuitgaven
Gevolgen actualisering Woz-waarden	-202	Gevolgen waard ontwikkeling
Korting in verband met btw verhoging	-681	Bezuiniging kabinet Rutt II
Korting Rud	-91	Bezuiniging eerdere kabinetten
Wmo/MO en transities	-67	aanpassingen o.b.v verdeelsystematiek
Volumegroei	87	Inwoners, woningen, jongeren, bijstand cliënten
diverse overige mutaties	37	mutaties vastliggend o.b.v. bestaande afspraken
Raming primaire begroting 2014	74.796	

Vooruitzichten beloop algemene uitkering 2015 - 2017

De prognoses van het toekomstige beloop van de algemene uitkering zijn een onmisbaar element voor de eigen financiële prognoses en de beleidsinvulling voor de periode 2015-2017. Op basis van gegevens in de meicirculaire en eigen aannames

hebben we voor wat betreft het verloop van de uitkering 2015-2017 de volgende inschattingen gemaakt. De voor 2014 berekende uitkering van € 74,8 miljoen is daarvoor basis:

Meerjarenprognose algemene uitkering 2015-2017		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie t.o.v. voorafgaand jaar	2015	2016	2017	
Raming/prognose voorgaand jaar	74.796	91.189	91.705	
Accessen	89	495	338	
Lokale volume-effecten	135	170	-	
Landelijke volume-effecten; ontwikkeling uitkeringsbasis	-506	-322	-184	
Decentralistaiebudget Jeugdzorg	22.300	p.m.	p.m.	
Decentralistatiebudget AWBZ	p.m.	p.m.	p.m.	
Afloop middelen transitie AWBZ /Jeugdzorg	-174	-	-	
Vervallen NUP-gelden	-556	445	-	
Kortingen in verband met kabinetsbeleid	-4.890	-270	-330	
Overige mutaties en bijstellingen	-5	-2	-	
Prognose algemene uitkering 2013-015	91.189	91.705	91.529	

De in het meerjarig beloop opgenomen mutaties zijn hiervoor reeds toegelicht in het hoofdstuk 'Meerjarenprognose 2015-2017'

Overige algemene dekkingsmiddelen € 31,7 miljoen

Het totaal van de overige algemene dekkingsmiddelen is voor 2013 geraamd op € 31,7 miljoen (2013 € 26,4 miljoen). De samenstelling ervan luidt als volgt:

Bruto-opbrengst andere algemene dekkingsmiddelen		(bedragen x € 1.000)		
Andere algemene dekkingsmiddelen	2013	2014	mutatie	
Opbrengst algemene belastingen	14.574	16.181	1.607	
Dividenden en opbrengsten uit overige beleggingen en deelnemingen	823	854	31	
Rente eigen financiering en overige rentebaten	7.857	6.357	-1.500	
Bijzondere baten	221	462	241	
Algemene reserve, bestemmingsreserves, voorzieningen	2.878	7.891	5.013	
Totaal	26.353	31.745	5.392	

Algemene belastingen

Het betreft de opbrengsten van de gemeentelijke onroerendezaakbelastingen en van de toeristenbelasting. Deze zijn voor 2014 respectievelijk geraamd op € 15,7 miljoen en € 0,3 miljoen. Ten opzichte van 2013 betekent dit een toename van € 1,6 miljoen. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door geraamde meeropbrengsten van de onroerendezaakbelasting als gevolg van trendmatige tariefstijging, bescheiden volumegroei en door de verwerking van de afspraken die in het kader van

de derde tranche bezuinigingen zijn gemaakt ten aanzien van de zogenoemde belastingruil tussen de grondslagen van de afvalstoffenheffing, het rioolrecht en de onroerendezaakbelasting.

Onroerendezaakbelastingen

De voor 2014 geraamde opbrengst voor de onroerendezaakbelasting is als vertrekpunt afgeleid van Woz-waarden die aan de tariefstelling voor het jaar 2013 ten grondslag hebben gelegen. Er is re-

kening gehouden met bescheiden stijging van het waarde totaal als gevolg van in 2013 optredende volumegroei. De op basis van deze uitgangspunten benaderde waarde van de onroerende zaken in onze gemeente is ingeschat op 2013 circa € 6,7 miljard. Verder is rekening gehouden met trendmatige tariefstijging van 2% en met het effect van de belastingruil. De toegepaste gedragslijn resulteert voor 2014 in een onroerendezaakbelastingopbrengst van € 15,7 miljoen. Hierin is rekening gehouden met:

- een meeropbrengst van € 0,5 miljoen bestemd voor voeding van het ondernemersfonds
- een meeropbrengst als gevolg van volumegroei van circa € 0,1 miljoen
- een meeropbrengst van € 0,3 miljoen in verband met de jaarlijks trendmatige aanpassing aan de inflatie
- een meeropbrengst van € 1,2 miljoen die vanaf 2014 ontstaat als gevolg van de belastinguitruil

De raming voor 2014 is gebaseerd op inschattingen van de waardeontwikkeling die op dat punt in het voorjaar van 2012 zijn gemaakt; de nieuwe waarden die gaan dienen voor de vaststelling van de tarieven voor 2014 zijn pas eind 2013 bekend. De daarvoor geldende waarde peildatum is 1 januari 2013. De uitkomsten hiervan kunnen nog leiden tot bijstelling van de in de primaire begroting 2014 geraamde opbrengsten. Die bijstelling vindt, als dat noodzakelijk is, plaats via de Voorjaarsnota 2014. Uitgangspunt van beleid tot nu toe is dat gevolgen van waardeontwikkeling via de tarieven worden geneutraliseerd.

Toeristenbelasting

De opbrengstraming van de toeristenbelasting is ongewijzigd ten opzichte van 2013 en bedraagt € 0,32 miljoen. De raming is geactualiseerd aan de hand van de in 2012 feitelijk gerealiseerde inkomsten. Voor het overige is rekening gehouden met de jaarlijks stapsgewijze verhoging van het tarief van € 1,00 naar € 1,05 per overnachting in 2014. Met mogelijke verdere optrekking van het tarief en daaruit voortvloeiende extra inkomsten ten behoeve van cofinanciering van evenementen is bij het opstellen van de raming voor de primaire begroting geen rekening gehouden.

Dividenden

Betreft in 2014 te verkrijgen dividendinkomsten uit het gemeentelijk aandelenbezit in de ondernemingen Enexis, Attero, de Bank Nederlandse Gemeenten, de verkoop Vennootschap bv en de Waterleiding Maatschappij Drenthe.

Het totaal van de hieruit in het komende jaar te ontvangen dividenden is geraamd op € 0,78 miljoen (2013 € 0,74 miljoen). De op de BNG en de WMD betrekking hebbende ramingen ad € 0,10 miljoen zijn gebaseerd op reguliere dividendverwachtingen. In verband met de Recessie en de aangescherpte regelgeving heeft de BNG haar dividendbeleid (moeten) aanpassen. Voor de aandeelhouders resulteert dit voor de komende jaren in (circa 50%) lagere dividenduitkeringen. In verband met de in 2011 gesloten overeenkomst inzake de verkoop van de kerncentrale Borssele wordt vanaf 2012 voor deze onderneming (PBE) geen dividend meer geraamd. Het aandeelhouderschap van de Verkoop Vennootschap BV is direct gevolg de verkoop van de Essentaandelen nog lopende afwikkeling van die transactie.

De dividendramingen voor Enexis en Attero zijn geactualiseerd op basis van de laatste jaarresultaten en de op basis daarvan aan de aandeelhouders uitgekeerde dividenden. Als resultaat zijn voor 2014 voor de betrokken ondernemingen dividendopbrengsten geraamd van respectievelijk € 0,6 miljoen en € 0,04 miljoen.

Naast de dividenduitkeringen ontvangt Assen in 2014 de reguliere rentevergoeding van € 0,08 miljoen over een na afsplitsing van het netwerkbedrijf bij Enexis nog uitstaande achtergestelde lening. Deze lening is in het kader van de splitsing en verkoop van Essent overgegaan naar Enexis.

Rente eigen financiering en overige rente baten

Met het oog op financiële continuïteit wordt op begrotingsbasis rente gecalculeerd over de beschikbare eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen). Deze zogenaamde bespaarde rente komt via het programma Algemene Dekking als bate ten gunste van de totale begroting en wordt van daaruit ingezet als algemeen dekkingsmiddel, voor indexatie van de bestemmingsreserves en indien daartoe voldoende ruimte aanwezig is tevens voor de vorming van de incidentele ruimte.

Bespaarde rente

De gecalculeerde stand van de reserves per 1 januari 2014 is basis voor de in de begroting te ramen bespaarde rente. Dat resulteert in een interne rentetoerekening over het eigen vermogen van 2014 € 5,8 miljoen (2013 € 6,5 miljoen). De afname ten opzichte van 2013 is het directe gevolg van de lagere reservestand.

Van de bespaarde rente wordt in 2013 op basis van de bestaande praktijk € 2,2 miljoen ingezet voor het indexeren van een aantal daartoe specifiek in aangewezen (amortisatie) reserves; € 0,5 miljoen is be-

stemd voor vorming/opbouw van de incidentele begrotingsruimte. Het resterende deel komt rechtstreeks ten gunste van het resultaat van de begroting.

Omvang en inzet rente eigen financiering		(bedragen x € 1.000)	
	2013	2014	mutatie
totaal bespaarde rente	6.501	5.852	-649
in te zetten voor :			
-indexatie/ op waarde houden reserves*	-2.266	-2.191	75
-compensatie derving dividend v.m Essent	-584	-756	-172
-incidentele begrotingsruimte	-	-500	-500
Per saldo ten gunste van de begroting	3.651	2.405	-1.246

Op basis van bestaande financiële afspraken wordt, normaliter, jaarlijks maximaal € 1,7 miljoen structureel aan bespaarde rente ten gunste van de gemeentelijke begroting en het begrotingsresultaat gebracht.

De limitering is destijds vastgesteld om blijvende onderlinge afhankelijkheid tussen exploitatie en de reservepositie beperkt te houden, de bestemmingsreserves waardevast te kunnen houden en om de vrije beschikking over de reserves zoveel mogelijk te kunnen garanderen.

Deze beleidslijn is bij de besluitvorming over het sluitend maken van de begroting 2012 uit budgettaire overwegingen tijdelijk i.c. tot 2015 buiten werking gesteld. Vanaf dat jaar zal de bestaande praktijk in principe weer in werking treden. Hiermee is in de meerjarenprognose ook rekening gehouden.

Overige rente baten

Naast de rente over de eigen financieringsmiddelen is in de ramingen voor 2013 rekening gehouden met de rente-inkomsten die de aandeelhouders van Enexis jaarlijks ontvangen als vergoeding voor de in het kader van de ontvlechting van Enexis beschikbaar gestelde brugleningen en met de rente-inkomsten die worden verkregen over de middelen die zijn gereserveerd voor aan RWE afgegeven garanties voor risicoafdekking.

Beschikbaarstelling van brugleningen, garantstelling en de vergoedingen daarover maken onderdeel uit van de overeenkomst tussen Essent en RWE. In totaal is hiervoor een opbrengst in de begroting opgenomen van € 368.000. De rente-inkomsten in verband met in het verleden verstrekte personeelshypotheek zijn geraamd op € 73.000.

In verband de invoering van het schatkistbankieren moeten gemeenten hun overtollige financieringsmiddelen vanaf 2014 bij het Rijk beleggen. Die lijn

geldt ook voor de opbrengst van de Essent-gelden van € 48,3 miljoen die Assen uit de aandelenverkoop beschikbaar is gekomen. De rentevergoeding die daarvoor van het Rijk wordt ontvangen zal aanmerkelijk lager liggen dan de rente bij belegging op de vrije markt. Anticiperend op de invoering van het schatkistbankieren en het daarmee verband houdende rendementsverlies is de opbrengst raming voor de belegde Essent-gelden structureel met € 0,8 miljoen verlaagd van € 0,85 miljoen in 2013 tot € 51.000 in 2014.

Bijzondere baten

Binnen het programma Algemene Dekking is voor een totaalbedrag van € 0,46 miljoen aan zogenoemde 'bijzondere baten' geraamd. De raming betreft het Asser aandeel in de door het kabinet in het Regeerakkoord 'Bruggen Slaan' aangekondigde impuls van € 100 miljoen voor 'intensivering van het armoedebestrijding'. Bij de Voorjaarsnota 2013 en in het kader van de nota 'Verder Bouwen' is het gemeentelijk als aanname geraamd op € 0,4 miljoen. Besloten om deze middelen ten gunste van de begroting en het begrotingsresultaat te brengen.

Inzet van algemene en bestemmingsreserves c.a.

In de opbouw van het programmabudget Algemene dekking is er rekening mee gehouden dat er in 2014 op basis van bestaande afspraken in totaal € 7,9 miljoen aan algemene en/of andere gemeente brede bestemmingsreserves wordt onttrokken en ten gunste van de begroting wordt gebracht. Het betreft de reguliere jaarlijkse inzet van de btw-compensatiefonds, het bouwfonds nieuwbouw stadhuis, de jaarlijkse inzet van de reserve aftopping maatschappelijk renderende investeringen en het deel van de Essent-reserve dat specifiek is ingezet voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk. Daarnaast is in 2014 de eerste stap van versterking en dekking van de reserve grote projecten aan de orde.

Inzet algemene en bestemmingsreserves		(bedragen x 1.000)	
	2013	2014	mutatie
Algemene reserve algemene Dienst	-	-	-
Algemene reserve grondbedrijf	-	150	150
jaarlijkse inzet bouwfonds	758	758	-
Idem inzet reserve BCF	336	263	-73
Idem reserve aftopping maatschappelijke investeringen	754	891	137
Idem Essent-reserve bestemd voor De Nieuwe Kolk	529	529	-
Idem Essent-reserve ten behoeve van versterking RGP	-	4.300	4.300
Idem frictie reserve	500	1.000	500
Idem reserve jaarovergang	p.m.	p.m.	
Totaal	2.877	7.891	5.014

Alle voor 2014 gebudgetteerde onttrekkingen aan de reserves worden uitgevoerd op basis van bestaande financiële afspraken en/of voor dat doel vastgestelde amortisatieplannen.

Algemene beleidslijn

Zorg voor een gezonde en doelgerichte reservepositie, waarmee in de beleidsuitvoering slagvaardig kan worden geopereerd en die inzetbaar is als weerstandsvermogen ingeval van calamiteiten, is deze bestuursperiode uitgangspunt van beleid. Onnodig en/of ongelimiteerde vastlegging van middelen in reserves is niet toegestaan; overtollige middelen vloeien zo snel mogelijk terug naar de algemene reserve(s) om van daaruit ingezet te kunnen worden voor andere bestuurlijke doelen. Toetsing vindt plaats door middel van periodieke doorlichting.

Concrete invulling van deze hoofddoelstellingen geschiedt deze bestuursperiode op basis van de volgende uitgangspunten en werkafspraken:

- Het instellen en/of opheffen van (bestemmings-) reserves geschiedt door uw raad.
- Bestemmingsreserves worden alleen gevormd voor realisatie van vooraf vastgestelde beleidsdoelen en/of projecten.
- Besteding van de reservemiddelen geschiedt op basis van door uw raad vastgestelde beleidsregels.
- Het besteden en/of voeden van reserves wordt vooraf hetzij via de begroting dan wel via separate besluitvorming door uw raad geautoriseerd.
- Met en vanuit bestemmingsreserves vindt, tenzij de reserve hierop specifiek is ingericht, geen structurele lastendeckking plaats.
- Bestemmingsreserves worden, als de financiële situatie dat toelaat, jaarlijks via indexatie op waarde gehouden.
- Voorzieningen worden getroffen voor aange-

gane verplichtingen en/of duidelijk kwantificeerbare risico's en voor parkeren van niet of niet volledig bestede externe gelden.

- Beheers- en budgetbevoegdheden met betrekking tot reserves en voorzieningen, ambtelijk en bestuurlijk, zijn vooraf geregeld.
- Er vindt periodieke rapportage en verantwoording plaats over de bereikte doelen, de besteding van de middelen en het gevoerde beheer.
- Schommelingen in de gemeente brede exploitatie worden vereffend via de algemene reserve; de daarvoor aan te houden buffer bedraagt minimaal € 100 per inwoner.
- De algemene reserve is, als andere middelen daartoe ontbreken, beschikbaar voor dekking van lasten van bestuurlijke beleidsprioriteiten.
- Vasthouden van reservemiddelen en/of van voorzieningen die hun bestemming hebben verloren, is niet toegestaan. Reserves en voorzieningen die te lang een slapend bestaan leiden, worden opgeheven.
- Er vindt geen vorming/instandhouding van reserves en voorzieningen beneden de € 25.000-grens plaats.
- Exploitaties van Algemene Dienst en Grondbedrijf zijn onafhankelijke exploitaties, elk met een eigen weerstandsvermogen en zo nodig met voorzieningen voor eigen specifieke risicoafdekking.
- Eens in de vier jaar voeren wij een periodieke evaluatie van het beleid en de reservepositie uit.

De beleidsuitgangspunten en werkafspraken hiervoor zijn ongewijzigd ten opzichte van die in de begroting 2013.

Beoordeling reservepositie

Jaarlijks in de aanloop naar de begroting maken we de stand op van onze reserves en beoordelen we de samenstelling en omvang daarvan. Indien nodig en mogelijk zetten we overtollige middelen in voor begrotingsdoeleinden en/of nieuwe beleidsontwikkelingen. Voor wat betreft het ten aanzien van reserveringen te voeren beleid en de begroting 2014 heeft dat niet geleid tot nieuwe inzichten en/of specifieke maatregelen.

De laatste integrale doorlichting van de reservepositie heeft in 2010 plaatsgevonden. In dat verband

zijn nut, noodzaak en de toereikendheid van het toenmalige reservebestand grondig onder de loep genomen. Met de uitkomsten daarvan is onder meer een tweetal voorname knelpunten binnen het totale reservepakket opgelost. Het betrof het op het vereiste niveau terugbrengen van de algemene reserve en het aanvullen van de reserve grote projecten. De begroting 2014 bevat daartoe de eerste stap.

Verder is bij die gelegenheid ook bestemming gegeven aan de Essent-gelden. Besluitvorming over

de uitkomsten van de doorlichting heeft plaats gehad in het kader van de vaststelling van de Programmabegroting 2011 en het Uitvoeringsprogramma 2011-2014. De resultaten van de doorlichting hebben geen aanleiding gegeven tot bijstelling van het bestaande beleid en van de gemeentebrede beleidsregels hiervoor. De maatregelen waartoe is besloten zijn in de jaarrekening 2010 tot uitvoering gebracht en als zodanig definitief door uw raad vastgesteld.

Maatregelen naar aanleiding van de doorlichting:

De maatregelen die bij de start van de bestuursperiode naar aanleiding van de doorlichting zijn getroffen bestonden in hoofdzaak uit:

- Het afkomen van middelen in die vastleggen in

bestaande bestemmingsreserves voor een totaalbedrag van € 14,0 miljoen.

- Het instellen van een beperkt aantal nieuwe bestemmingsreserves waaronder de reserves aftopping maatschappelijk renderende investeringen, duurzaamheid, groenontwikkeling, woningbouw/stadsvernieuwing en het frictiefonds.
- Het aanvullen en weer op het minimaal vereiste niveau brengen van de algemene reserve € 5,9 miljoen.
- Het (gefaseerd) aanvullen van de reserve grote projecten met in totaal € 8,3 miljoen.
- De bestemming en toedeling van de middelen uit de Essent-reserve voor in totaal € 48,3 miljoen.

Omvang en beloop van de gemeentelijke reservepositie

Eind 2012 bedroeg de werkelijke omvang van de gemeentelijke reserves en voorzieningen in totaal € 168 miljoen. Op basis van besluitvorming en de

voor 2013 en 2014 voorziene mutaties, zal de totale omvang van de reservepositie zich in 2014 naar verwachting als volgt door ontwikkelen.

Stand en beloop gemeentelijke reserves en voorzieningen											(bedragen x € 1 miljoen.)	
Omschrijving/jaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Reservepositie ultimo	93	112	128	145	145	136	185	173	167	168	138	126

Geraamd beloop reserves 2013-2014

Alle in voor 2014 voorziene mutaties in de reserves zijn gebaseerd op aanvaard beleid. De einduitkomst daarvan laat een geleidelijk afnemende omvang van de gemeentelijke reservepositie zien. Als

resultaat zal de totaal-omvang van de gemeentelijke reservepositie eind 2014 in totaal € 126,0 miljoen bedragen. De analyse van het beloop tot ultimo 2014 luidt als volgt.

Analyse beloop reserves en voorzieningen 2012-2014										(bedragen x € 1 miljoen.)	
Omschrijving/jaar	Stand 2012	Index +	bij +	af -	Stand 2013	Index +	bij +	af -	Stand 2014		
Beloop ultimo	167,6	2,3	9,5	41,6	137,8	2,2	6,6	22,7	123,9		

Achtergronden beloop reservepositie

De omvang van de gemeentelijke reservepositie zal het komende jaar per saldo met € 12,3 miljoen afnemen en uitkomen op € 123,9 miljoen. Het is voor de beeldvorming goed aan te geven dat het gaat om een momentopname gebaseerd op inschattingen en aannames met betrekking tot inzet en voeding van reserves die zijn gemaakt op het moment van samenstellen van de begroting medio 2013. De daadwerkelijke afwikkeling en feitelijke voeding en inzet van de reserves lopen daarmee in de praktijk niet altijd synchroon.

De versterking van de reservepositie als gevolg van indexatie bedraagt in 2014 opnieuw circa € 2,2 miljoen. Bij de begroting 2012 is afgesproken het indexeren van reserves in deze bestuursperiode te

beperken tot die reserves waarvoor dat op grond van achterliggende amortisatieplannen feitelijk onontkoombaar is. De overige bestemmingsreserves komen op basis van de huidige inzichten pas vanaf 2015 weer voor indexatie in aanmerking.

De ten behoeve van de begroting 2014 gemaakte vooruitberekeningen geven aan, dat er in 2013, afgezien van de indexatie, circa € 14,0 miljoen meer aan de reserves zal worden onttrokken dan er aan zal worden toegevoegd. Die inzet vindt zowel plaats ten behoeve van de dagelijkse exploitatie (waaronder de grondexploitatie) als voor de kostendekking van specifieke activiteiten en projecten.

De belangrijkste mutaties betreffen de reserve grote projecten (- € 5,5 miljoen), de reserve Wei-ersstraat (- € 2,3 miljoen), de parkeerreserve (- € 1,3 miljoen), de reserve maatschappelijke ren-derende investeringen (- € 0,8 miljoen), de Essen-terreserve (- € 4,3 miljoen) en de reserve rioolbeheer (- € 1,0 miljoen. Deze laatste inzet vindt plaats ter uitvoering van de derde tranche bezuinigingen en de in dat verband afgesproken belastingruil.

De reserve grote projecten wordt in 2014 ter uit-voering van de afspraken aan het begin van de be-stituursperiode met € 4,3 miljoen versterkt met middelen vanuit de Essent reserve. De reserve voortgezet onderwijs wordt vanuit de vrijval bin-nen de onderwijsexploitatie met € 0,3 miljoen aan-gevuld. Verder is er over de algemene sprake van jaarlijks terugkerende inzet en voeding van reser-ves met het oog op de realisatie van de doelen waarvoor ze zijn ingesteld.

Omvang en samenstelling reservepositie € 137,8 miljoen

Ondanks de in 2014 voorziene daling blijft de re-servepositie gezond. In de beleidsuitvoering wordt actief en gericht gebruik gemaakt van beschikbare reservemiddelen om beleidsdoelen en investe-ringsprojecten te realiseren. Gevolg daarvan is wel dat door de jaren heen gaandeweg op die reserves wordt ingeteerd. Regelmatige aanvulling en ver-sterking vanuit rekeningoverschotten zoals dat voor het begin van de economische crisis vaak ge-beurde, is sindsdien niet of nauwelijks meer aan de orde. Verwachting is dat die lijn zich de komende

jaren, als gevolg van verdere verkapping van de gemeentelijke middelen en de bezuinigingen voort zal zetten. Dat betekent dat we uiterst zorgvuldig met de inzet van onze reserves om zullen moeten blijven gaan.

De inventarisatie hierna geeft op hoofdlijnen een inzicht in, opbouw en samenstelling van de ge-meentelijke reserves en/of voorzieningen. De ge-calculerde stand van de reserves per 1 januari 2014 van € 138,0 miljoen, is daarvoor de basis.

Indeling reserves en voorzieningen; gecalculerd 1-1-2014			(bedragen x € 1.000)
Categorie	stand 01-01-2014	totaal per categorie	opmerkingen
Algemene reserves			
Algemene reserve; algemeen	8.390	-	minimale omvang € 100 per inwoner;
Algemene/Weerstandsres. Grondbedrijf	19.115	-	buffer op basis van ILO –norm
totaal algemene reserves	-	27.505	
Bestemmingsreserves met vaste amortisatie			
Bouwfonds	4.973	-	kostendekking nieuwbouwprojecten
BCF	579	-	demping BCF-effecten
Reserve MRI	8.816	-	algemeen dekkingsmiddel investeringslasten
Reserve Wei-ersstraat	20.006	-	kostendekking exploitatie De Nieuwe Kolk
Reserve wiel-erbaan	2.871	-	kostendekking exploitatie wiel-erbaan
Reserve exploitatie De Nieuwe Kolk	6.419	-	kostendekking exploitatie De Nieuwe Kolk
totaal Bestemmingsreserves	-	43.664	
Kostendekking grote investeringsprojecten			
Reserve Grote Projecten	1.263	-	cofinanciering projecten;
Reserve Parkeergarages	1.853	-	bouw en exploitatie parkeergarages
totaal kostendekking grote invest. proj.	-	3.116	
Kostendekking specifieke beleidstaken			
Reserve verkoop Essent aandelen	32.406	-	dividendcompensatie, versterking RGP;
Straten en wegen	2.572	-	bestemd voor beheer en onderhoud
Riolering	2.152	-	beheer en onderhoud rioolstelsels
Locatie gebonden subsidies	60	-	best. gekoppeld afspraken Landman-gelden
Verkeersmaatregelen	75	-	voor projecten verkeersveiligheid
Bestemmingsplannen	207	-	inloop achterstanden
Onderwijs	787	-	diverse onderwijsdoeleinden
Sport en spel	656	-	speelvoorzieningen oudere jeugd
Duurzaamheid	830	-	kostendekking duurzaamheidsprojecten
Wet Maatschappelijke Ondersteuning	272	-	risicoafdekking opneindregeling
Groenontwikkeling	860	-	kostendekking groenprojecten
Stimulering economische beleid	525	-	Cofinanciering projecten c.a.

Indeling reserves en voorzieningen; gecalculeerd 1-1-2014			(bedragen x € 1.000)
Categorie	stand 01-01-2014	totaal per categorie	opmerkingen
Vluchtelingen/asielzoekers	-	-	risicoafdekking openeindregeling
Beeldende kunst openbare ruimte	793	-	stimulering beeldende kunst
Stedelijke vernieuwing/bws	379	-	cofinanciering projecten stedelijke vernieuwing
Frictiefonds	2.453	-	flankerend beleid bezuinigingen bedrijfsvoering
Combinatiefunctionarissen	151	-	kostendekking sport en buurtwerkers.
Totaal Specifieke beleidstaken	-	42.725	-
Totaal Reserves	-	119.463	-
Voorzieningen *			
FPU, pensioen en frictie	2.159		verplichtingen vm. personeel, collegeleden
Onderh. gem. gebouwen en accomm.	4.544		instandhouding gemeentelijke panden
Kapitaalverstrekking Vamij	370		voorziening achtergestelde lening
Garantstelling Vennootschap BV	2.546		risicoafdekking afwikkeling verkoop Essent
Riolering	7.756		uitvoering rioolbeheersplan; vervanging riool
Stadsontwikkeling	96		stadsvernieuwing/verkeersmaatregelen
Afvalstoffenheffing	-		egalisatie/verrekening met tarief
Onderwijs	-		afwikkeling verplichtingen
Werk en inkomen	711		verplichtingen wwv/esf/roc
Zorg, welzijn en sport	136		verplichtingen combinatie functionarissen
Overig	-		niet van toepassing
Totaal voorzieningen	-	18.318	-
Totaal reserves en voorzieningen	-	137.781	-

* exclusief de zogenoemde transitoria ad € 11,4 miljoen waaronder de FlorijnAs-gelden.

Vrije beschikbaarheid

Uit het beeld hiervoor blijkt dat de vrije bestedingsruimte van de reserves en voorzieningen beperkt is. Feitelijk zijn alle reservemiddelen op basis van bestaande afspraken bestemd. Enkel ingeval van andere bestuurlijke keuzes, herprioritering, of wanneer sprake is van calamiteiten kunnen c.q. moeten daarvoor vanuit bestaande reserve ruimte voor andere dan de bestaande doeleinden worden vrij gemaakt. (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen).

Ander punt met het oog de vrije beschikbaarheid van bestemmingsreserves is het feit dat een substantieel deel van onze reservepositie is aangewezen voor en als gevolg daarvan voor lange tijd vast ligt voor de jaarlijks terugkerende dekking van in de begroting geraamde lasten. Het totaal van deze zogenoemde amortisatiereserves bedraagt € 43,0 miljoen.

Ook de vrije beschikbaarheid van de zogenoemde algemene reserves is begrensd en wel omdat:

- Is afgesproken dat er binnen de 'algemene reserve algemene dienst' een buffer voor gemeente brede risicoafdekking beschikbaar dient te zijn van minimaal € 100 per inwoner. Op basis van de ultimo 2013 gecalculeerde stand bedraagt die aan te houden buffer circa € 6,7 miljoen terwijl de gecalculeerde totaalstand samen in begrip van de nog vastliggende

verplichtingen € 7,4 miljoen bedraagt. Dat betekent dat er sprake is van een 'vrije' ruimte van circa € 0,7 miljoen.

- de algemene reserve Grondbedrijf is, conform de daarover gemaakte beleidskeuzes, bestemd voor kostendekking en risicoafdekking in het kader van de grondexploitatie. Verwezen wordt in dit verband met uw raad besproken strategische afwegingsnotitie Grondbedrijf en daarin met betrekking tot de inzet van de algemene reserve aangegeven bestemming.

De reserve verkoop Essent-aandelen neemt een bijzondere positie in. Een belangrijk deel ervan is bij de besluitvorming over de begrotingen 2011 en 2012 herbestemd en op basis daarvan deels afgeroomd. Het resterende deel ervan is op dit moment 'beklemd', dat wil zeggen dat het vastligt voor compensatie van het blijvende verlies van het Essent-dividend en voor het versterken van de reserve grote projecten.

Indexatie

De gemeentelijke bestemmingsreserves worden in beginsel jaarlijks op waarde gehouden door ze te 'indexeren' met een inflatiepercentage. In verband met financiële krapte is hieraan in de lopende bestuursperiode geen uitvoering aangegeven. Hier toe is in het kader van de vaststelling van de begroting 2012. Indexatie wordt, als de omstandigheden dat toelaten en het komende gemeentebede-

stuur daartoe besluit, in principe vanaf 2015 her- vat.

Tot dat moment worden alleen die reserves geïn- dexeerd waarbij dat op grond van achterliggende meerjarige amortisatieplannen noodzakelijk is. Het gaat daarbij dan onder meer om de reserve Wei- ersstraat en de reserve maatschappelijke rende- rende investeringen. Indexatie van deze reserves is vereist met het oog op financiële continuïteit in de begroting.

Het indexeren van de tot deze categorie behorende bestemmingsreserves vergt in 2013 een totale inzet

van middelen van € 2,2 miljoen De totale omvang er van bedraagt ruim € 43,0 miljoen.

Middelen die vastliggen in voorzieningen, zijn be- stemd voor afwikkeling van aangegane verplichtin- gen en voor afdekking van lopende risico's en/of be- steding van geoordeelde middelen van derden (Rijk, provincie c.a.). De vereiste omvang van de aanwe- zige voorzieningen wordt jaarlijks op basis van de ach- terliggende verplichtingen vast- en/of bijgesteld. Het totaal van de voorzieningen bedraagt per 1 ja- nuari 2014 naar raming € 18,3 miljoen.

Algemene reserves; € 27,5 miljoen

Assen kent een tweetal 'algemene reserves'. Het betreft de algemene reserves van de Algemene Dienst en die welke is ingesteld in het kader van de gemeentelijke grondexploitatie.

Algemene reserve Algemene Dienst

De stand en het gecalculerde beloop van de al- gemene reserve Algemene Dienst zien er als volgt uit:

Beloop algemene reserve Algemene Dienst 2012-2014					(bedragen x € 1 miljoen.)				
omschrijving/- stand	ultimo 2012	rente +	bij +	af -	ultimo 2013	rente +	bij +	af -	ultimo 2014
algemene reserve	8,4	-	-	-	8,4	-	p.m	1,0	7,4

Aandachtspunten

Met oog op beeldvorming zijn de volgende opmer- kingen met betrekking tot de omvang en het gecal- culeerde beloop van de algemene reserve van be- lang:

- Als uitvloeisel van eerdere bezuinigingsmaat- regelen wordt de algemene reserve sinds 2004 niet meer jaarlijks aan de inflatie aangepast.
- Op basis van de besluitvorming tot en met de Voorjaarsnota 2013 ligt er een beslag op de al- gemene reserve van € 1,0 miljoen. Het betreft de gedeeltelijke dekking van de bijdrage van € 2,4 miljoen die gemeente in de periode 2014- 2018 beschikbaar heeft gesteld voor Sensor Universe. Van verdere inzet van de reserve voor beleidsuitvoering in deze bestuursperiode geen sprake.
- De omvang van de als veiligheidsmarge aan te houden buffer bedraagt onveranderd € 100 per

inwoner ofwel in totaal circa € 6,7 miljoen. Af- spraak in de kadernota 'risicomanagement en weerstandsvermogen' is om de buffer in de toekomst beter in de pas te laten lopen en jaar- lijks af te stemmen op geschatte omvang van de feitelijke risico's die de gemeente loopt.

- De gecalculerde stand van de reserve ad € 7,4 miljoen voldoet als aangegeven aan € 100- norm. Er is sprake van een surplus van € 0,7 miljoen. Er was op basis van de situatie ten tijde van opstellen van de begroting geen direc- te aanleiding tot aanvulling of versterking. Op basis van de uitkomst van de exploitatie over 2013 vindt een herbeoordeling plaats.

Algemene reserve/weerstandsvermogen grondex- ploitatie

De stand en het voor de jaren 2013/2014 gecal- culeerde beloop van de algemene reserve van het grondbedrijf zien er als volgt uit:

Beloop algemene reserve Algemene Dienst 2012-2014					(bedragen x € 1 miljoen)				
omschrijving/- stand	ultimo 2012	rente +	bij +	af -	ultimo 2013	rente +	bij +	af -	ultimo 2014
algemene reserve	35,6	-	-	16,5	19,1	-	1,0	0,4	19,7

Voor risicoafdekking binnen de grondexploitatie zijn een algemene reserve en een weerstandsreserve beschikbaar. De gecalculeerde standen hiervan bedragen eind 2013 respectievelijk € 1,1 miljoen en € 17,9 miljoen.

De in het kader van de grondexploitatie minimaal als weerstandsreserve aan te houden buffer op basis van de in 2011 door uw raad vastgestelde kernnota 'risicomanagement en risicobeheer' bepaald op basis van de zogenoemde IFLO-normen. Op basis daarvan bedraagt de omvang ervan minimaal 10% van de positieve boekwaarden van de in exploitatie genomen gebieden vermeerderd met 10% van de nog in die gebieden te maken kosten.

Over de beschikbaarheid en inzet van de algemene reserve en weerstandsreserve van het Grondbedrijf zijn/worden in het kader van de bespreking van de 'strategische afwegingsnotitie' afspraken gemaakt.

Voor een nadere toelichting op de financiële positie van het Grondbedrijf en het op basis daarvan voor de korte en middellange termijn voorziene beloop van de algemene reserve en het vrij beschikbaar vermogen, wordt in dit verband verder verwezen naar de paragraaf 'Grondbeleid'.

Reserves met vaste jaarlijkse uitputting € 43,7 miljoen

Het bij deze categorie reserves om reserves die een, in de tijd gezien, gelijkmatige spreiding van lasten of dekking van (project)kosten tot doel heb-

ben. We betreft de volgende reserves en het daaraan voor de periode 2012-2014 gekoppelde verloop.

Beloop amortisatieresreves 2012-2014					(bedragen x € 1 miljoen)				
omschrijving/-stand	ultimo 2012	rente +	bij +	af -	ultimo 2013	rente +	bij +	af -	ultimo 2014
Bouwfonds	5,3	0,3	0,2	0,8	5,0	0,3	0,2	0,8	4,7
BCF	0,9	-	-	0,3	0,6	-	-	0,3	0,3
MRI	9,1	0,5	-	0,8	8,8	0,5	-	0,9	8,4
Weiersstraat	21,3	1,2	-	2,5	20,0	1,1	-	2,3	18,8
Wielersbaan	3,5	0,1	-	0,7	2,9	0,1	-	0,4	2,6
Reserve DNK	6,6	0,3	-	0,5	6,4	0,3	-	0,5	6,2
Totaal	46,7	2,4	0,2	5,6	43,7	2,3	0,2	5,2	41,0

Op basis van raadsbesluiten zijn voor een aantal specifieke doelen middelen afgezonderd en in bestemmingsreserves gestort. Deze reserves op basis van een vooraf vastgestelde systematiek en looptijd jaarlijks ten gunste van de exploitatie gebracht. Het voor andere doeleinden aanwenden van deze reserves en/of het wijzigen van de systematiek of looptijd, heeft direct gevolg voor de gemeentelijke exploitatie en de begroting.

Reserves die tot deze categorie behoren zijn het bouwfonds nieuwbouw Stadhuis, de reserve BCF (btw-compensatiefonds), de reserve wielersbaan (voorheen nieuw zwembad), de reserve Weiersstraat, de reserve aftopping maatschappelijk renderende investeringen en het specifiek voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk afgezonderde deel van de Essent- reserve. De gezamenlijke omvang ervan bedraagt begin 2014 € 43,7 miljoen.

In het kader van het kostendekkingsplan dat voor de multifunctionele accommodatie Assen-Oost vastgesteld zal eveneens gebruik worden gemaakt van een amortisatiereserve. Die is op dit moment echter nog niet in gebruik.

Het totaal van de jaarlijkse onttrekkingen aan de reserves dat in 2014 langs deze weg ten gunste van de begroting komt, bedraagt € 5,2 miljoen structureel. Deze middelenstroom zal, omdat de betrokken reserves op den duur uitgeput raken, opdrogen en met financiële continuïteit vanuit andere bronnen moeten worden aangevuld. Immers op het moment dat de laatste onttrekking aan de reserves heeft plaatsgevonden ontstaat een 'gat' in de begroting.

Het verloop en de uitputting van de betrokken reserves ziet er in de tijd gezien globaal genomen als volgt uit.

Amortisatiereserve	Stand 1/1/2014	Jaarlijkse inzet van de reserve per periode *€ 1,0 miljoen				
		2013 - 2017	2018 - 2024	2025 - 2031	2032 - 2035	2036 - ev
Bcf	0,6	0,2	-	-	-	-
Weiersstraat	20,0	2,3	2,3	-	-	-
Wielersbaan	2,9	0,3	0,3	-	-	-
MRI	8,8	0,9	0,9	0,9	-	-
Reserve DNK	6,4	0,5	0,5	0,5	-	-
Bouwfonds	5,0	0,8	0,8	0,8	0,8	-
Totaal	43,7	5,0	4,8	2,2	0,8	-
Wegvallend per jaar vanaf	-	-	-0,2	-2,6	-1,4	-0,8
Wegvallend cumulatief vanaf	-	-	-0,2	-2,8	-4,0	-4,8

De laatste onttrekking aan de bestemmingsreserve BCF staat voor 2017 in de planning. De laatste onttrekking aan het bouwfonds nieuw stadhuis vindt in 2035 plaats. De looptijden voor de inzetbaarheid van de bestemmingsreserves wielersbaan, Wei-

ersstraat, maatschappelijk renderende investeringen en het deel van de Essentreserve dat specifiek bestemd is voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk variëren van 15 tot 20 jaar.

Reserves voor beheer, onderhoud en specifieke beleidsdoelen € 10,3 miljoen

Het betreft onder meer de reserves en/of voorzieningen voor het straten- en wegenonderhoud, de stedelijke vernieuwing, het rioolbeheer en het onderhoud van gemeentelijke eigendommen. De totale omvang ervan per 1 januari 2014 bedraagt € 42,7 miljoen. De specificatie ervan maakt onderdeel uit van het totaaloverzicht hiervoor.

Inzet van de in deze reserves beschikbare middelen vindt plaats op basis van vooraf vast te stellen onderhoudsplannen en beleidsdoelen.

Beheer en onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen' worden beleid en beheer ten aanzien van de instandhouding van de gemeentelijke kapitaalgoederen en de daarvoor benodigde inzet van reservemiddelen nader uiteen gezet. De hiervoor gevormde reserves en voorzieningen dienen ter ondersteuning van dat beleid. Ze bedoeld voor beheer en de instandhouding van gemeentelijke voorzieningen. Het gaat dan onder meer de reserves en voorzieningen die zijn gevormd voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, de gemeentelijke riolering en het gemeentelijk vastgoed.

Het achterliggend beleid ten aanzien van stand en voeding van de reserves is enerzijds gericht op zorg voor adequaat onderhoud en anderzijds op het voorkomen van tekorten dus op een in de tijd gezien sluitend beloop. Een tekortsituatie is in principe niet toegestaan. Als die situatie zich onverhoopt zou voordoen, kan dat hooguit van tijdelijke aard te zijn en dient op basis van een meerjarig uitvoeringsprogramma de zekerheid te bestaan dat het tekort binnen redelijke termijn weer zal worden

ingelopen. Een tekortsituatie doet zich in de calculatie per 1 januari 2014 bij geen van deze reserves of voorzieningen voor.

Specifieke beleidsdoelen

De andere tot deze categorie behorende bestemmingsreserves dienen ter ondersteuning en (mede) bekostiging van vooraf bestuurlijke vastgestelde beleidsdoelen en plannen. Op grond daarvan ligt de eindbestemming van die middelen dan ook feitelijk vast. Inzet van de middelen vindt plaats op basis van de daarvoor geldende beleidsregels. Hiertoe behoren onder meer de reserves stimulering economisch beleid, beeldende kunst, sport en spel, groenontwikkeling, duurzaamheid en stedelijke vernieuwing.

Personele frictie pensioenen en wachten

Verder zijn reserves en voorzieningen beschikbaar voor dekking van de kosten van personele frictie als gevolg van reorganisatie en bezuinigingen en voor dekking van pensioen- en wachtgeldverplichtingen van zittende en voormalige collegeleden.

Essentreserve

De reserve verkoop Essent-aandelen neemt in dit verband een bijzondere positie in. Deze is in de huidige vorm namelijk zowel bestemd voor exploitatie (dividendcompensatie) als voor investeringsdoeleinden (grote projecten) aangewezen. De op het openbaar onderwijs betrekking hebbende bestemmingsreserves en voorzieningen zijn als onderdeel van de financiële ontvlechting per 1 januari 2011 overgedragen aan en in beheer bij het bestuur van het Plateau Openbaar Onderwijs.

Reserve verkoop Essent-aandelen € 32,4 miljoen

De gecalculeerde stand en het verloop van de Essentreserve in de periode 2012-2014 zien er als volgt uit:

Beloopt algemene reserve Essent 2012-2014					(bedragen x € 1 miljoen.)				
omschrijving/-stand	Ultimo 2012	rente +	bij +	af -	ultimo 2013	rente +	bij +	af -	ultimo 2014
Essent reserve	32,4	-	-	-	32,4	-	-	4,3	28,1

De reserve is in 2009 ontstaan uit de verkoop van de Asser Essent-aandelen. Die verkoop was een direct gevolg van de overname van Essent door RWE. De uiteindelijke opbrengst van die transactie bedraagt voor Assen € 48,3 miljoen. De daarnaast in 2011 uit de verkoop van de kerncentrale Borssele en de vrijval van garantstelling additioneel verkregen middelen van € 7,0 miljoen zijn conform be-

sluitvorming bestemd voor lastendekking verband houdend met de exploitatie van De Nieuwe Kolk.

Bij de besluitvorming over de begroting 2011 en het Uitvoeringsprogramma 2011-2014 is de bestemming van de Essent-reserve geregeld. De afwikkeling daarvan heeft in de jaarrekening 2010 zijn beslag gekregen. De afgesproken bestemming van de middelen ziet er als volgt uit:

Vastgestelde bestemming Essent-reserve		(bedragen* 1 miljoen.)
Omschrijving	stand	Opmerking
Beschikbaar:	48,3	uit verkoop te verkrijgen opbrengst
-vastlegging in verband met dividendcompensatie	- 24,5	stabiliteit in de begrotingspositie
-vastlegging voor aanvulling reserve grote projecten	- 8,3	oplossing bestaand knelpunt.
- versterking algemene reserve	- 1,0	op minimaal peil brengen van de reserve
- instellen reserve aftopping geplande investeringen	-10,0	onderdeel bezuinigingen 2011-2014
- instellen reserve woningbouw/ stedelijke vernieuwing	-1,8	omvorming vm. reserve bws
- instellen reserve natuurontwikkeling	-1,2	omvorming vm. reserve groenontwikkeling
- instellen reserve duurzaamheid	-2,0	omvorming vm. reserve duurzaamheid.
Blijft te bestemmen:	0,0	

Eind 2013 is in totaal nog € 32,4 miljoen aan middelen in de reserve Essent beschikbaar. Deze middelen zijn tot een bedrag van € 24,0 miljoen benodigd voor dividendcompensatie en dienen voor € 8,3 miljoen ter aanvulling van de reserve grote projecten. De eerste tranche van versterking van die reserve was aanvankelijk voor 2013 voorzien en staat nu voor 2014 in de planning. Daarvoor is in 2014 € 4,3 miljoen naar verwachting € 1,8 miljoen benodigd.

Door tijdsverloop en het wegvallen van de achterliggende verplichtingen valt in 2015 de tweede en laatste tranche van de voorziening garantstelling RWE ad € 2,0 vrij. De middelen worden in dat jaar in eerste instantie toegevoegd aan de Essent-reserve. Ter uitvoering van de besluitvorming bij de begroting 2012 vindt ook bij de Essen-reserve tot en met 2014 geen indexatie c.q. toerekening van bespaarde rente plaats met het oog op het waardevast houden van de middelen.

Reserve Grote Projecten € 1,2 miljoen

De 'reserve grote projecten' is ingesteld en wordt gebruikt voor de cofinanciering van grootschalige gemeentelijke investeringsprojecten. Hij is zodanig

de afgelopen jaren met succes gebruikt. Stand van en meest recente prognoses ten aanzien van het verloop van deze reserve luiden als volgt.

Beloop algemene reserve Essent 2012-2014					(bedragen x € 1 miljoen.)				
omschrijving/-stand	ultimo 2012	rente +	bij +	af -	ultimo 2013	rente +	bij +	af -	ultimo 2014
Grote projecten	3,7	-	-	2,5	1,2	-	4,3	5,5	-

De voeding van de reserve bestond tot dusverre uit de initiële storting in de reserve van ruim € 9,0 miljoen, het inzetten van een deel van de jaarlijkse rekeningoverschotten en uit het aanwijzen en inzetten van enkele andere specifieke voedingsbronnen. Verder is de reserve in de beginjaren geïndexeerd. Die indexatie is vanaf 2014 uit budgettaire overwegingen stopgezet.

In totaal is op basis van deze maatregelen tot en met 2012 voor € 28,7 miljoen aan voeding voor het fonds beschikbaar gekomen. Om de reserve toekomstbestendig te houden en een tekortsituatie te voorkomen zijn in het kader van de aan het begin van de bestuursperiode uitgevoerde doorlichting

van de reservepositie extra maatregelen getroffen ter versterking van reserve.

Ter uitvoering daarvan wordt er op basis van de huidige inzichten in 2014 en 2018 respectievelijk € 4,3 miljoen en € 4,0 miljoen vanuit de reserve Essent naar de Reserve Grote Projecten overgeheveld. De totale voeding van de reserve komt daarmee in 2018 uit op € 37,0 miljoen.

Van de beschikbare middelen was eind 2012 in totaal € 24,9 miljoen daadwerkelijk besteed; voor de nog komende jaren stond op dat moment in totaal nog voor € 12,1 miljoen aan uitgaven in de planning. Hiervan heeft circa € 8,0 miljoen betrekking op projectbijdragen in 2013 en 2014.

Werkelijke en geplande inzet middelen Reserve Grote Projecten						(bedragen x € 1 miljoen.)
Project/jaar	t/m 2012	2013	2014	2015	Na 2015	totaal
Zuidelijk wegvak Peelo-Zuid/bajonet	11,0	-	-	-	-	11,0
Europaweg-West	5,7	-	-	-	-	5,7
Blauwe As eerste fase	1,0	-	-	-	-	1,0
Bijdrage verdubbeling N33/Assen-Zuid	-	-	3,2	-	-	3,2
Fietsbeleidsplan	1,7	0,4	0,3	-	-	2,4
Vaart NZ/ZZ westelijke hoofdentree	0,1	-	-	-	-	0,1
Verbreding/verkeersafwikkeling Haarweg	0,9	-	-	-	-	0,9
Maatregelenpakket OV	0,1	0,3	-	-	-	0,4
Herinrichting Singelstructuur	2,1	0,3	-	-	-	2,4
FlorijnAs (waaronder Assen-Zuid)	-	1,5	2,0	-	4,1	7,6
Afroming BCF/ overige maatregelen	2,3	-	-	-	-	2,3
Totaal gerealiseerde/geplande besteding	24,9	2,5	5,5	-	4,1	37,0

Op basis van de afspraken die zijn gemaakt en de besluiten die genomen met betrekking tot de bestemming en de inzet van de reserve grote projecten en de in de lopende bestuursperiode ge-

maakte afspraken met betrekking tot de extra voeding is er sprake van een sluitend financieel dekkingsplan.

Algemene beleidslijn

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zijn aanspraken op toekomstige uitkeringen van zittende en voormalige bestuurders, van het personeel dat op dit moment bij de gemeente werkzaam is en van personeel dat in het verleden bij de gemeente werkzaam is geweest.

Op grond van artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek moeten ondernemingen voor deze aanspraken/verplichtingen financiële voorzieningen worden getroffen. In verband met de bijzondere positie van de overheden (de zogenaamde 'eigenheid') is op deze regeling in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten een uitzondering gemaakt.

Die uitzondering houdt in dat:

- Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar vo-

lume als reguliere last in de begroting worden opgenomen en in de rekening worden verantwoord.

- Hierover jaarlijks een beschouwing wordt opgenomen in de toelichting op de begroting/jaarrekening (art. 20.2 BBV).
- Gemeenten als resultaat daarvan geen bijzondere financiële voorzieningen behoeven te treffen (art. 44.3 BBV).

Blijkens het nader advies dat de commissie BBV onlangs over dit onderwerp heeft uitgebracht weegt de gemeente in beginsel zelf af of er al dan niet sprake is van een zogenoemde 'jaarlijks vergelijkbaar volume'.

Ter uitvoering volgt hieronder de op grond van art 20.2 van het BBV voorgeschreven beschouwing over de voor het jaar 2014 relevante arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van de gemeente Assen.

Wachtgelden, ww- en andere uitkeringen aan voormalige gemeenteambtenaren

Op grond van de voor het gemeentelijk personeel geldende rechtspositionele regelingen en/of afspraken zijn voor het voormalig gemeentelijk personeel de volgende vier categorieën te onderscheiden:

Wachtgelduitkeringen

Dit betreft de wachtgeldverplichtingen aan ambtenaren van de gemeente Assen die voor 2003 ontslag hebben gekregen om redenen anders dan reorganisatie. Voor afdekking van wachtgelduitkeringen is een budget van € 95.000 in de begroting 2014 opgenomen. De nog voor deze regeling noodzakelijke middeleninzet zal door tijdsverloop geleidelijk vervallen. Aangezien de wachtgeldregeling voor ambtenaren is afgeschaft ontstaan er geen nieuwe verplichtingen.

Werkloosheidswet

Sinds 2003 valt ook het gemeentelijk personeel onder de Werkloosheidswet. De gemeenten zijn ook in deze nieuwe situatie 'eigen risicodrager' gebleven. De voor hen optredende financiële gevolgen zijn afhankelijk van het beroep dat jaarlijks op de regeling moet worden gedaan en van de uitkeringsduur. Op basis van lopende verplichtingen is voor dit doel in de begroting 2014 een budget geraamd van € 275.000 structureel. Vanaf 2009 is de

inhouding van de zogenaamde pseudo WW-premie vervallen. Daarmee is dekking voor de gemeentelijke WW-verplichtingen weggefallen. De uitkeringskosten worden daardoor thans volledig uit eigen middelen bekostigd.

Uitvoering 55+- en 57+-regeling

In verband met de versoering en afschaffing van bestaande regelingen voor vervroegde uitdiensttreding en met het oog op realisatie van de in het kader van de bezuinigingen afgesproken personeelsreductie, is het toenmalig personeel de mogelijkheid geboden om met gebruikmaking van bestaande faciliteiten versneld uit dienst te treden. Die faciliteiten bestonden uit het toepassen van de reguliere gemeentelijke FPU (flexibel pensioen en uittreden)-regelingen, waar nodig aangevuld met de 55+-regelingen uit de Reorganisatieleidraad. De verplichtingen voortvloeiend uit de reguliere FPU -uitkering worden gedekt uit het hiervoor in de begroting opgenomen budget (zie hierna).

Voor dekking van de kosten en verplichtingen die voortvloeien uit de 55+-regeling is destijds een aparte financiële voorziening getroffen van € 2,4 miljoen (contante waarde). De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks herbeoordeeld en indien nodig bijgesteld. Ultimo 2012 bedroeg de werkelijke stand van deze voorziening € 283.000. De voorziening wordt niet geïndexeerd. De op de

voorzieningen drukkende verplichtingen lopen in 2015 af. Als onderdeel van de samenstelling van de jaarrekening 2013 wordt de toereikendheid van de voorziening opnieuw beoordeeld. De voor dit doel in 2014 te maken kosten zijn geraamd op € 70.000.

Voor dekking van de kosten van personele frictie die de komende jaren mogelijk gaan optreden als gevolg van de effectuering van de bezuinigingen en de organisatieontwikkeling zal te zijner tijd een aparte voorziening moeten worden getroffen die toereikend is om lopende en toekomstige financiële verplichtingen op te vangen. Deze frictiekosten vallen volgens het BBV niet onder de noemer van de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een zogenoemde 'jaarlijks vergelijkbaar volume'.

Gemeentelijke FPU-plus

Betreft in eerdere gemeentelijke cao's afgesproken gemeentelijke toeslag op de reguliere FPU-regeling. Omvang en beloop van financiële verplichtingen zijn afhankelijk van leeftijdsopbouw van het personeel en het beroep dat de afgelopen jaren op de regeling is gedaan. In de begroting wordt een vast budget geraamd dat jaarlijks wordt geïndexeerd op basis van de loonindex. Voor 2014 is die index bepaald op 2,0 %. Afhankelijk van de feitelijke instroom vindt zo nodig bijstelling van het budget plaats.

In de begroting 2014 is voor lastendekking van de FPU-plusverplichtingen een budget beschikbaar van € 298.000 structureel. Als gevolg van versobering/afschaffing van de FPU-regelingen zal het beslag op het budget de komende jaren afnemen.

Wachtgeld/pensioenen voormalige collegeleden

Voor voormalige leden van colleges van Burgemeester en Wethouders zijn de volgende rechtspositionele regelingen met daaraan gekoppelde en financiële verplichtingen van belang.

Wachtgeldrechten en -uitkeringen voormalige collegeleden

Betreft op basis van de Wet Appa toegekende wachtgelduitkeringen aan voormalige collegeleden. Omvang en beloop van de uitkeringen zijn afhankelijk van door betrokkenen opgebouwde rechten. In de begroting 2014 hebben wij het totaal van deze wachtgelduitkeringen geraamd op € 369.000. Het budget is ten opzichte van 2013 geactualiseerd en aangepast. Daarbij is rekening gehouden met de extra lasten die optreden als gevolg van de het voortijdig vertrek van de voormalig burgemeester en met de voor 2014 voorziene loonontwikkeling. Indien omvang en samenstelling van het bestand de komende jaren niet wijzigen, is sprake van een geleidelijke daling van de financiële verplichtingen.

De omvang van mogelijke nieuwe wachtgeldaanspraken is niet vooraf in te schatten. Tussentijds vertrek van collegeleden, verkiezingen en resultaten van collegevorming en –wisseling kunnen daarop van invloed zijn. Als daartoe aanleiding bestaat worden de voor dit doel te ramen budgetten op de gebruikelijke wijze aan de veranderde omstandigheden aangepast. Voor dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen in verband met overlijden, is een overlijdensrisicoverzekering afgesloten.

Waardeoverdracht opgebouwde pensioenrechten

Op basis van de Wet Appa bestaat voor wethouders de mogelijkheid tot waardeoverdracht van door hen als wethouder opgebouwde pensioenaanspraken. De omvang van de opgebouwde pensioenrechten is afhankelijk van de tijdsduur dat betrokkene het wethouderschap heeft uitgeoefend. De mate waarin en het moment waarop van de mogelijkheid tot waardeoverdracht gebruik wordt gemaakt, zijn niet te plannen. De omvang van de lopende pensioenaanspraken wordt jaarlijks geïnventariseerd. De actuele waarde van de opgebouwde pensioenrechten van de zittende en oud-wethouders bedroeg ultimo 2012 ruim € 2,0 miljoen. Voor risicoafdekking in dit verband is binnen het financieel totaal kader een vrijwel overeenkomstige voorziening beschikbaar.

Zoals door de accountant naar aanleiding van de controle van de jaarstukken over 2012 is gemeld is regelgeving ten aanzien van het ramen en verantwoord worden van wachtgeld en pensioenrechten van voormalig bestuurders aangescherpt. Voor Assen zou betekenen dat ook voor deze verplichtingen een eigen voorziening dient worden getroffen. Op grond van nadere uitleg van het BBV kunnen deze lasten feitelijk niet worden aangemerkt als 'kosten met een jaarlijks vergelijkbaar volume'. Het is echter aan de gemeente zelf om te bepalen of dit het al dan niet het geval is.

Rechtspositionele regelingen gemeentelijk personeel

Op grond van de voor het gemeentelijk personeel geldende rechtspositionele regelingen en/of afspraken zijn hierin de volgende categorieën te onderscheiden:

Opgebouwde vakantiegeldrechten

Het betreft vakantiegeldrechten (8%) die in de loop van het jaar door/voor het personeel worden opgebouwd en in de maand mei worden uitbetaald. Deze lasten worden jaarlijks in de salaris-/gemeentebegroting opgenomen.

Formeel zou het bedrag aan opgebouwde rechten over de periode juni tot en met december als verplichting via de balans naar het daaropvolgende jaar moeten worden overgeboekt. Materieel gezien heeft het volgen van deze gedragslijn echter geen betekenis en leidt tot onnodige administratieve lasten. In de voor 2014 in de begroting opgenomen loonsom van € 40,5 miljoen is circa € 3,0 miljoen voor uitbetaling van het vakantiegeld opgenomen.

Opgebouwde rechten eindejaarsuitkering

Betreft opgebouwde rechten in verband met de jaarlijkse gemeentelijke eindejaarsuitkering. Op grond van de laatst afgesloten cao-gemeenten bedraagt de uitkering op dit moment in totaal 6% van de loonsom. De totale ruimte die met het oog daarop in de begroting 2014 is opgenomen bedraagt bij benadering € 2,2 miljoen.

Opgebouwde rechten in verband met leeftijdsverlof

Sinds de versoering van de regelingen voor vervroegd uit dienst treden ontvangt het gemeentelijk personeel jaarlijks een financiële tegemoetkoming die naar keuze van de werknemer kan worden ingezet voor opbouw van leeftijdsverlof. De regeling geldt voor het personeel dat geen rechten meer kan doen gelden op de FPU-regeling. De hoogte van de uitkering voor leeftijdsverlof bedraagt 1,5 % van het brutoloon. De totale ruimte die voor dit doel in de begroting 2014 is opgenomen bedraagt bij benadering € 0,5 tot € 0,6 miljoen.

Tegemoetkoming aanvullende verzekering voor- malig IZA-verzekerden

Gemeentelijk personeel dat voorheen voor haar ziektekosten bij het IZA was verzekerd heeft sinds de inwerkingtreding van het nieuwe ziektekostenstelsel recht op een tegemoetkoming in de meerkosten van een door hen afgesloten aanvullende ziektekostenverzekering. De hoogte van de tegemoetkoming is afhankelijk van de inschaling van het betreffende personeelslid. De tegemoetkoming wordt jaarlijks in december aan het personeel uitbetaald. Het voor dit doel in de loonsom/begroting 2014 opgenomen budget bedraagt circa € 0,1 miljoen.

Persoonsgebonden budget

In het kader van de secundaire arbeidsvoorwaarden heeft het gemeentelijk personeel jaarlijks recht op een zogenaamde persoonsgebonden budget. Dit budget bedraagt € 375 per fte. In de begroting is voor dit doel een totaalbudget geraamd van circa € 0,25 miljoen. In het begrotingsjaar niet gebruikte delen van het persoonsgebonden budget zijn op grond van fiscale wetgeving in een volgend begrotingsjaar niet meer voor het betrokken personeelslid beschikbaar.

Gemeente Assen

Programmabegroting

Ondertekening

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Assen,
in de openbare vergadering van 4 en 7 november 2013.

, voorzitter

, griffier

Programmabegroting

Bijlagen

Organisatiestructuur gemeente Assen

De gemeente Assen bevindt zich in een organisatieontwikkelingstraject van dienstenmodel naar di-

rectiemodel. Op gezette tijden zullen er dus wijzigingen in het organogram optreden.

Gemeenteraad

Samenstelling gemeenteraad (periode 2010-2014)

Voorzitter mevrouw C. Abbenhues
Vicevoorzitter de heer M.F. Sagel
Plaatsvervangende voorzitters De heer D.D. Kuils
en mevrouw C.B. Franken-Katerberg

Raadsgriffier mevrouw P. Lambeck
Raadsleden 33
Raadsfracties 8

Samenstelling fracties in de gemeenteraad

De gemeenteraad bestaat uit acht fracties met 33 leden. Raadsleden zijn:

PvdA (8)

De heer J. Wolters
De heer M. Bruins
Mevrouw H.J. van Es
De heer J.F. van Oostrum
De heer L.G.J. Rengers
De heer M.F. Sagel
Mevrouw H. Vrieling
De heer C. de Wal
Plaatsvervangend: Mevrouw C. Vorselman-Derksen

VVD (5)

De heer F.P. Duut
Mevrouw L. Binnerts
De heer W.A. Greijdanus
Mevrouw G.M.J. Netjes

De heer M. van Zomeren
Plaatsvervangend: De heer H. Kuipers

CDA (4)

Mevrouw C.B. Franken
De heer G.G.J. de Korte
De heer T. Poelman
De heer S.J. Vegter
Plaatsvervangend: vacature

ChristenUnie (4)

Mevrouw H.A. Vlieg-Kempe
De heer A.W. Wienen
De heer S.J. Lagendijk
De heer P.J. Sturing
Plaatsvervangend: mevrouw J.M. Boersma-Harink

Stadspartij Plop (4)

De heer J.R. Wiersema
De heer C.M.V. Boonzaaijer
Mevrouw J.R. Wolters-Vrede
De heer E. Prent
Plaatsvervangend: De heer A.V. Solisa

D66 (4)

Mevrouw I.J.M. Eshuis - Hermens
De heer B. Bergsma
De heer D.D. Kuils
De heer C. Talsma
Plaatsvervangend: De heer K. Dijkstra

GroenLinks (2)

Mevrouw L.E. Punt
De heer J. Marskamp
Plaatsvervangend: De heer R.G. Molijn

SP (2)

De heer J. Broekema
Mevrouw A. Joustra-Schuiling
Plaatsvervangend: De heer E. Eekelen

College van burgemeester en wethouders en portefeuilleverdeling

Burgemeester Carry Abbenhues

Portefeuille:

Bestuurlijke coördinatie
Algemeen bestuurlijke en juridische aangelegenheden
Openbare orde en veiligheid
Brandweer
Veiligheidsregio
Politie
Wettelijke taken/burgerzaken
Ambassadeursfunctie
Dagelijks bestuur SNN
Communicatie, lobby
5 mei viering en Sinterklaas

Wethouder mevrouw A. Beenen (PvdA)

Portefeuille:

Sociale zaken en werkgelegenheid (Wet werk en bijstand, Minimabeleid, Wet sociale werkvoorziening)
Welzijn (Ouderenwerk, Sociaal werk/maatschappelijk werk)
Schuldhelpverlening
Minderheden/Kleurrijk
Antidiscriminatie
Coördinerend wethouder Participatie

Wethouder A. Smit (PvdA)

Portefeuille:

Financiën (inclusief belastingen)
Vastgoed

Grondzaken
Wonen (Volkshuisvesting),
Stadsvernieuwing
Monumentenzorg
Wijkbeleid/Gebiedsgericht werken
Ruimtelijke ordening (onder andere lid stuurgroep FlorijnAs)
Sport
Lid stuurgroep De Nieuwe Kolk

Wethouder H.A. Matthijse (VVD)

Portefeuille:

Economische zaken (Promotie/acquisitie bedrijfsleven (groei arbeidsplaatsen), Industrie, MKB, Promotie algemeen/citymarketing, Markten/kermessen, Bedrijventerreinen, Lastenvermindering bedrijfsleven, waaronder deregulering)
FlorijnAs (onder andere voorzitter stuurgroep)/
Structuurvisie
Recreatie en toerisme
Motorsportevenementen
Sensortechnologie
SNN
Lid stuurgroep De Nieuwe Kolk
Coördinatie Evenementen
Coördinerend wethouder FlorijnAs

Wethouder A.L. Langius (CU)

Portefeuille:

Milieubeleid/afvalbeheer/duurzaamheid
Openbare werken

Groen en grijs (onder andere lid stuurgroep FlorijnAs)

Coördinatie Wet maatschappelijke ondersteuning (Volksgezondheid, Verslavingszorg, Maatschappelijke opvang, Individuele verstrekkingen)

Jeugd en gezin

Internationale betrekkingen

Verkeer en vervoer (onder andere lid stuurgroep FlorijnAs)

Regiovisie

Coördinerend wethouder Regionale samenwerking

Wethouder M. Hoogeveen (D66)

Portefeuille:

Bestuurlijke en ambtelijke vernieuwing (doorontwikkeling) en integraal werken

Personeel en organisatie/ook ambtelijke huisvesting

ICT/digitale overheid

Publieke dienstverlening

Deregulering algemeen

Cultuur

Onderwijs (inclusief leerplicht, SPA, Kinderopvang)

De Nieuwe Kolk (voorzitter stuurgroep)

Coördinerend wethouder bestuurlijke en ambtelijke vernieuwing

Gemeentesecretaris/Algemeen directeur mevrouw I. Oostmeijer-Oosting

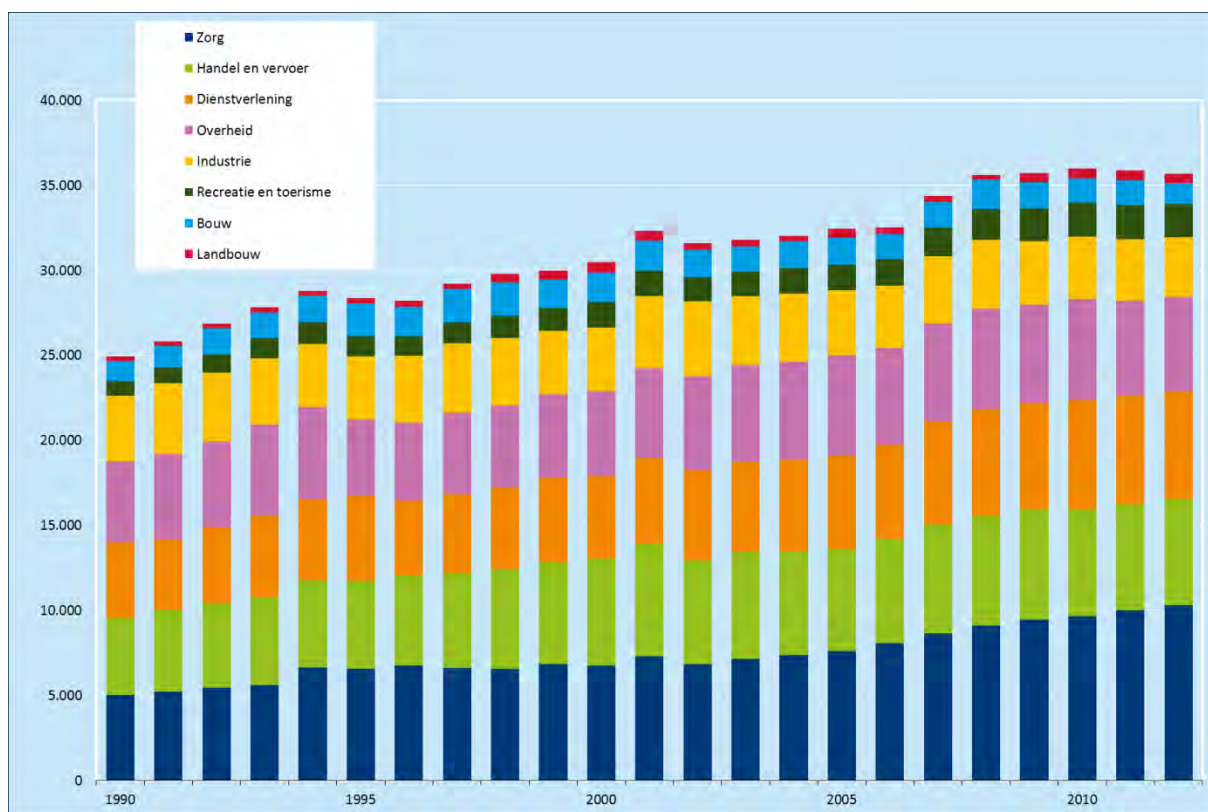
De gemeentesecretaris is de hoogste ambtenaar. Behalve hoogste manager van de ambtelijke organisatie, is zij tevens eerste adviseur van ons college.

Voetnoot handhaving

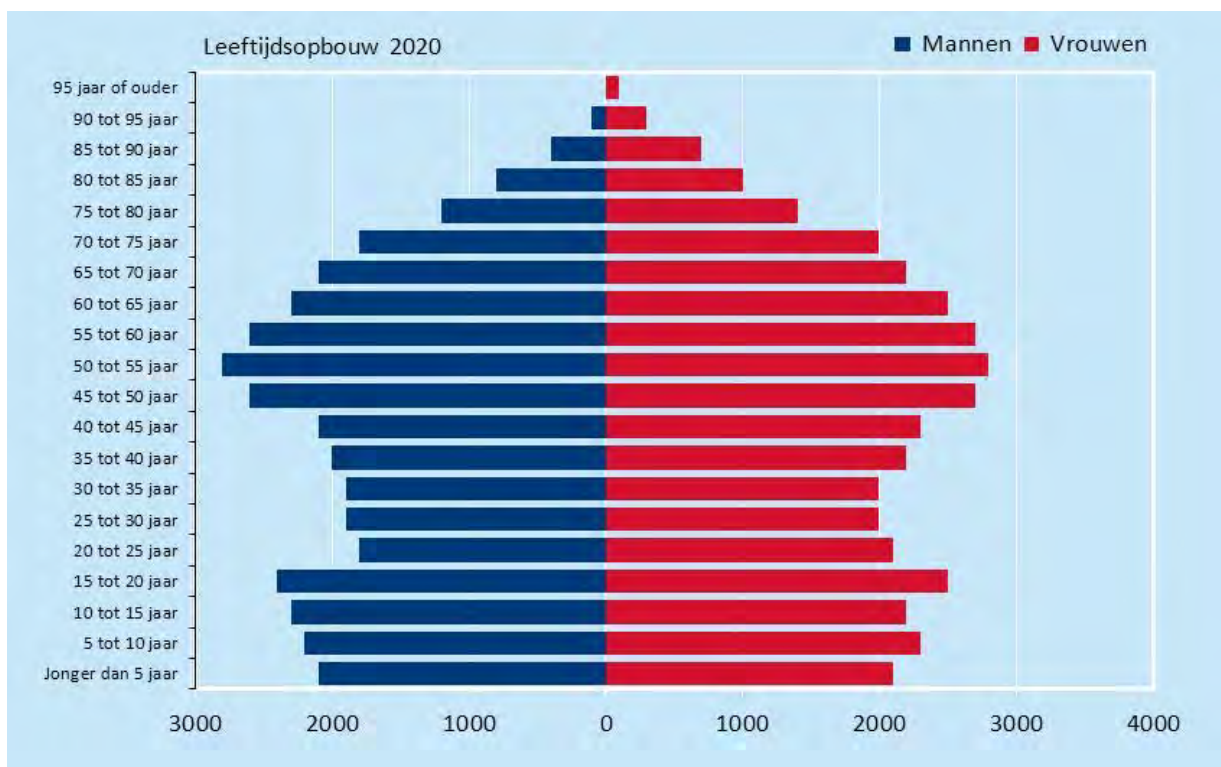
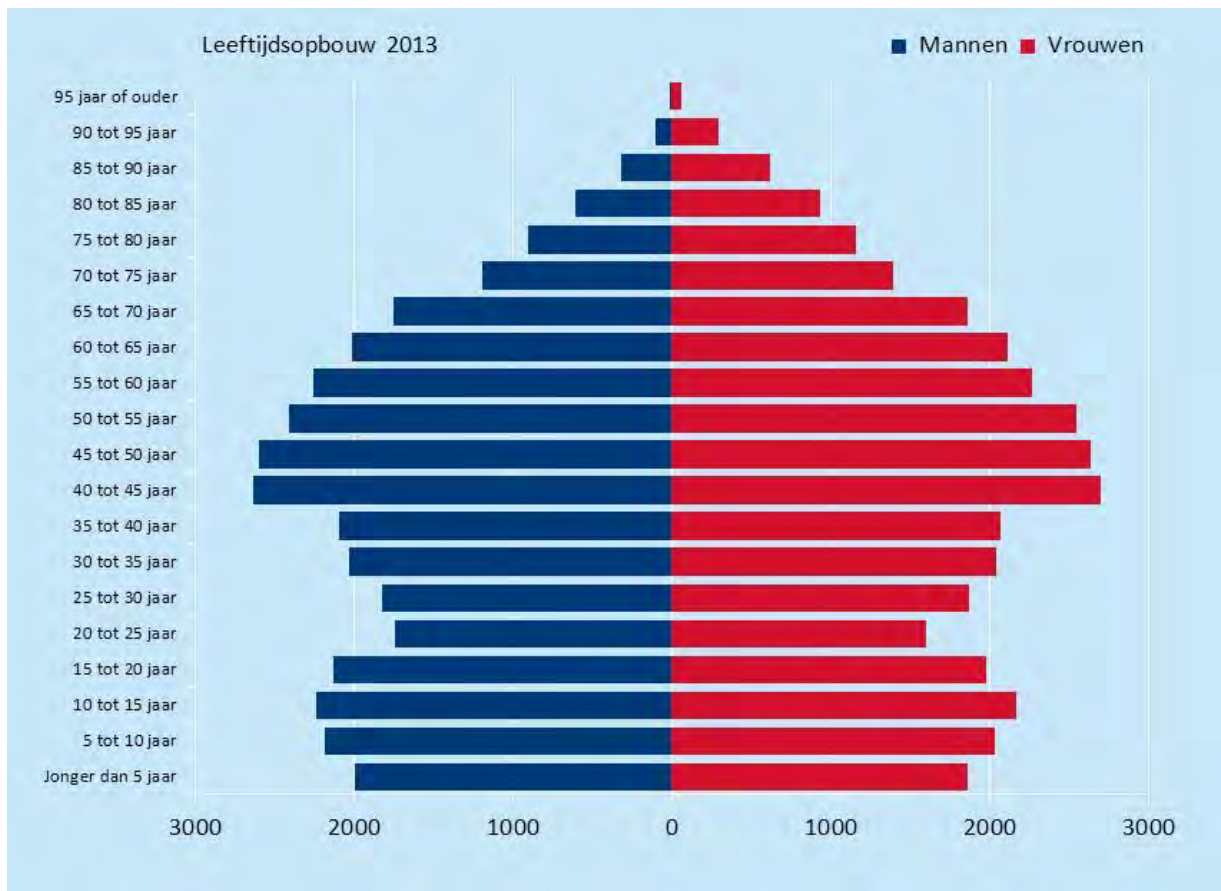
Operationele vraagstukken vallen onder het collegelid dat verantwoordelijk is voor het onderwerp van de casus. Als bij operationele handhaving sprake is van escalatie, dan is de burgemeester portefeuillehouder.

De beleidsmatige onderwerpen (strategisch, sturend) zijn ondergebracht bij het collegelid dat publieke dienstverlening in zijn portefeuille heeft.

Programma Stadsontwikkeling
Arbeidsplaatsen per sector (peildatum 1-4)

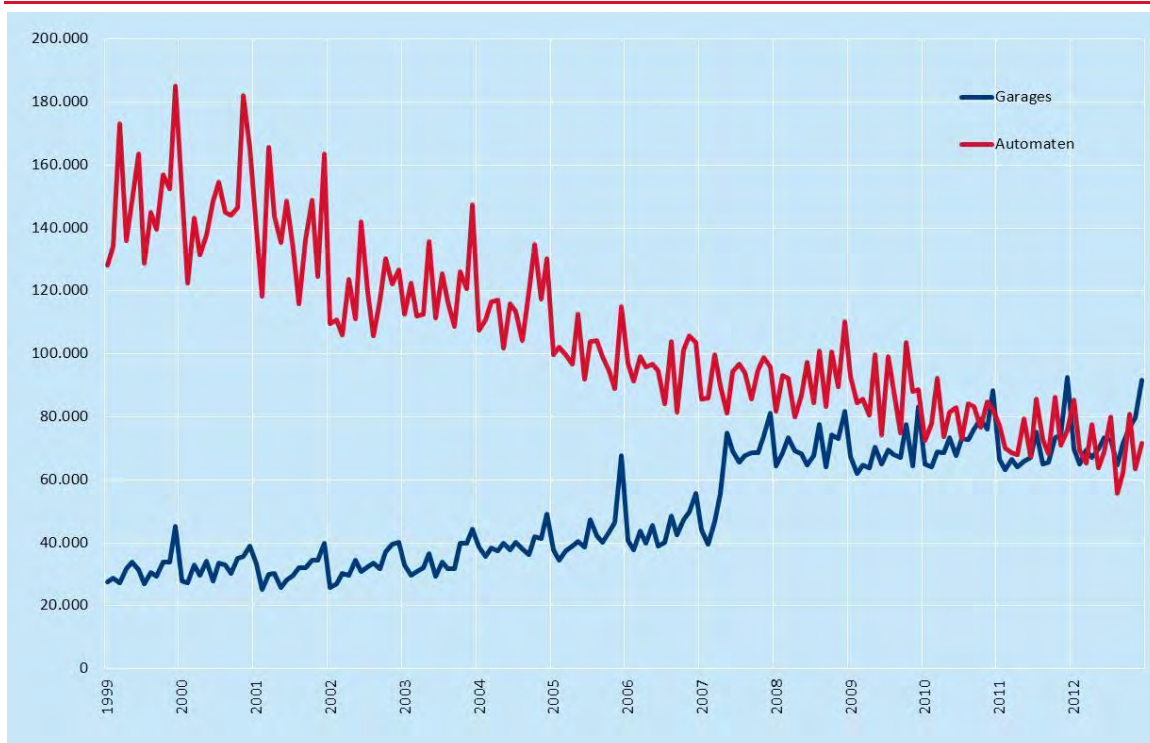

Programma Stadsontwikkeling
Leeftijdsopbouw

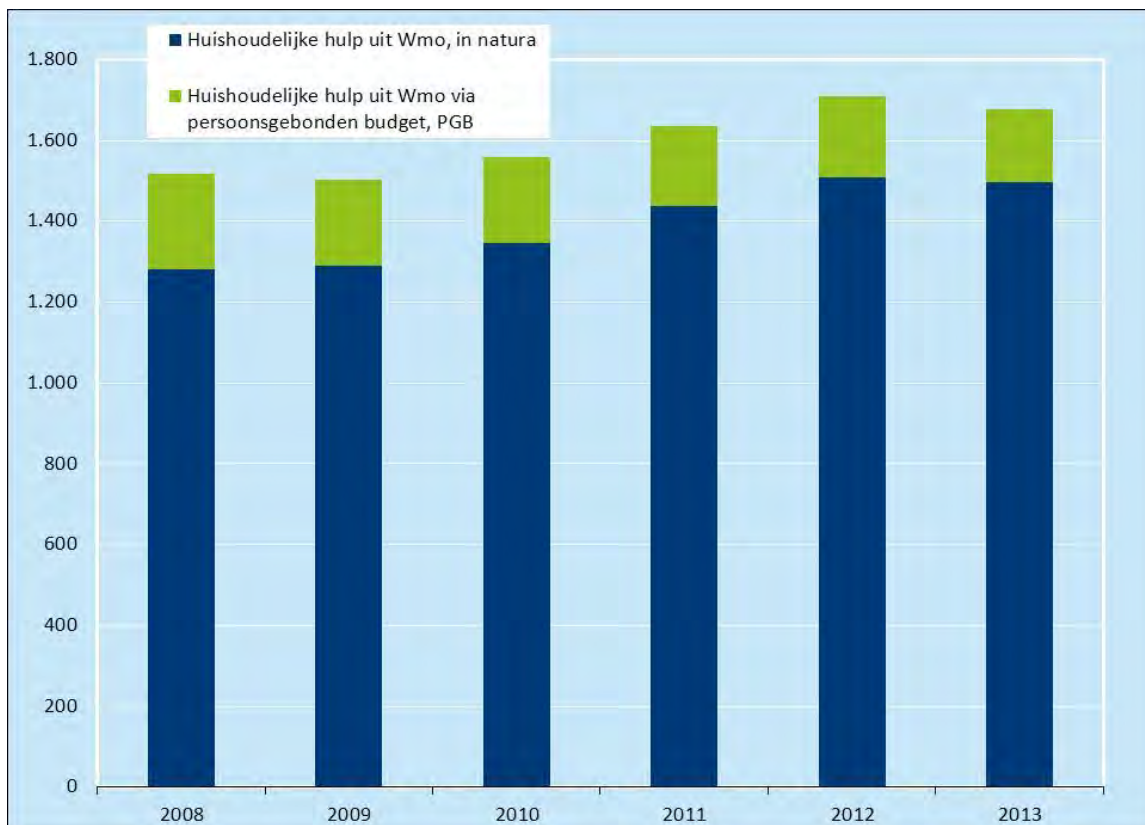
Programma Mobiliteit

Aantal parkeerders in parkeergarages en bij parkeerautomaten

Programma Zorg en welzijn

Aantal personen dat vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gebruik maakt van huishoudelijke hulp (peildatum 1 januari)

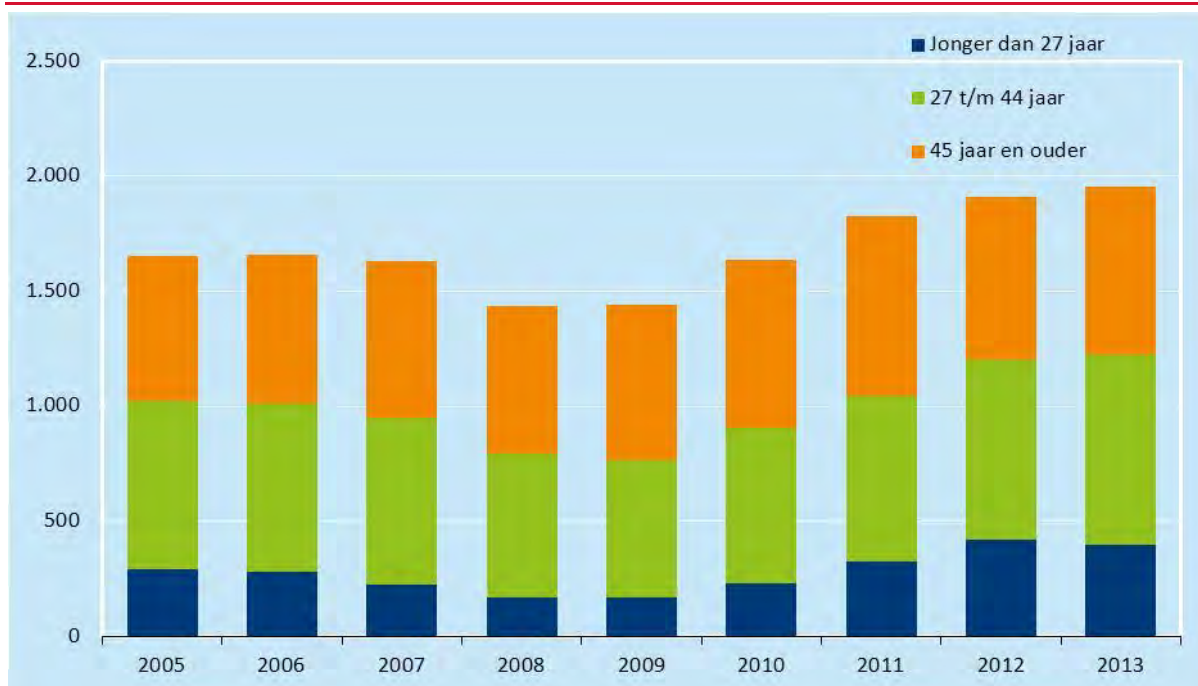
Programma Werk en inkomen

Aantal niet werkende werkzoekenden naar leeftijd (peildatum 1 januari)

Programma Werk en inkomen

Bijstandsuitkeringen naar leeftijd (peildatum 1 januari)

Programma Werk en inkomen Intakes schuldhulpverleningstraject

Programma Bouwen en wonen Het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen, ingedeeld per woningtype

Bijlage III) Kerngegevens: geschatte gegevens per 1 januari 2013

sociale structuur	2013	2014
Aantal inwoners	67.204	67.403
Leeftijdsopbouw bevolking		
van 0-19 jaar	16.570	16.619
van 20-64 jaar	39.438	39.555
van 65 jaar en ouder	11.196	11.229
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:		
Wwb	1.742	1.750
loaw/loaz	46	46
Aantal geplaatste personen in sociale werkvoorziening	912	912
fysieke structuur	2013	2014
Oppervlakte gemeente in (ha)	8.346	8.346
binnenwater	154	157
historische stads- of dorpskernen	11	11
Aantal woonruimten	34.304	34.454
Lengte van de wegen (in km)	481	526
wegen buiten de bebouwde kom	87	107
wegen binnen de bebouwde kom	394	419
Lengte recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (in km.)	30	33
Lengte waterwegen (in km.)	9	9
Openbaar groen (in ha.):		
bossen en natuurterreinen	878	878
begraafplaatsen	30	30
recreatieterreinen	114	114
plantsoenen	451	474
sportterreinen	56	56
natuureducatieve elementen (kinderboerderij)	27	27

financiële structuur				
	totaal (€ 1.000)		per inwoner (€)	
	2013	2014	2013	2014
Totaal uitgaven	243.043	288.996	3.616	4.288
Totaal inkomsten	245.123	289.520	3.647	4.295
Begrotingsresultaat (primair)	2.080	524	31	8
Opbrengst belastingen	14.542	16.114	216	239
onroerendezaakbelastingen	14.124	15.716	210	233
precario	93	73	1	1
toeristenbelasting	325	325	5	5
Overige heffingen	19.648	19.172	292	284
leges burgerzaken	1.059	1.072	16	16
leges bijzondere wetten	16	8	0	0
parkeergelden (straat parkeren)	4.013	4.343	60	64
marktgeden	107	116	2	2
begraafrechten	672	693	10	10
afvalstoffenheffing (huishoudens)	6.649	5.873	99	87
rioolrecht	6.132	6.067	91	90
bouwleges	1.000	1.000	15	15
Uitkering gemeentefonds	73.249	74.796	1.090	1.110
Vaste schuld totaal	142.437	156.406	2.119	2.320
Investeringen totaal	378.753	358.527	5.636	5.319
Reserves en voorzieningen	204.217	149.162	3.039	2.213
algemene reserve	11.955	8.390	178	124
algemene reserve Grondbedrijf	35.631	19.115	530	284
bestemmingsreserves	100.820	91.959	1.500	1.364
voorzieningen	55.811	29.698	830	441

Bijlage IV) Overzicht Portefeuillehouders per product

Bestuur en burger

Bestuursorganen	mevrouw C. Abbenhues
Bestuursondersteuning gemeenteraad	mevrouw C. Abbenhues
Bestuursondersteuning B en W	mevrouw C. Abbenhues
Publiekszaken	de heer M. Hoogeveen
Bestuurlijke samenwerking	de heer A.L. Langius
Informatiebeheer/basisregistraties	de heer M. Hoogeveen

Stadsontwikkeling

Ruimtelijke ordening	de heer A. Smit
Stedelijke vernieuwing	de heer A. Smit
Strategische eigendommen	de heer A. Smit
Monumentenzorg	de heer A. Smit
Economische ontwikkeling	de heer H.A. Matthijsse
FlorijnAs	de heer H.A. Matthijsse

Mobiliteit

Verkeer	de heer A.L. Langius
Openbaar vervoer	de heer A.L. Langius
Betaald parkeren	de heer A.L. Langius

Stads- en wijkbeheer

Wegbeheer	de heer A.L. Langius
Verzorging infrastructuur	de heer A.L. Langius
Groenbeheer	de heer A.L. Langius
Wijkzaken	de heer A. Smit
Rioolbeheer en waterzuivering	de heer A.L. Langius
Begraven	de heer A.L. Langius
Beheer en exploitatie buitenruimte	de heer H.A. Matthijsse

Onderwijs

Huisvesting onderwijs	de heer M. Hoogeveen
Schoolbestuurlijke taken	de heer M. Hoogeveen
Lokaal onderwijsbeleid	de heer M. Hoogeveen
Uitvoering lokaal onderwijs	de heer M. Hoogeveen
Volwasseneneducatie	de heer M. Hoogeveen

Kunst en cultuur

Beleidsontwikkeling en uitvoering	de heer M. Hoogeveen
Bibliotheekvoorziening	de heer M. Hoogeveen
Schouwburg	de heer M. Hoogeveen
Kunstbeoefening en -bevordering	de heer M. Hoogeveen
Creatieve en culturele vorming	de heer M. Hoogeveen

Zorg en welzijn

Gezondheidszorg	de heer A. Langius
Maatschappelijke ondersteuning (beleid)	de heer A. Langius
Maatschappelijke ondersteuning (uitvoering)	de heer A. Langius
Maatschappelijke dienstverlening	mevrouw A. Beenen
Asielzoekers en nieuwkomers	mevrouw A. Beenen
Minderhedenbeleid	mevrouw A. Beenen
Verslavingszorg, maatschappelijke opvang en Oggz	de heer A.L. Langius
Ouderenbeleid	mevrouw A. Beenen
Lokaal jeugdbeleid	de heer A.L. Langius
Welzijnswerk	mevrouw A. Beenen
Vrijwilligerswerk	mevrouw A. Beenen

Werk en inkomen

Inkomenswaarborg	mevrouw A. Beenen
Activering en uitstroom	mevrouw A. Beenen

Sport en ontspanning

Sport	de heer A. Smit
Evenementen	de heer H.A. Matthijsse

Veiligheid

Openbare orde	mevrouw C. Abbenhues
Openbare veiligheid	mevrouw C. Abbenhues

Duurzaamheid en milieu

Milieubeleid	de heer A.L. Langius
Huishoudelijk afval	de heer A.L. Langius
Bedrijfsafval	de heer A.L. Langius

Bouwen en wonen

Bouwgrondexploitatie	de heer A. Smit
Wonen	de heer A. Smit
Bouwzaken	de heer A. Smit

Algemene dekking

Onvoorzien	de heer A. Smit
Belastingheffing en invordering	de heer A. Smit
Beleggingen	de heer A. Smit
Financiering en liquiditeit	de heer A. Smit
Algemene uitkering	de heer A. Smit
Btw-Compensatiefonds	de heer A. Smit
Overige algemene dekkingsmiddelen	de heer A. Smit
Bedrijfsvoering	de heer A. Smit
Algemene Reserves	de heer A. Smit
Indexatie bestemmingsreserves	de heer A. Smit
Bouwfonds nieuwbouwprojecten	de heer A. Smit
Bestemmingsreserves	de heer A. Smit
Voorzieningen	de heer A. Smit